

Telencephalon

Veronika Němcová

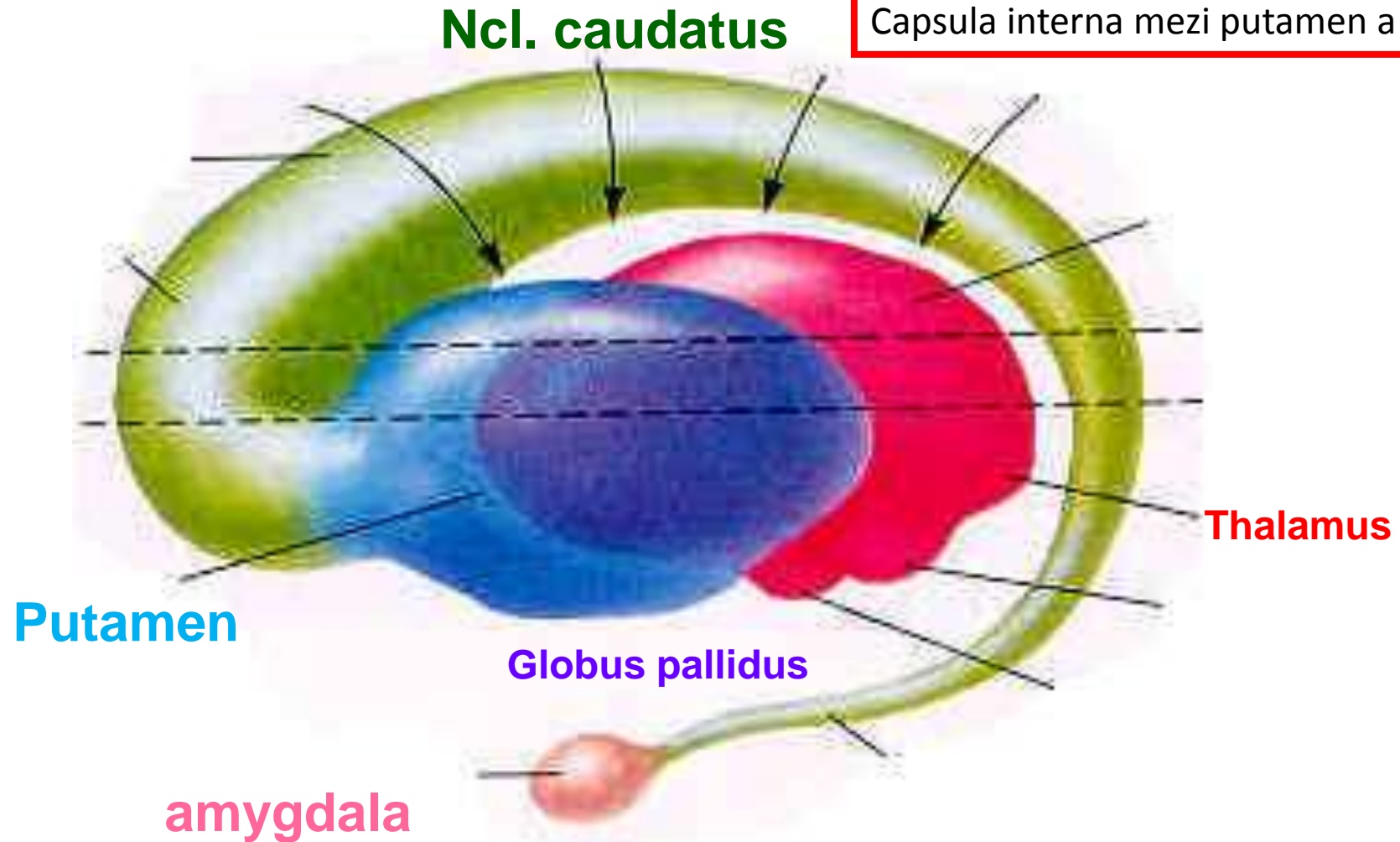
Telencephalon – koncový mozek

- **1) Kůra (cortex)**
- Kůra šestivrstevná – **neocortex - 95%**
- Kůra trojvrstevná – **paleocortex – čichová**
- **archicortex – hippokampální formace**
- Přejechody – **mesocortex** – např. area 28 entorhinální kůra

- **2) Basální ganglia**
- Striatum – ncl. caudatus + putamen + ncl. accumbens
- Globus pallidus internus + externus
- Claustrum
- Amygdala

ncl. lentiformis = globus pallidus + putamen

Basální ganglia - schema pohled z boku

Na frontálních řezech – **předožadní orientace**
Thalamus kaudálně přibývá
Ncl. caudatus kaudálně ubývá
Capsula interna mezi putamen a ncl. caudatus!

BG na MR

Ncl caudatus

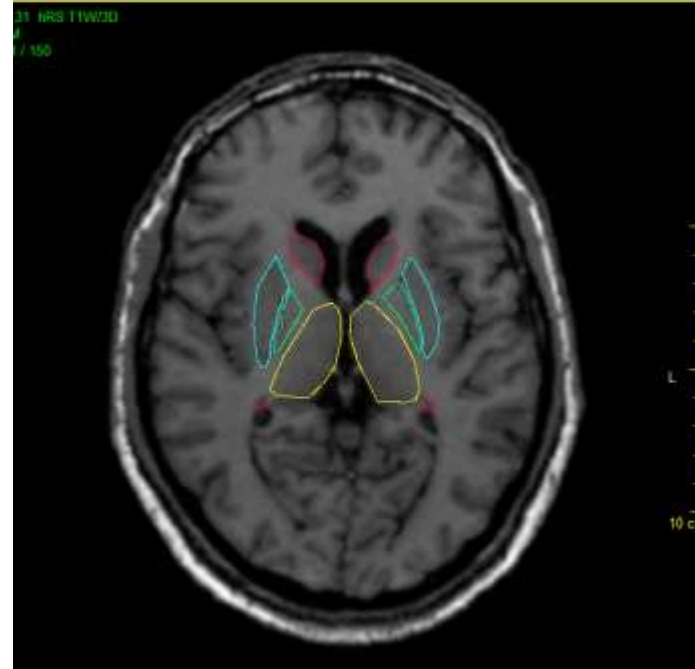
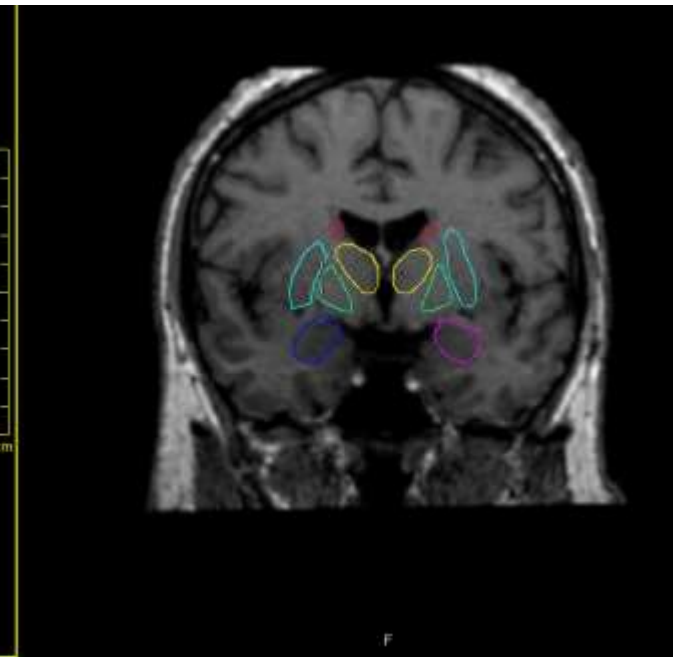
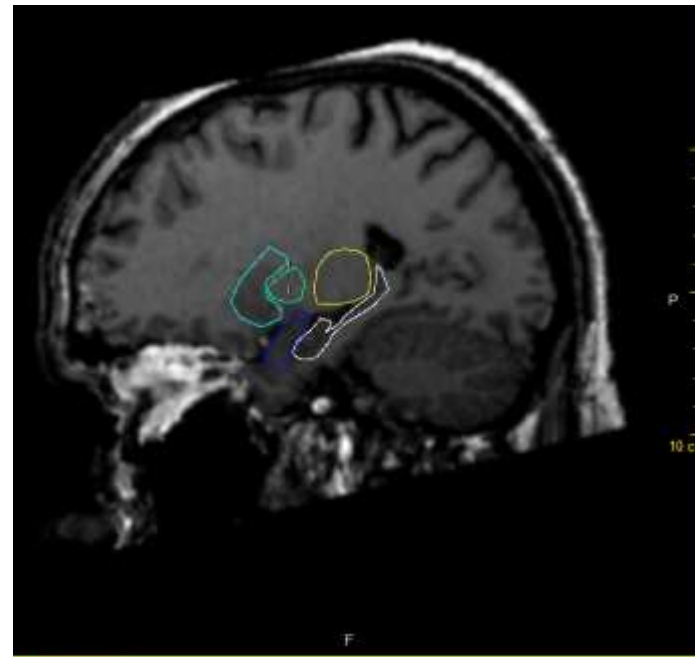
Putamen

Globus pallidus

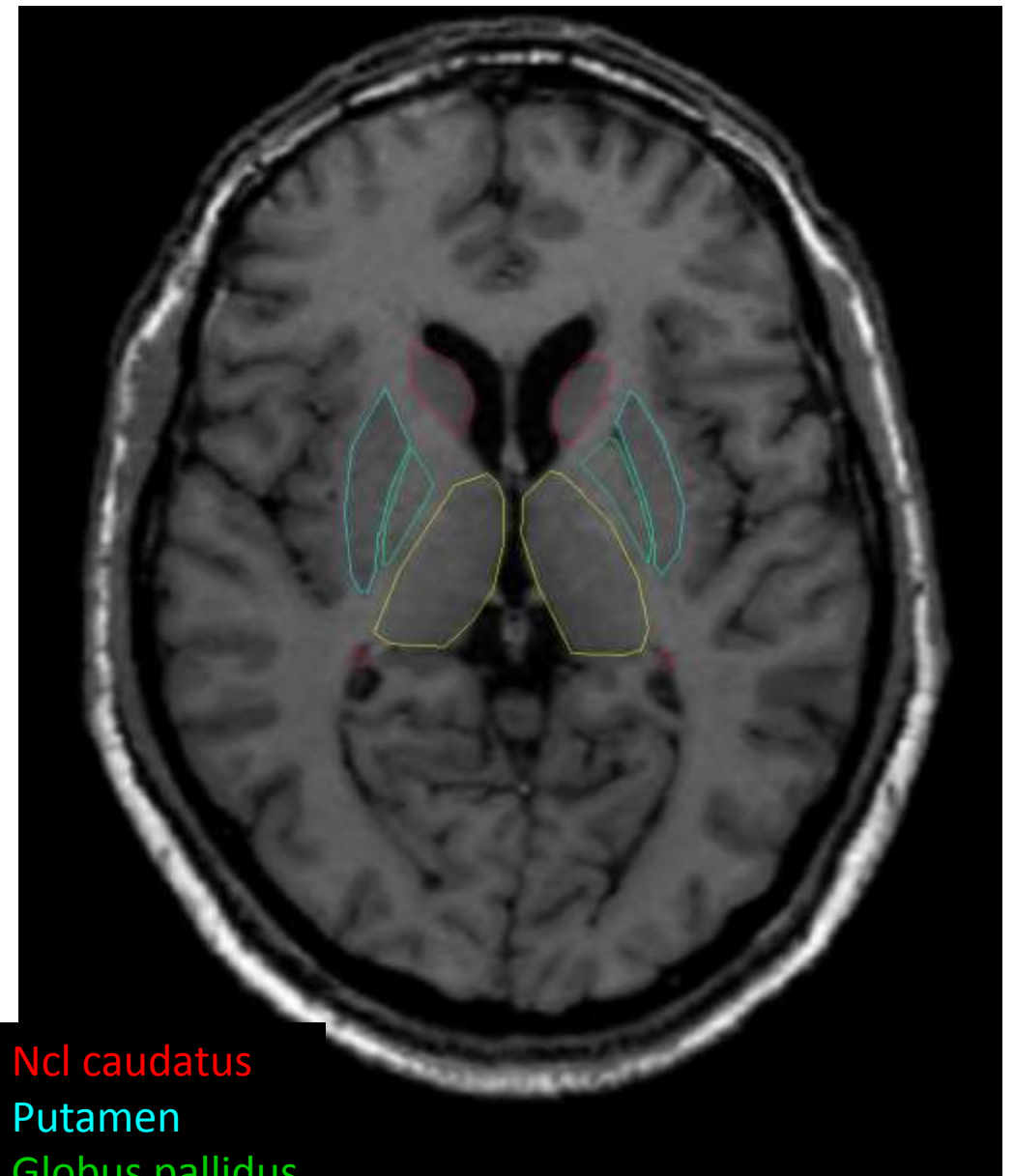
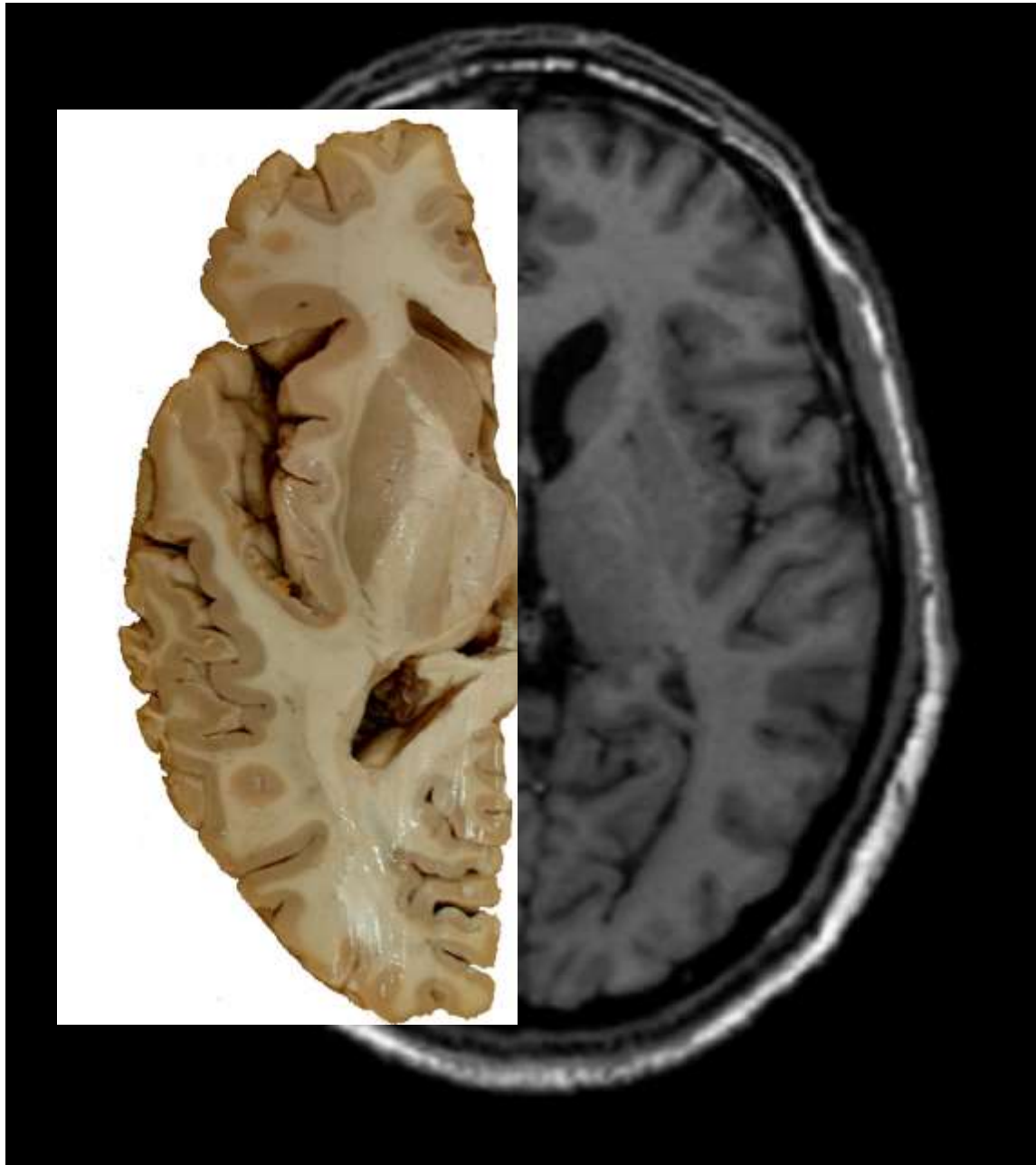
Thalamus

Amygdala dx, amygdala sin

Hippocampus

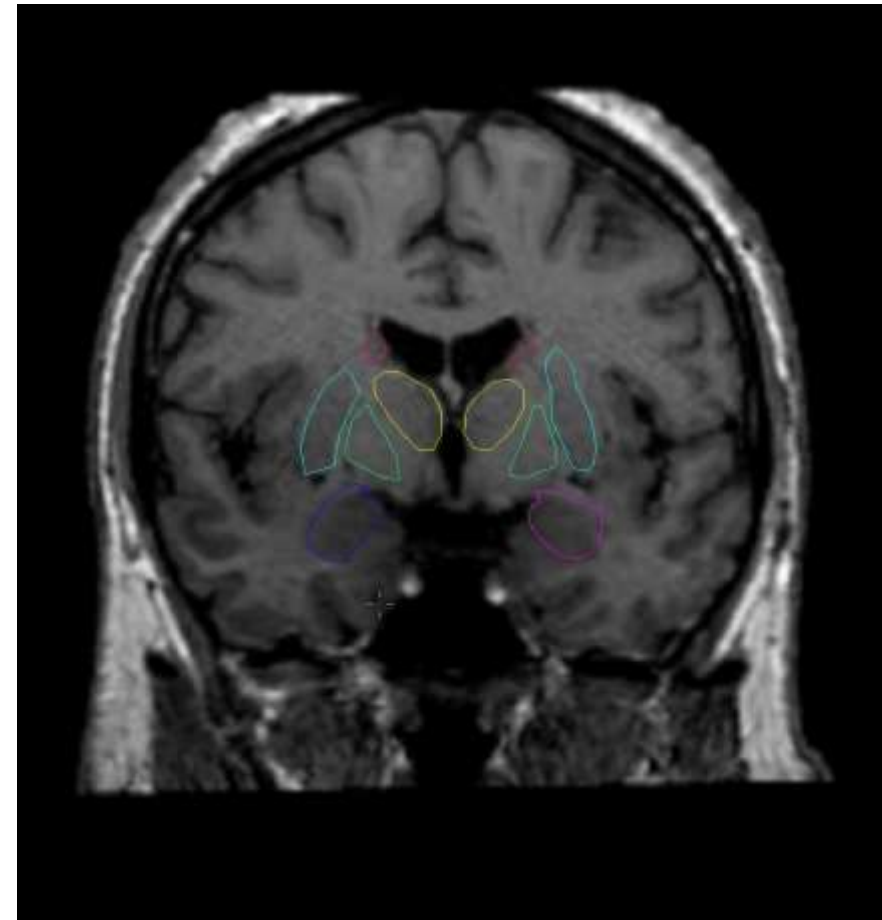
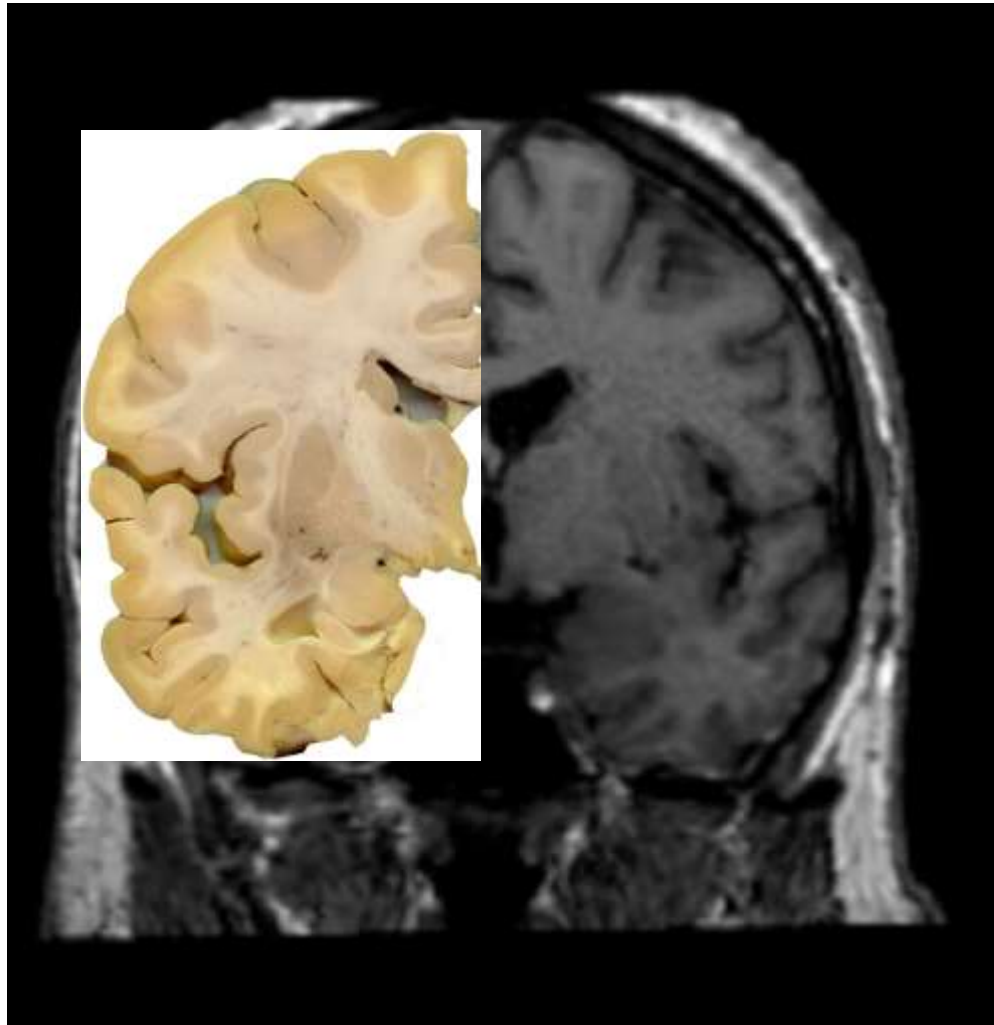

MR Horizontální rovina – basální ganglia a thalamus

Ncl caudatus
Putamen
Globus pallidus
Thalamus

MR frontální rovina – basální ganglia, thalamus a amygdala

Ncl caudatus

Putamen

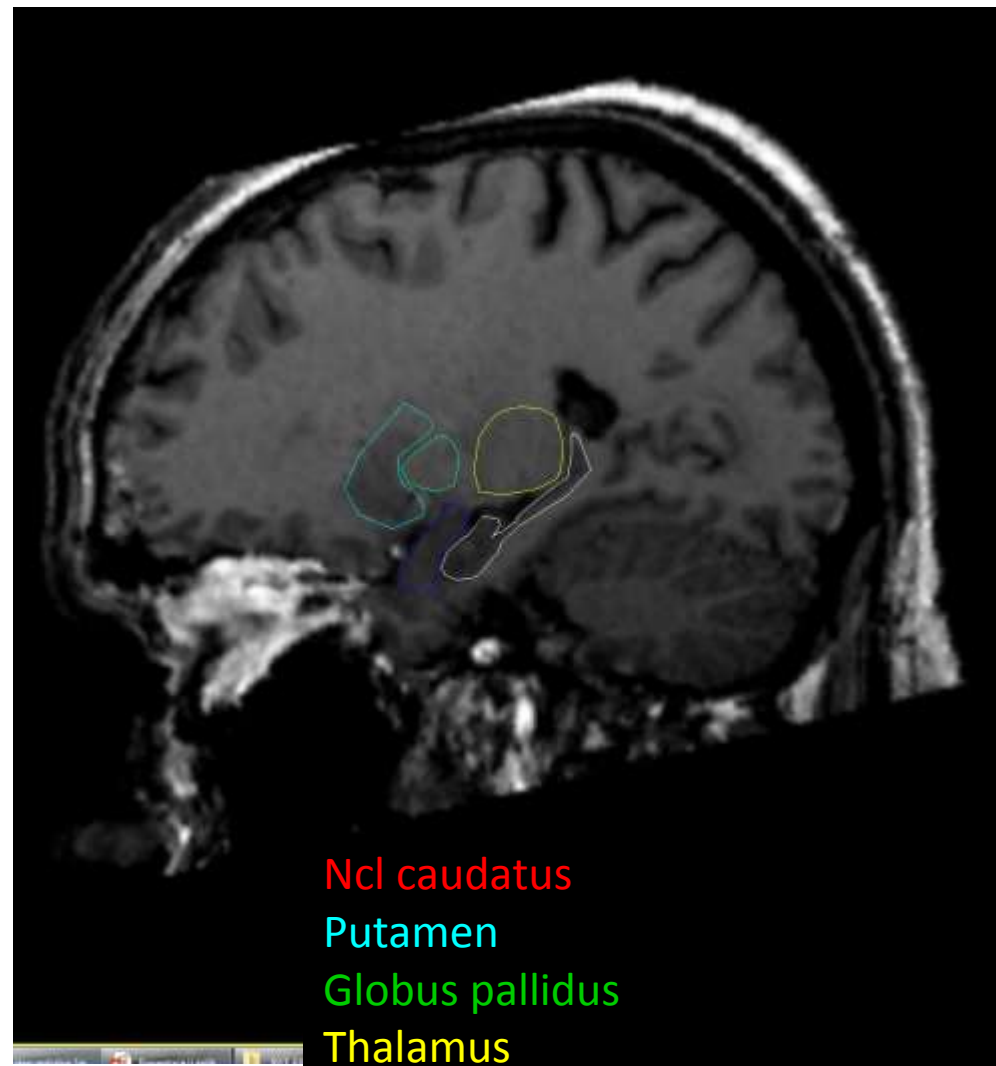
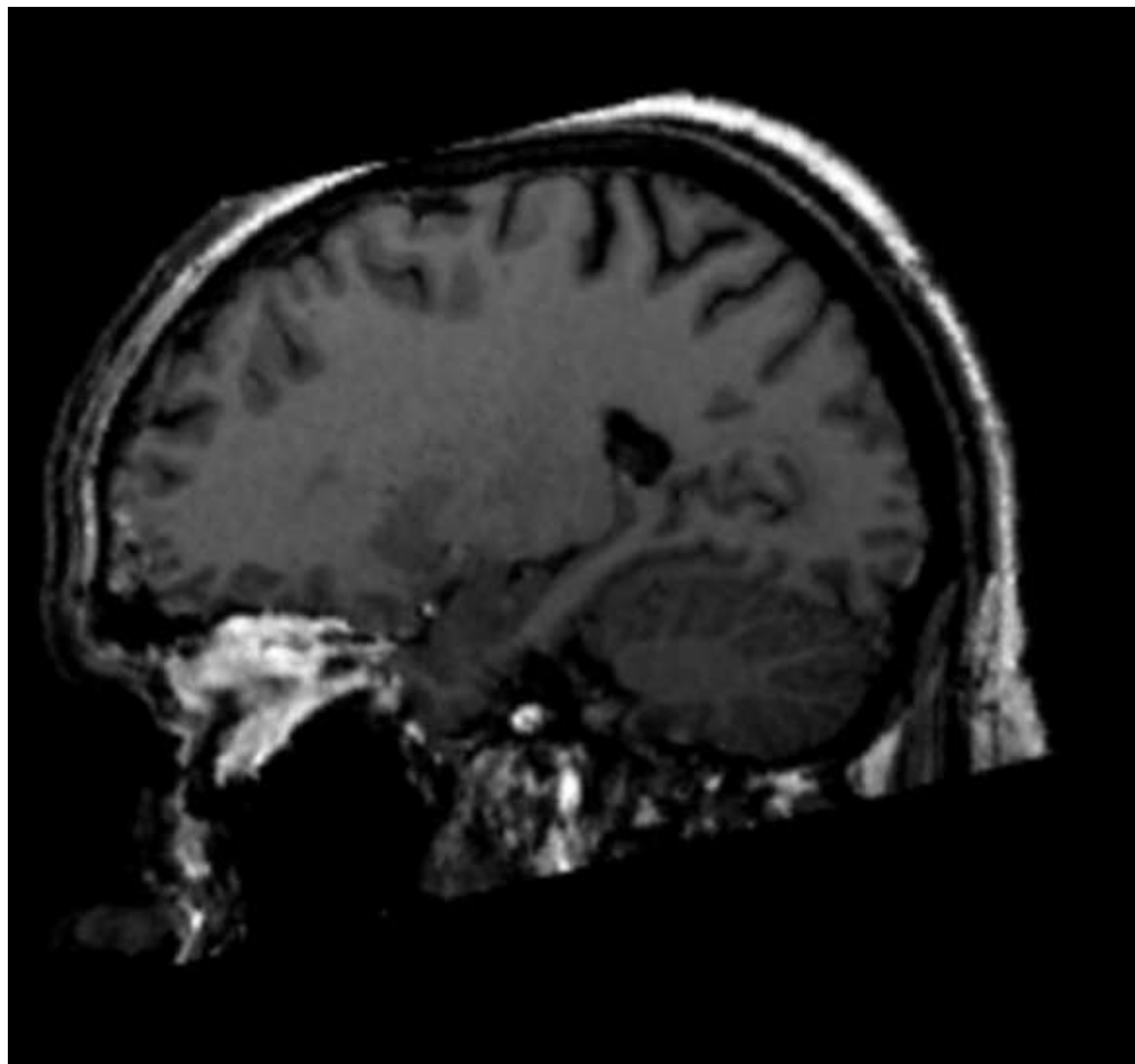
Globus pallidus

Thalamus

Amygdala dx, amygdala sin

MR sagittální rovina – basální ganglia, thalamus, amygdala a hippocampus

Ncl caudatus

Putamen

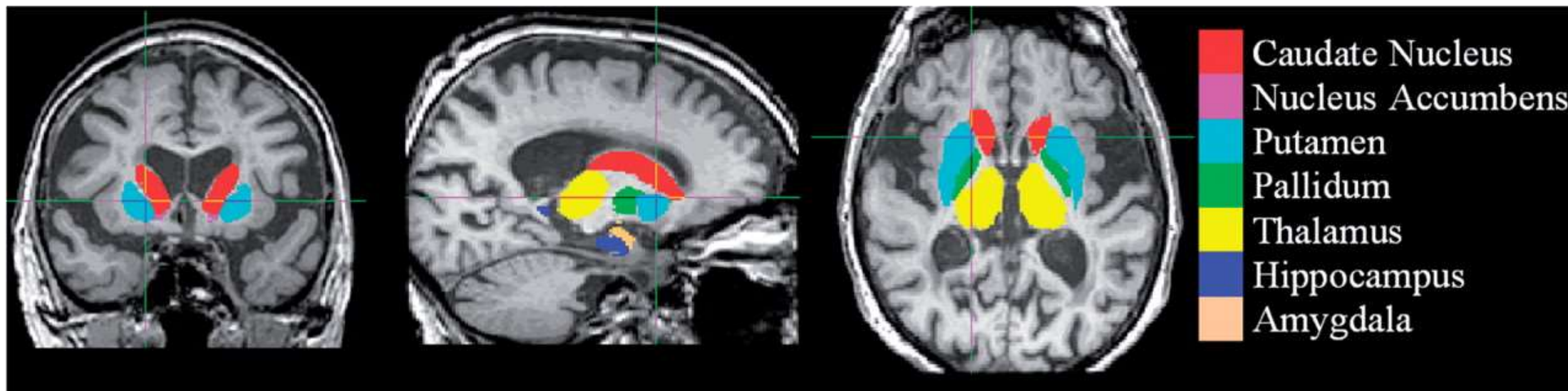
Globus pallidus

Thalamus

Amygdala dx, amygdala sin

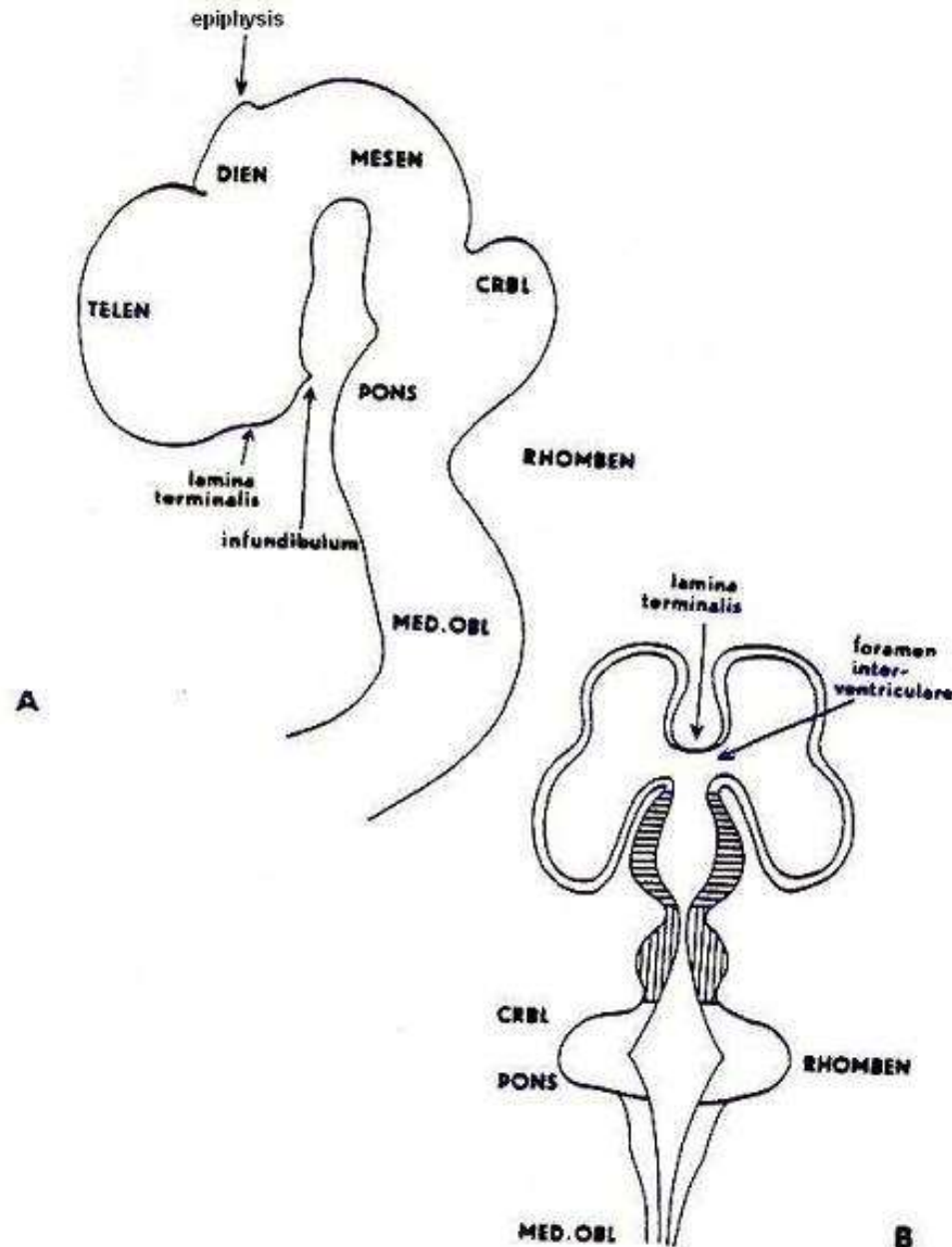
Hippocampus

Basální ganglia MR

Vývoj koncového mozku

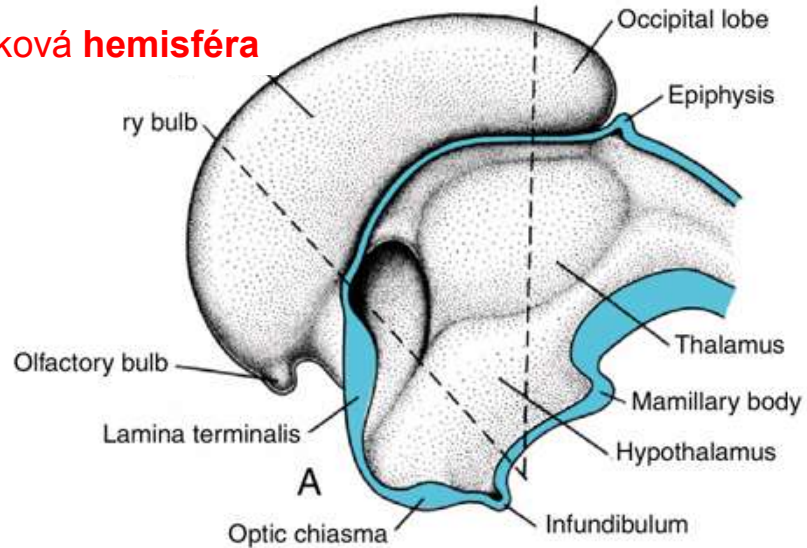

Mozkové vâčky mají

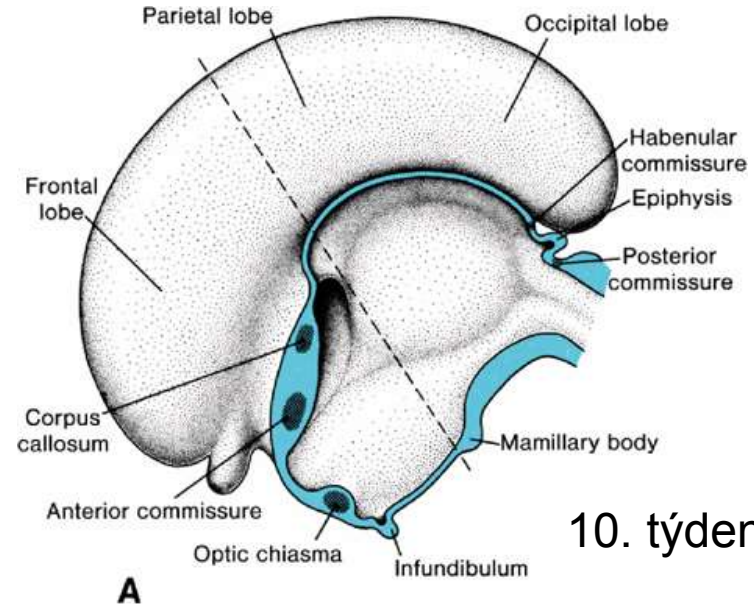
- 1) Basální část striatální hrbolek – **BG**
- 2) Dorsální část – pallium - **kůra**
- 3) Mediální část – lamina epithelialis – **lamina choroidea, lamina affixa thalami**
- 4) Před a pod foramen interventriculare **septum pellucidum, septum verum**

Vývoj telencephala – plášť (pallium) a striatální hrbolek

Mozková hemisféra

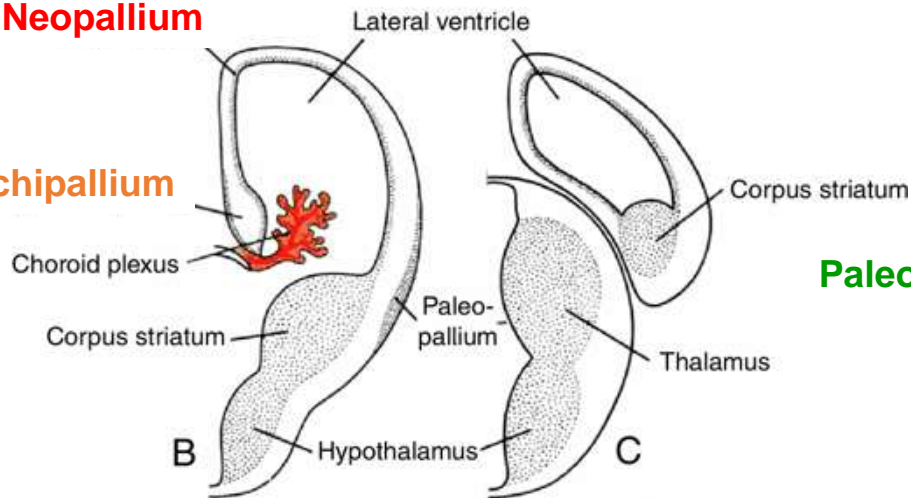
8. týden

10. týden

Neopallium

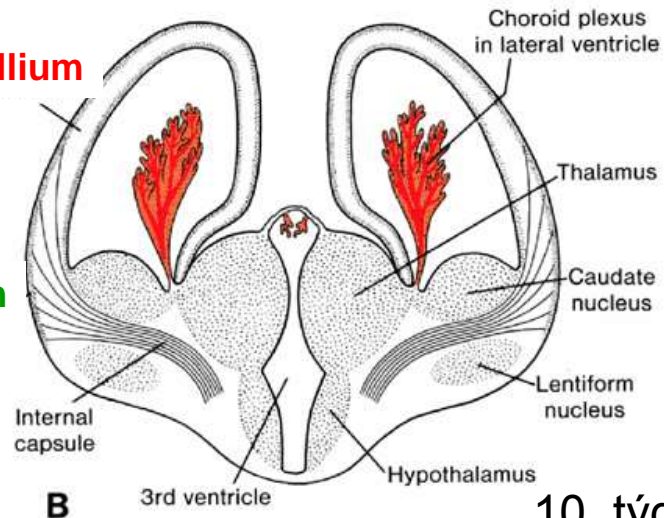
Archipallium

8. týden

Neopallium

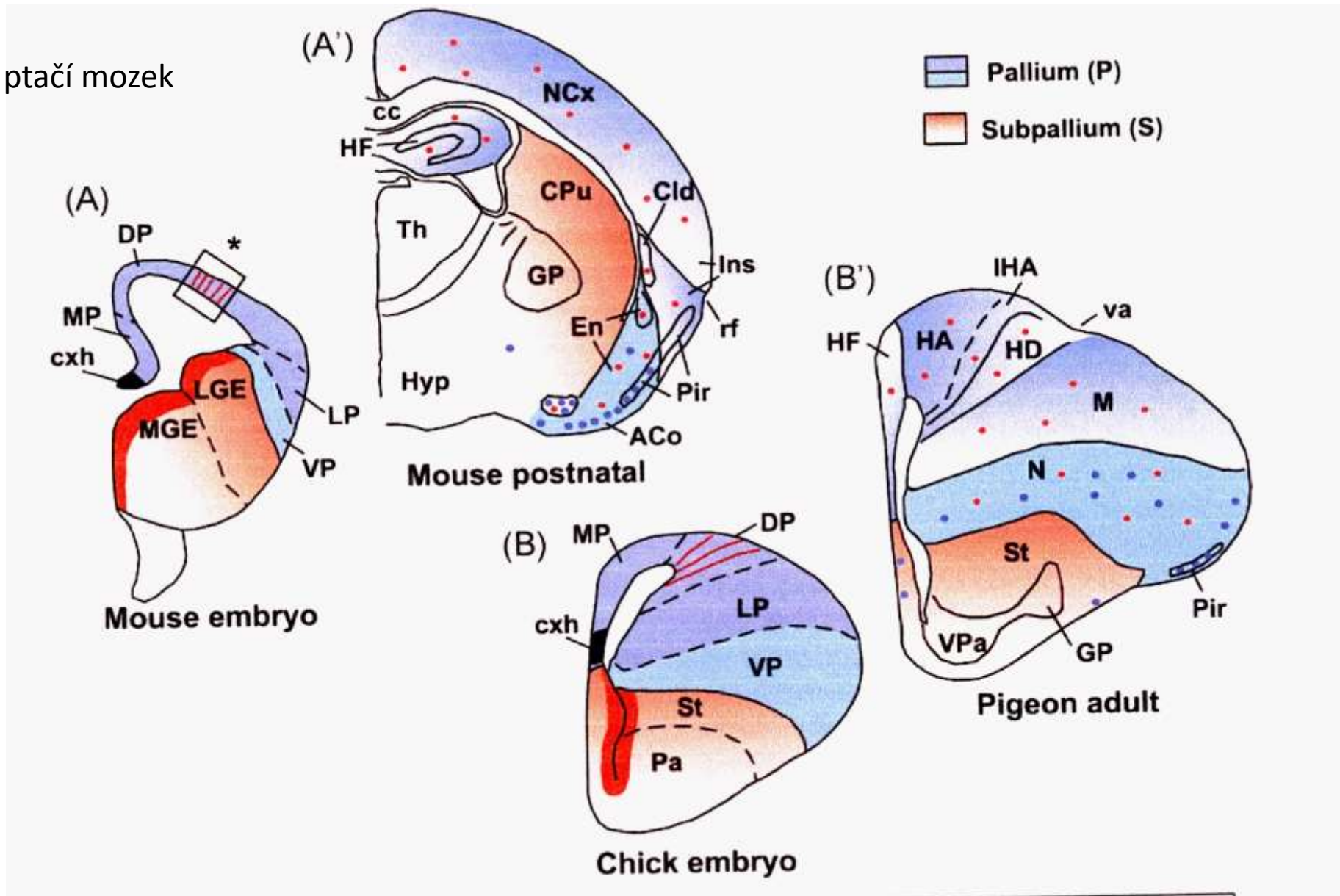
Paleopallium

10. týden

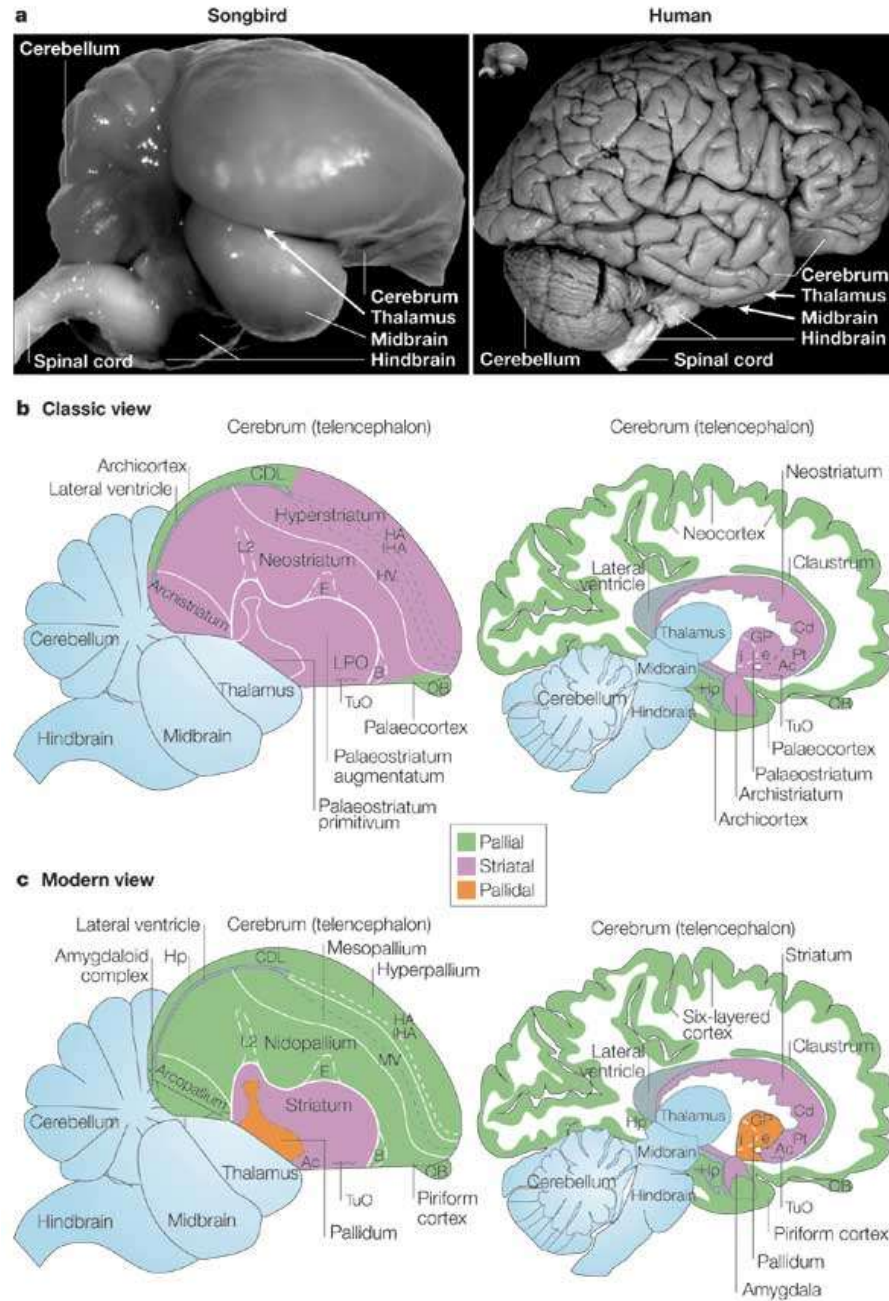
Vlákna capsula interna oddělí ncl. caudatus a putamen

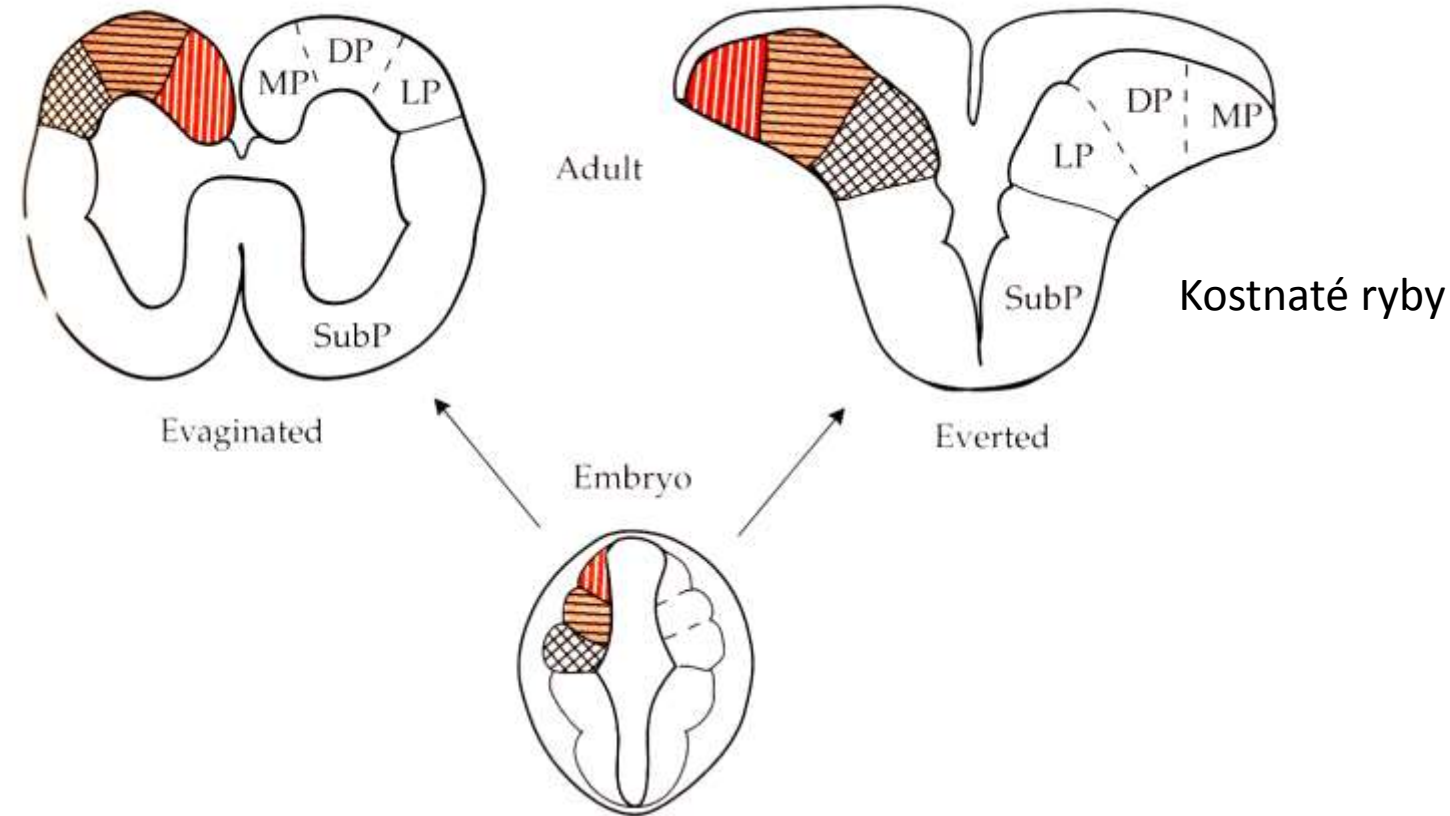
Savčí a ptačí mozek

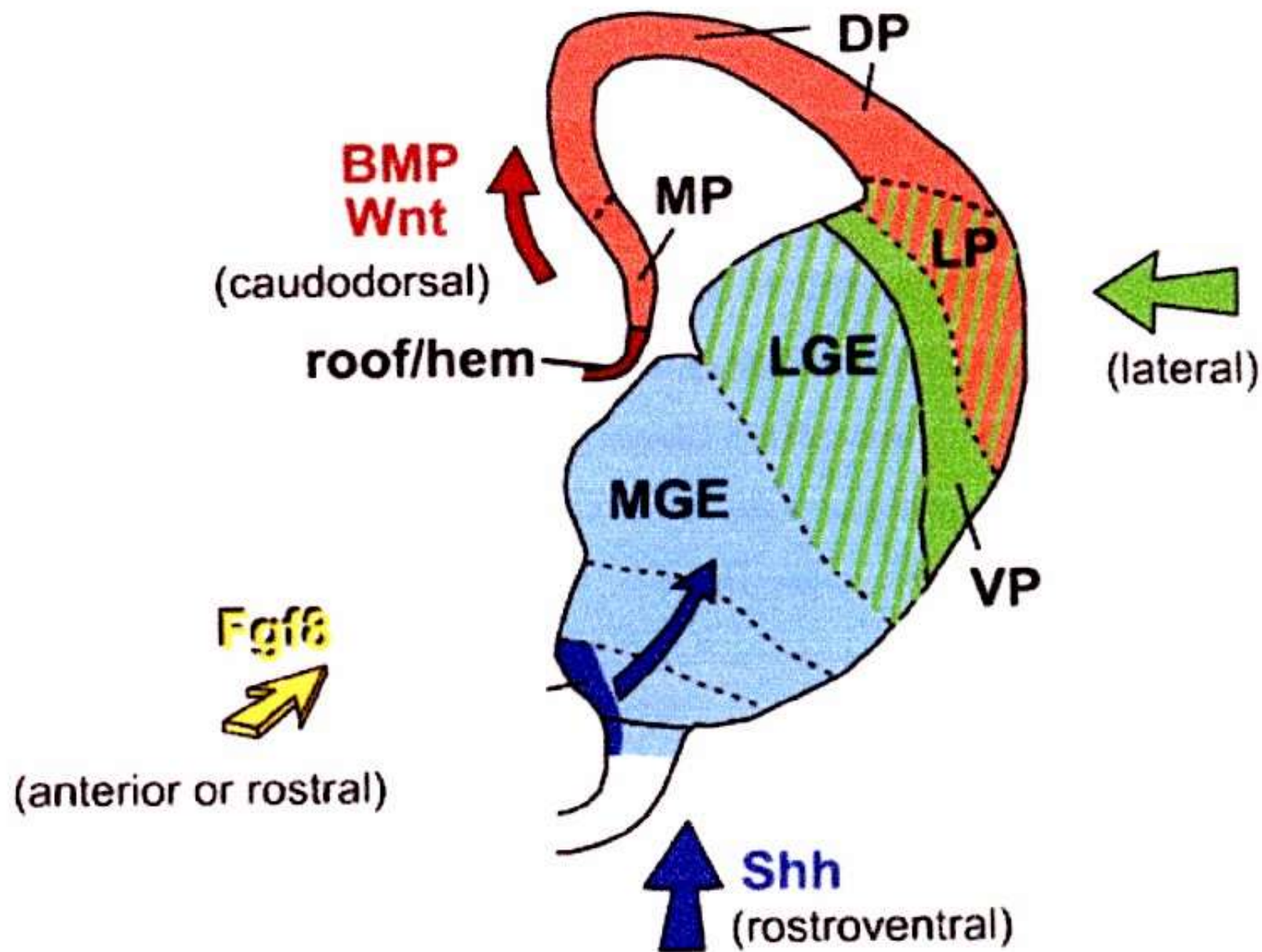

Porovnání ptačího a lidského mozku

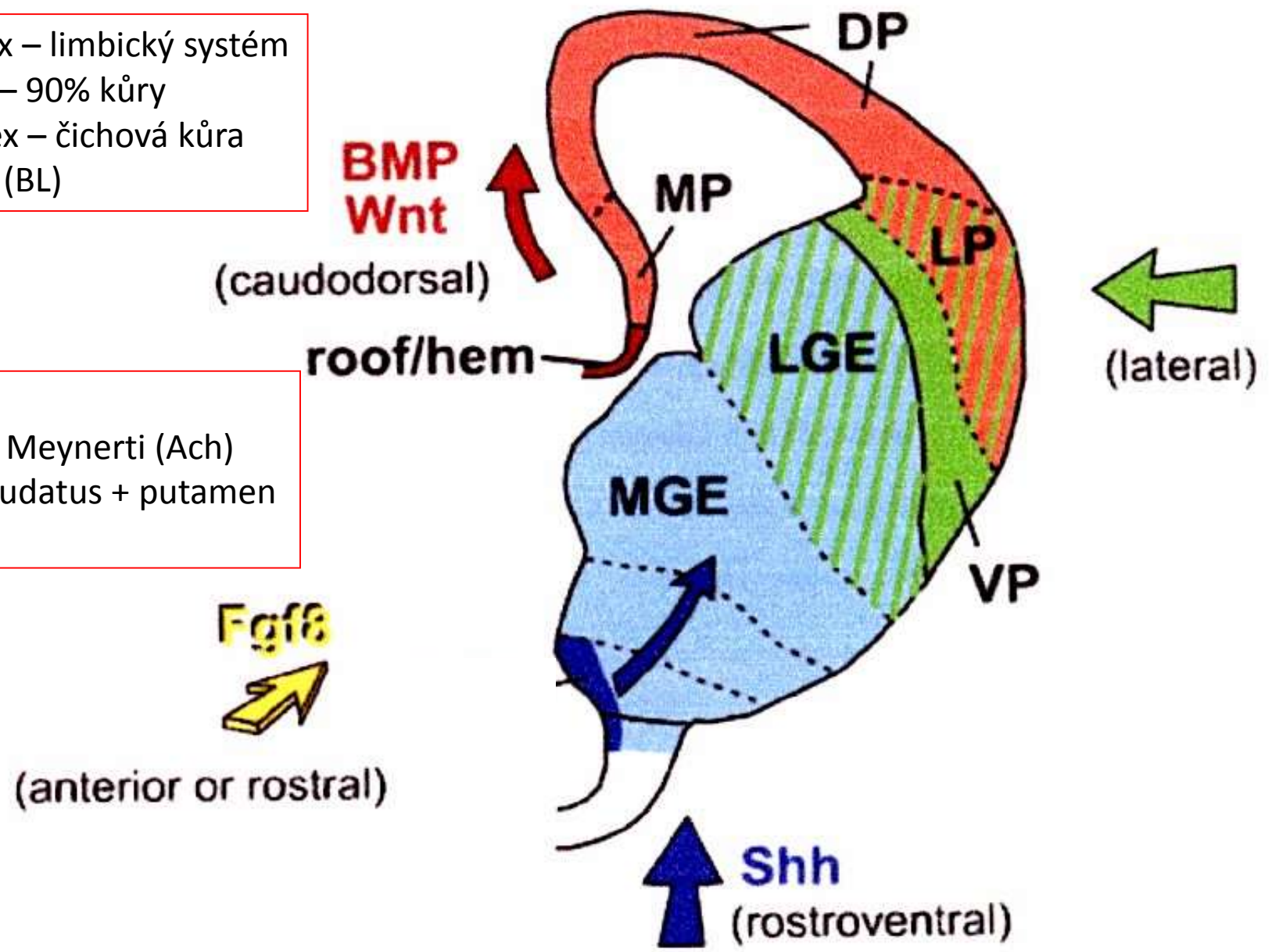
Figure 2.16 Telencephalic Evagination versus Eversion In most vertebrates, the telencephalon evaginates during development to form the cerebral hemispheres (top left). In ray-finned fishes, however, the telencephalon does not evaginate. Instead, its dorsal portion folds outward in what is called an eversion process. In such an everted telencephalon, the mediolateral positions of the dorsal telencephalic (pallial) areas are reversed relative to what they are in an evaginated telencephalon. Abbreviations: DP = dorsal pallium; LP = lateral pallium; MP = medial pallium; SubP = subpallium. (After Holmgren, 1922.)

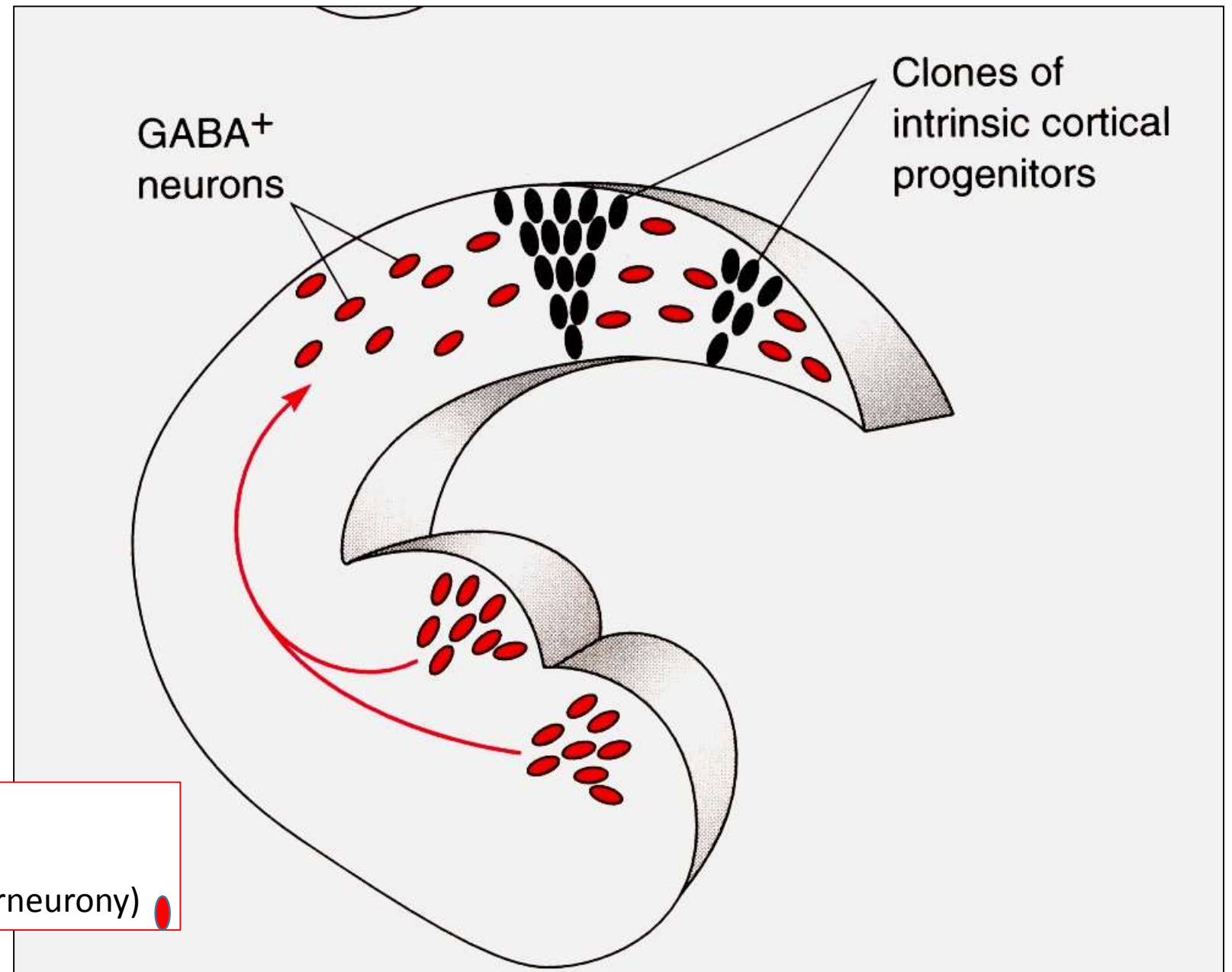

Pallium – mediální – archicortex – limbický systém
 dorsální – neocortex – 90% kůry
 laterální – paleocortex – čichová kůra
 ventrální – amygdala (BL)

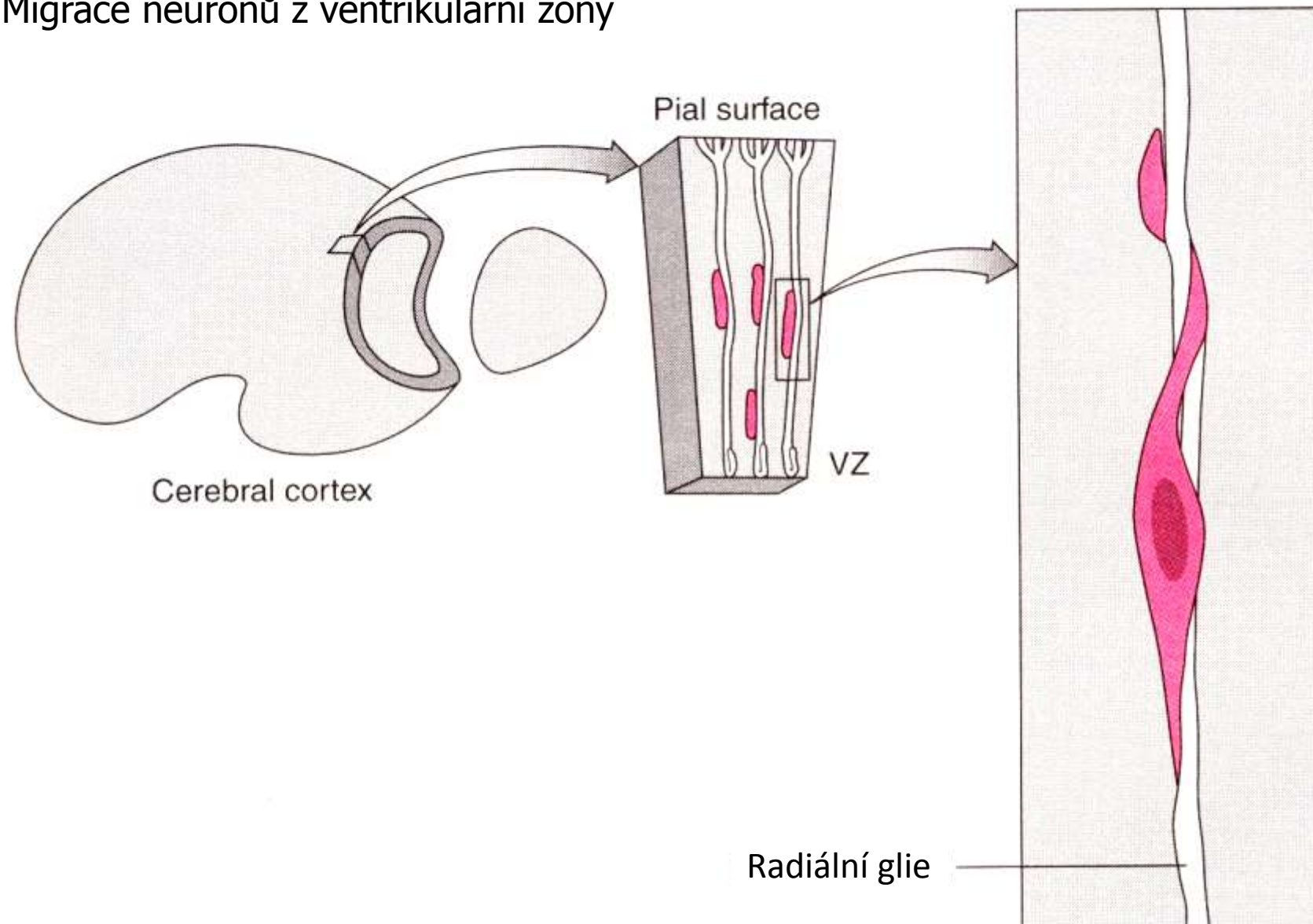
Striatální hrbolek
 mediální - GPal, ncl. basalis Meynerti (Ach)
 laterální - Striatum (ncl. Caudatus + putamen)
 kaudální - Amygdala (CM)

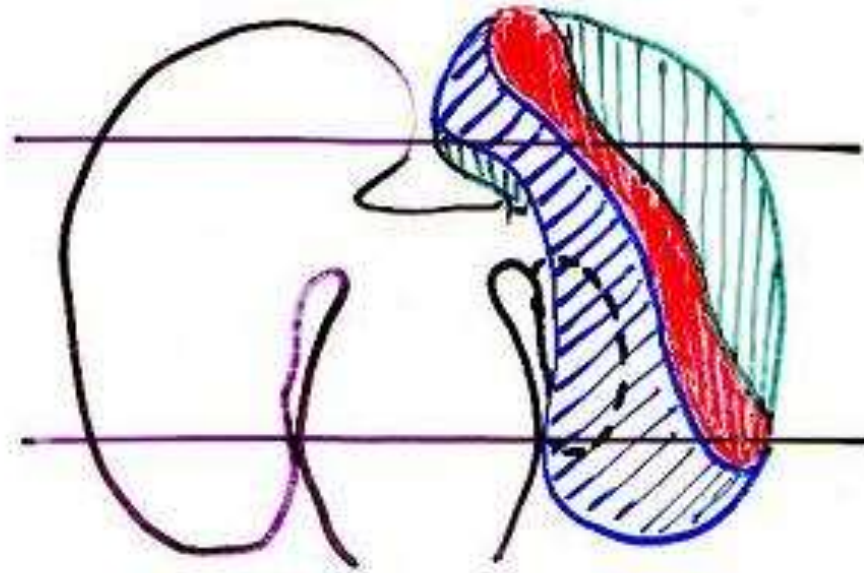

Korové neurony pocházejí
a) z subventrikulární zóny ●
b) Ze striatálního hrbolku (inhibiční interneurony) ●

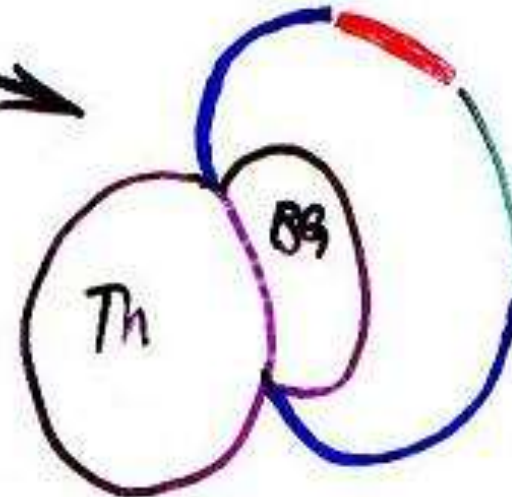
Migrace neuronů z ventrikulární zony

Pohled shora

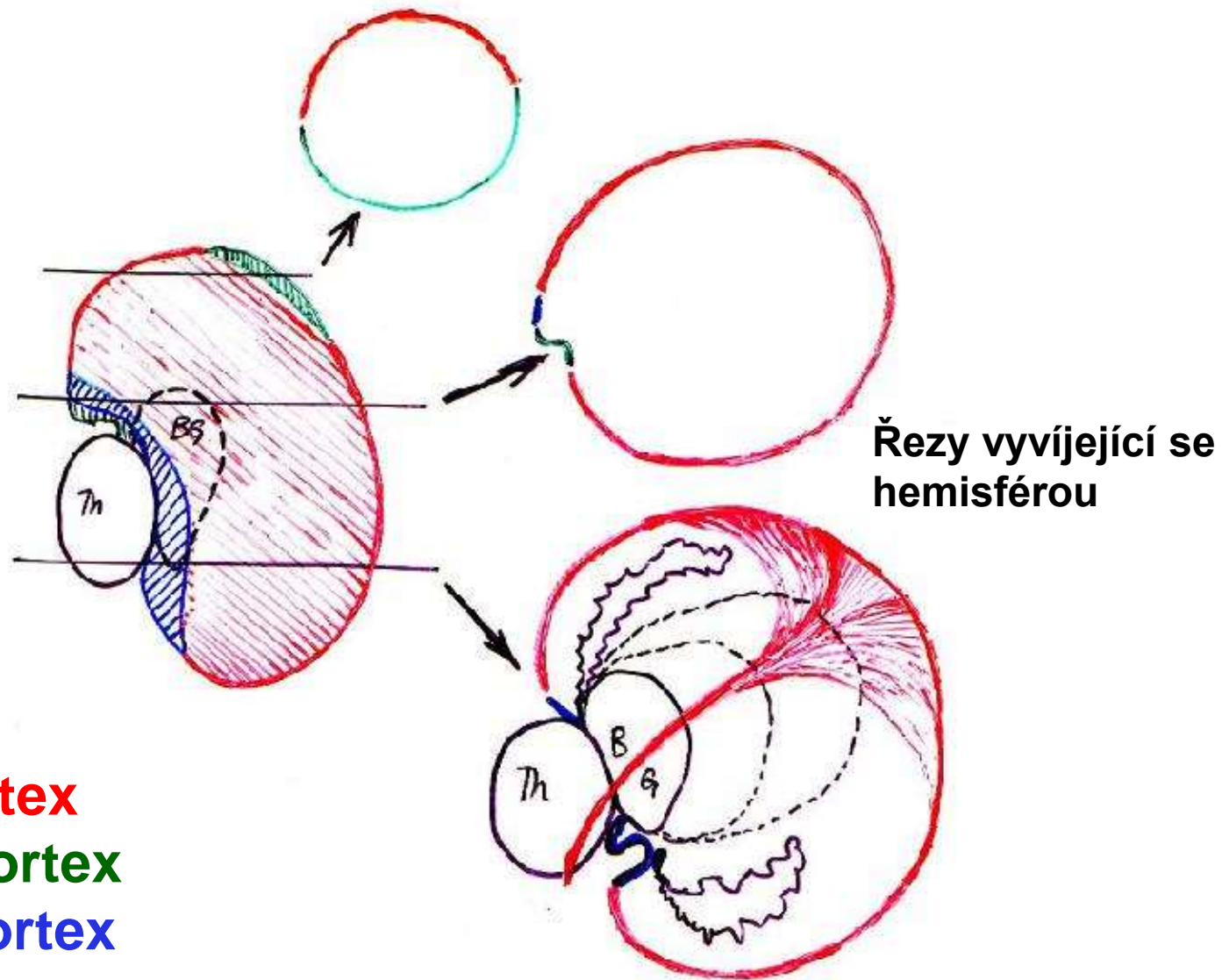
Řezy vyvíjející se hemisférou

Neocortex
Paleocortex
Archicortex

Vývoj kůry telencephalického váčku v časném embryonálním období (Petrovický)

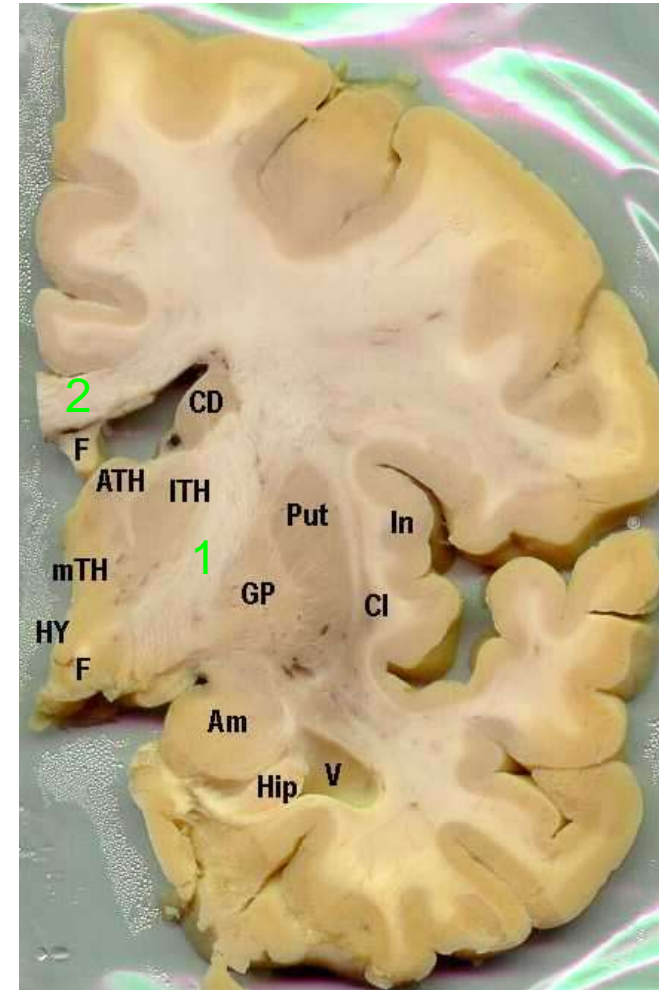
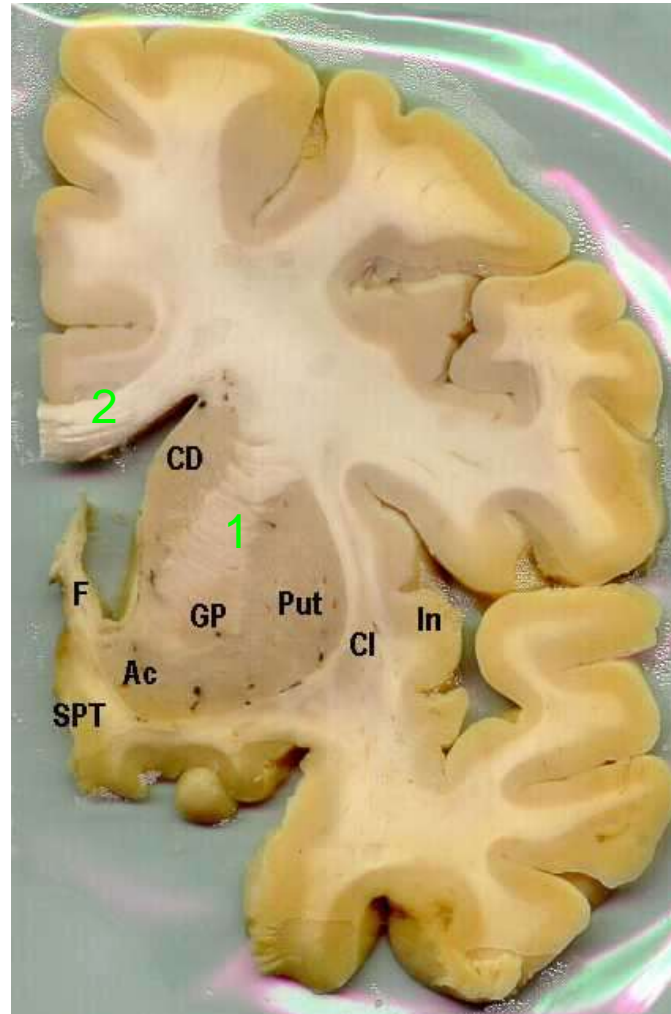

Neocortex
Paleocortex
Archicortex

Vývoj kůry telencephalického váčku pozdější v časném embryonální období (Petrovický)

Frontální řezy telencephalem v rostro-caudálním pořadí

1 - capsula interna
2 - corpus callosum

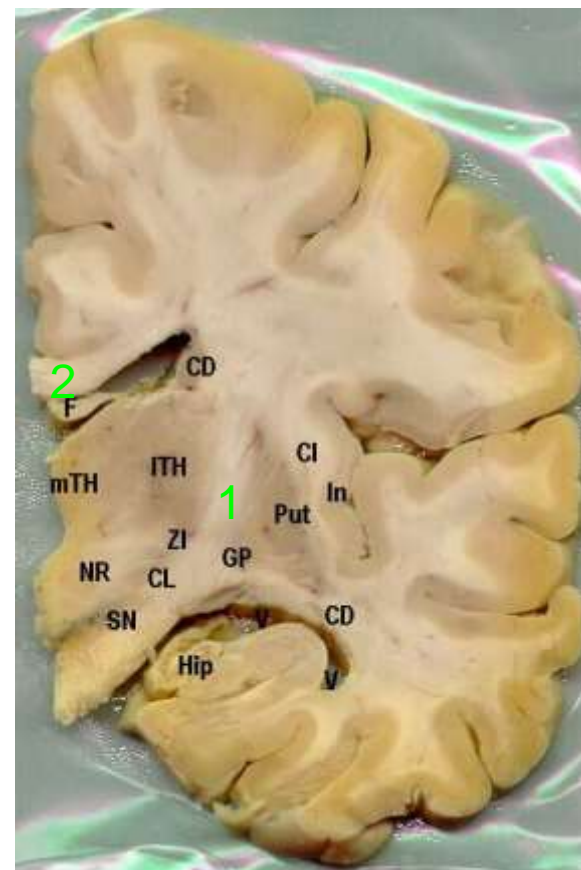
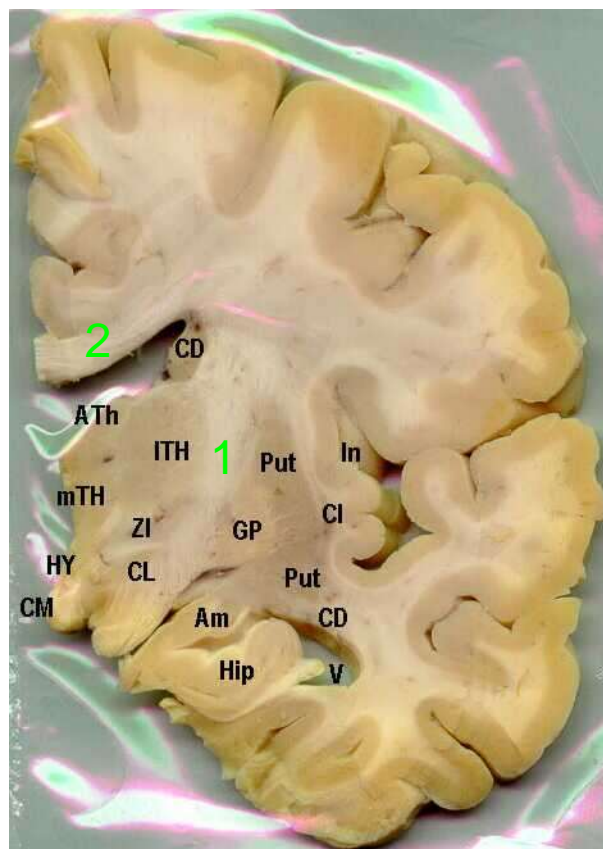
Ac – ncl. accumbens
Am – amygdala
ATH – přední jádra thalamu
CD – ncl. caudatus
Cl – claustrum
F – fornix
GP – globus pallidus

Hip – hippocampus
Hy – hypothalamus
In – inzula
mTH – mediální jádra thalamu
ITH – laterální jádra thalamu
Put – putamen
SPT – septum verum
V – laterální komora

červeně basální ganglia
růžově limbické struktury

Frontální řezy telencephalem

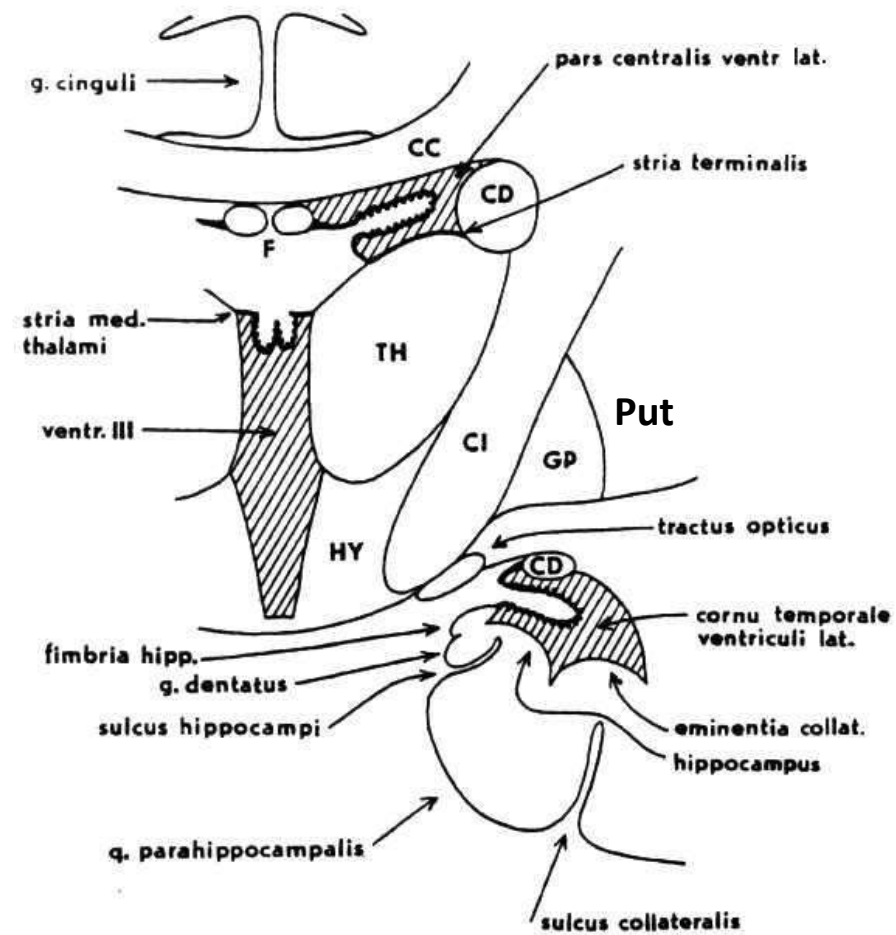
1 - capsula interna
2 - corpus callosum

Am – amygdala
ATH – přední jádra thalamu
CD-ncl caudatus
CI – claustrum
CL- ncl. subthalamicus
CM – corpus mamillare
F – fornix
GP – globus pallidus
Hip – hippocampus
Hy – hypothalamus

In – inzula
mTH – mediální jádra thalamu
NR- nucleus ruber
ITH – laterální jádra thalamu
Put – putamen
SN- substantia nigra
SPT – septum verum
V – laterální komora
ZI – zona incerta

červeně basální ganglia
růžově limbické struktury

Frontální řez přes komory

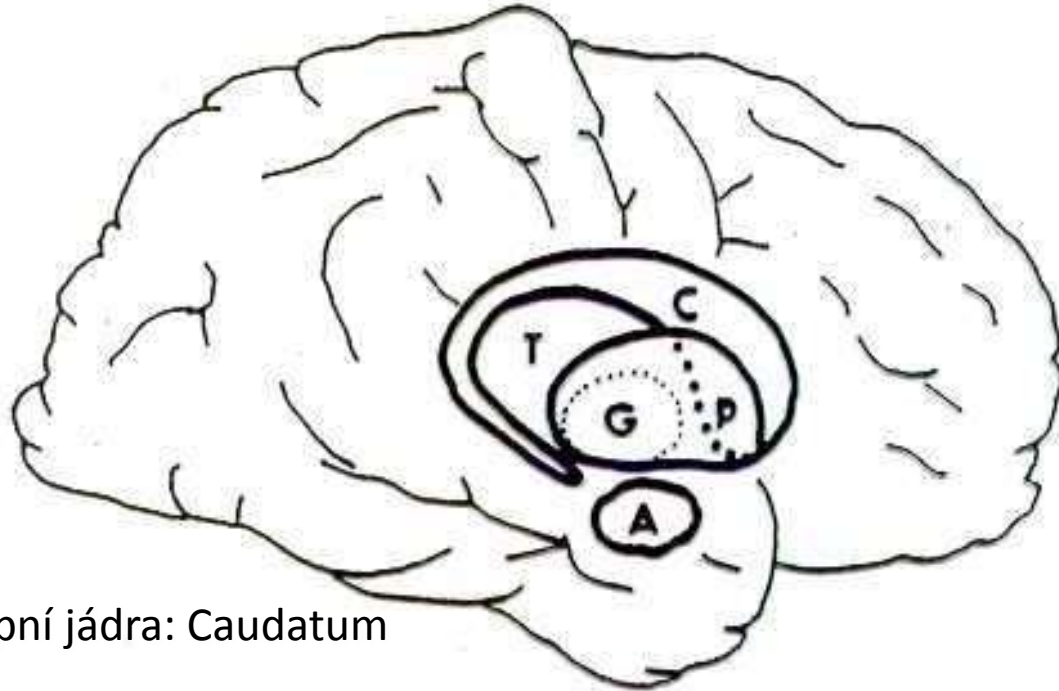

Obr. 58.: Frontální řez mozkem se zachycenou postranní a třetí komorou. Komory šrafovane, tela choroidea silně vlnitě.

CC - corpus callosum,
CD - caudatum,
CI - capsula interna,
F - fornix,

GP - globus pallidus,
HY - hypothalamus,
Th - thalamus.

Bazální ganglia

Vstupní jádra: Caudatum

putamen

striatum ventr. (ncl accumbens)

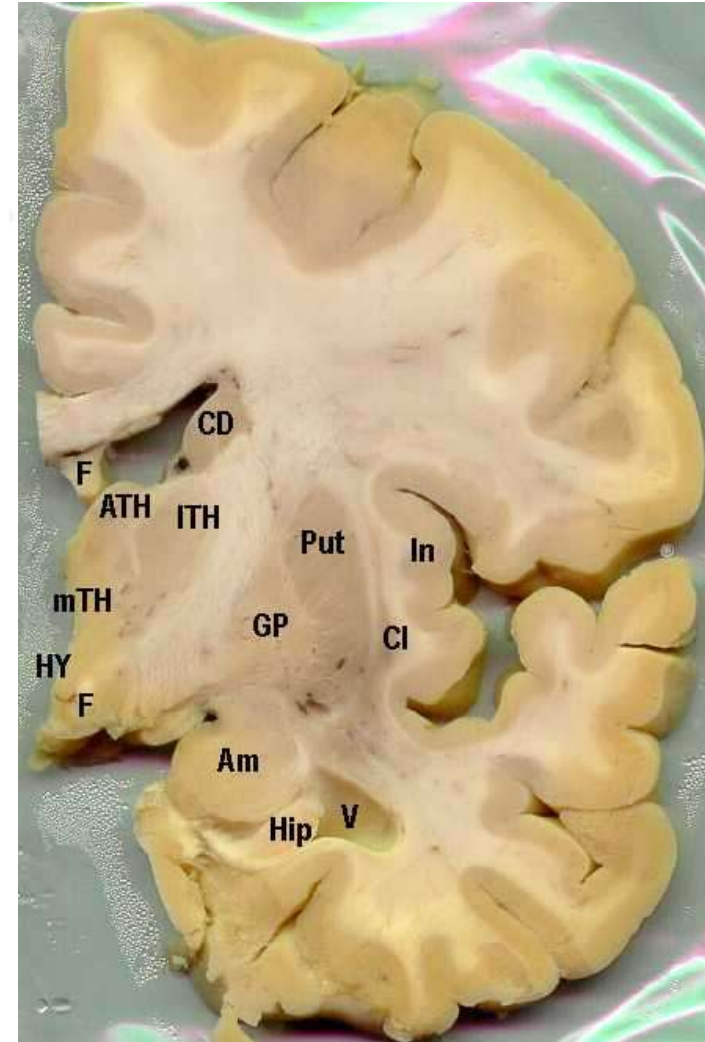
Vstup z **kůry, amygdaly, thalamu a SN + raphe**

Výstupní jádra: Substantia nigra ret.,

globus pallidus pars interna,

pallidum ventrale

Výstupy do **thalamu, RF nebo tecta**

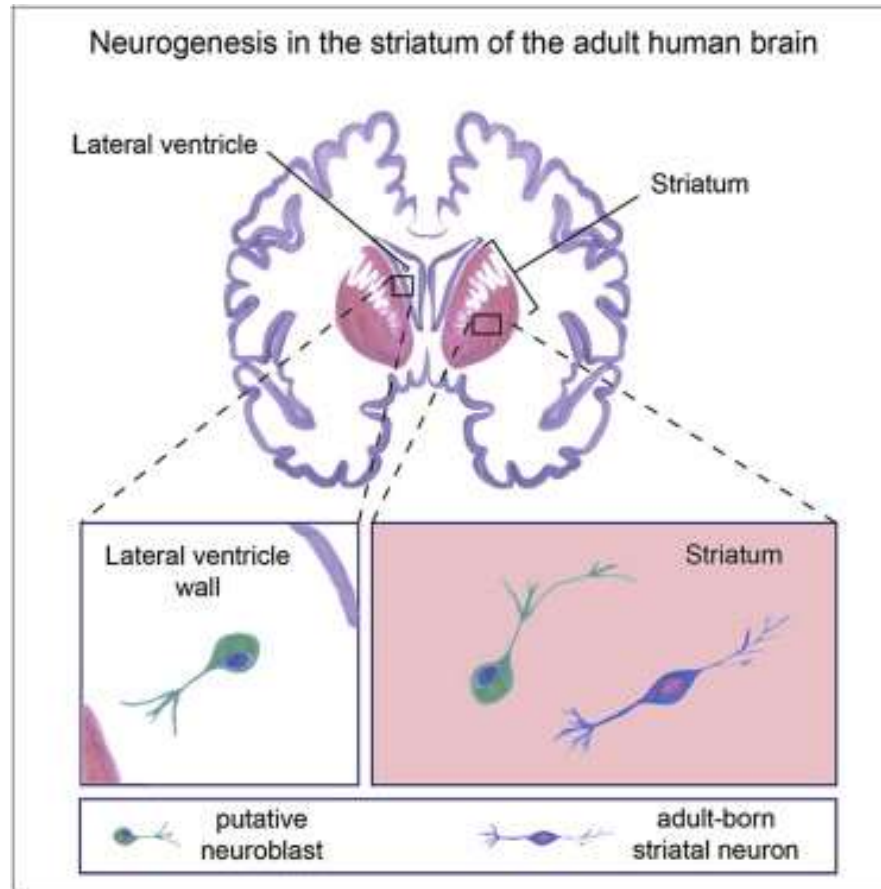
Neurogenese v basálních gangliích

- In most mammals, neurons are added throughout life in **the hippocampus and olfactory bulb**. One area where neuroblasts that give rise to adult-born neurons are generated is the **lateral ventricle wall of the brain**. We show, using histological and carbon-14 dating approaches, that in **adult humans new neurons integrate in the striatum**, which is adjacent to this neurogenic niche. The neuronal turnover in the striatum appears restricted to **interneurons**, and postnatally generated striatal neurons are preferentially depleted in patients with Huntington's disease. Our findings demonstrate a unique pattern of neurogenesis in the adult human brain.

Leonie Welberg Nature Reviews, April 2014

U dospělých savců prokázána **neurogenese v hippocampu** a **bulbus olfactorius** nyní nově **interneurony ve striatu**

Tvorba interneuronů ve striatu

Leonie Welberg Nature Reviews, April 2014

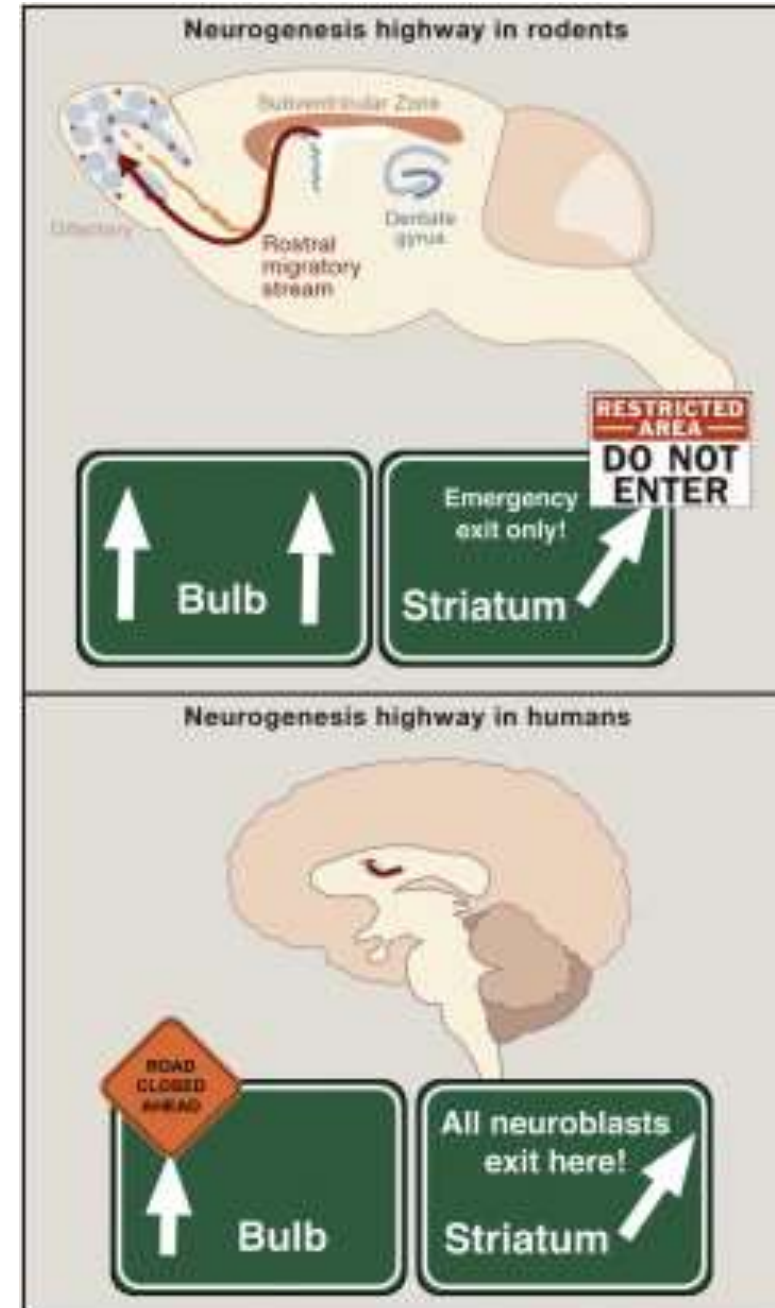

Neurogenesis v lidském striatu

Zatímco u hlodavců migrují nové neurony do čichového bulbu a ve striatu se objeví jen za patologických okolností, u člověka se v čichovém bulbu nově tvořené neurony nenachází, ale putují z ventrikulární zony do striata ([Ernst et al., 2014](#)).

Off the Beaten Track: New Neurons in the Adult Human Striatum

•[Gerd Kempermann](#)

Typy neuronů ve striatu

1) „spiny“ neurony

Projekční neurony s trny 90%

Obsahují GABA – tlumí

2 typy (D – je receptor pro dopamin)

D1 – GABA+ Substance P+ dynorfin

Součást přímé dráhy BG

D2 –GABA+ enkefalin

Součást nepřímé dráhy BG

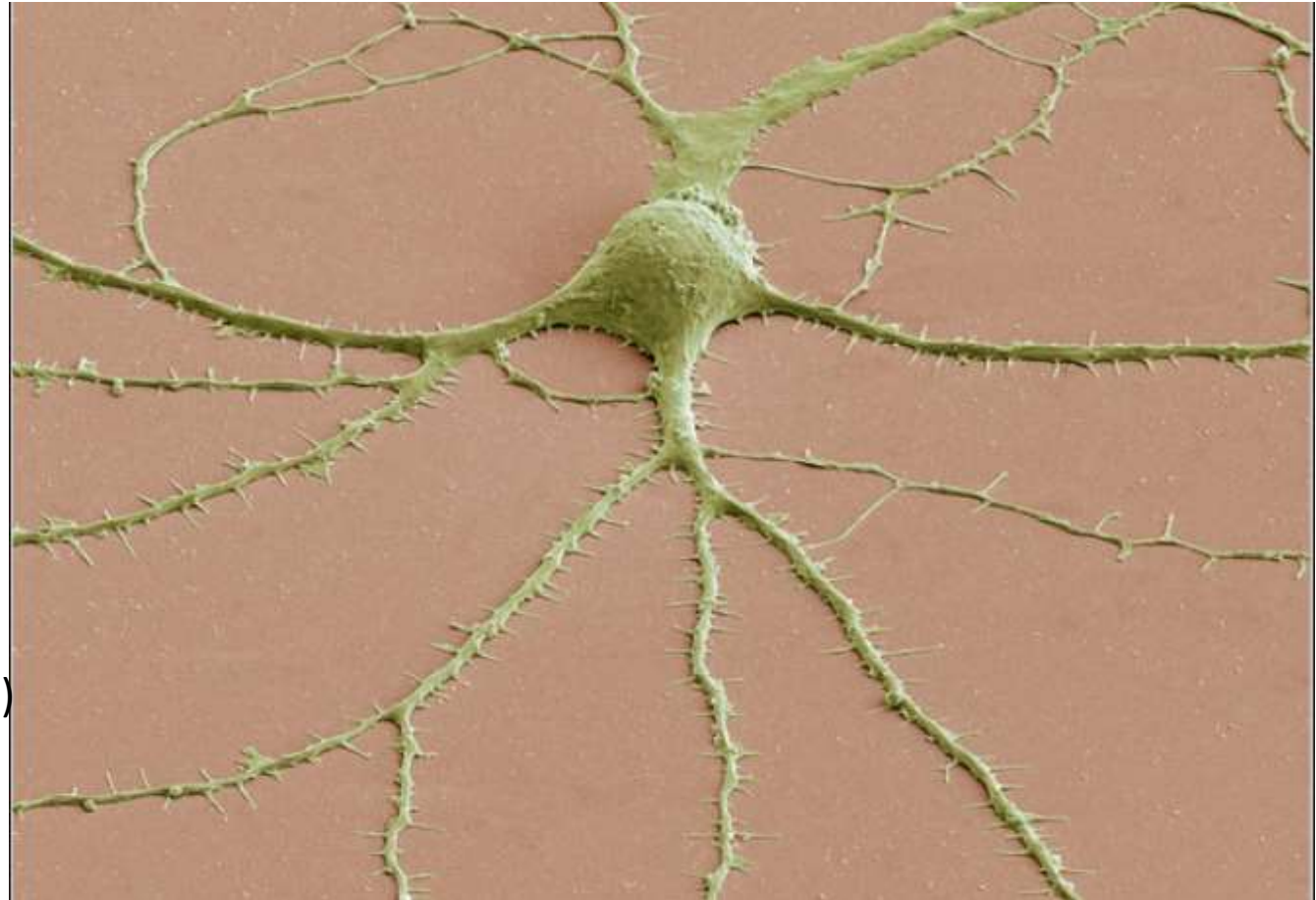
(D3 – v ncl. accumbens limbický systém)

2) Interneurony

A) Cholinergní - velké

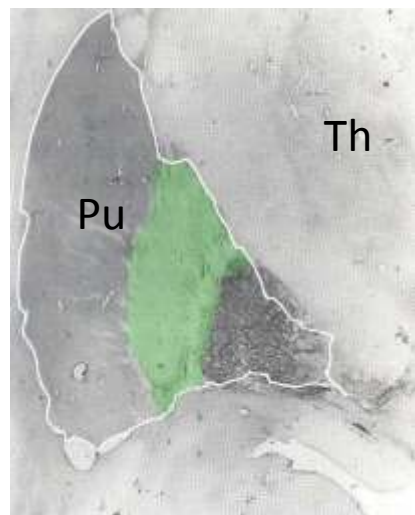
B) GABA ergní – malé

Také obsahují neuropeptidy a NO

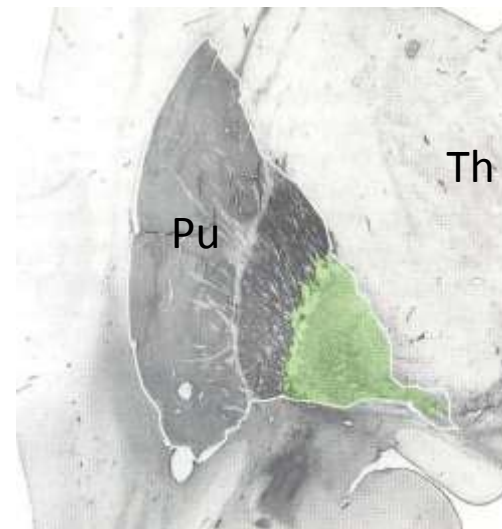

<http://www.ritholtz.com/blog/wp-content/uploads/2010/11/Spiny-neuron.png>

Pallidum externum + Pallidum internum

Průkaz substance P

Průkaz enkefalinu

D1 neurony striata projikují do Pallidum internum

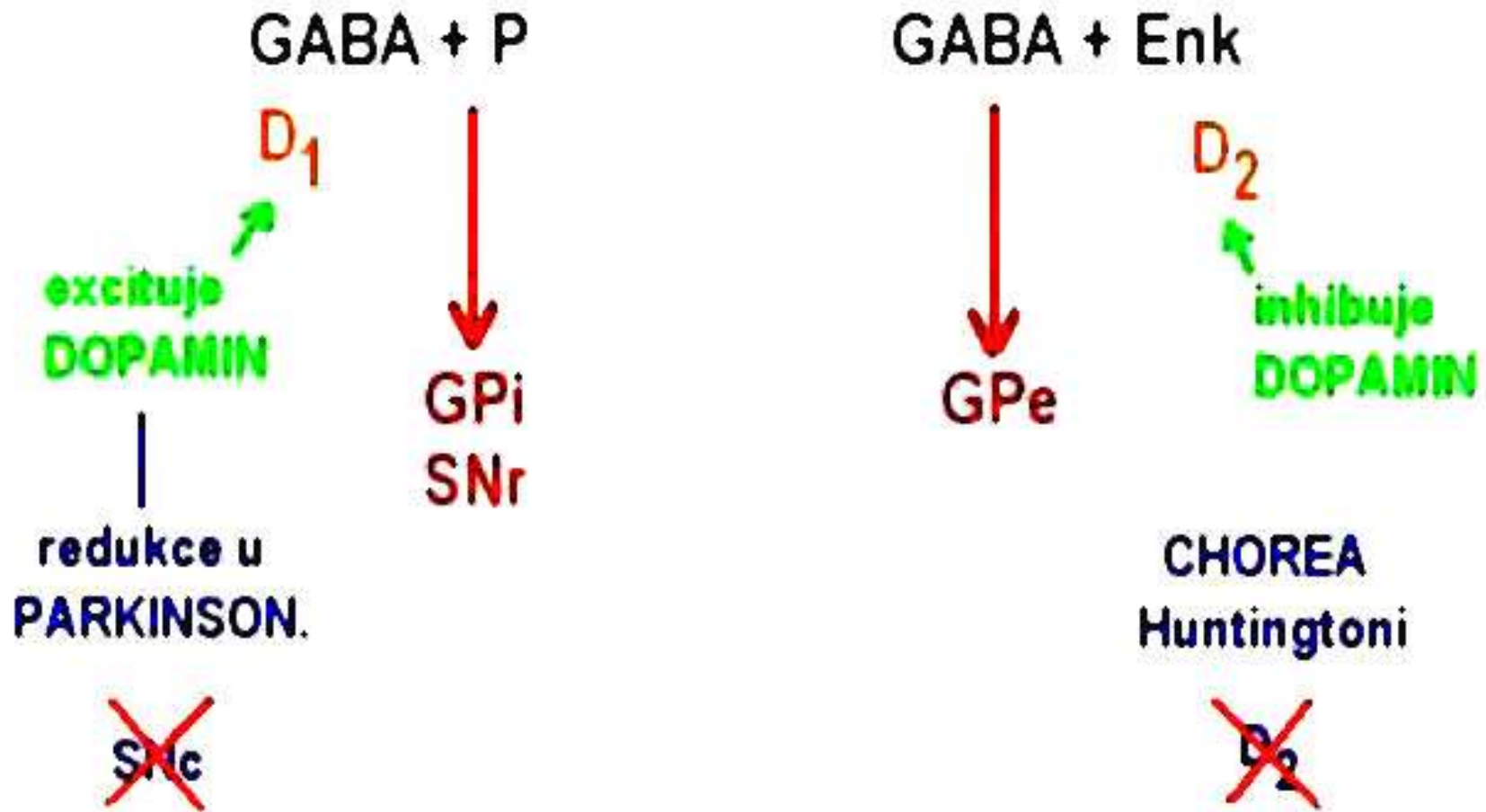
D2 neurony striata projikují do Pallidum externum

PŘÍMÁ CESTA

Oblast bez obarvených
axonů

NEPŘÍMÁ CESTA

PROJEKČNÍ BUŇKY

Schema prof. Petrovického

Matrix (80%, AChE, SubstP, calbindin)
a striosomy enkefalin

Striosomy v caudatu a v putamen.

Striosome-matrix chemoarchitecture and striatal connections

The striosome-matrix compartmentalization first recognized by transmitter histochemistry turns out to be an architecture to which virtually all input-output

Při barvení acetylcholin estherasou vyniknou jako světlé (slabě barvitelné - hvězdička) okrsky, obklopené silně barvitelnou matrix.

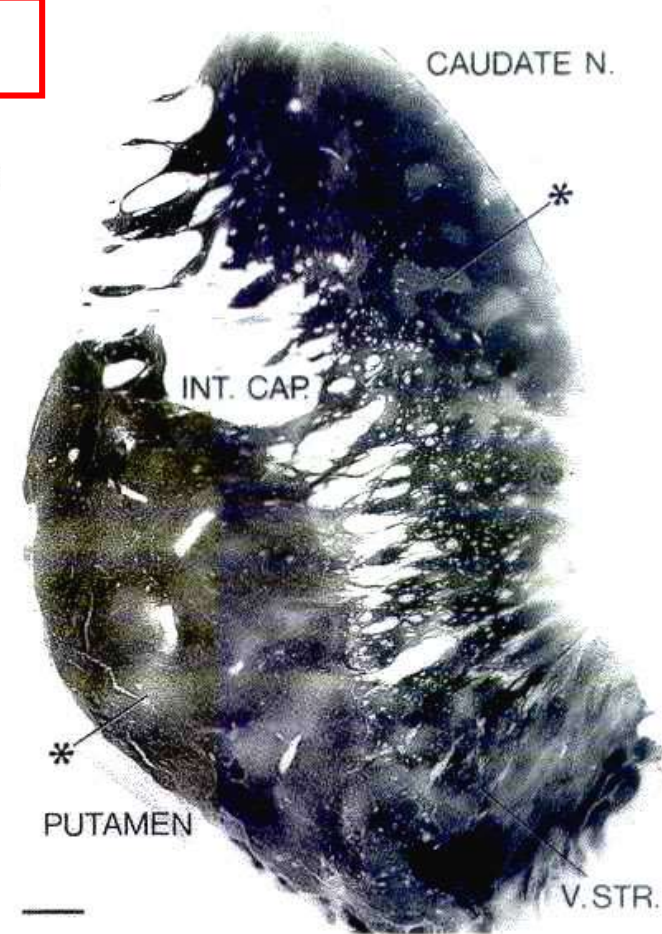
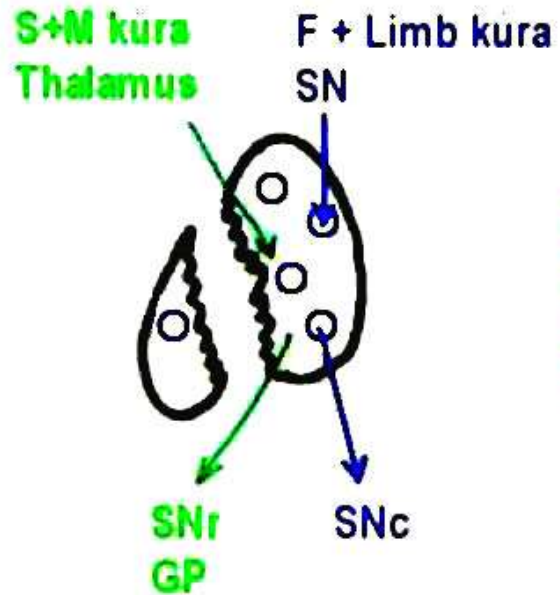

Fig. 2. Photograph of a thin coronal section through the striatum of the human brain, stained for the enzyme, acetylcholinesterase (AChE). The main nuclei of the striatum are shown (caudate nucleus, putamen and ventral striatum (V.STR.)), together with the plate of internal capsule fibers (INT. CAP.) that largely separates the caudate nucleus and putamen. Asterisks mark examples of AChE-poor striosomes, which are surrounded by the AChE-rich extrastriosomal matrix. Scale bar is 2 mm.

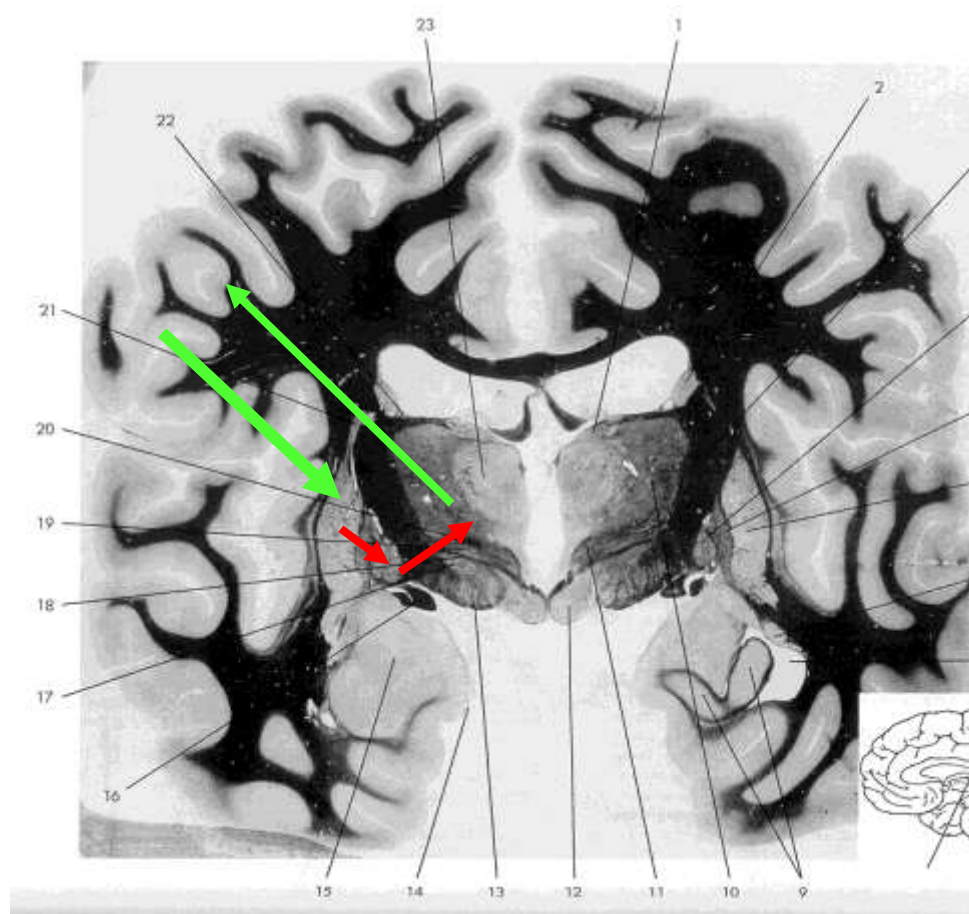
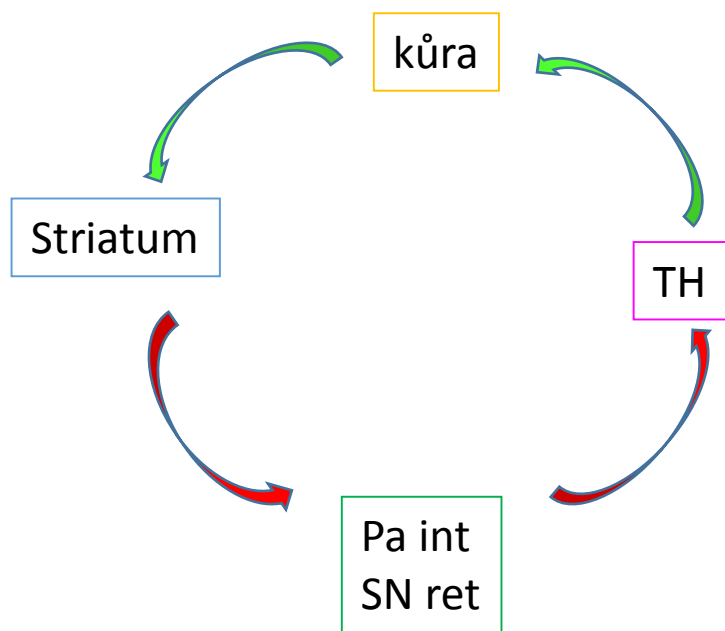
Schema prof. Petrovického

Hlavní okruh BG

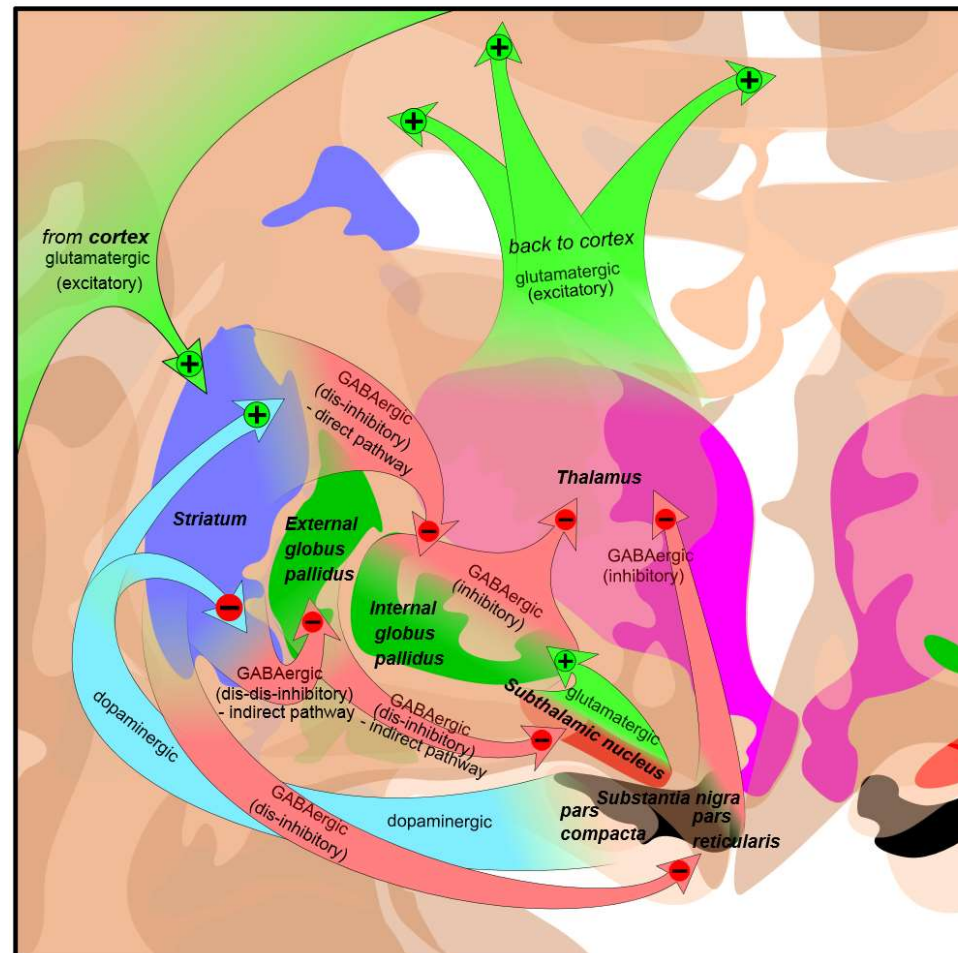
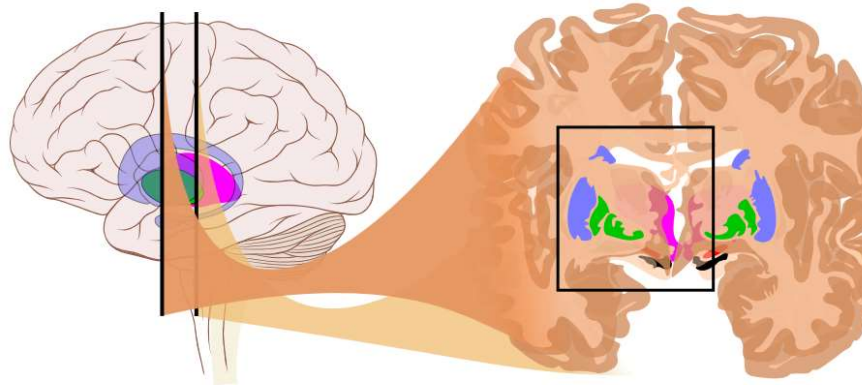
→ AKTIVACE - GLUTAMÁT

→ ÚTLUM - GABA

Okruhy BG

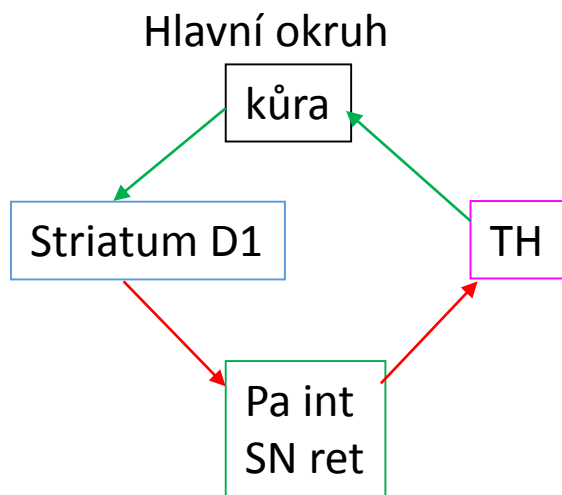
Hlavní okruh – 4 varianty
Vedlejší okruhy - 4

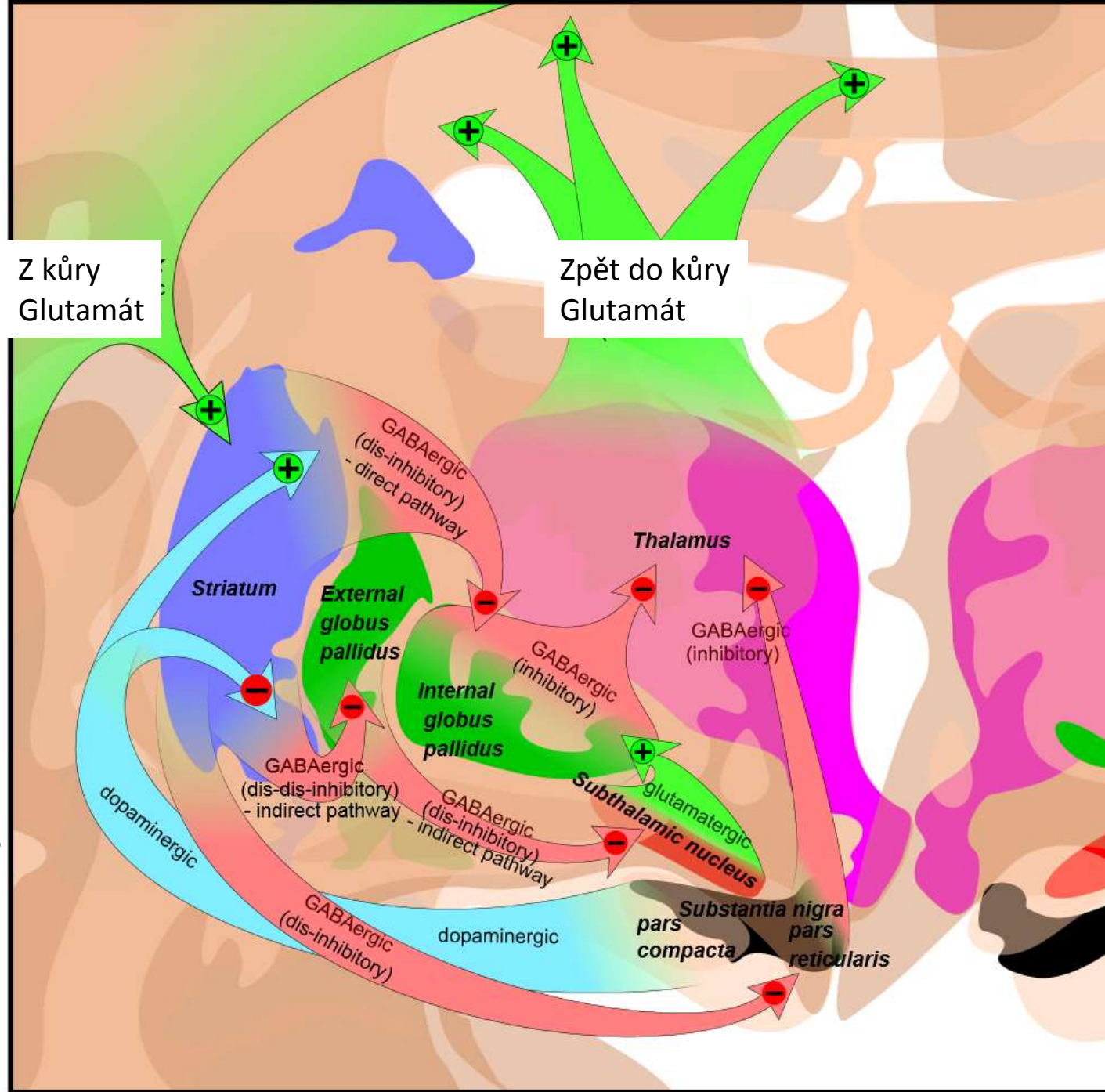
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/Basal_ganglia_circuits.svg

Okruhy BG

→ AKTIVACE - GLUTAMÁT
→ ÚTLUM - GABA

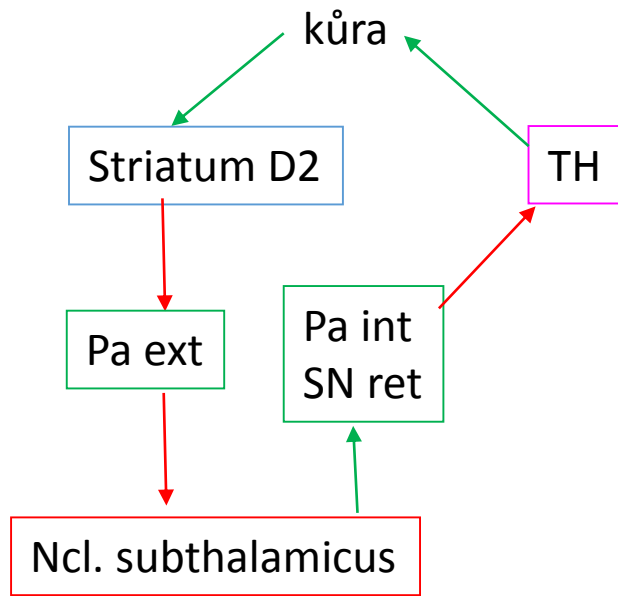
PŘÍMÁ CESTA – AKTIVUJE CHTĚNÝ POHYB

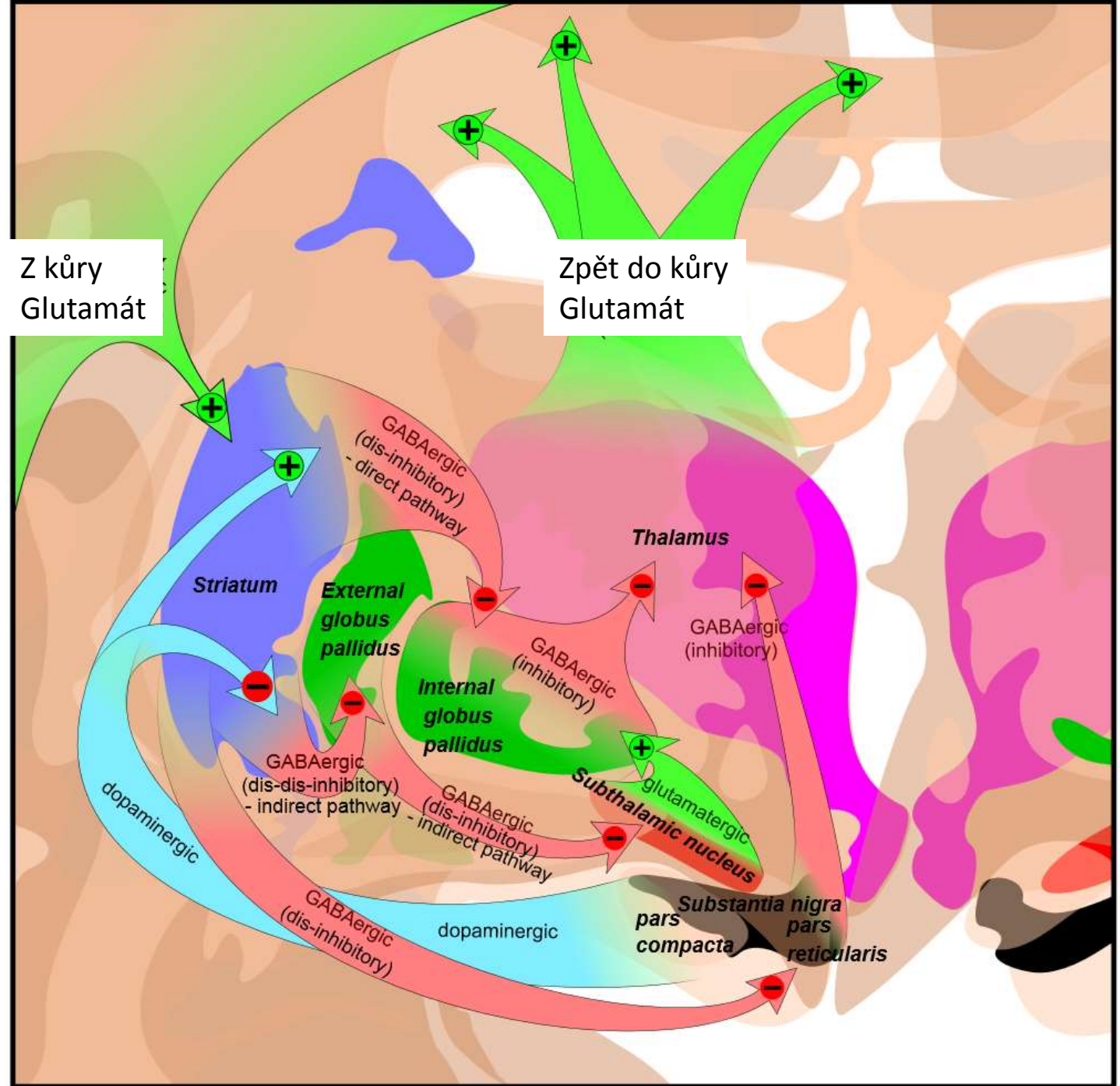

Okruhy BG

Vedlejší striato pallido subthalamický okruh

NEPŘÍMÁ CESTA – TLUMÍ NECHTĚNÝPOHYB

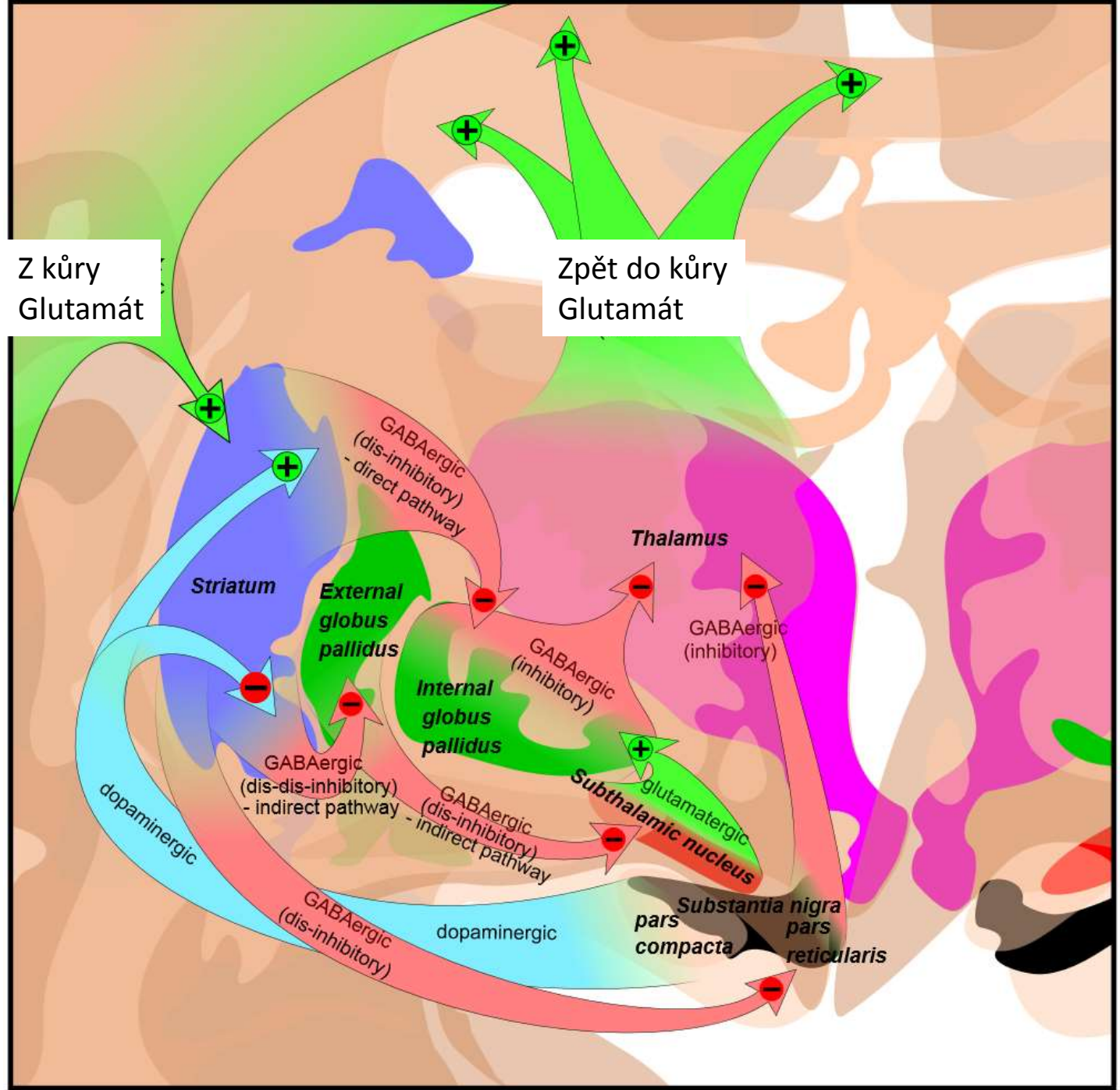
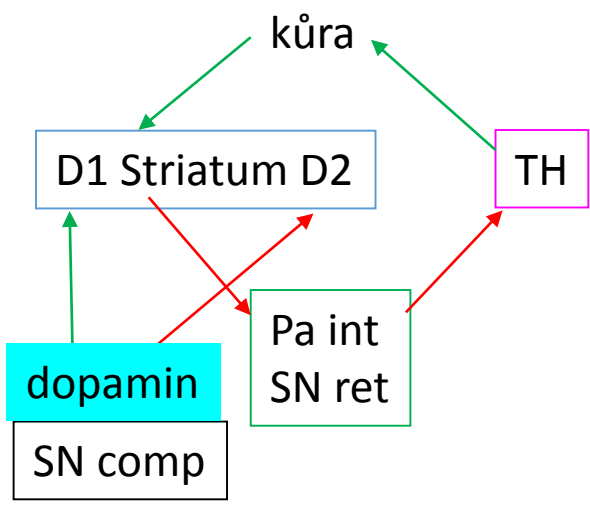

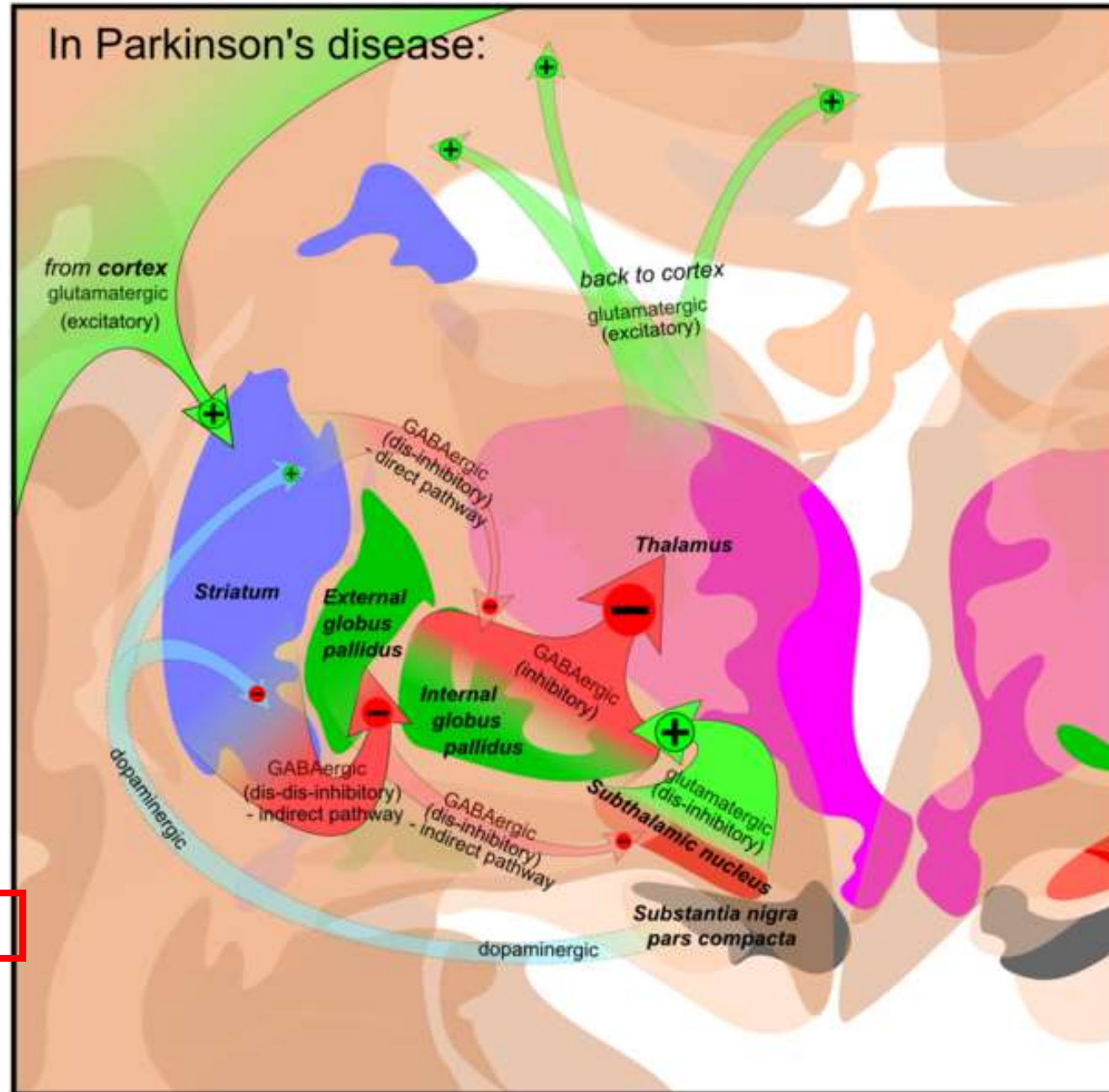
Okruhy BG

Vedlejší okruh nigro striatický

→ AKTIVACE - GLUTAMÁT
 → ÚTLUM - GABA

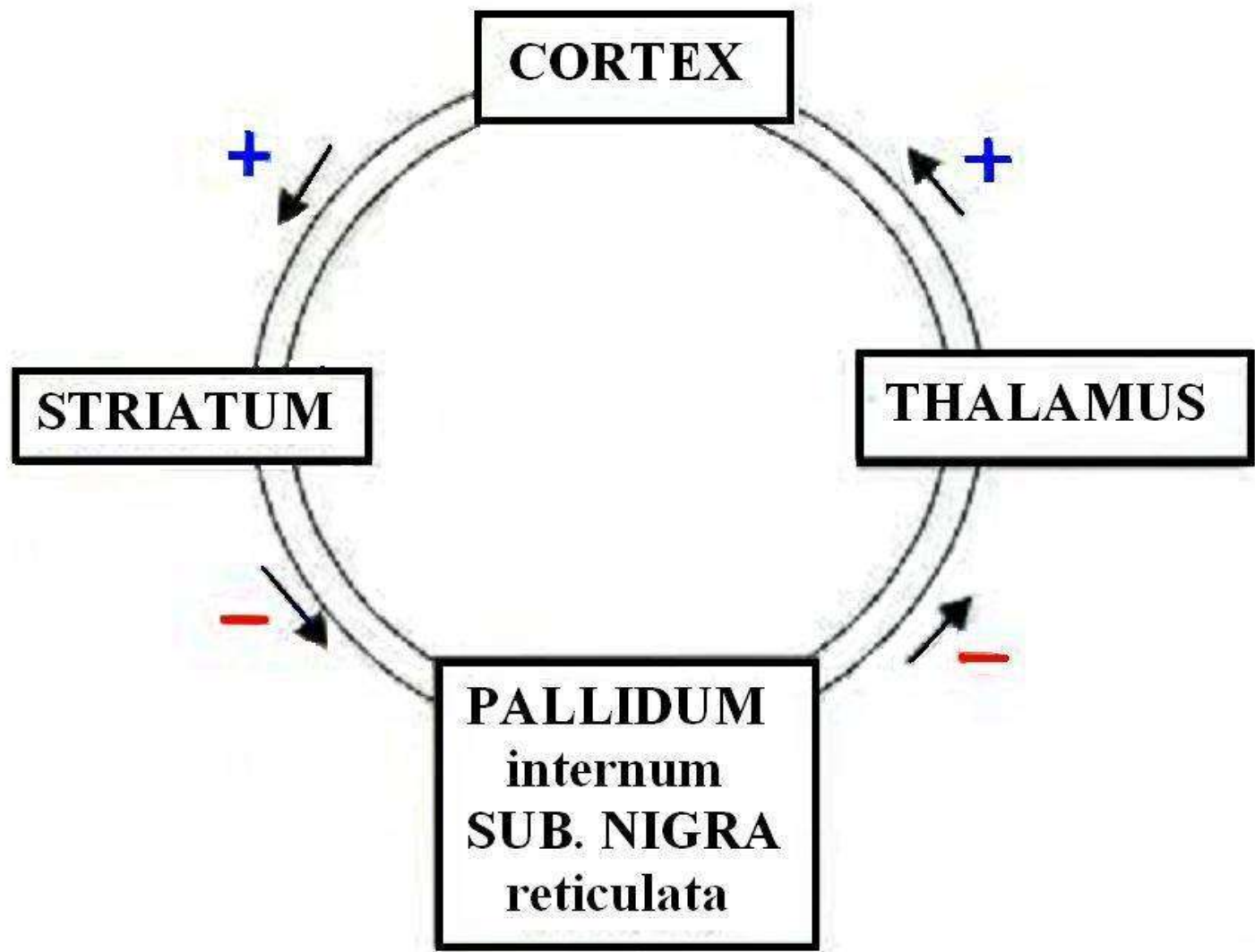

Změny při Parkinsonově chorobě

Chybí dopaminergní neurony SN comp

Hlavní okruh spojů
basálních ganglií

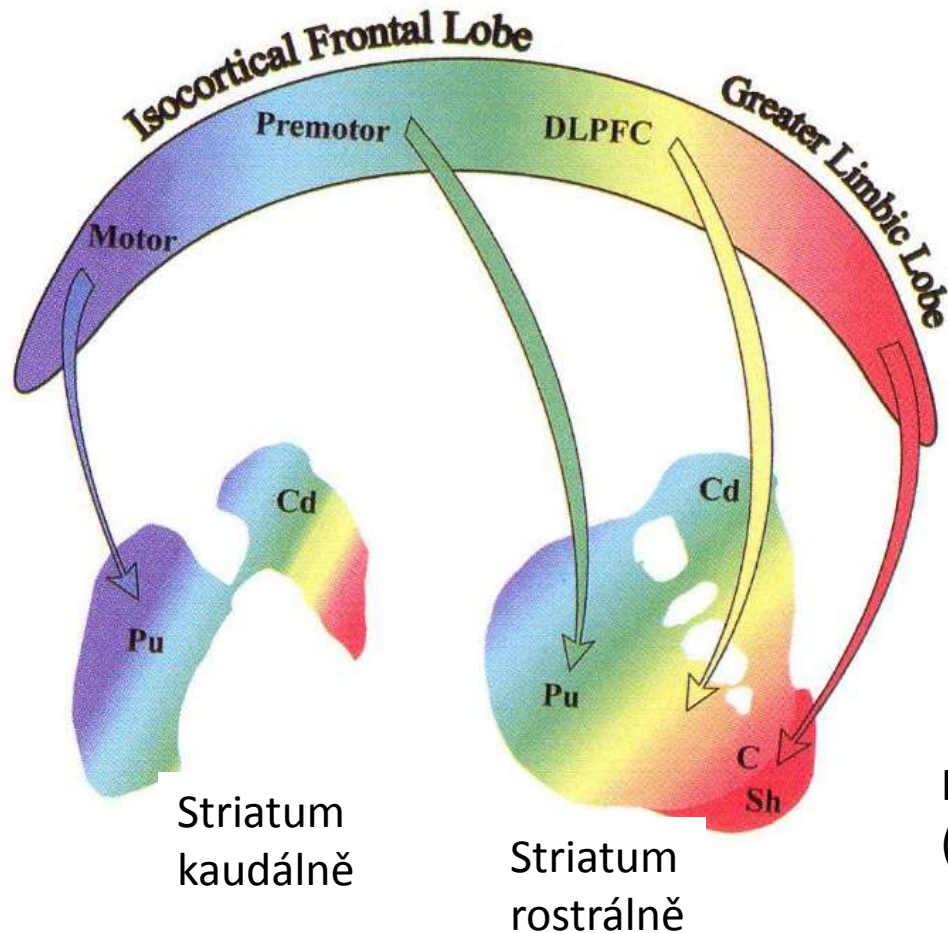
Funkce BG - tzv. zpracovací okruhy

1) Řízení hybnosti

- Iniciace pohybu a řazení impulsů pro hybnost
  - Řízení automatických a naučených pohybů
  - Změna pohybového vzorce
  - Plánování a opravy pohybu během jeho provádění
-
- 2) regulace kognitivních a afektivních funkcí

Funkční varianty hlavního okruhu bazálních ganglií

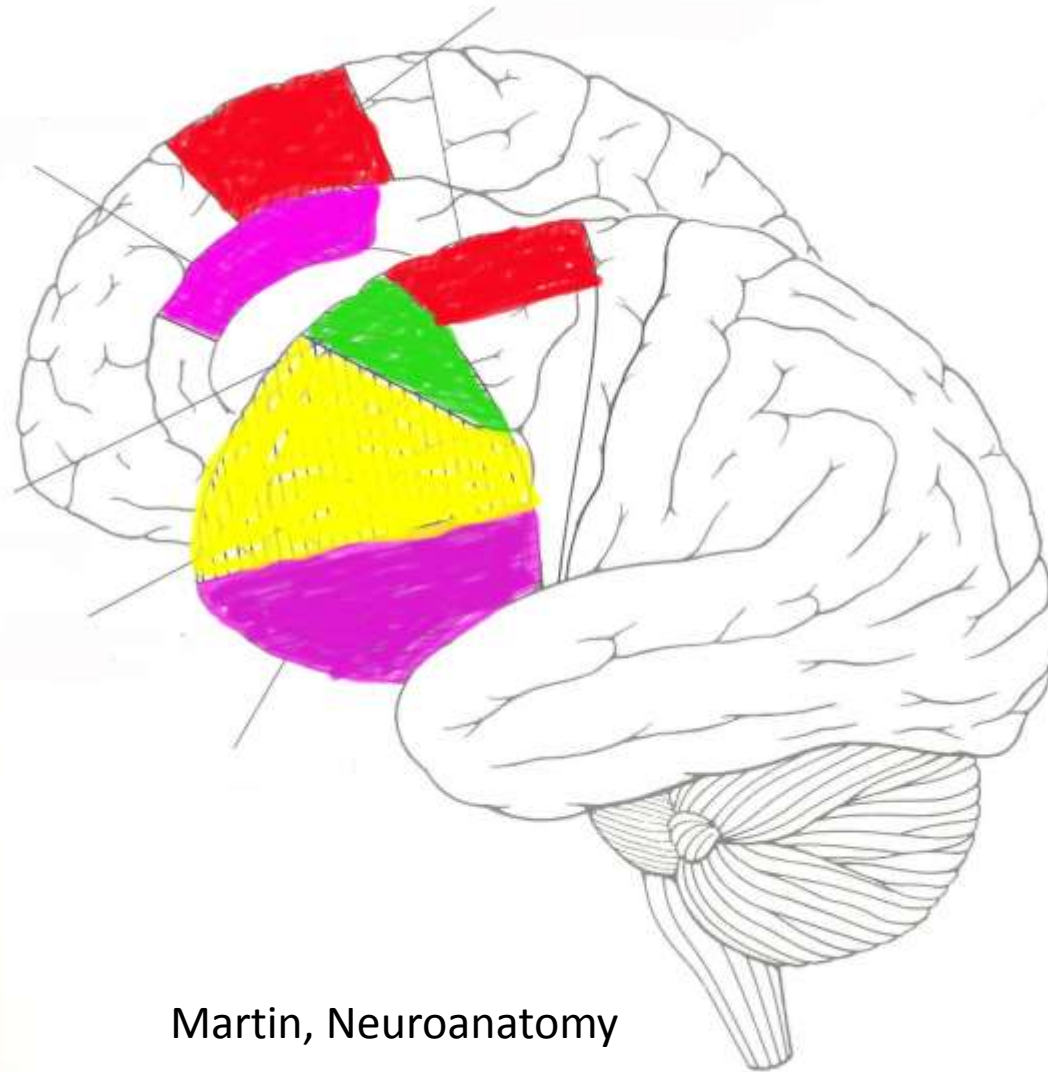

- 1) SENZORIMOTORICKÝ
- 2) OKULOMOTORICKÝ
- 3) ASOCIAČNÍ
- 4) LIMBICKÝ

Kortiko-striatická projekce z frontálního a limbického laloku
(Heimer Anatomy of Neuropsychiatry)

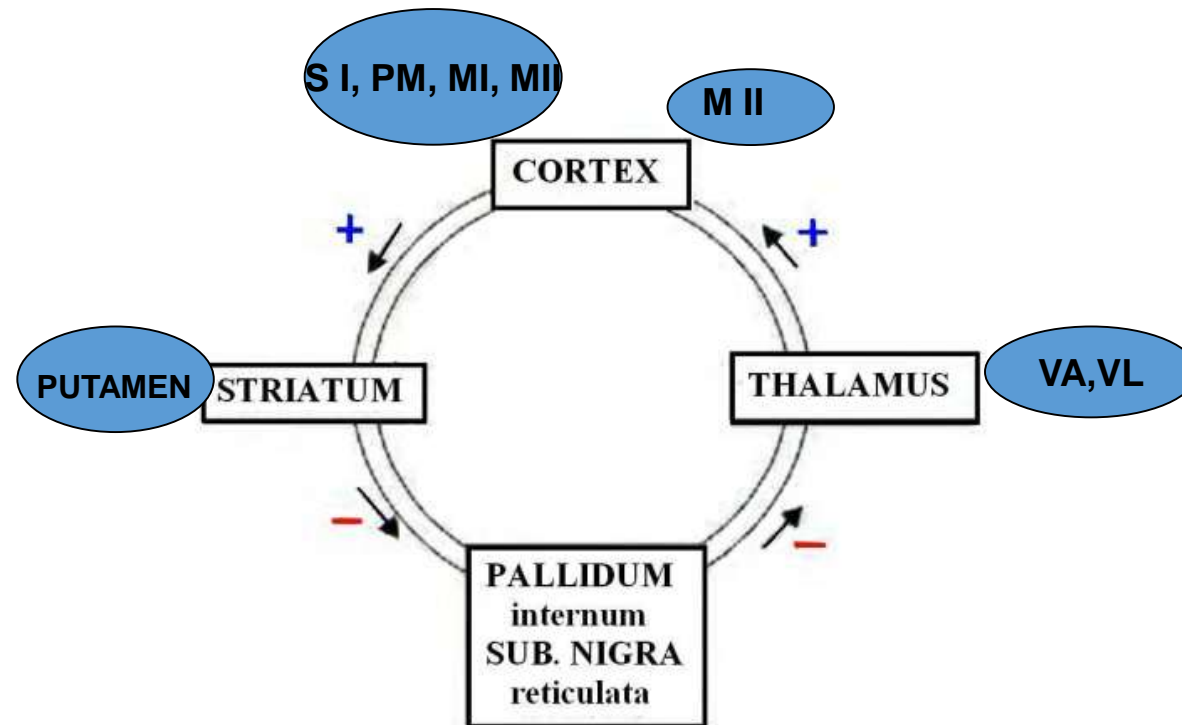
CÍLOVÉ OBLASTI KŮRY V JEDNOTLIVÝCH FUNKČNÍCH OKRUZÍCH

- 1) SENZORIMOTORICKÝ
- 2) OKULOMOTORICKÝ
- 3) ASOCIAČNÍ
- 4) LIMBICKÝ

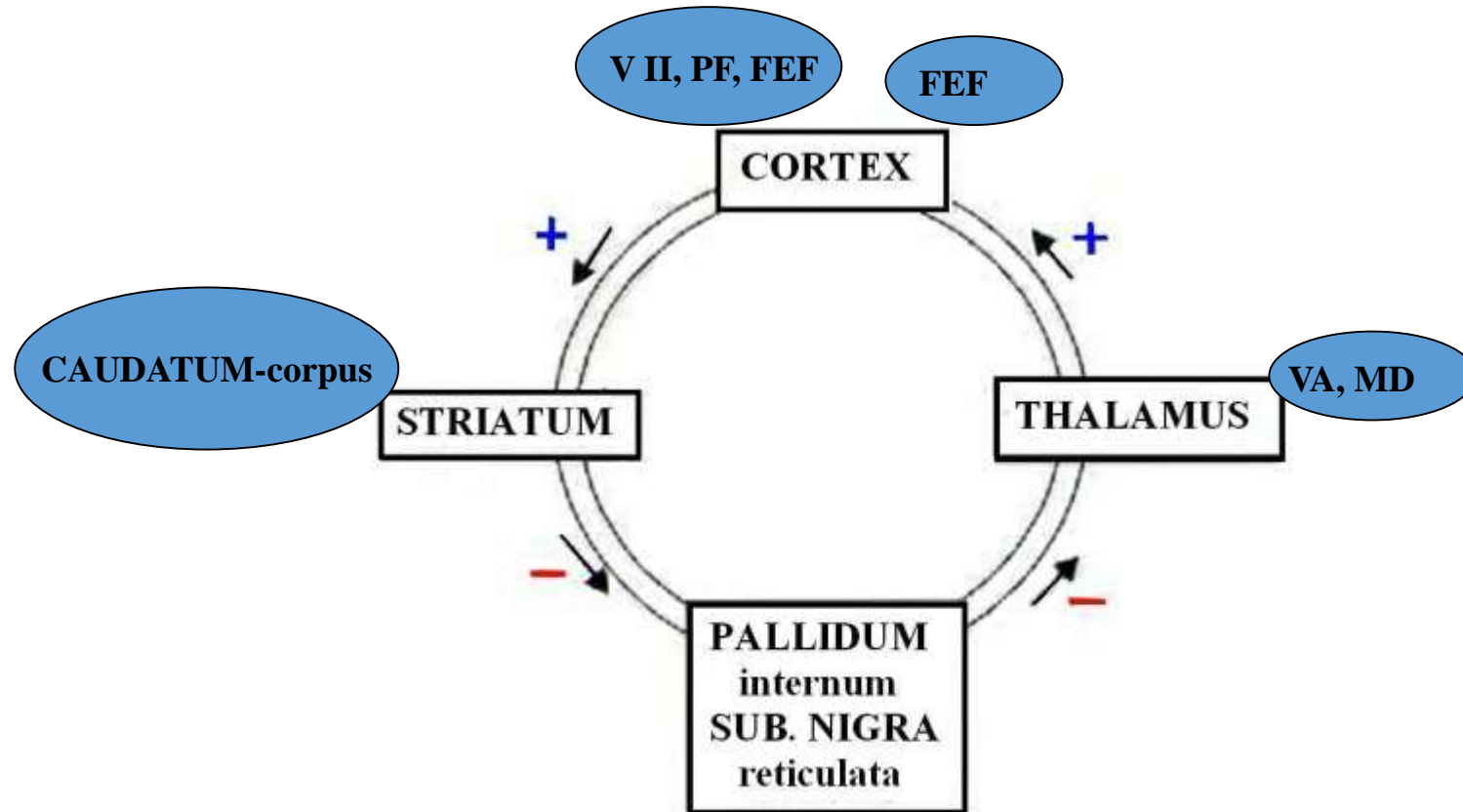
Martin, Neuroanatomy

1) Senzori-motorický okruh

Zpracování povelů pro provádění pohybů
hlavně končetinami a trupem

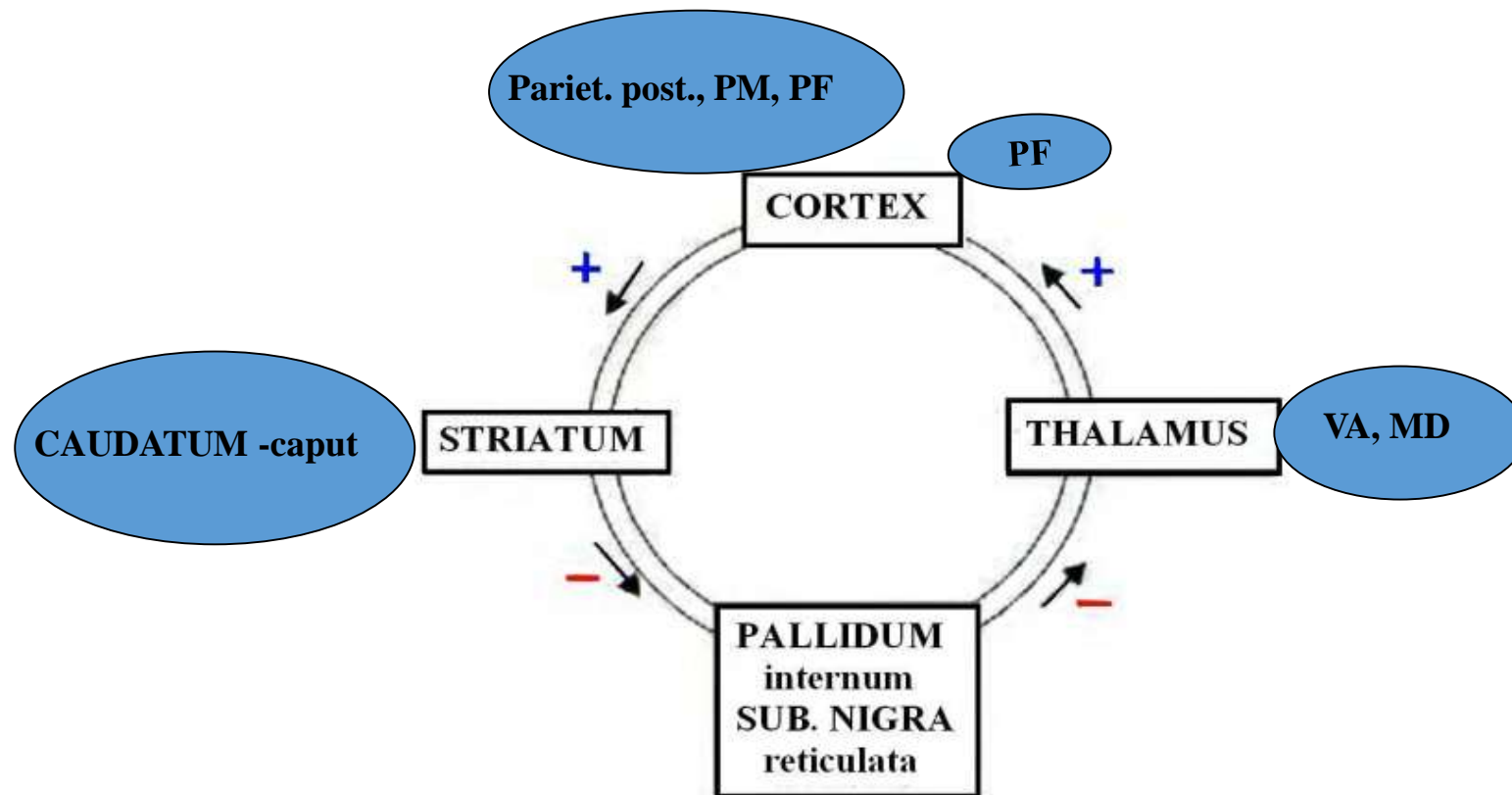
2) Okulomotorický okruh

Provádění pohybů očními bulvami, hlavně v závislosti na zrakových přívodech

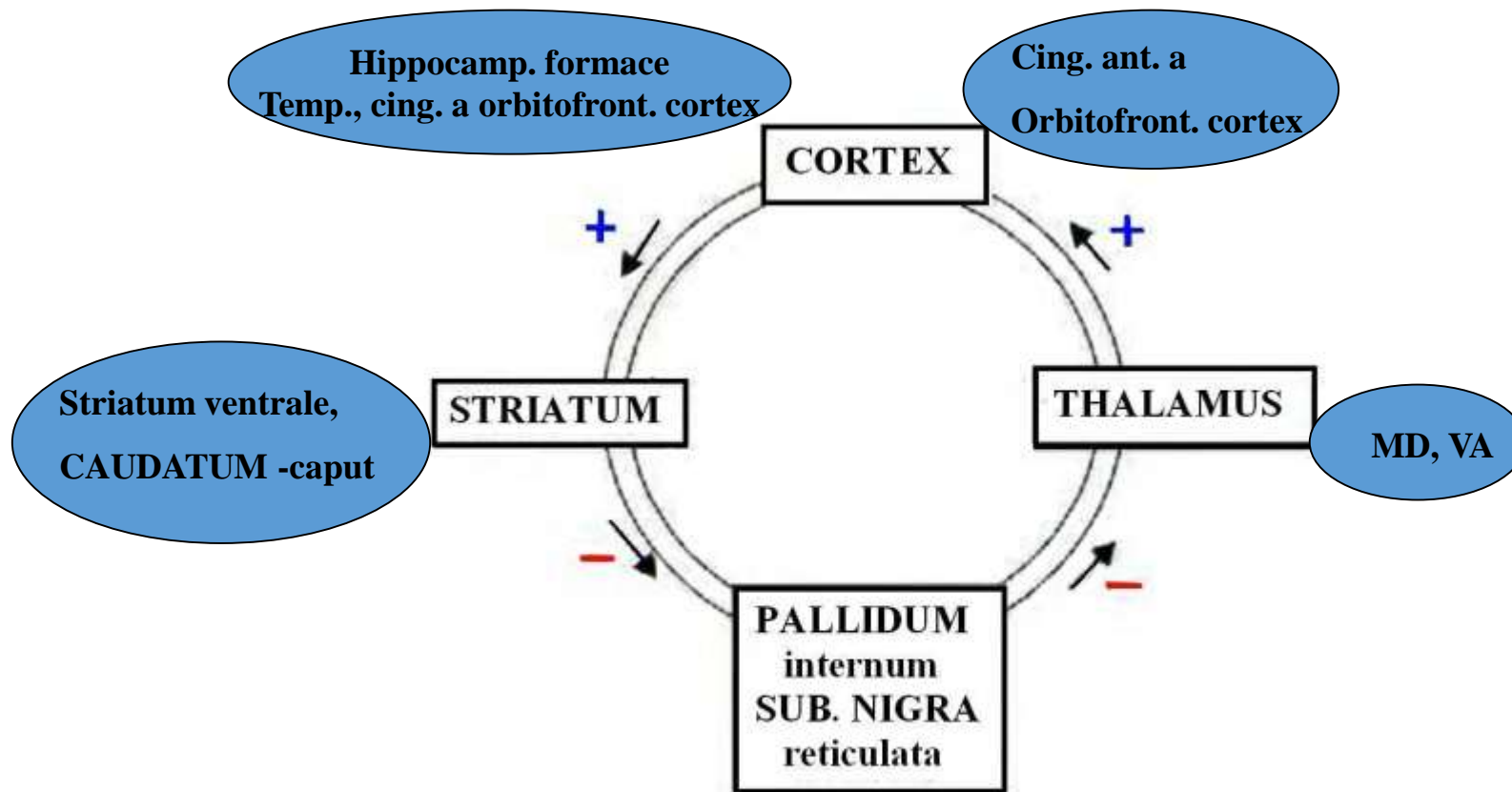

3) Asociační okruh

Ovlivňuje prostorovou paměť a je zapojen do vyhodnocování efektivity chování

4) Limbický okruh

Vyjádření různých emočních stavů jak motorikou, tak i viscerálním projevem

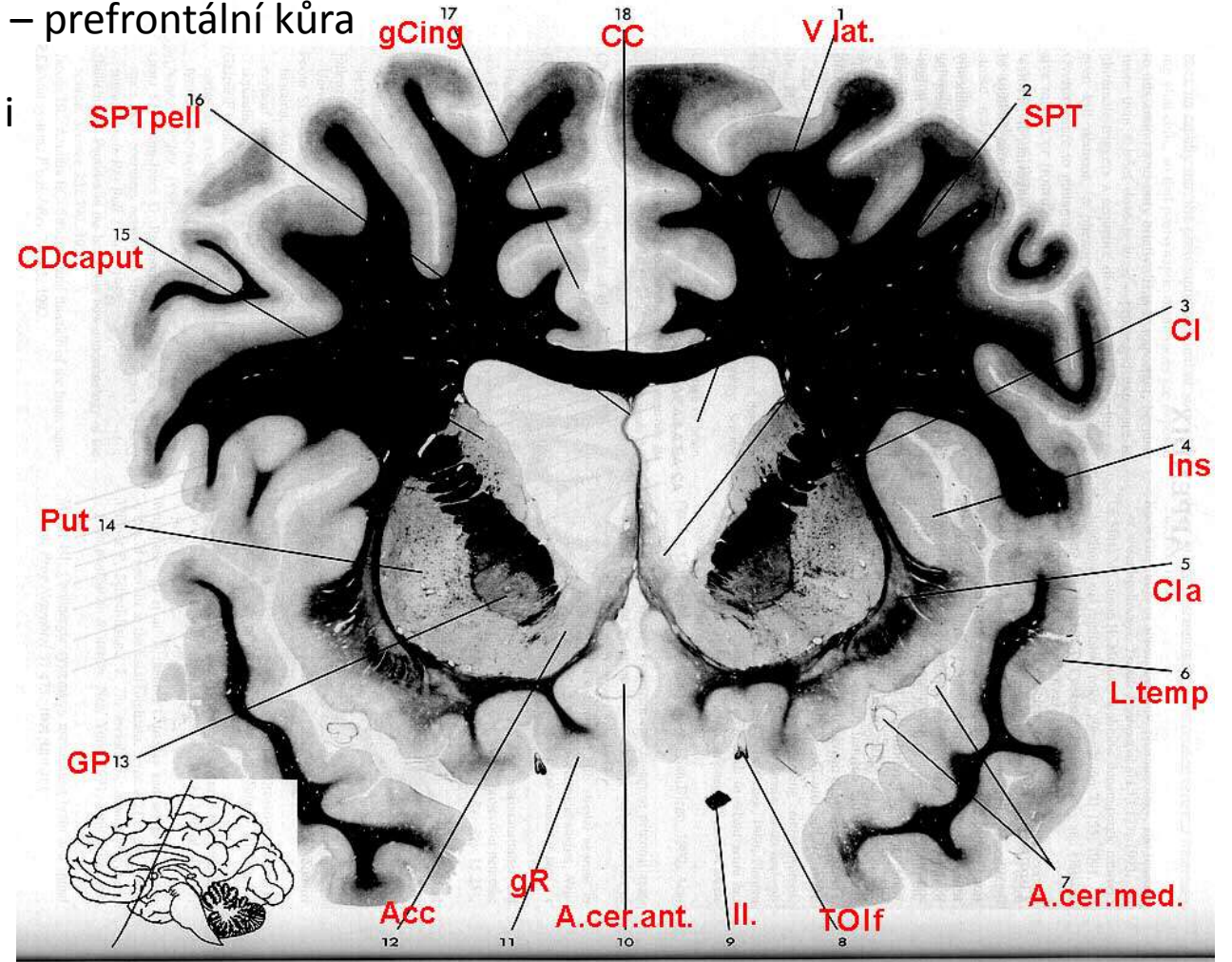
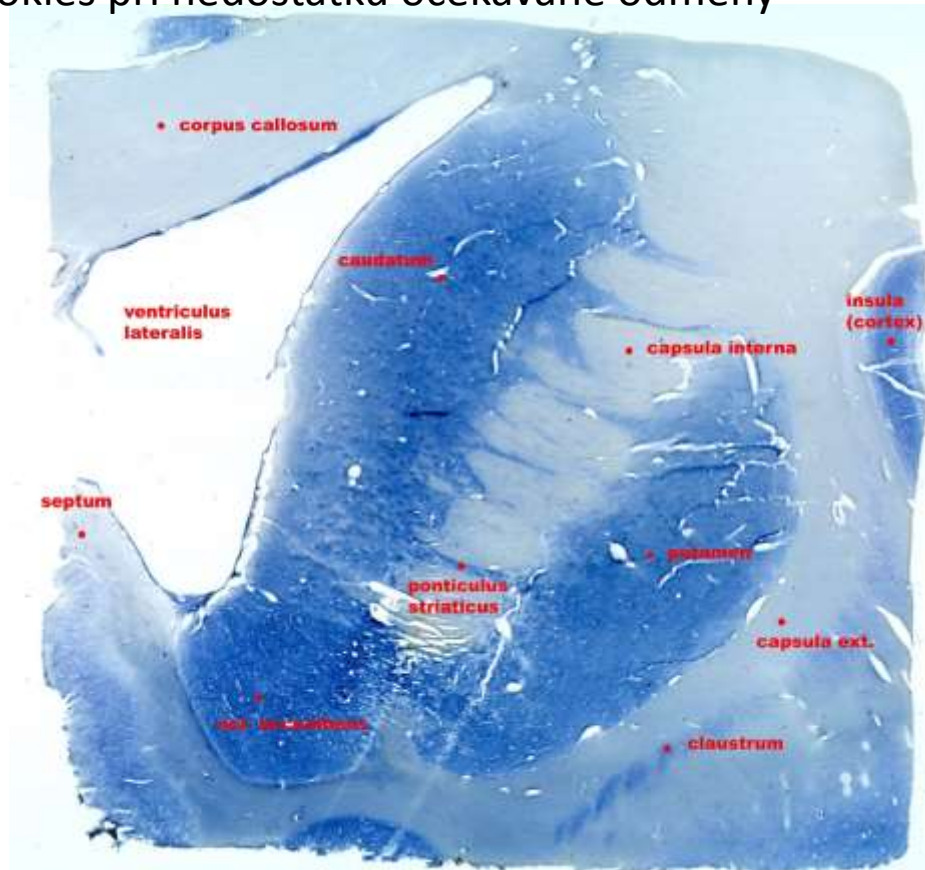
Struktury limbického okruhu BG

Nucleus accumbens – ventrální striatum – zapojen v „systému odměny“

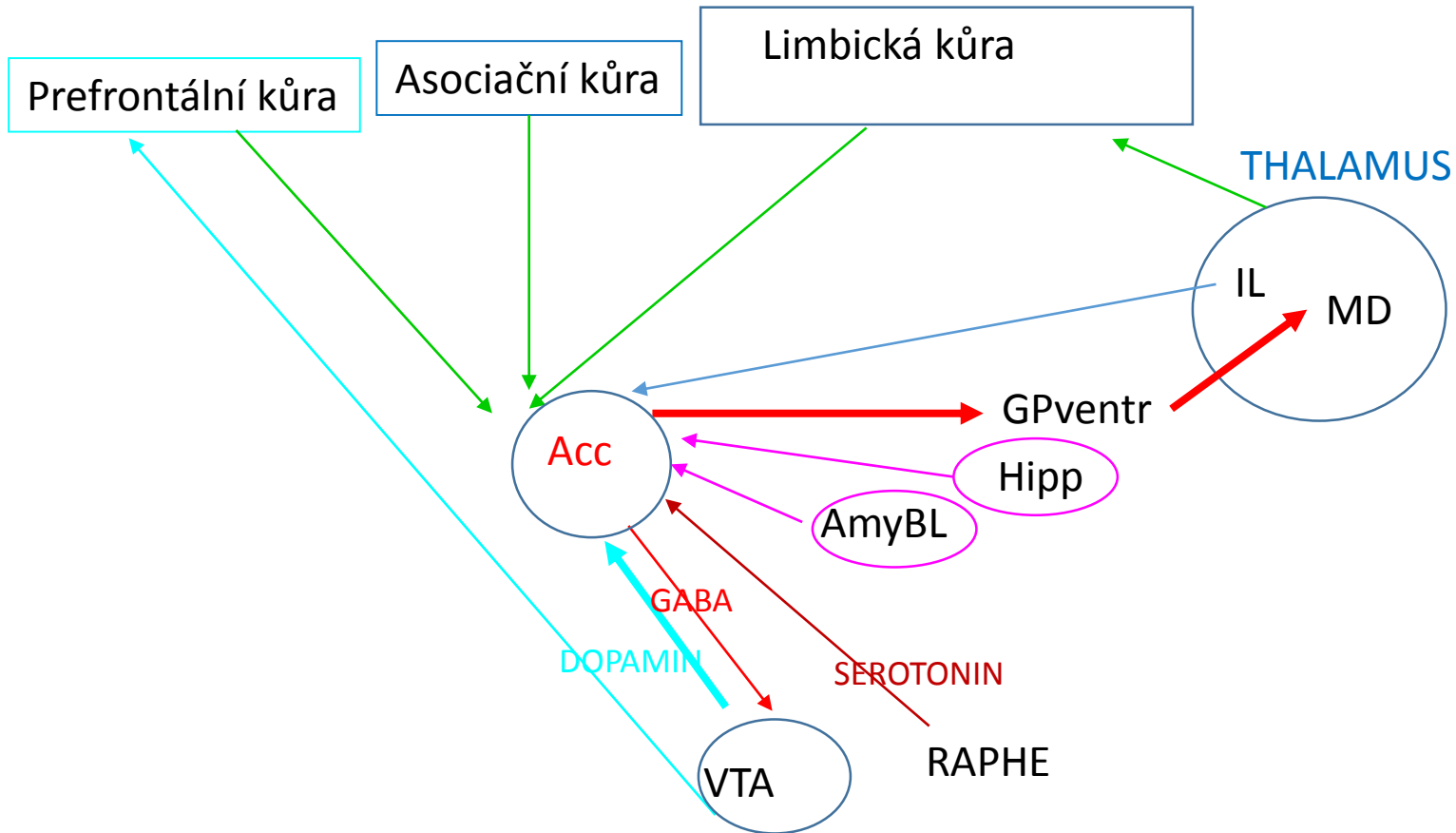
VTA ventrální tegmentální area (A10) – ncl. accumbens – prefrontální kůra

Vzestup hladiny dopaminu při očekávání libých pocitů i při neočekávané odměně

Pokles při nedostatku očekávané odměny

Zapojení ncl. accumbens

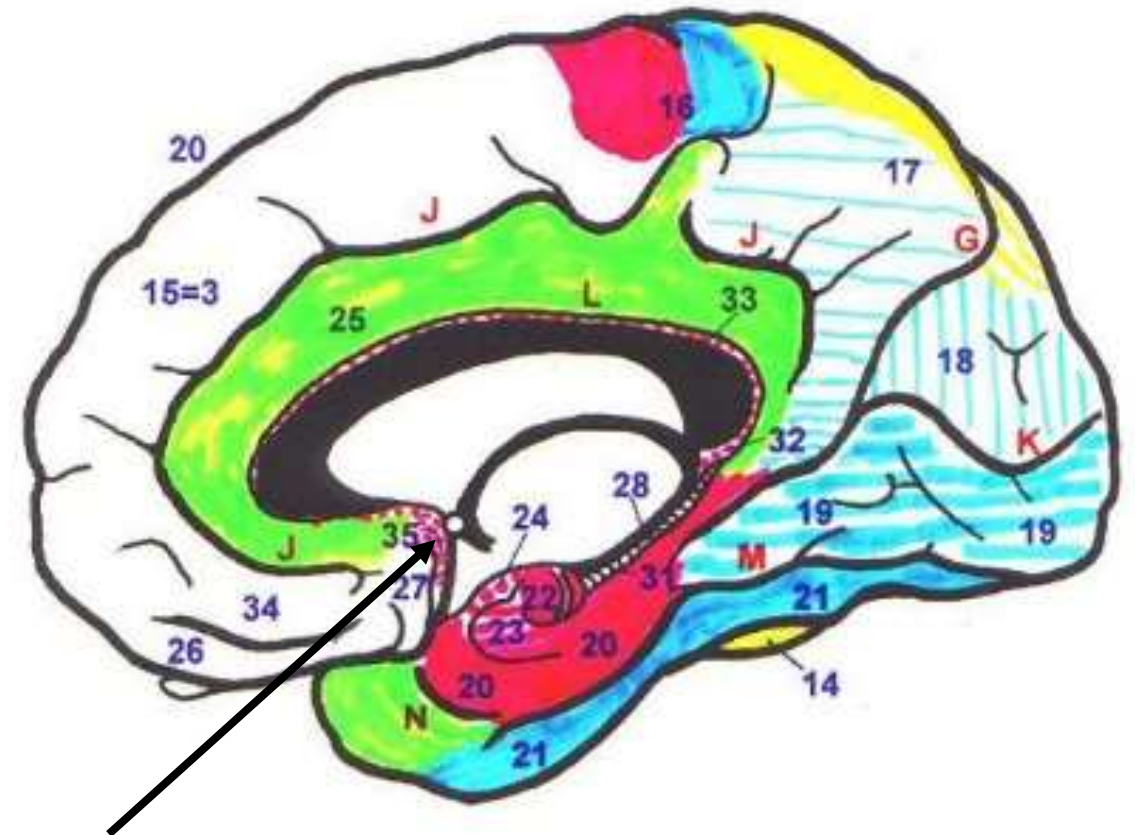
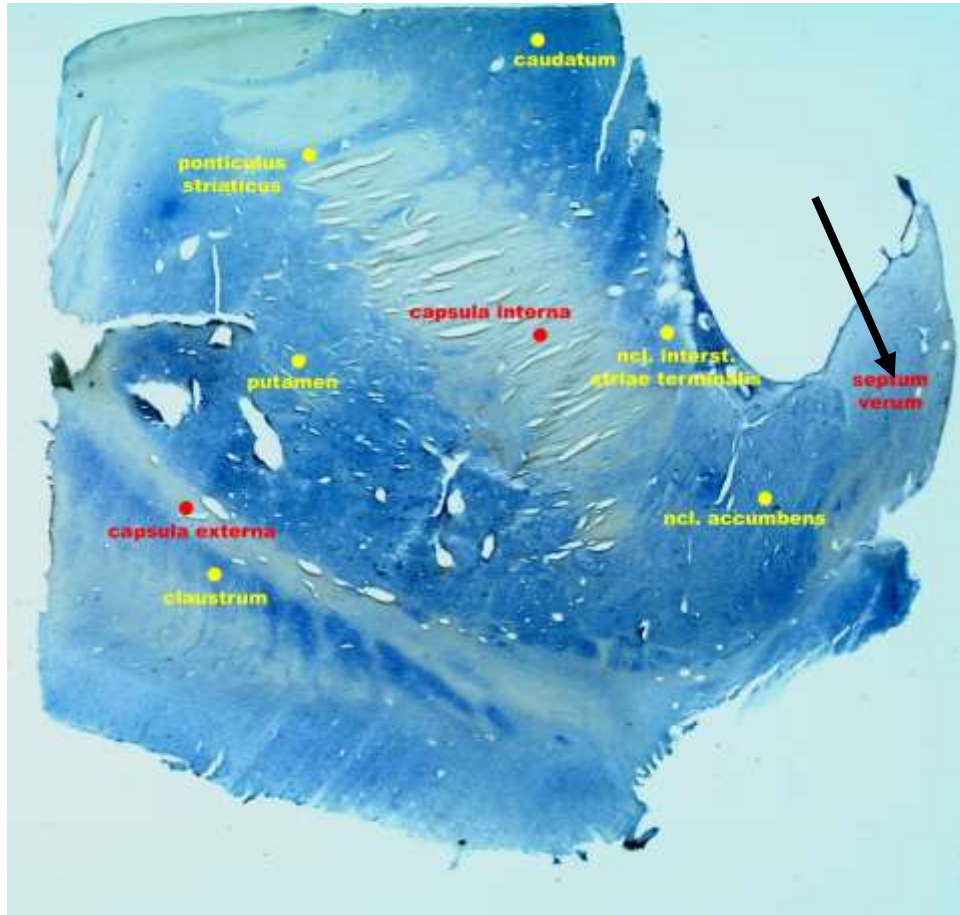

Septum verum

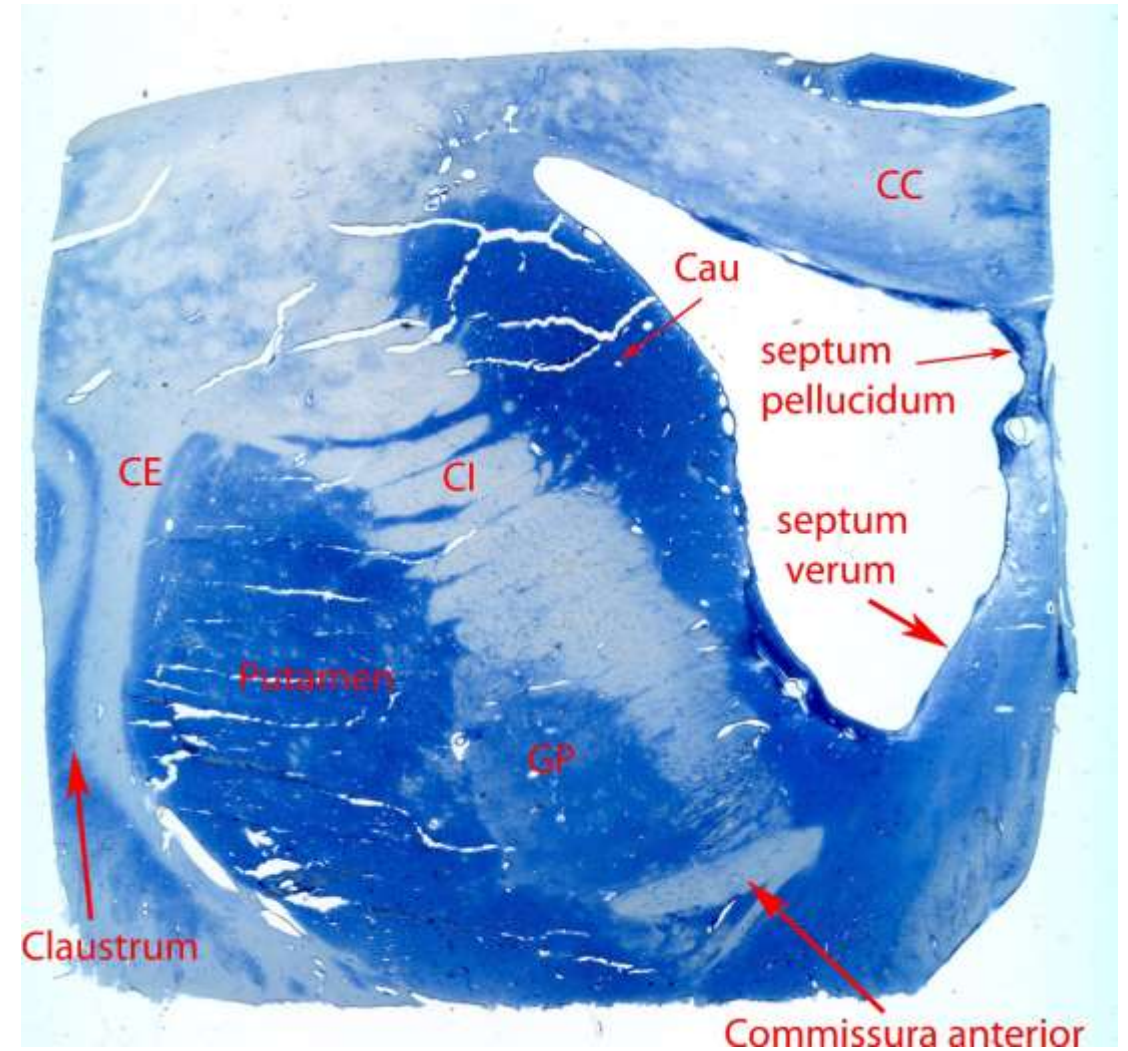
Cholinerní neurony (Ch1-2) – Ach do hippocampu

Limbická struktura spoje s hypothalamem, hippocampem čichovými oblastmi a amygdalou

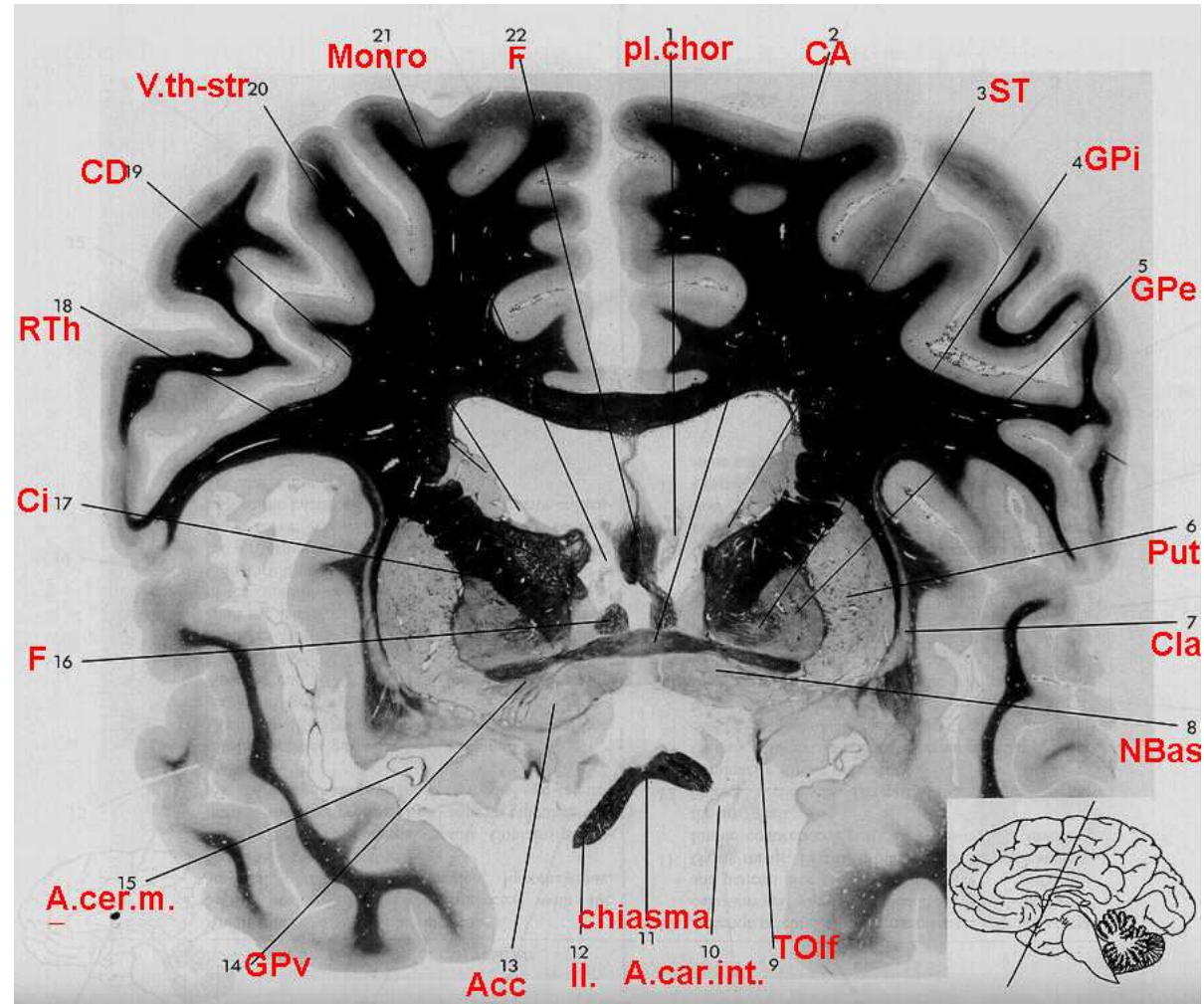
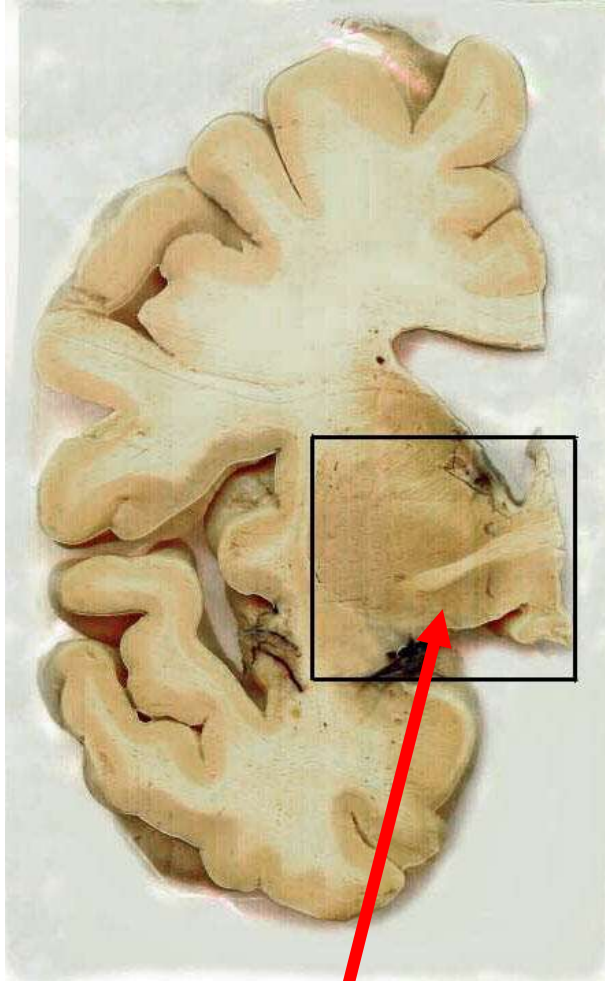
Na mediální straně hemisféry je vidět jako gyrus paraterminalis

Septum verum

Frontální řez přes commissura anterior – **substantia innominata**

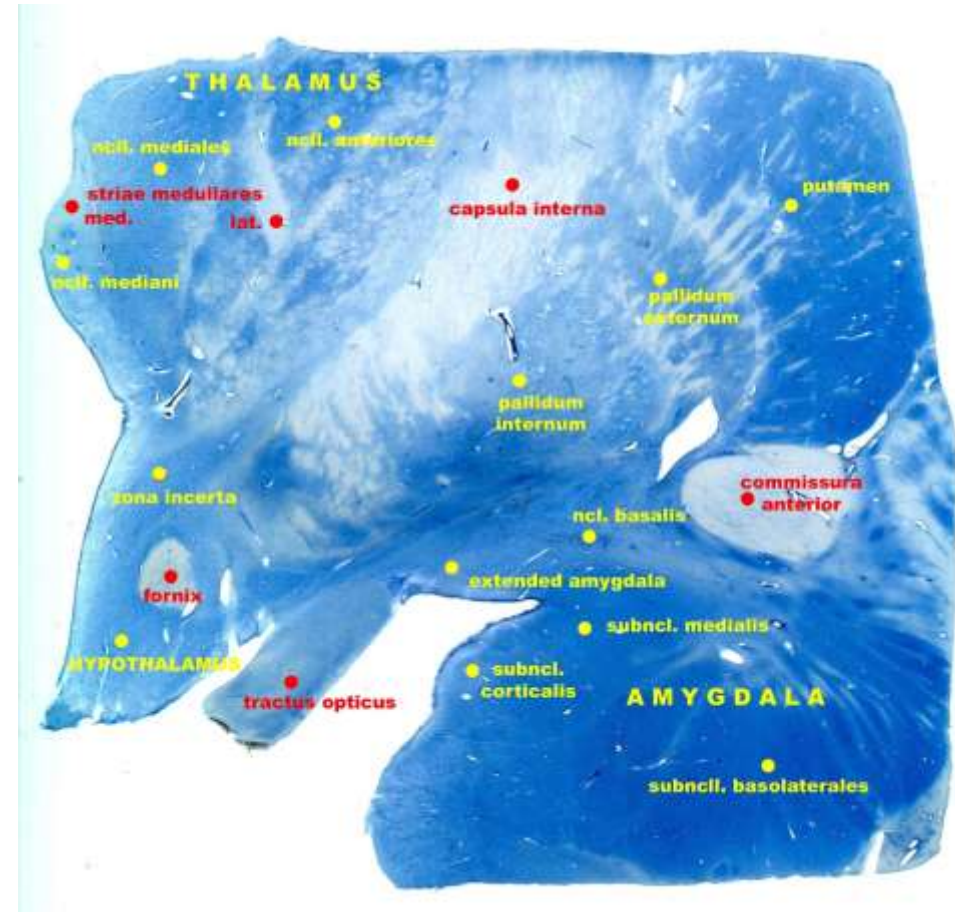
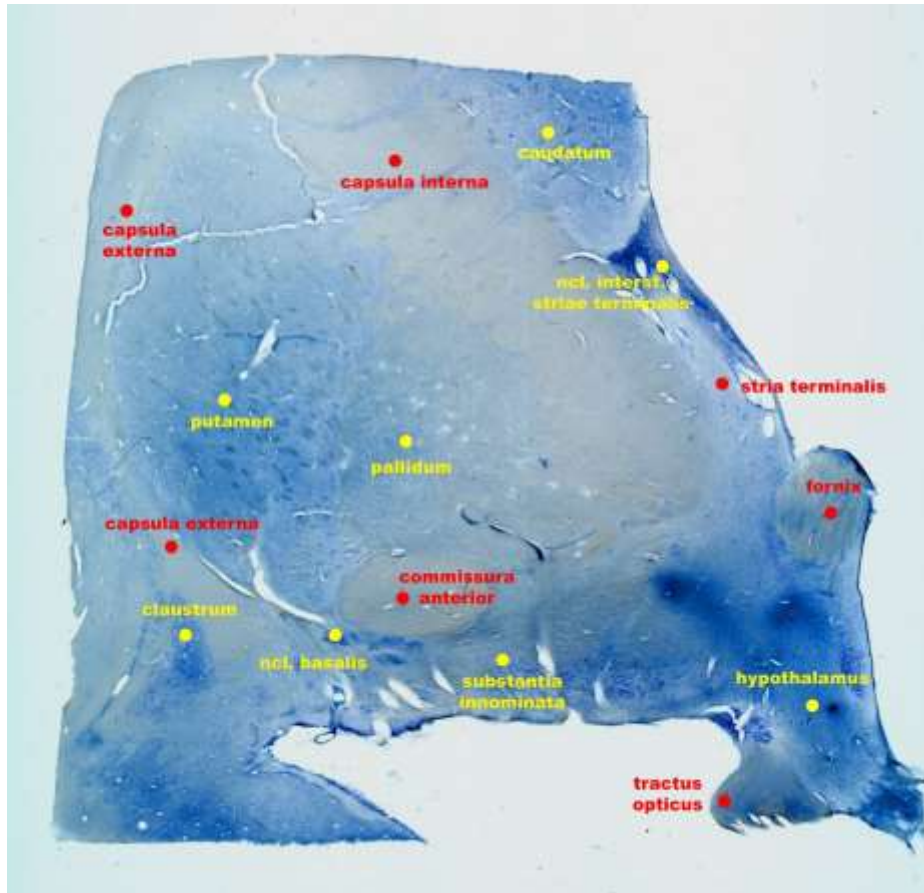
Substantia innominata

Oblast basálního telencephala ventrálně od commissura anterior

Obsahuje : **pallidum ventrale** – limb okruh BG

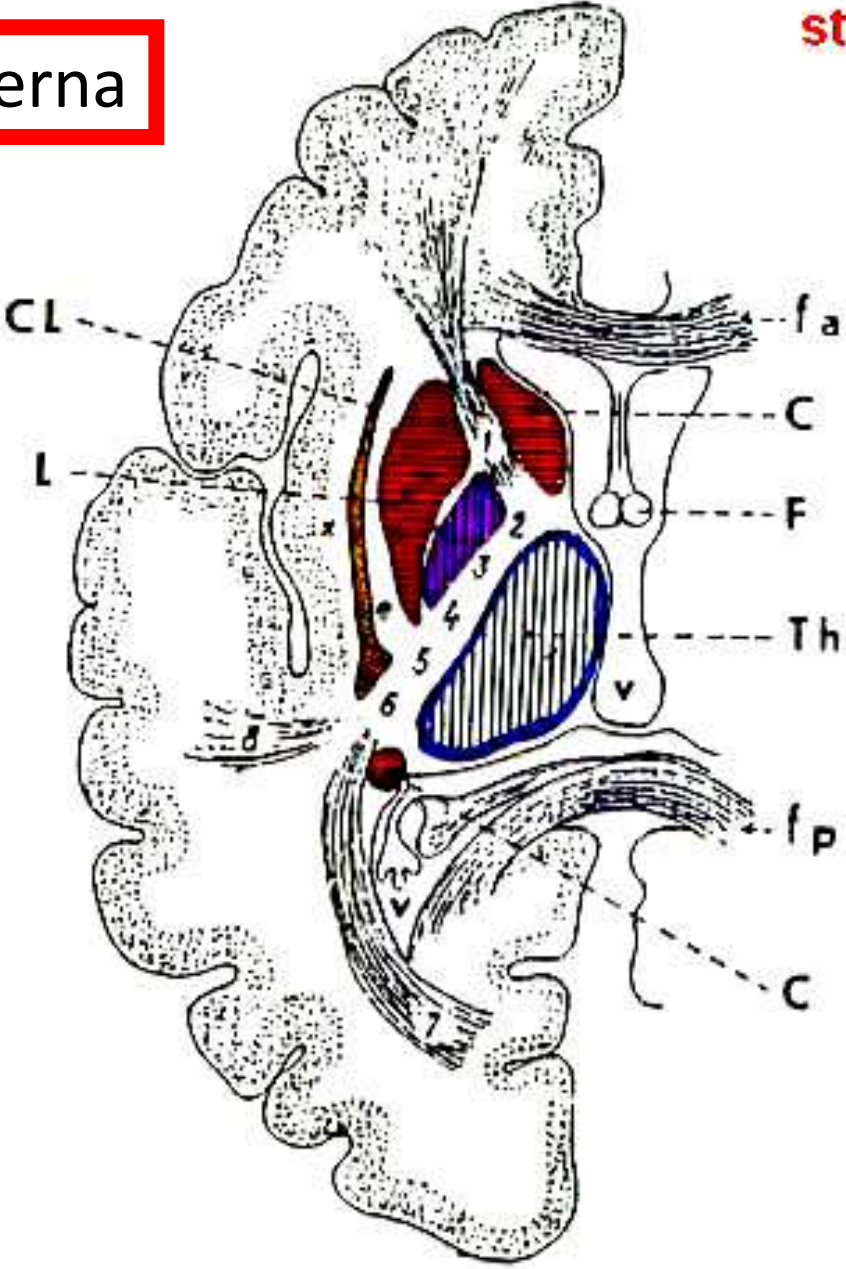
ncl. basalis Meynerti Ch4 – Ach do neokortexu

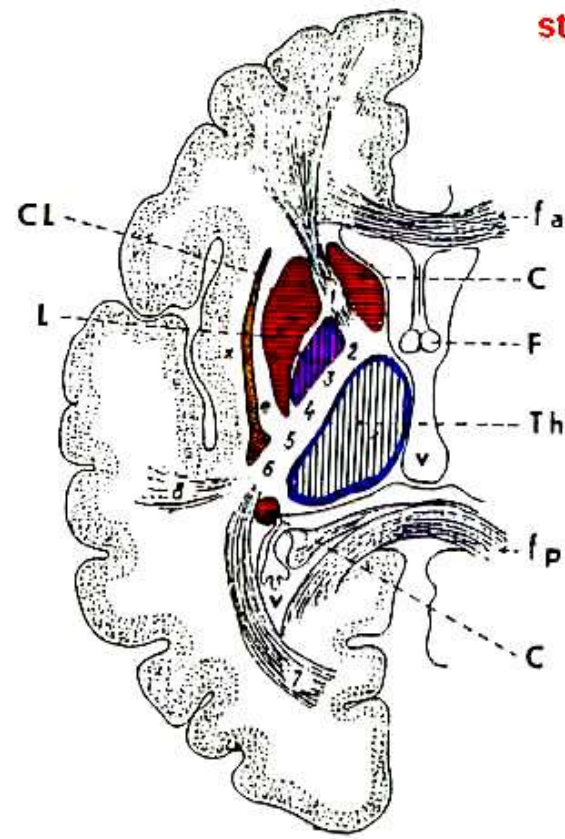
extended amygdala – „vytažená centrální a mediální jádra amygdaly

Horizontalní řez přes capsula interna

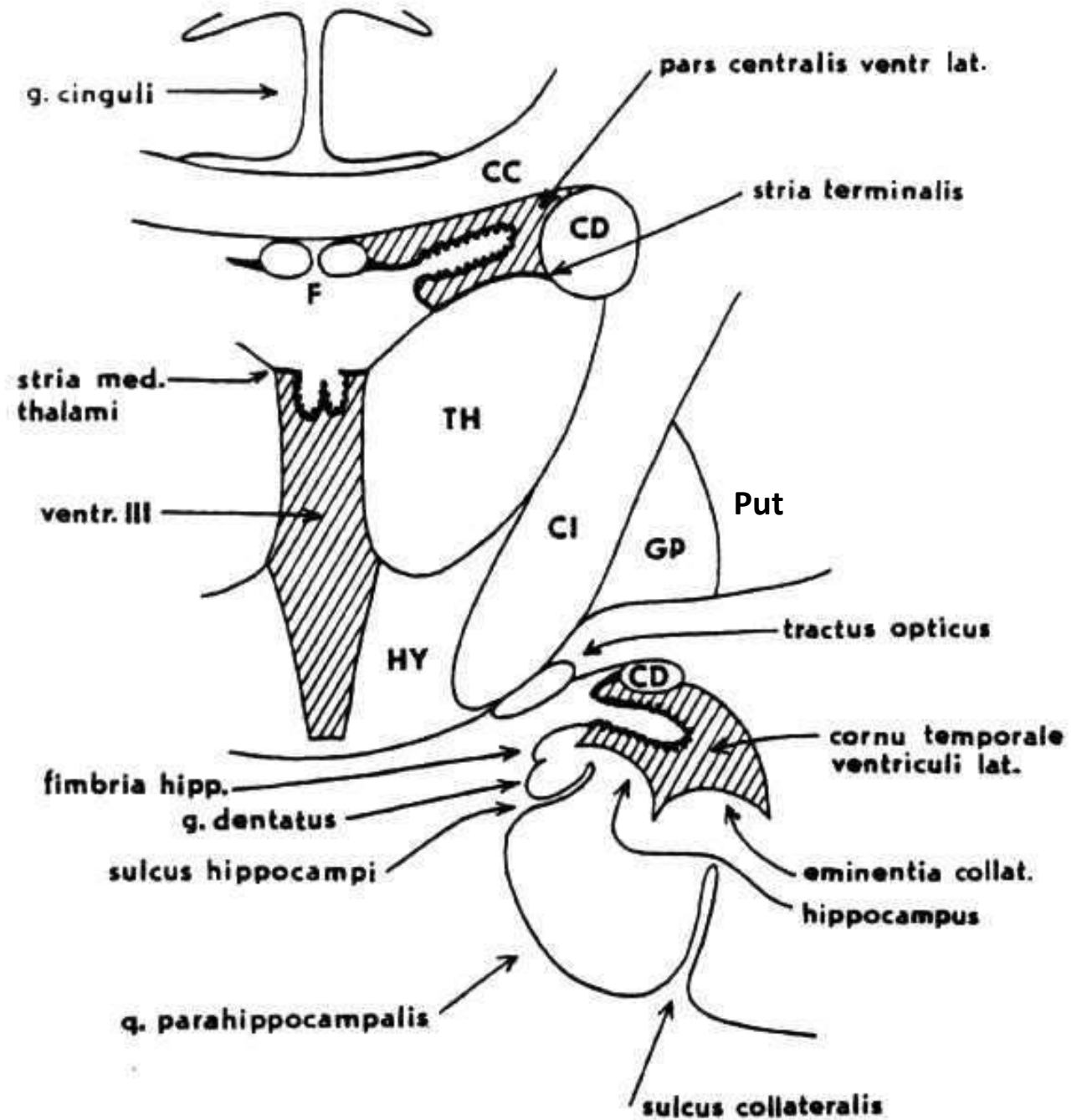
Fig. 56: Internal capsule in horizontal section through cerebrum

Internal capsule and its fibres are designated by numbers:

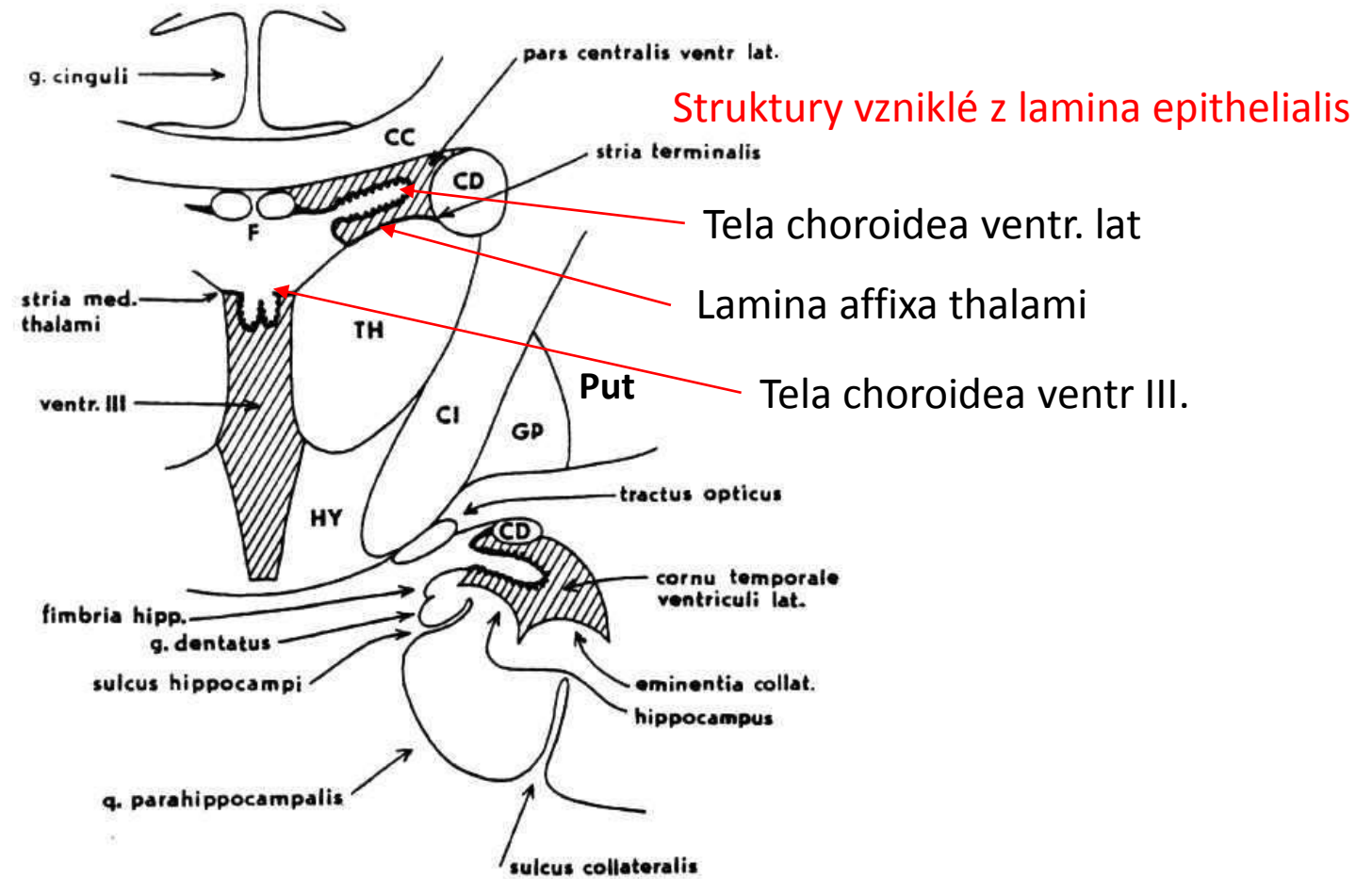
- 1 - tr. fronto-pontinus (fills anterior ramus of the capsule).
- 2 - tr. cortico-nuclearis (in genu of the capsule).
- 3 - tr. cortico-spinalis for spinal centres of the upper limb.
- 4 - tr. cortico-spinalis for spinal centres of the lower limb.
- 5 - tr. thalamo-corticalis (sensory pathways).
- 6 - tr. parieto-occipito-temporo-pontinus.
- 7 - tr. genicula-corticalis (radiatio optica, from corpus geniculatum laterale).
- 8 - tr. genicula-corticalis (radiatio acustica, from corpus geniculatum mediale).

C - ncl. caudatus.
 CL - claustrum,
 e - capsula externa,
 F - fornix,
 fa - forceps anterior,
 fp - forceps posterior,
 L - ncl. lentiformis,
 Th - thalamus,
 v - ventriculus,
 x - capsula extrema.

Frontální řez přes komory

Frontální řez přes komory

Obr. 58.: Frontální řez mozkem se zachycenou postranní a třetí komorou. Komory šrafovane, tela choroidea silně vlnitě.

CC - corpus callosum,
CD - caudatum,
CI - capsula interna,
F - fornix,

GP - globus pallidus,
HY - hypothalamus,
Th - thalamus.

Vedlejší okruhy basálních ganglií

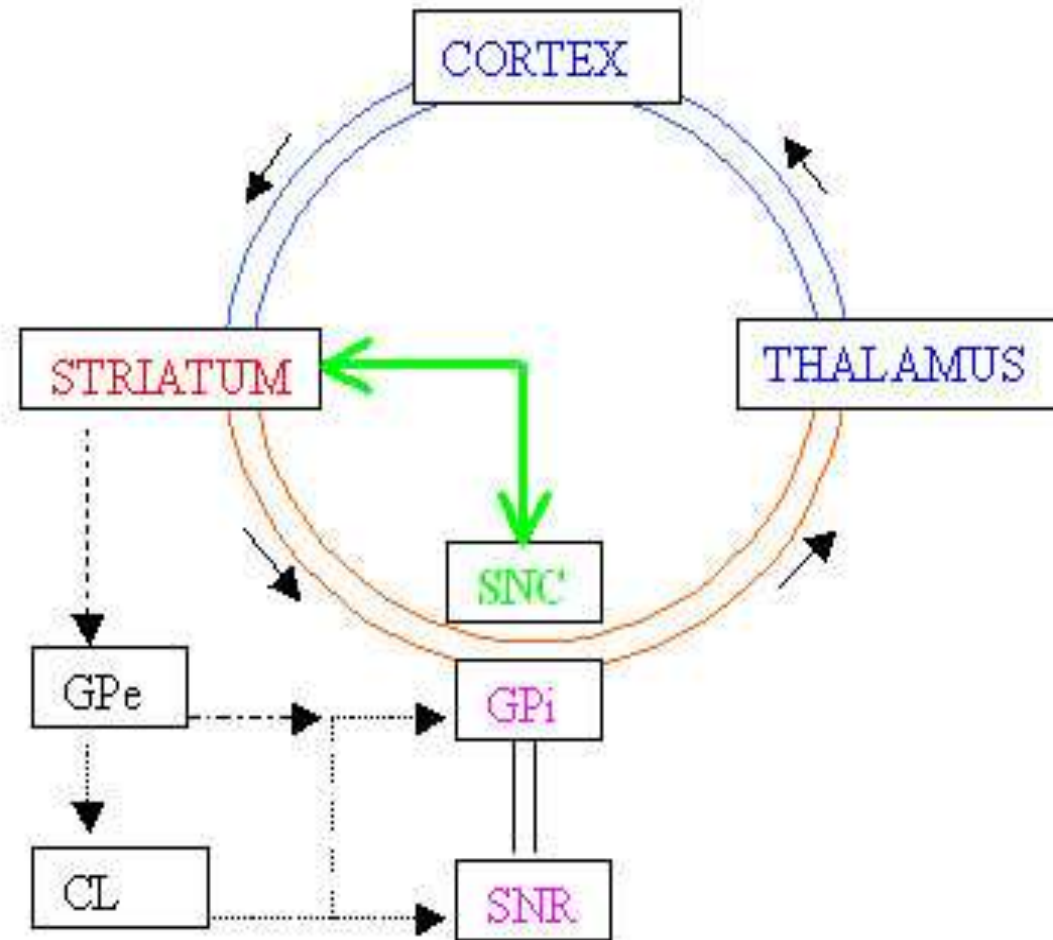
Striato - nigrální

Subthalamický

Striato-pallido-subthalamický (nepřímá cesta)

Dvouneuronový pallido-retikulo -thalamický (+nigro-tecto -thalamický)

Striatonigrální okruh

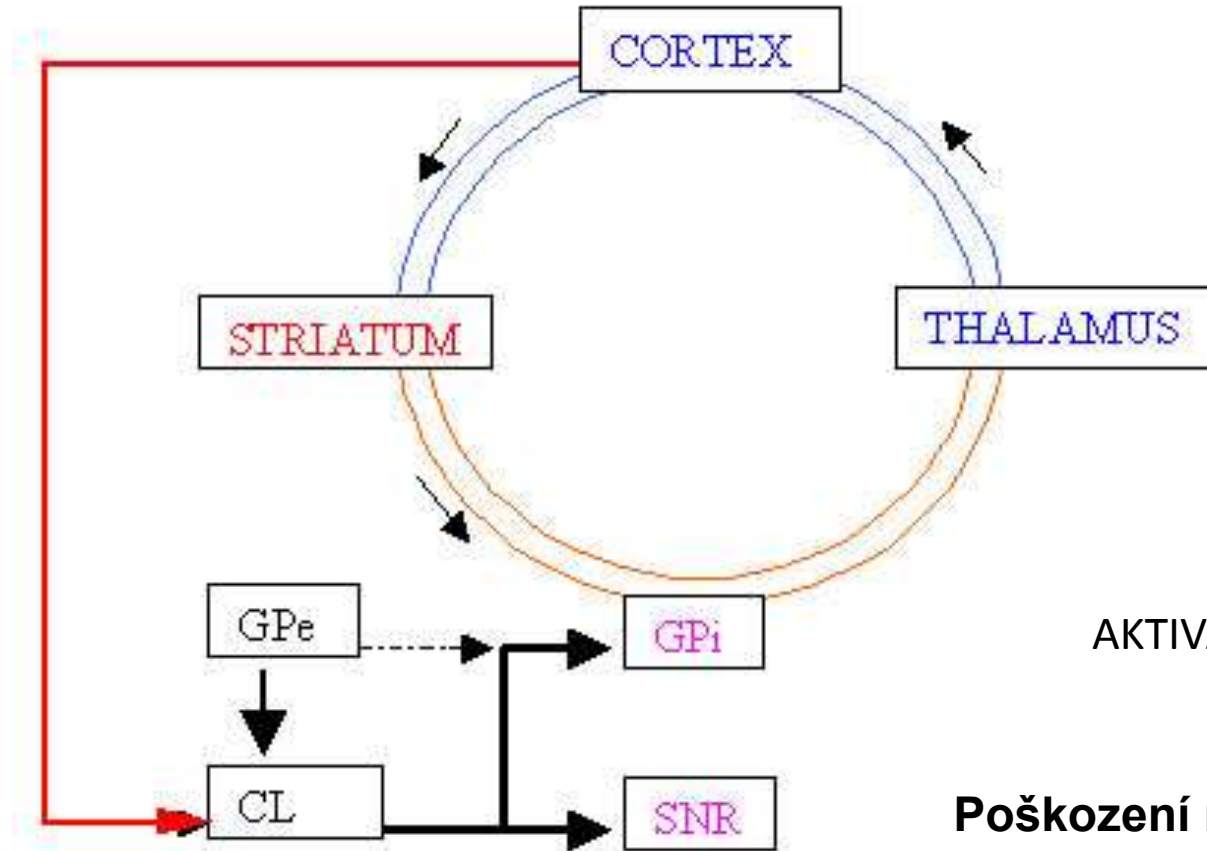

Substantia nigra pars compacta - dopamin

Poškození – parkinsonismus

Subthalamický okruh

Přímé propojení kůry a ncl. subthalamicus

AKTIVACE GLOBUS PALLIDUS

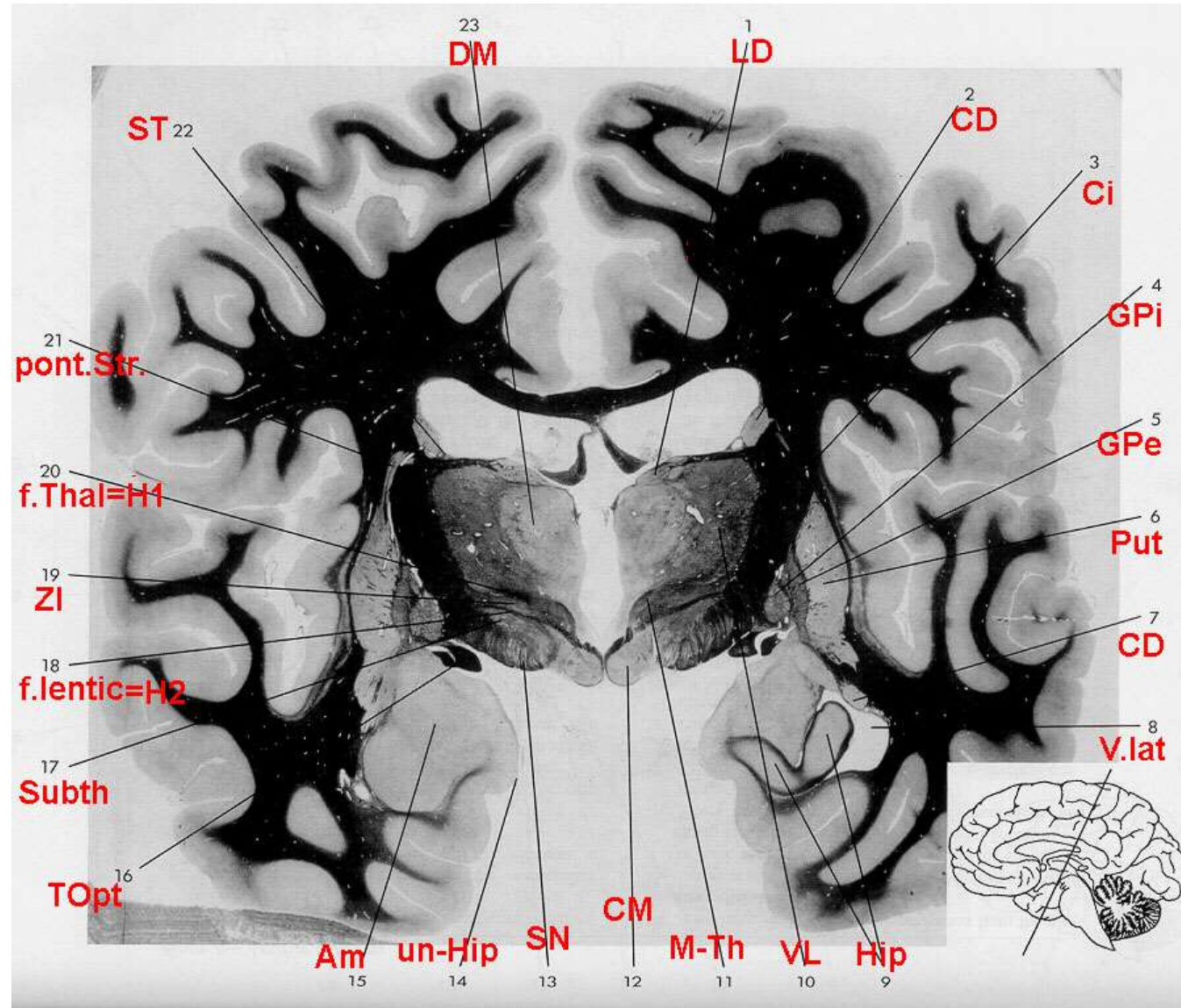
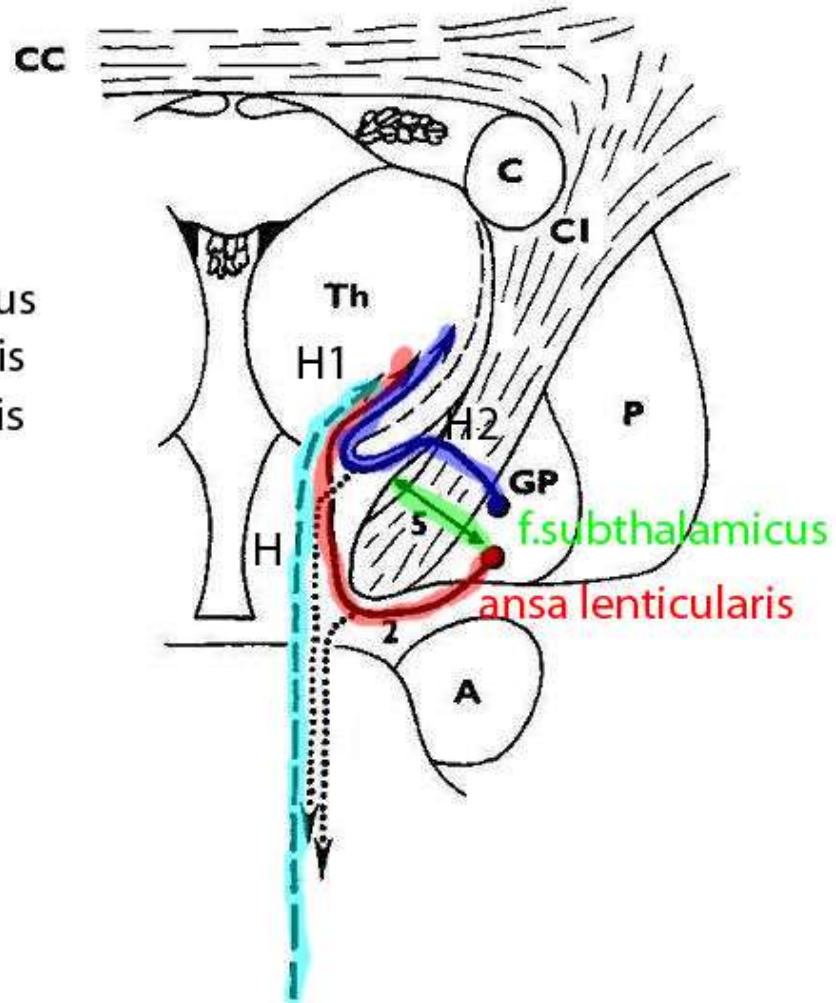
Poškození ncl subthalamicus :
hemibalismus

Ncl. Subthalamicus
(corpus Luysi)

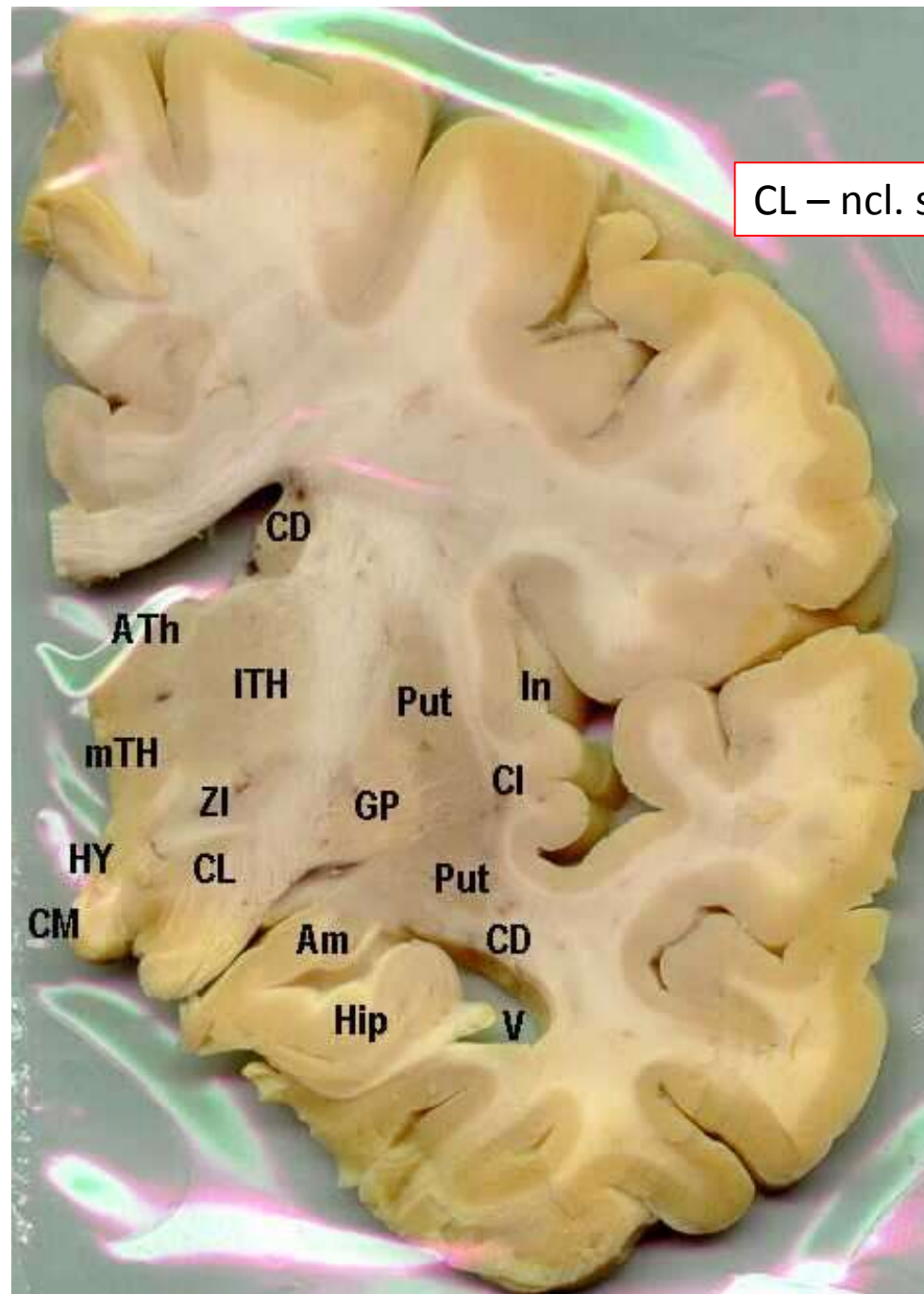
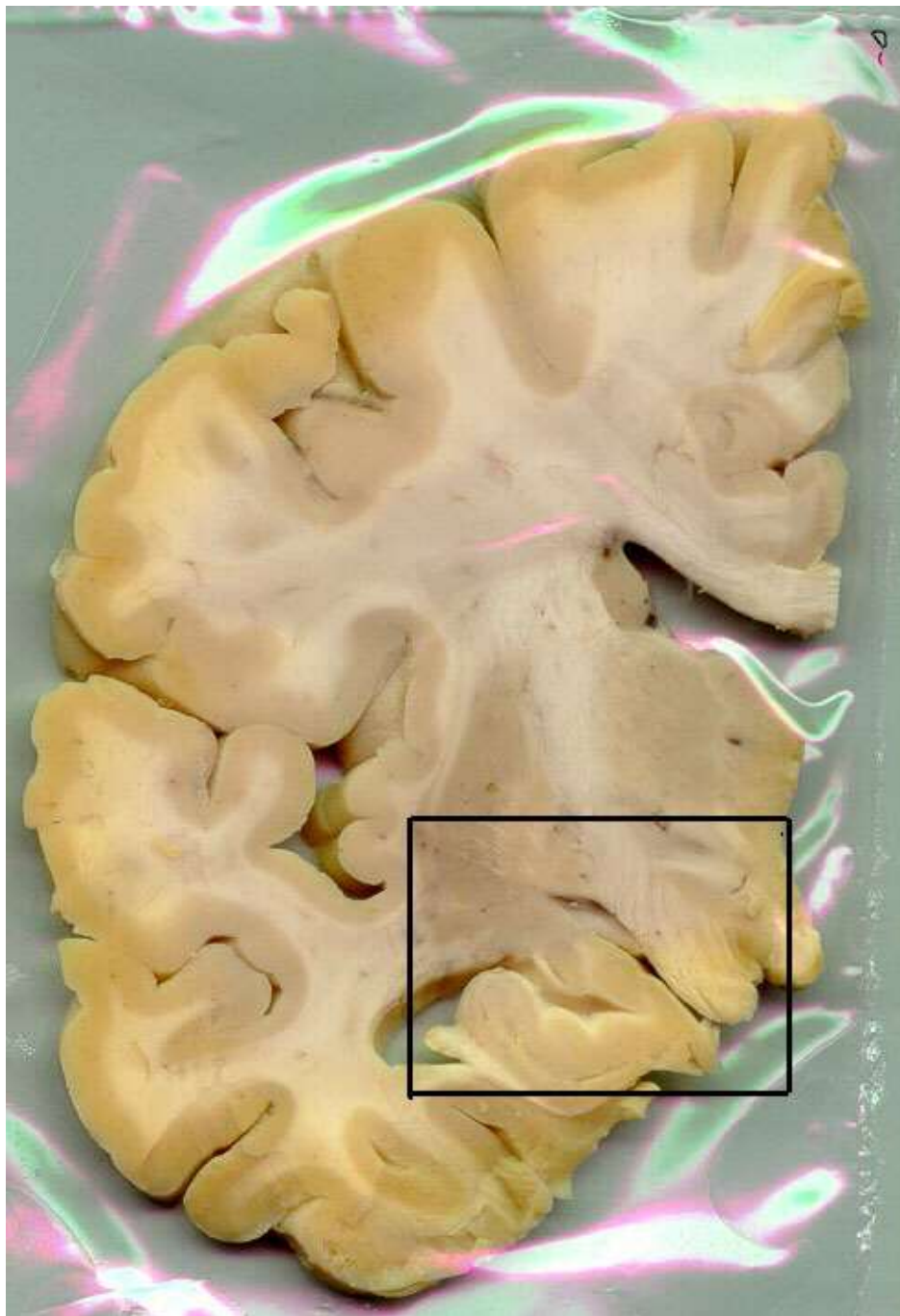
RF

Schema svazků subthalamu

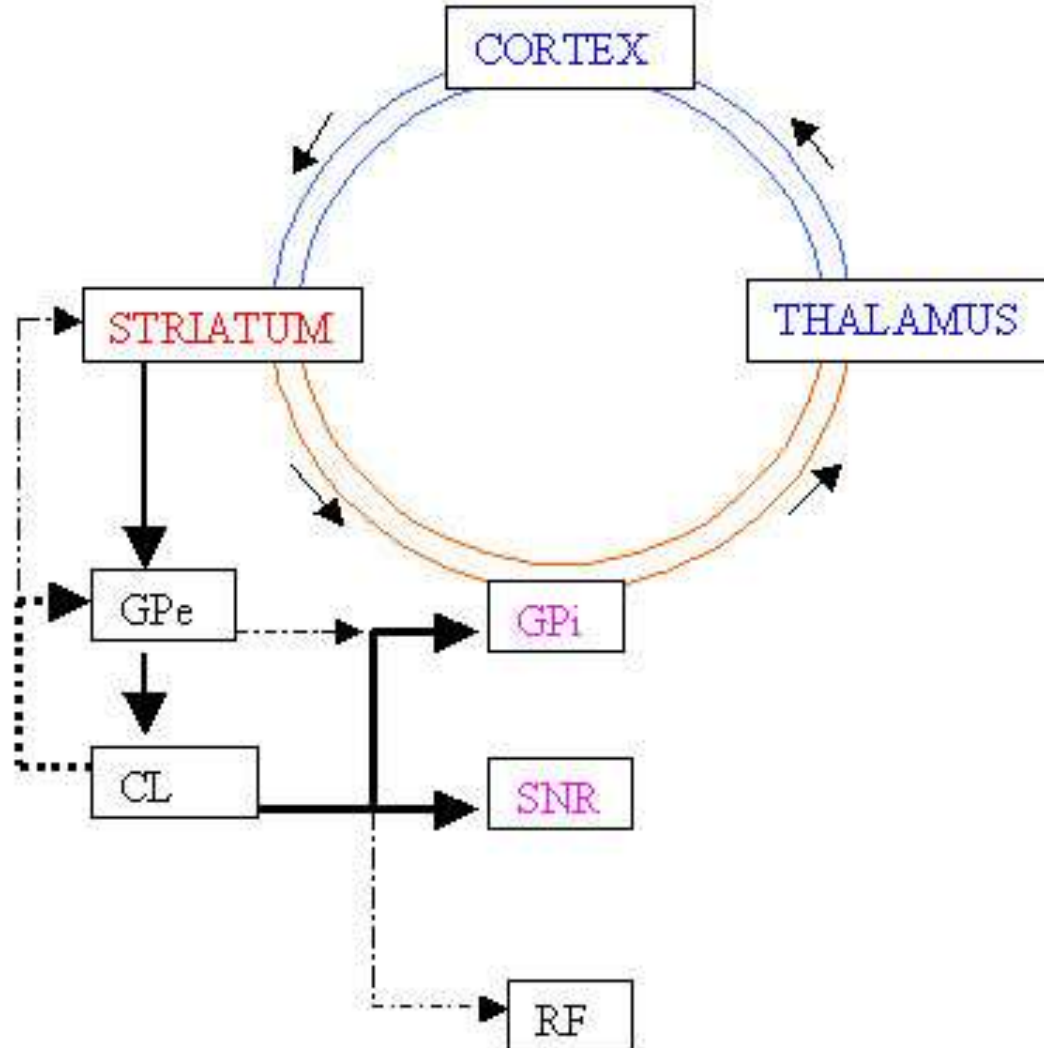
H1- f.thalamicus
 H2-f.lenticularis
 H - f. prerubralis

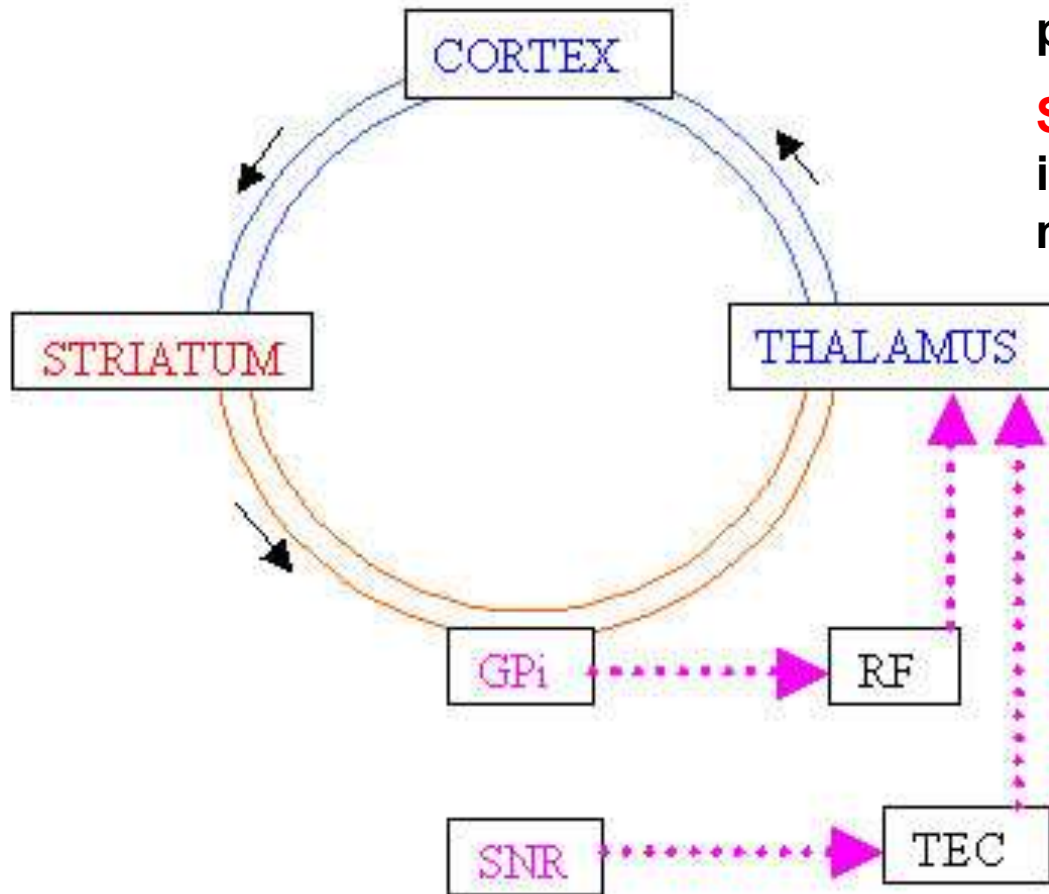

Striato-pallido-subthalamický okruh - nepřímá cesta

Brání neplánovaným pohybům

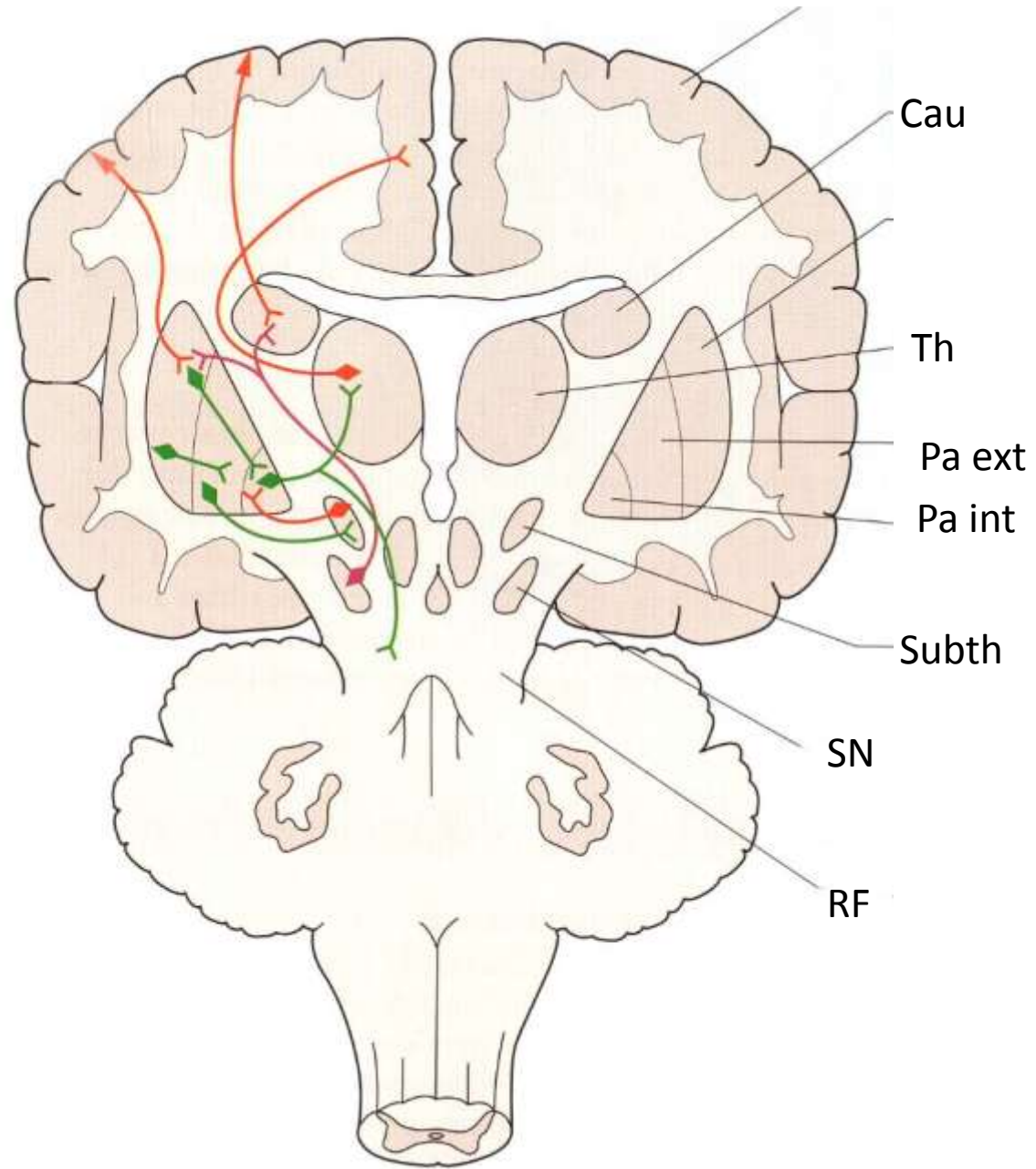
Dvouneuronový pallidothalamický okruh

Pallidum int. – převod impulsů přes RF na míšní motoneurony

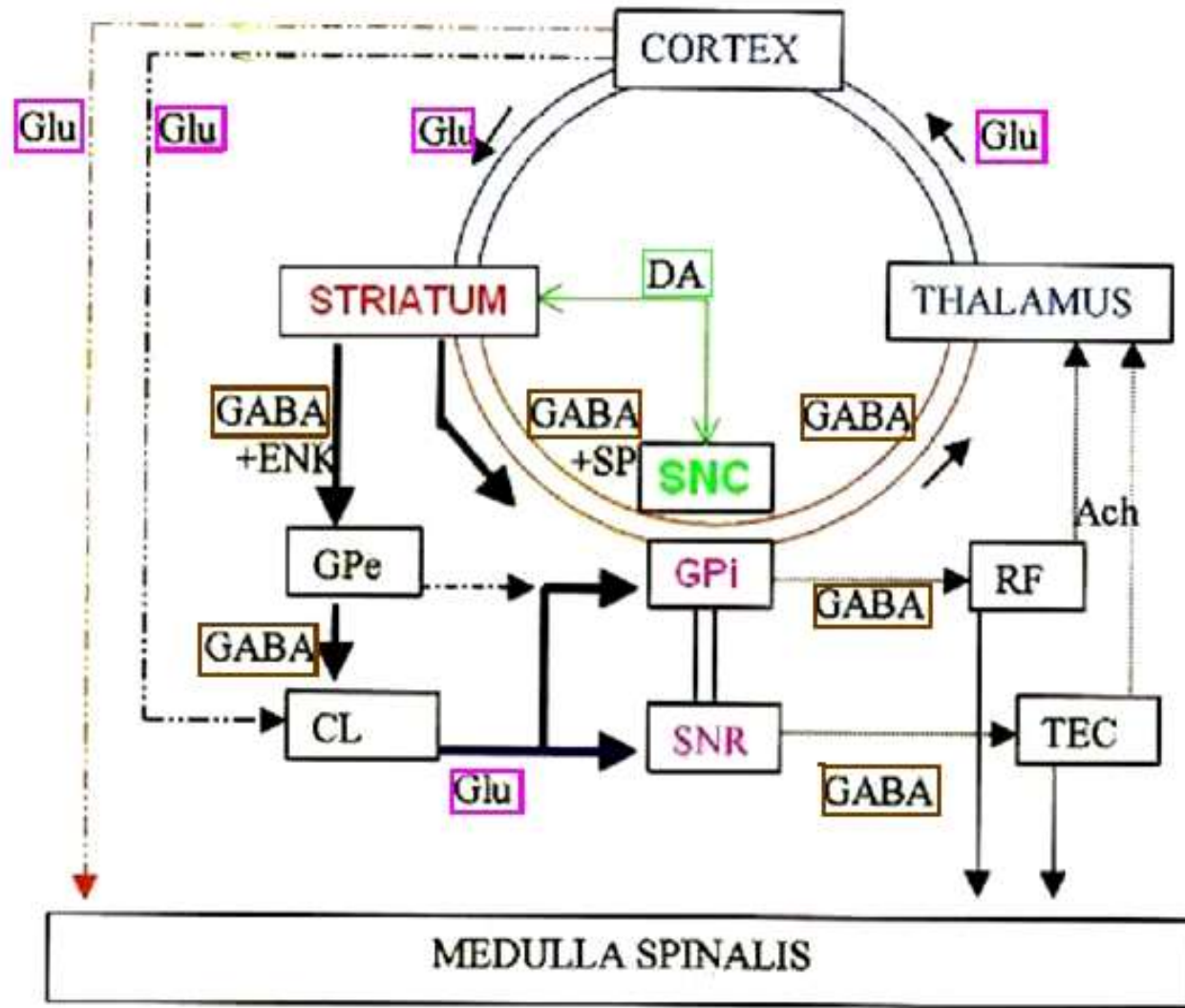
SNpars reticularis – převod impulsů přes tectum na motoneurony hlavových nervů

Přímý a nepřímý okruh BG
+ vedlejší okruhy
(nigrostriatický,
pallido-retikulární)

Hlavní mediátory ve spojích basálních ganglií

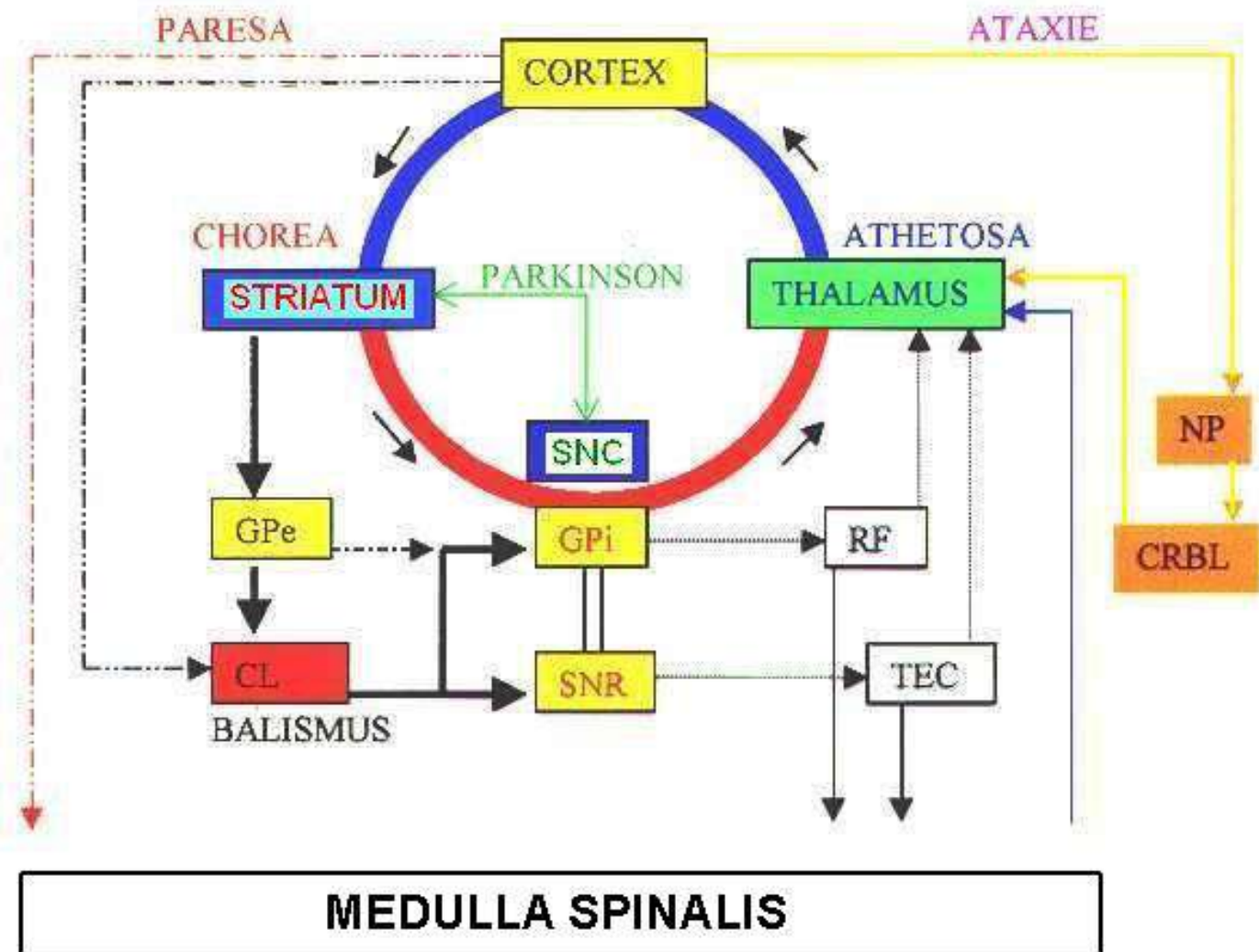
Ach - acetylcholin

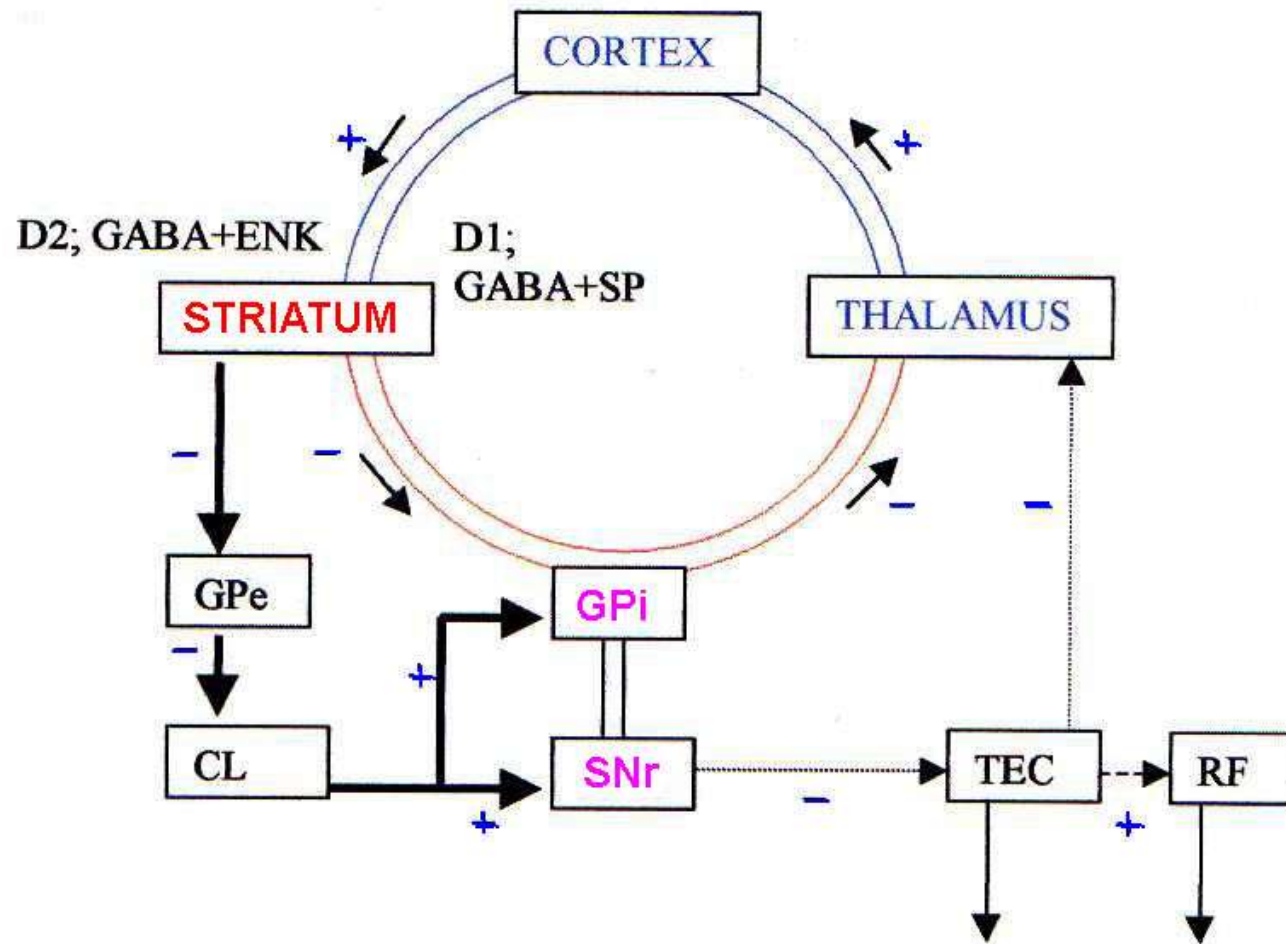
DA - dopamin

GABA – kyselina gamma
aminomáselná

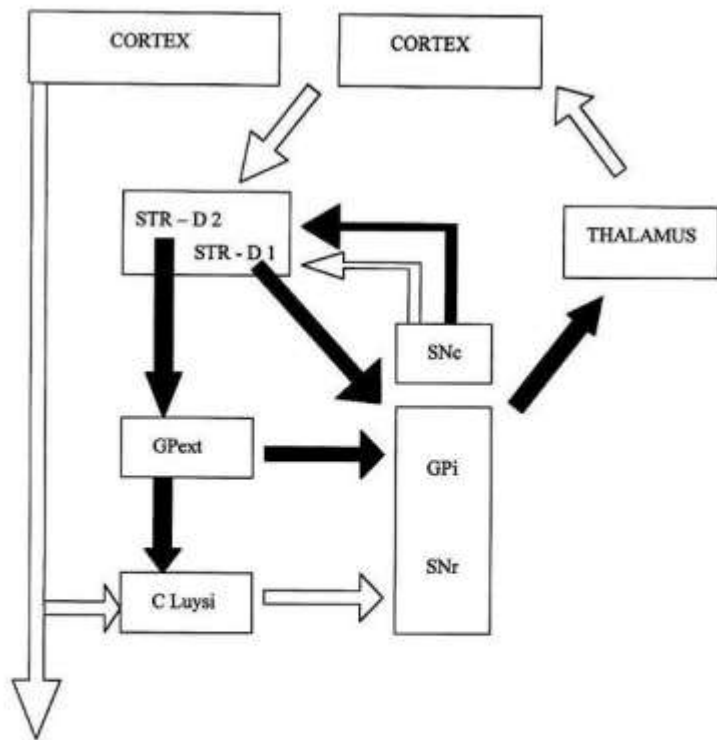
Glu - glutamát

Zapojení basálních ganglií v systému motoriky - příznaky poškození

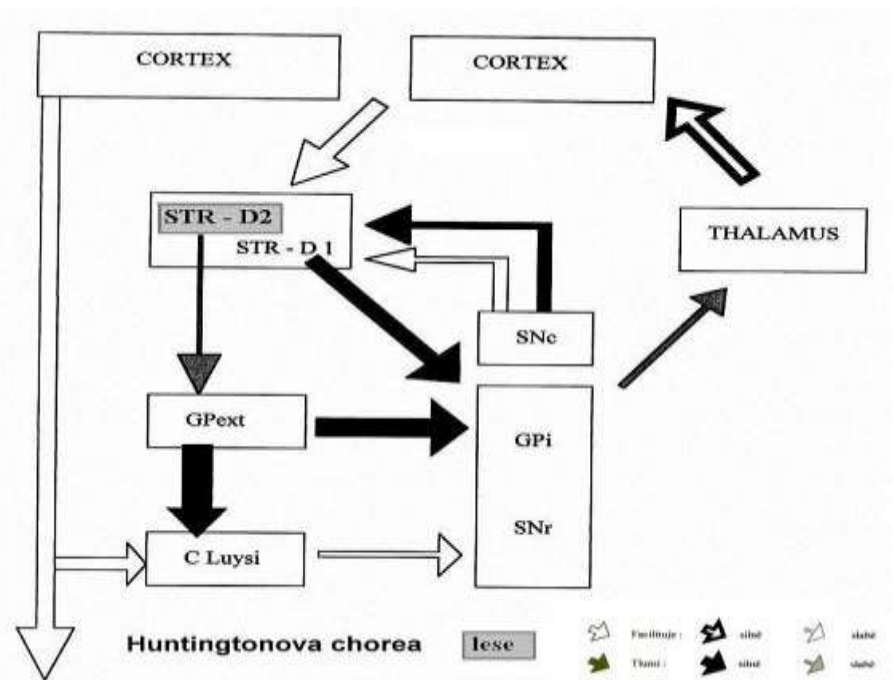
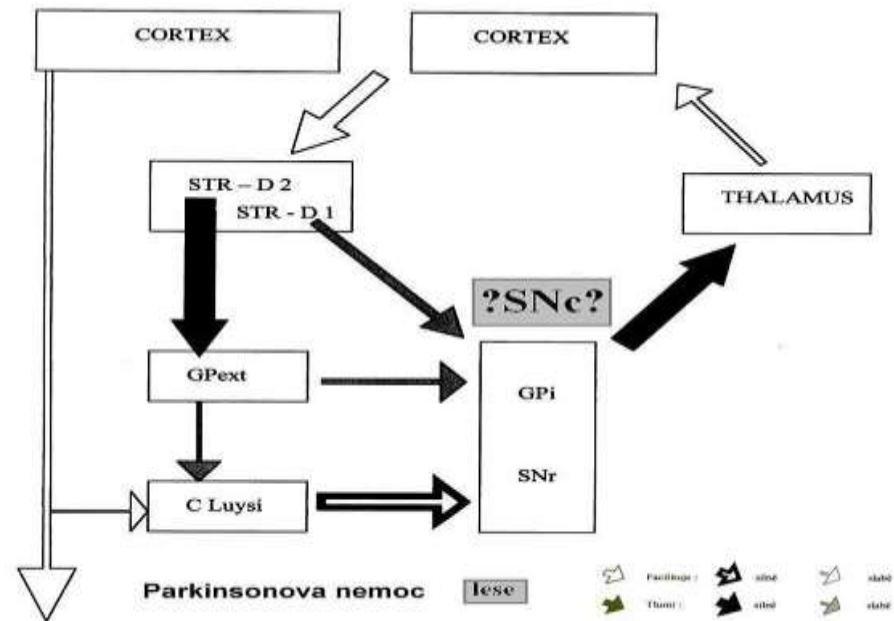

Obr. 38.: Schema základních funkcí – facilitace (+) a inhibice (-) – basálních ganglií ve vztahu ke striatickým mediátorům (volně podle Reiner.

Obr. 39.: Základní funkční schéma zapojení basálních ganglií (jako podklad „normálního“ stavu pro obrázky 40 a 41).

Clastrum – bohaté spoje s kůrou i thalamem
Pravděpodobně integrace multisenzorických signálů

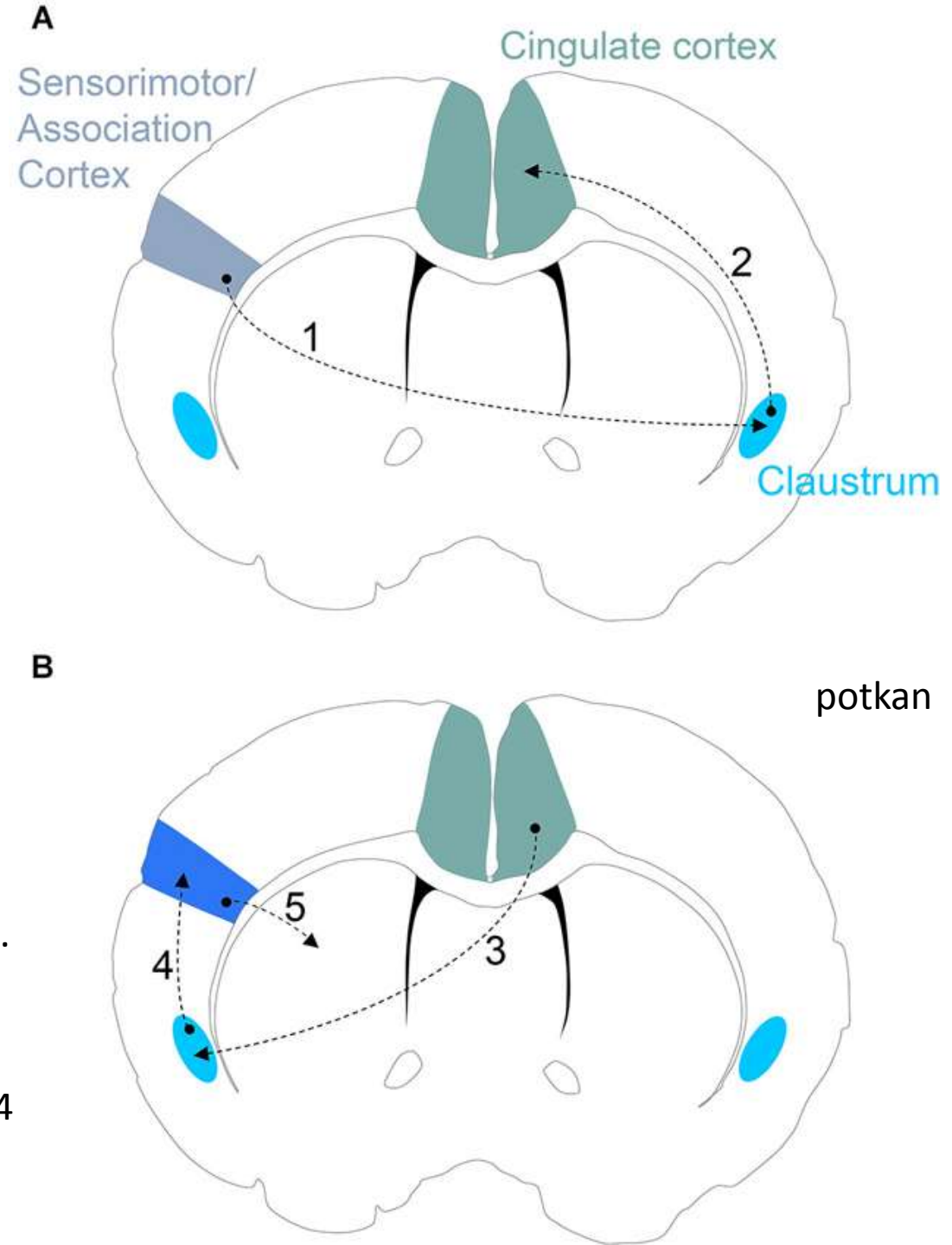
Clastrum - role v motorickém učení

- 1) Nový stimul pro sensorimotorickou nebo asociační kůru aktivuje druhostranné claustrum, pokud je dost významný
- 2) přepojí ho claustrum do limbické kůry a ta ho zpracuje
- 3) Limbická kůra aktivuje druhostranné claustrum
- 4) Claustrum zaměří pozornost sensorimotorické kůry na stimul
- 5) Aktivovaná kůra vyšle signál do striata, aby spustilo motorickou odezvu na stimul

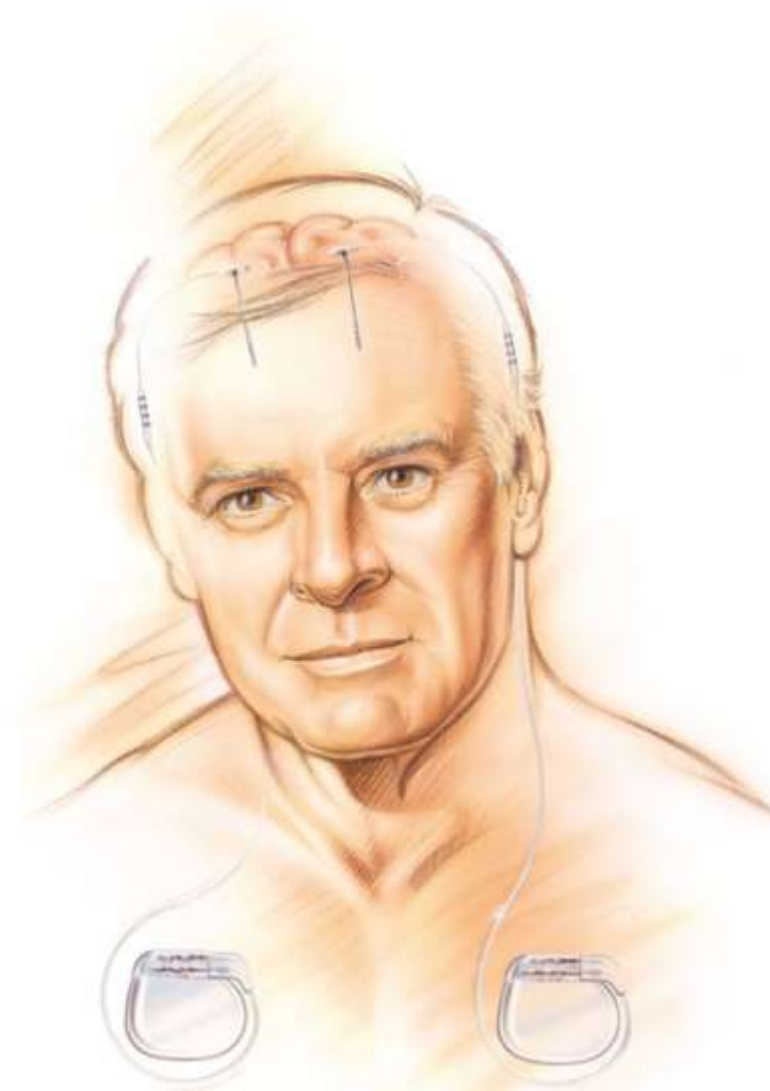
immunoreaktivita

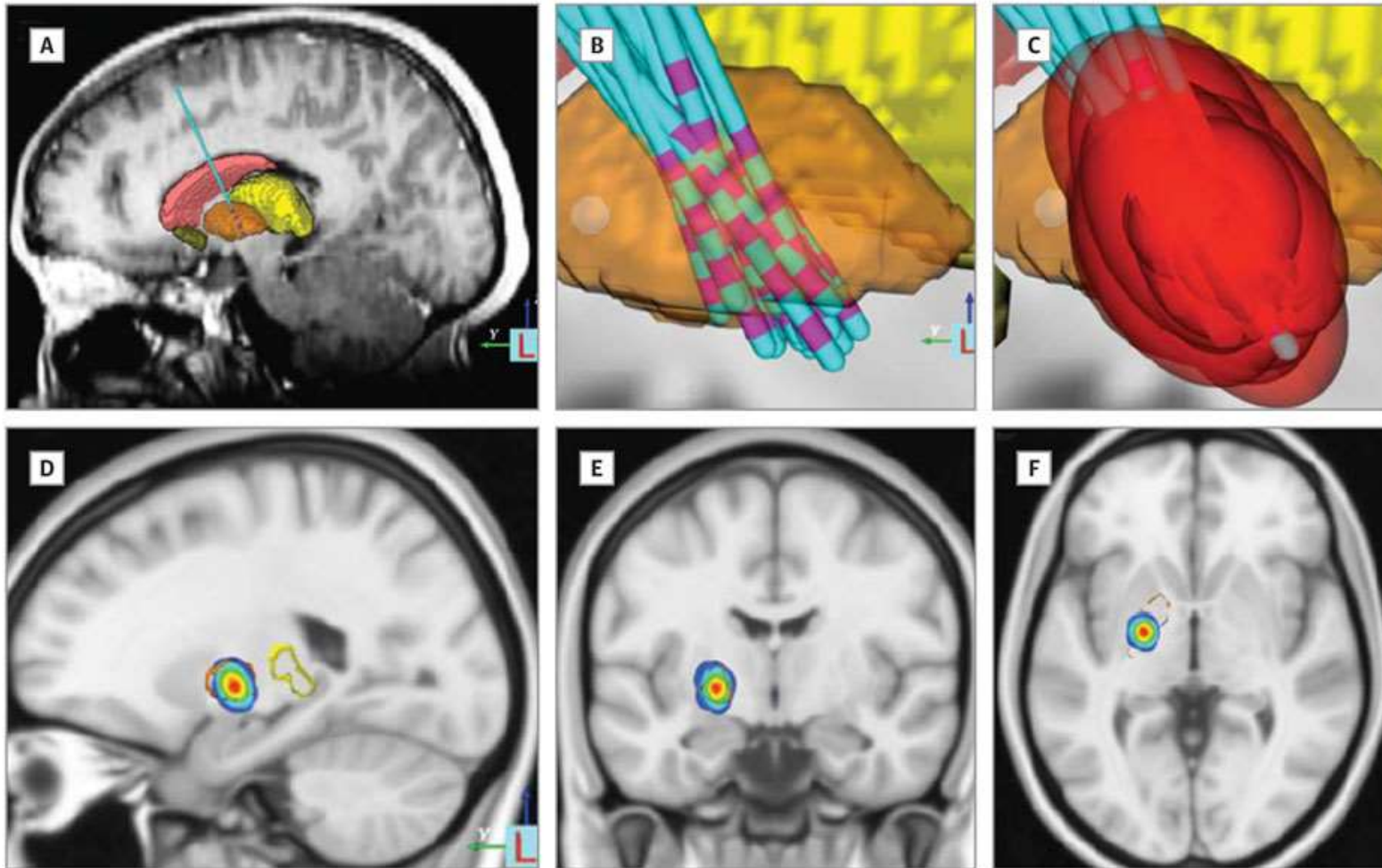
Gng2 - G protein gamma 2 subunit (Gng2)-ir ([Mathur et al., 2009](#)).
a parvalbumin

<http://journal.frontiersin.org/Journal/10.3389/fnsys.2014.00048/full>

DBS pallidum internum pro jinak
neléčitelnou dystonií

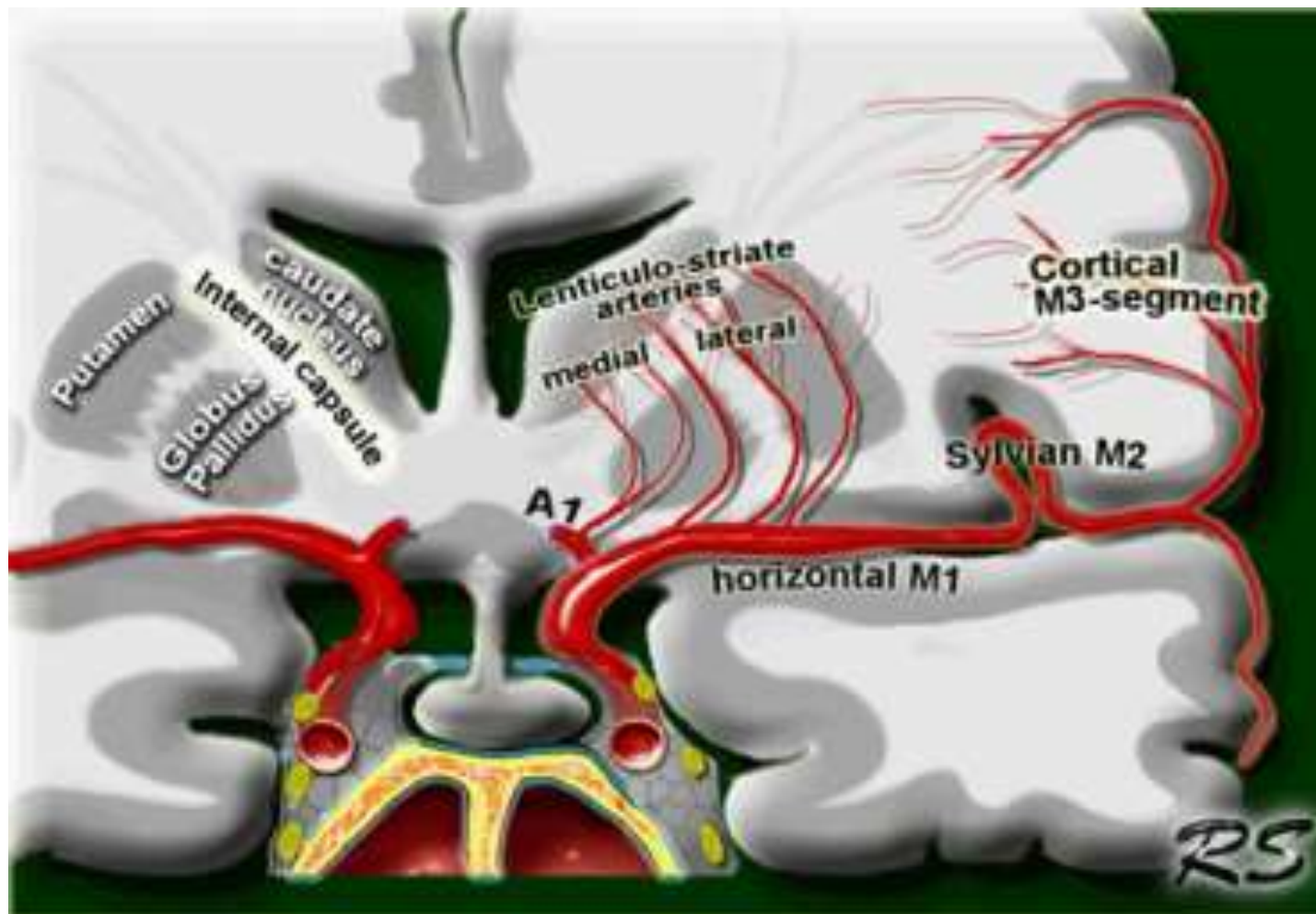

Deep Brain Stimulation Target in the Globus Pallidus Based on Retrospective Analysis of the Site of Effective Electrode Contacts and Modeling of Stimulation Fields
 Magnetic resonance imaging was used to identify the location of the deep brain stimulation electrode (shown as multicolored rod) **in patients with generalized dystonia due to mutation in the *DYT1* gene** (A) and coregistered into a common atlas space (B). The stimulation field for the effective electrode contact in each patient was modeled (C). A probabilistic volume in the posteroventral aspect of the globus pallidus pars interna was identified that could be used to guide future electrode placement or programming. Colors indicate the proportion of electrodes activating a given voxel location, with hotter colors corresponding with a higher probability of activation (D through F). Modified with permission from Cheung et al. [16](#)

Cévní zásobení basálních ganglií

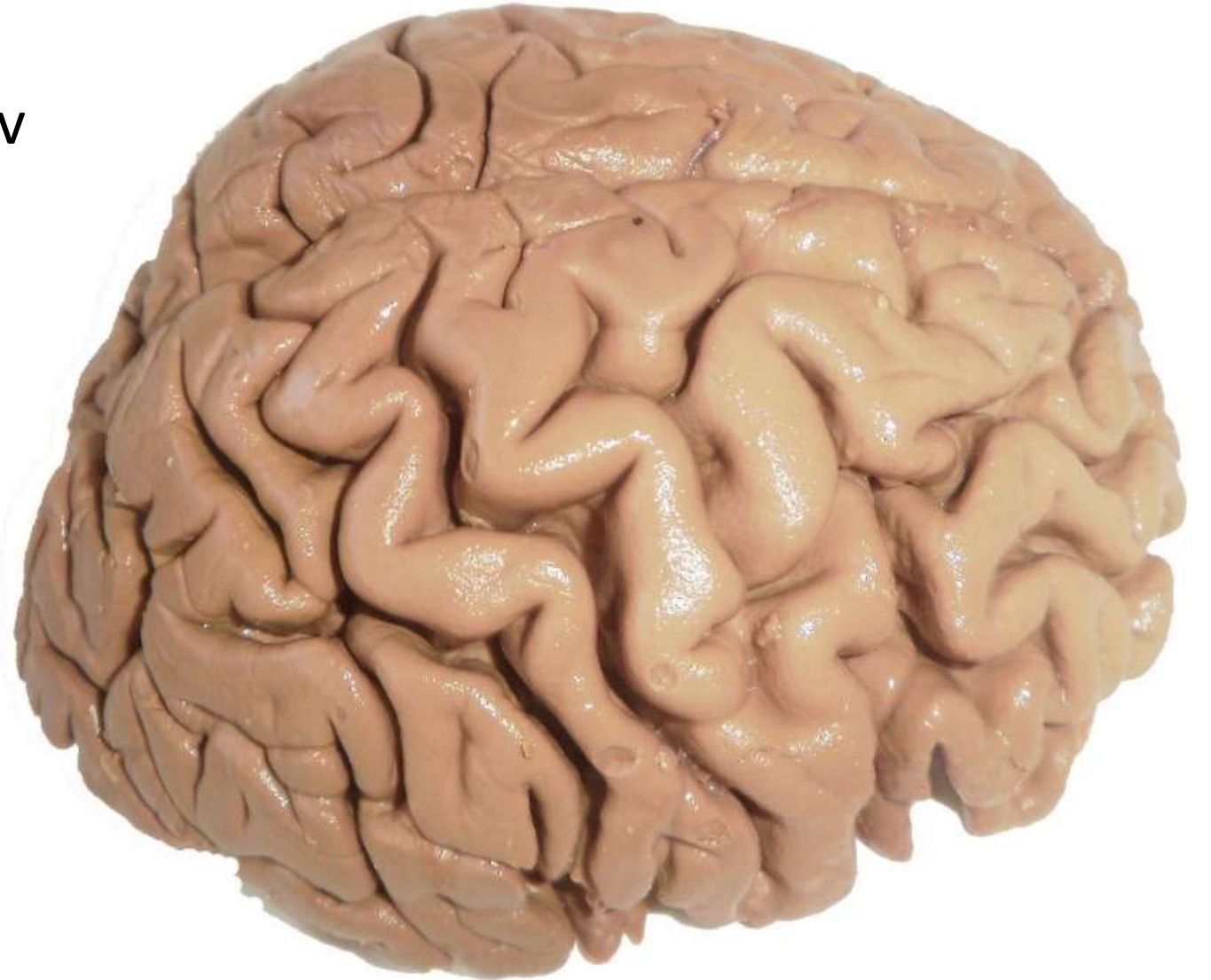
arterie lenticulostriatricae

NEOCORTEX

- Laminární uspořádání– 6 vrstev
- 10 – 20 miliard neuronů
- 95 % povrchu hemisféry

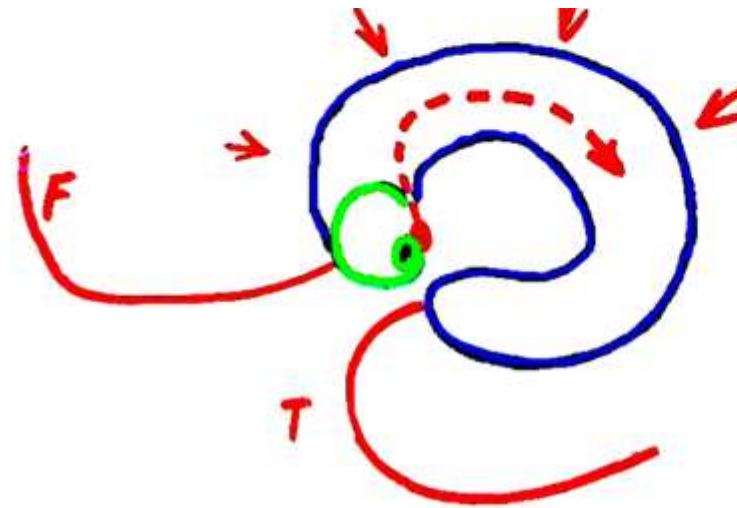
Kůra šestivrstevná – **neocortex** - 95%

Kůra trojvrstevná – **paleocortex** – čichová

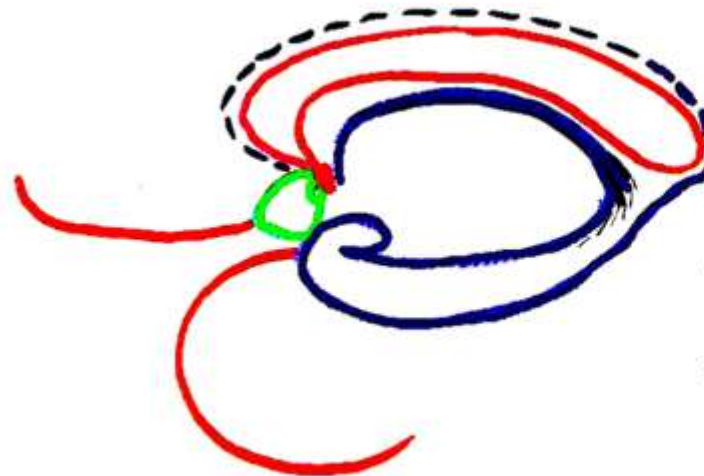
archicortex – hippokampální formace

Přechody – **mesocortex** – např. area 28 entorhinální kůra

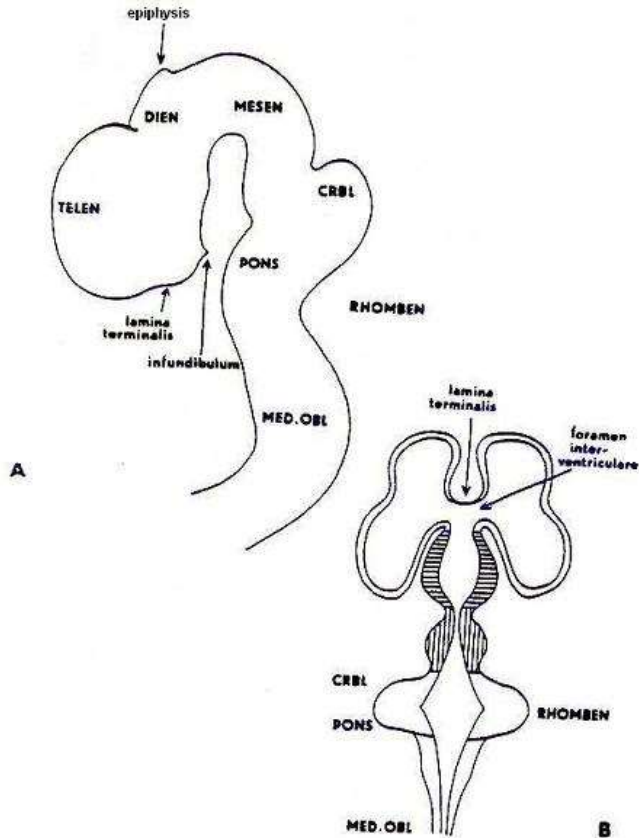
Sagitální řezy hemisférou

počáteční stav:
neocortex (šipky)
tlačí na archicortex,
který je zevnitř
utlačován rostoucím
corpus callosum
(červená čárkovaná
čára)

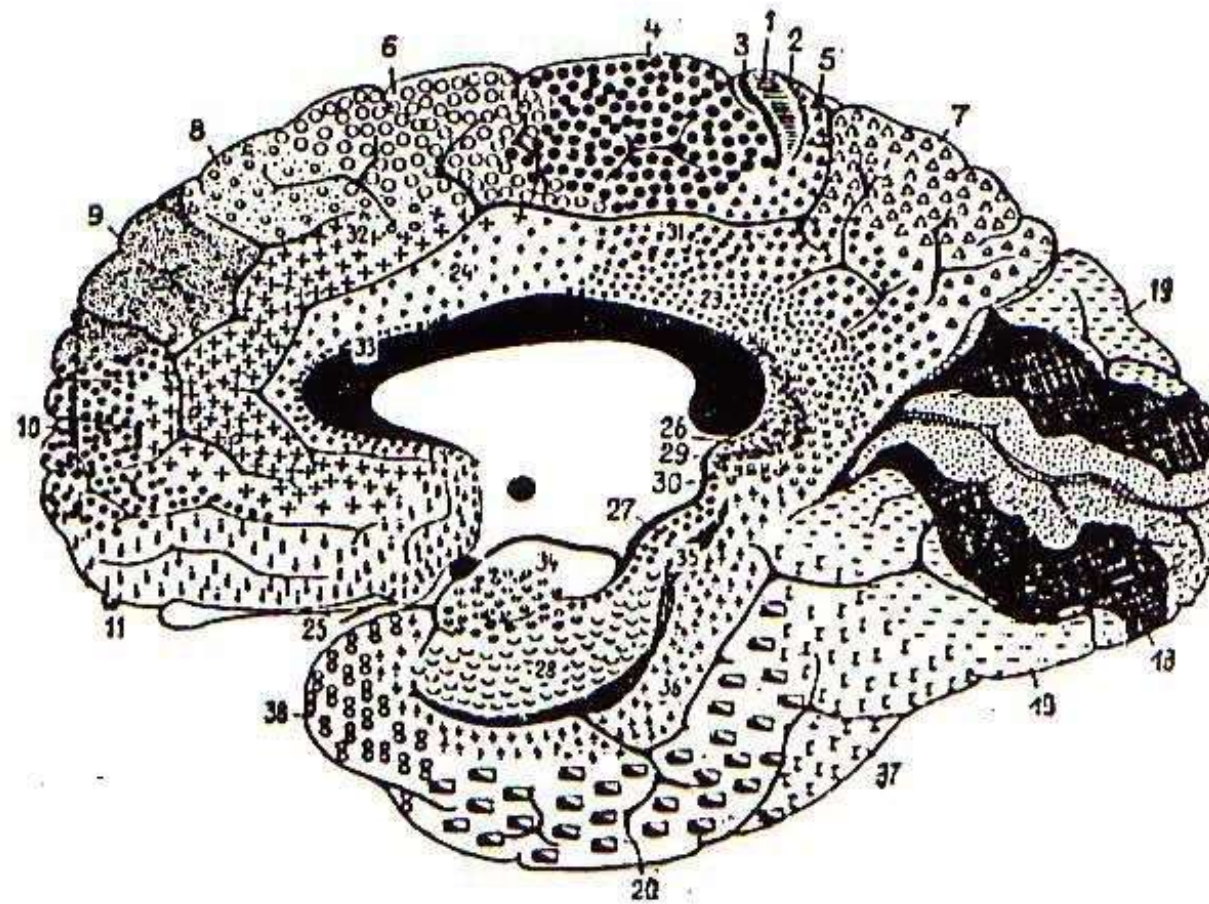
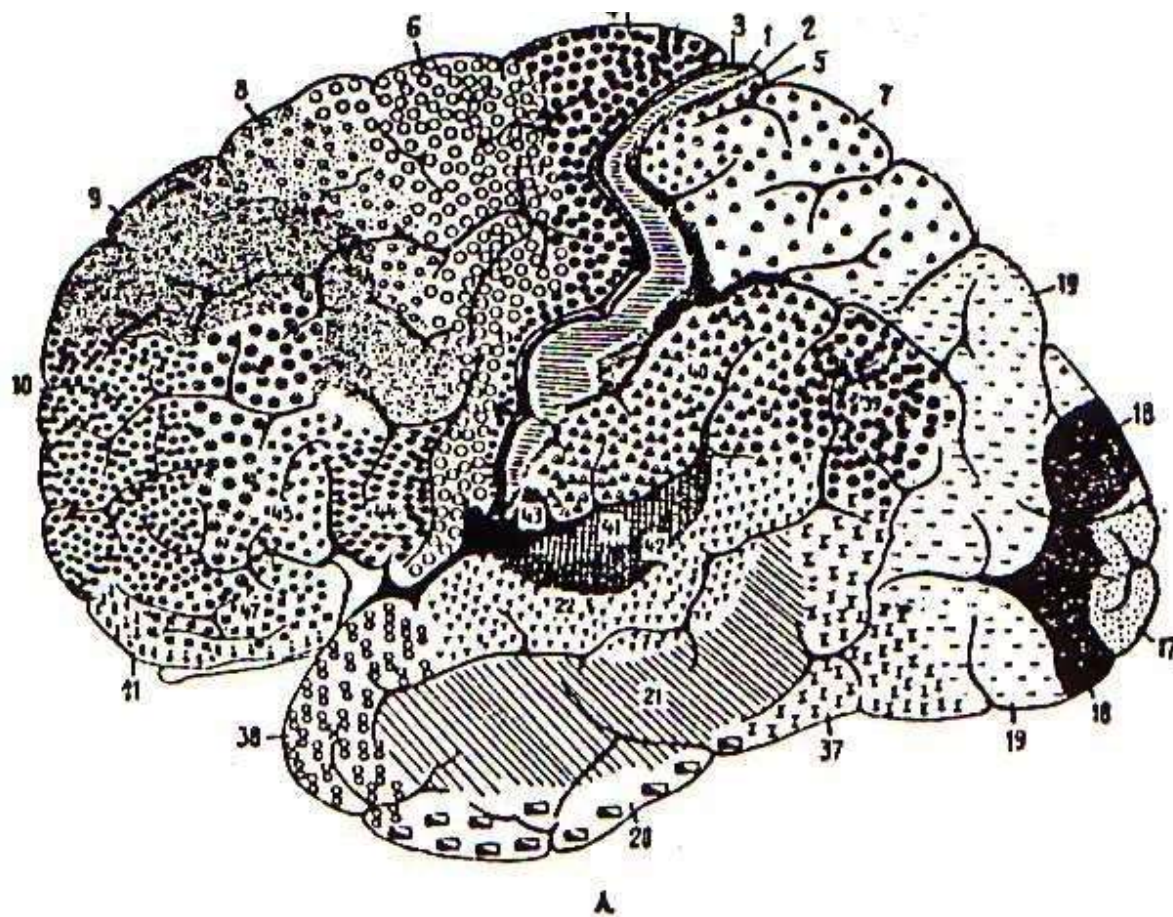

pokročilý stav:
horní část archicortexu
je utlačena (čárkovaně)
neocortexem a callosem,
dolní část se přetváří
v hippocampus

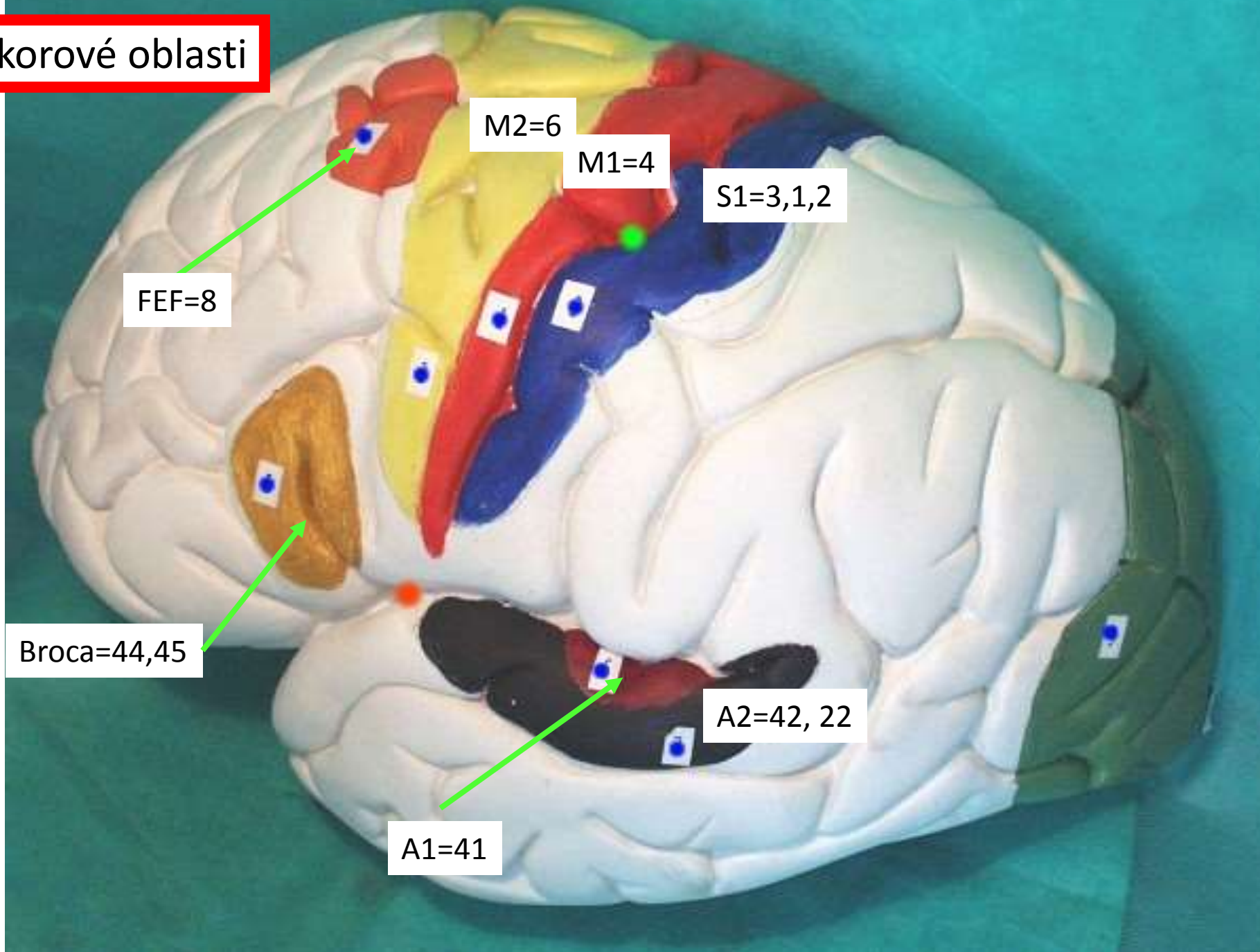

Brodmannova cytoarchitektonická mapa neokortexu

Funkční korové oblasti

Funkční korové oblasti

Doplňková motorická oblast

S1

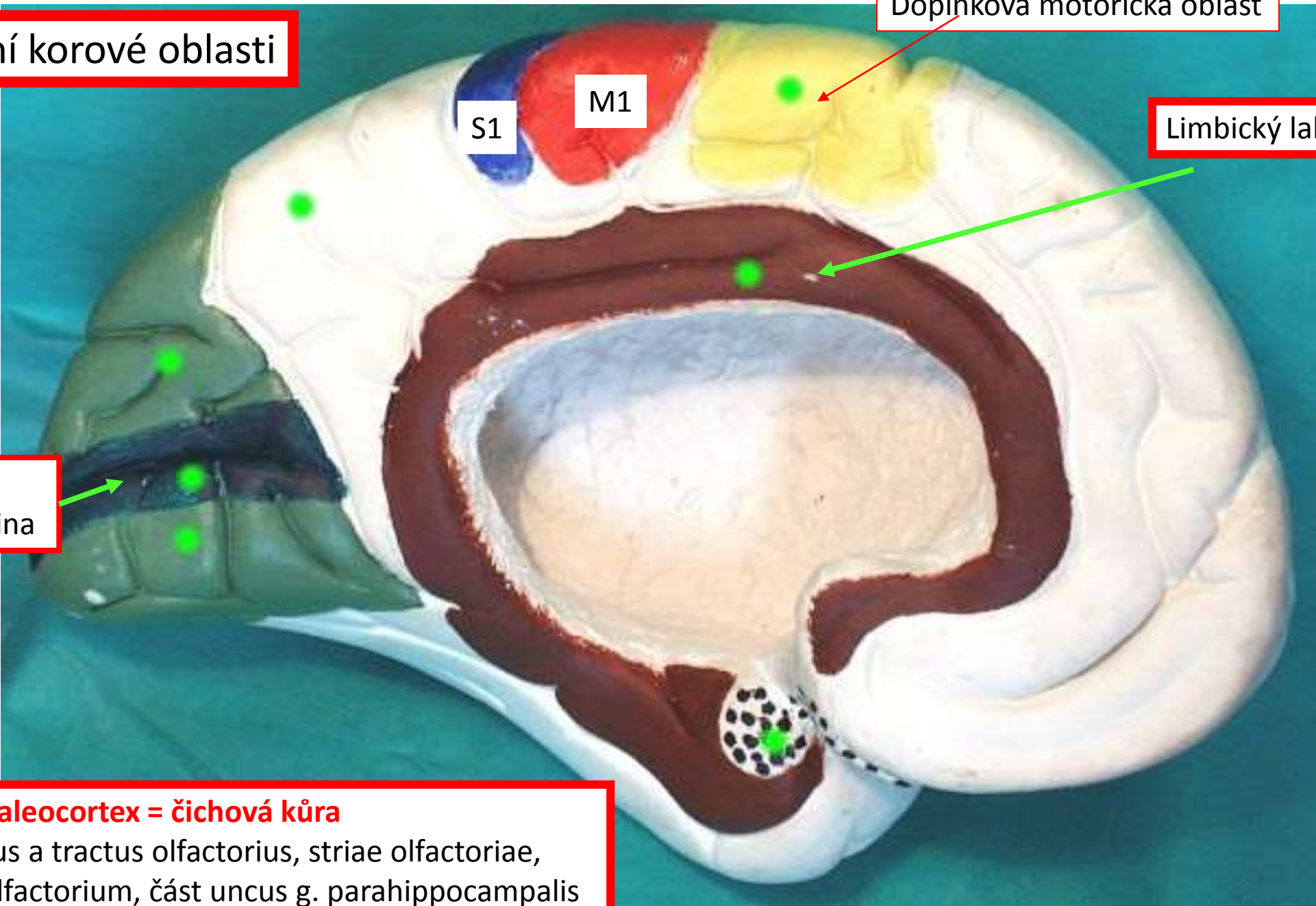
M1

Limbický lalok

V1 = 17
fissura calcarina

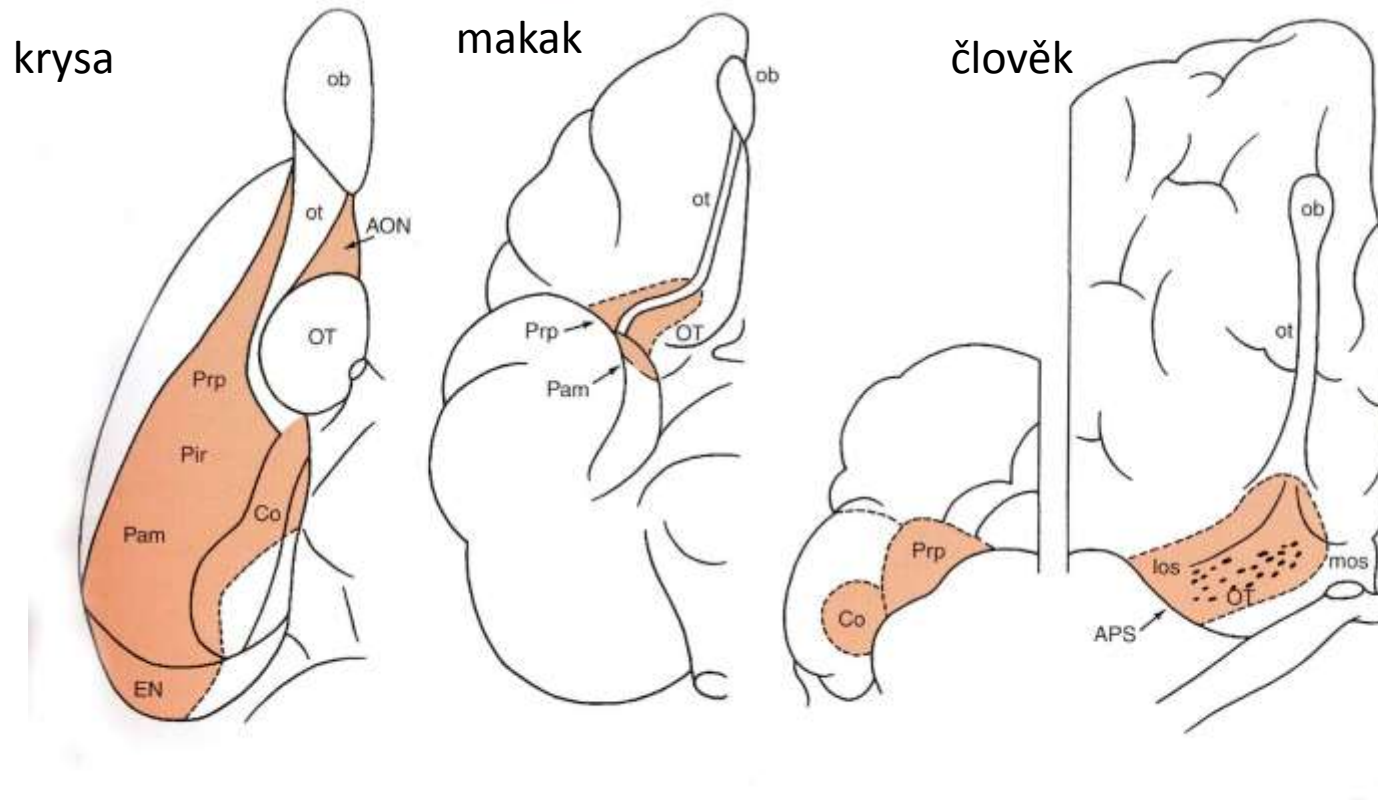
Tečkovaně paleocortex = čichová kůra

bulbus a tractus olfactorius, striae olfactoriae,
trigonum olfactorium, část uncus g. parahippocampalis

Čichová kůra

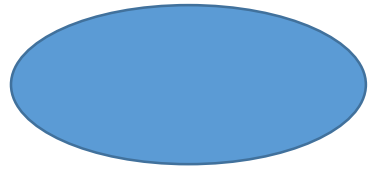
- rhinencephalon = paleocortex = piriformní kůra

Zakončení čichové dráhy v neocortexu

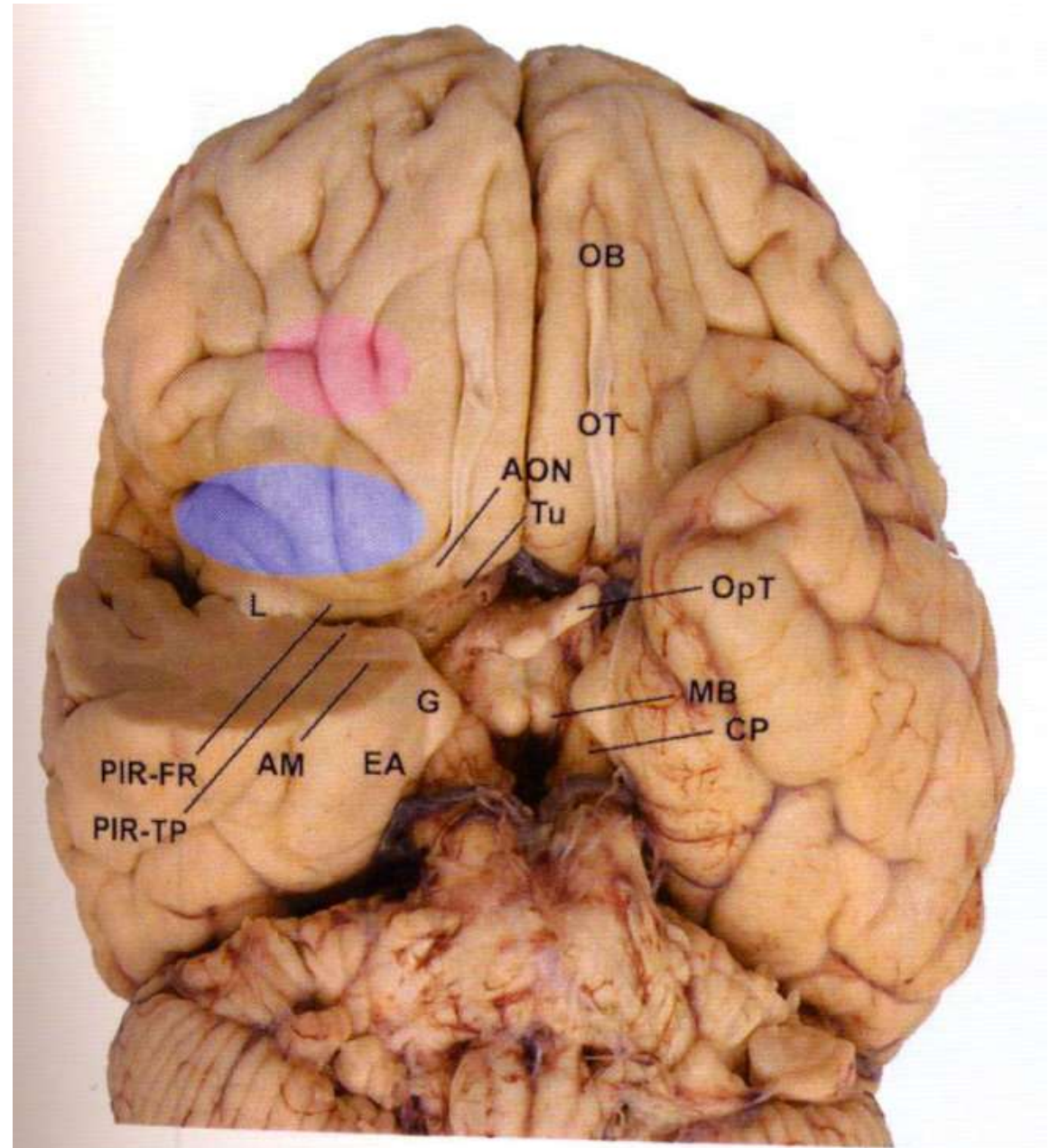

člověka

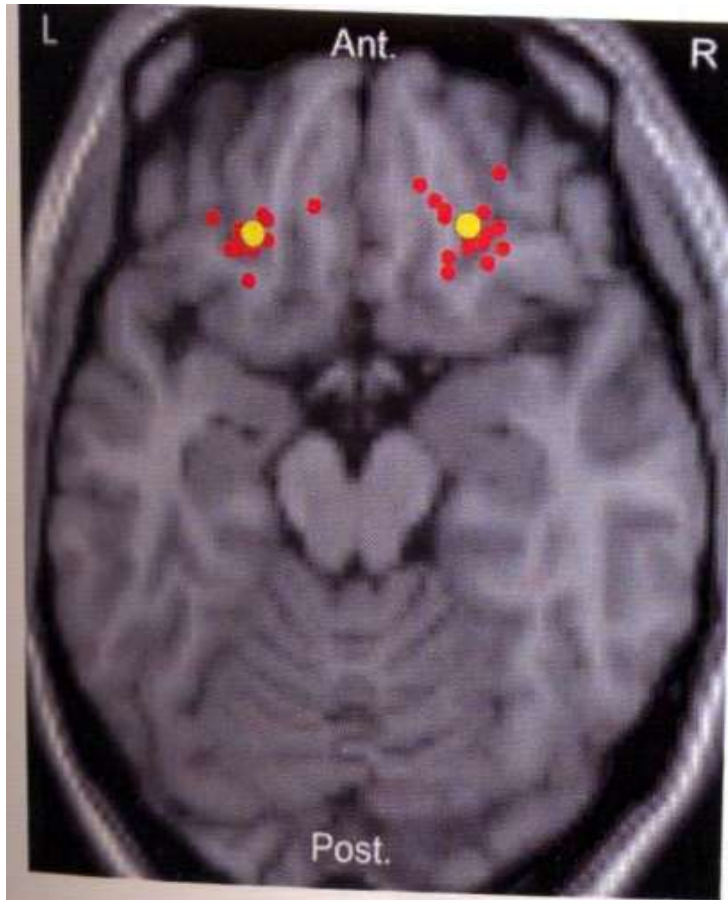
makaka

Informace jde přes paleokortex, amygdalu, thalamus (MD)

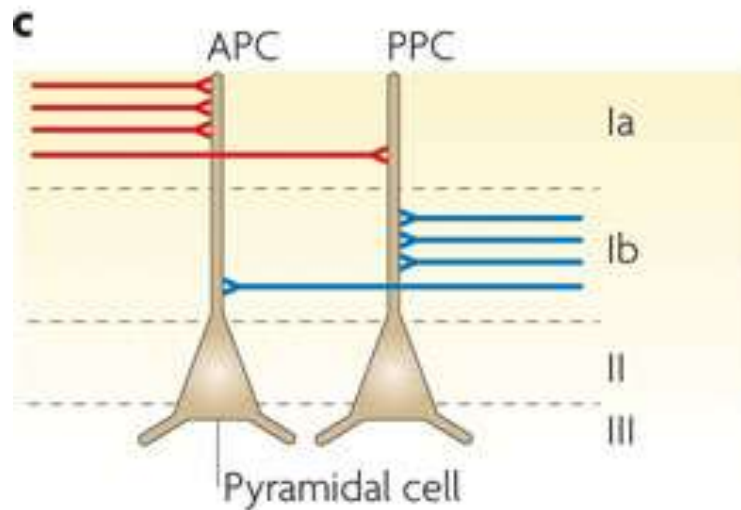
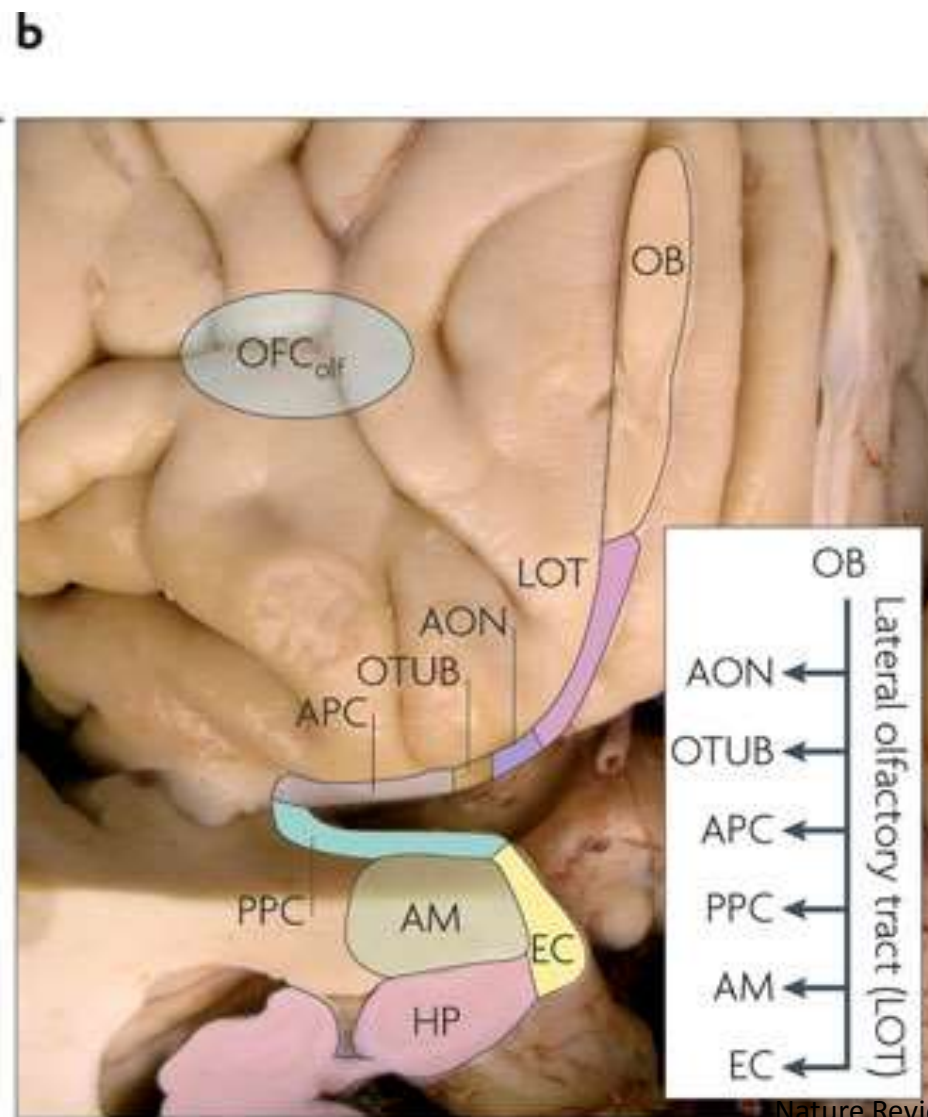
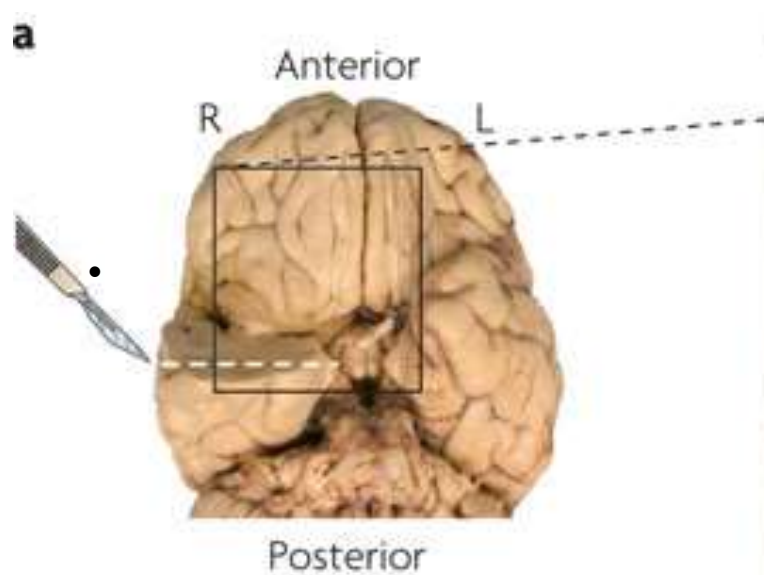

fMR – zakončení čichové dráhy v neokortexu

Paleocortex

OB bulbus olfactorius

LOT – tr. Olfactorius+ stria olfactoria lat

AON ncl. Olfactorius anterior

OTUB tuberculum olfactorium

APC- přední piriformní kůra

PPC- zadní piriformní kůra

AM amygdala

EC- entorhinální kůra - mesocortex

HP – hippocampus archicortex

OFC – čichová oblast neokortexu

Jay A. Gottfried

Nature Reviews Neuroscience 11, 628-641 (September 2010)

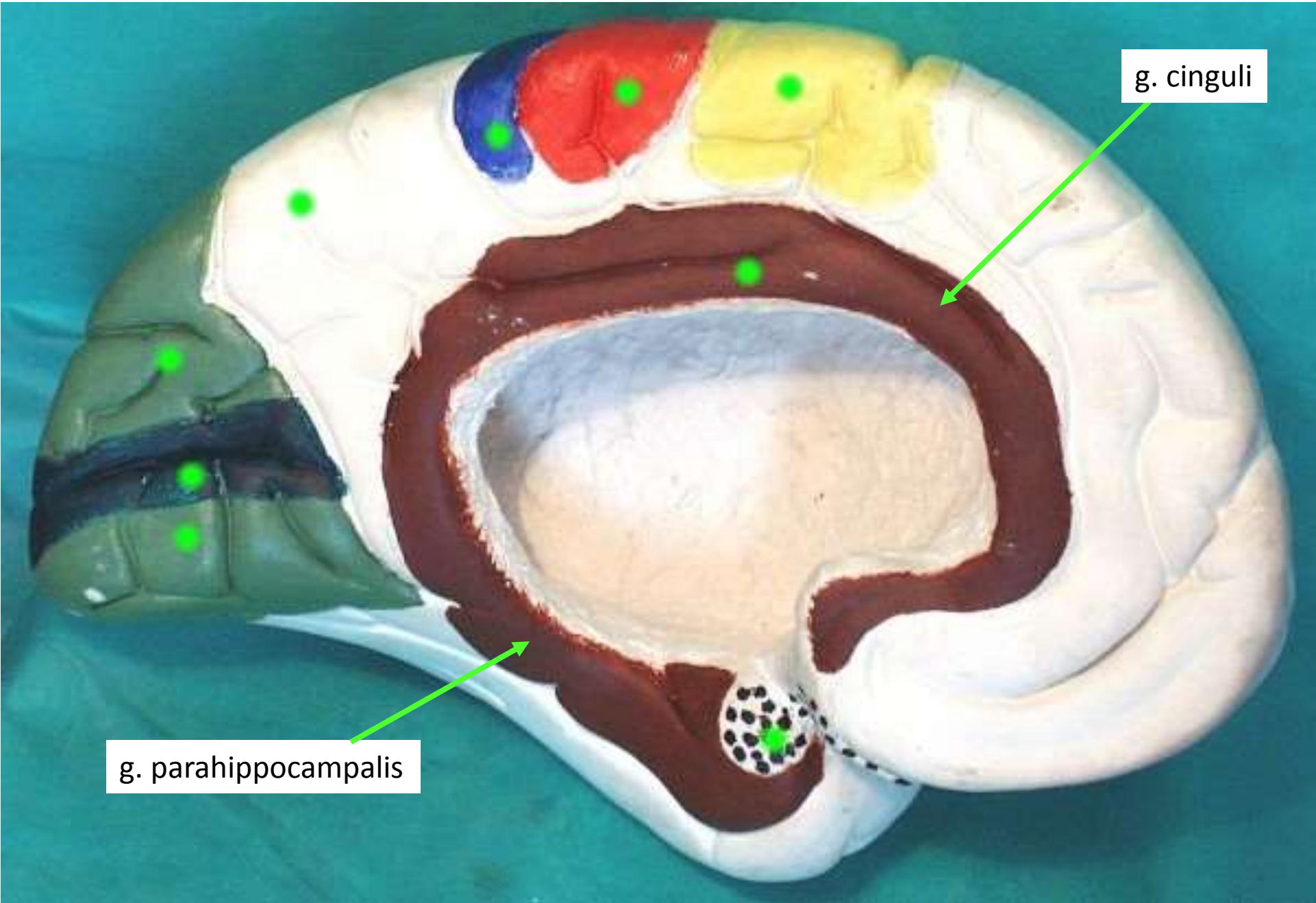
C - Schema uspořádání piriformní kůry

V 2. A 3. vrstvě jsou pyramidové bb

V1. vrstvě aferenty z bulbu (do APC) a aferenty z jiných částí primární čichové kůry i dalších asociačních oblastí (do PPC)

g. cinguli

g. parahippocampalis

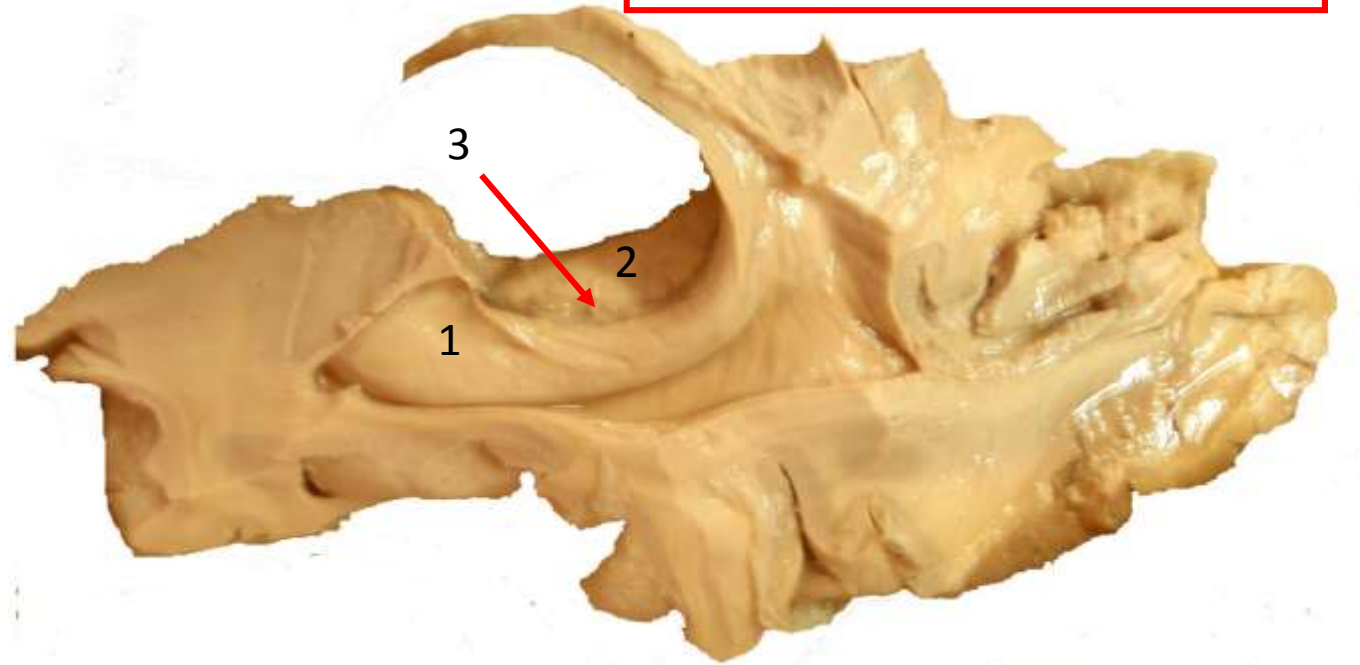
Archikortex – 1) cornu Amonis = hippocampus
(hipokampální formace) 2) subiculum = horní plocha g. parahippocampalis
3) gyrus dentatus

Zůstal **mediálně v temporálním laloku a uvnitř dolního rohu laterální komory**

Supracommissurálně – indusium griseum a striae longitudinales

Precommissurálně – taenia tecta v area subcallosa

Fornix = hlavní podkorový eferent

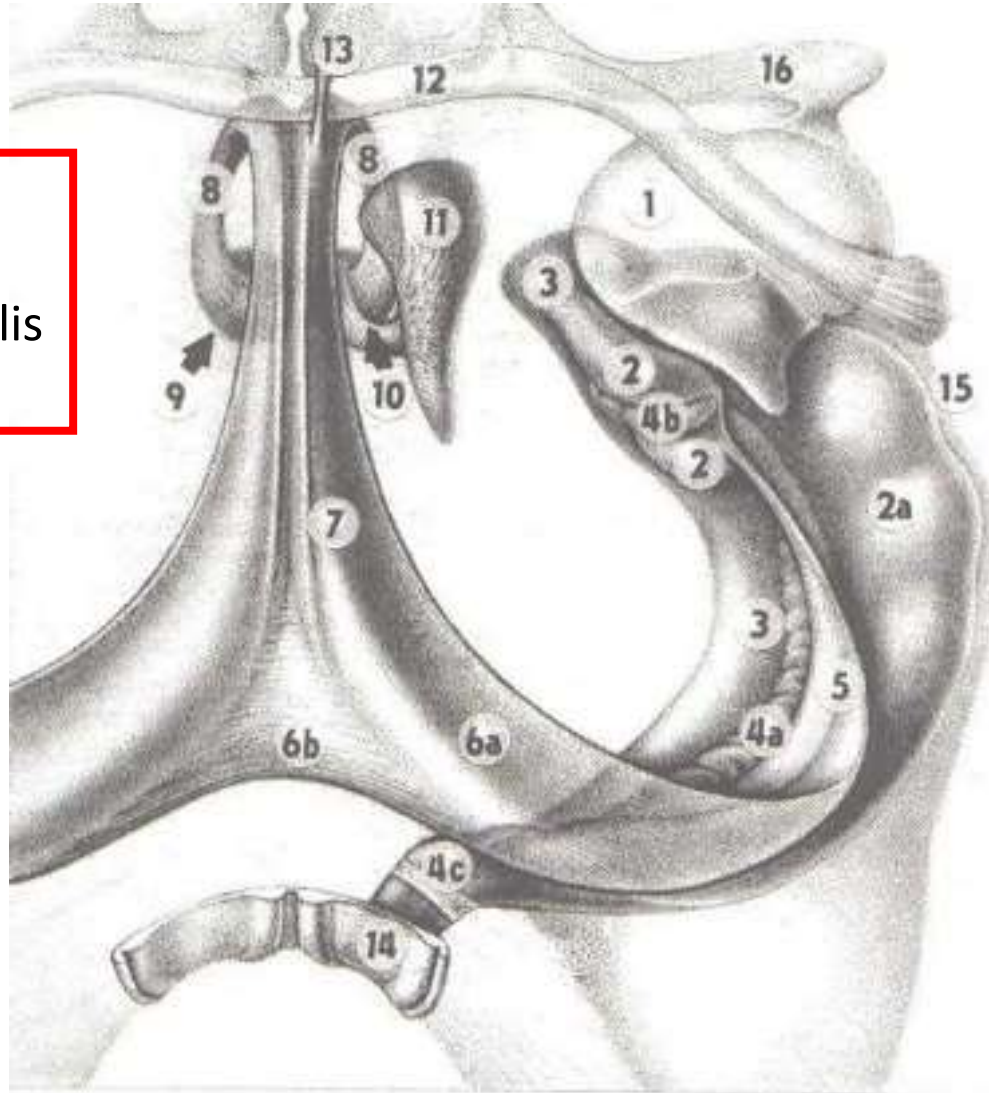
Archikortex

2a) cornu Amonis = hippocampus

3) subiculum = horní plocha g. parahippocampalis

4a) gyrus dentatus

SOUČÁST LIMBICKÉHO SYSTÉMU
EMOCE, PAMĚŤ

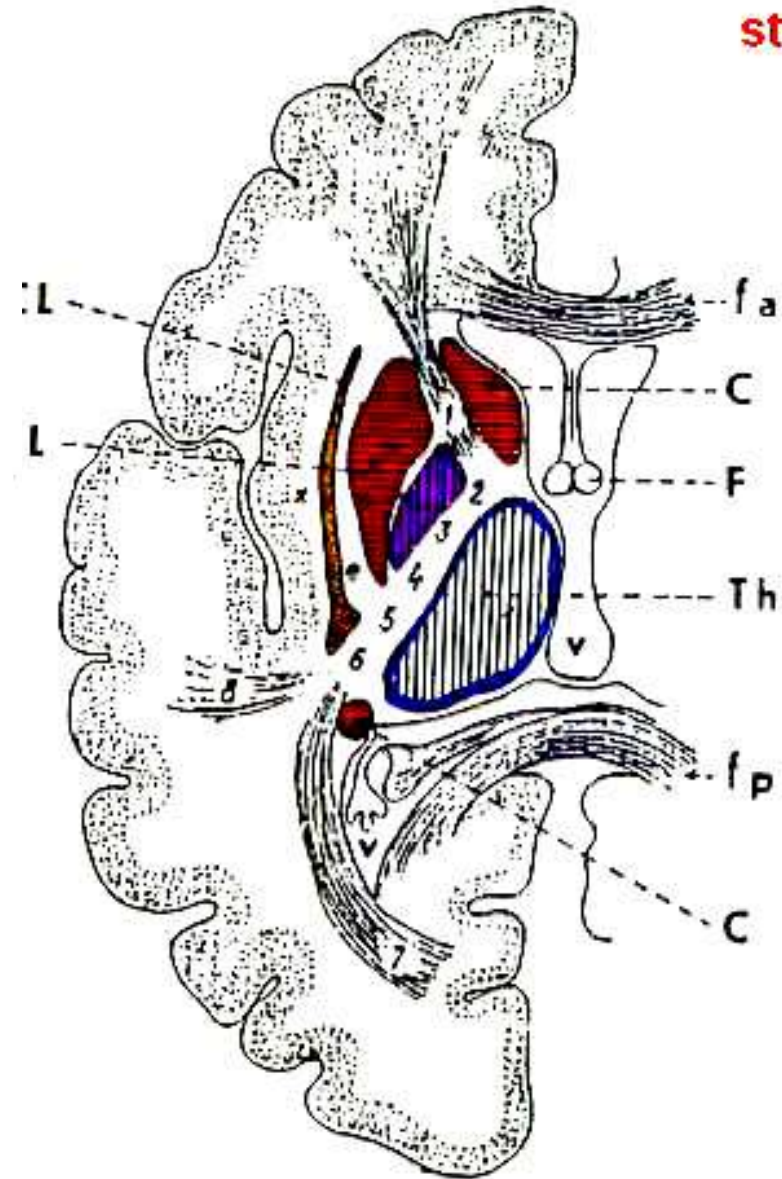

Obr. 41.: Pohled na hipokampus z dorzální strany.

Jsou odstraněny všechny struktury, které hipokampus kryjí (volně podle Nieuwenhuysa).

Horizontální řez přes capsula interna

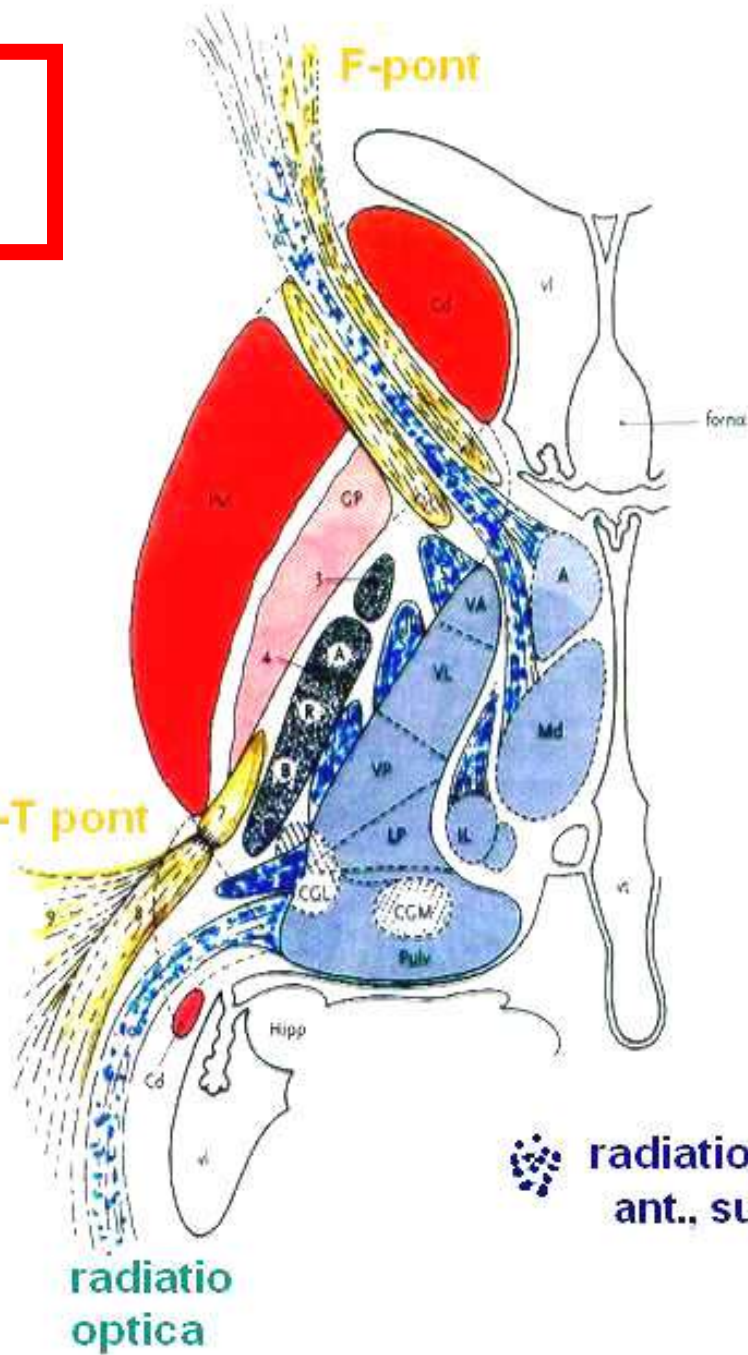
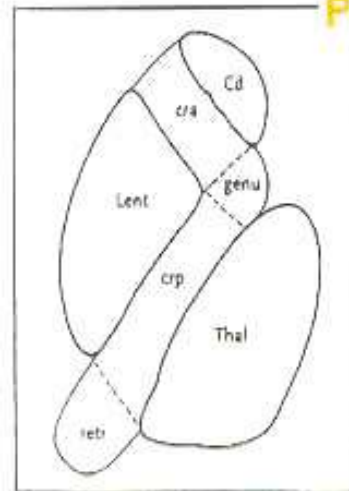
Bílá hmota hemisfér:
Asociační
Komisurální a
Projekční vlákna

str. 257

Horizontalní řez přes capsula interna

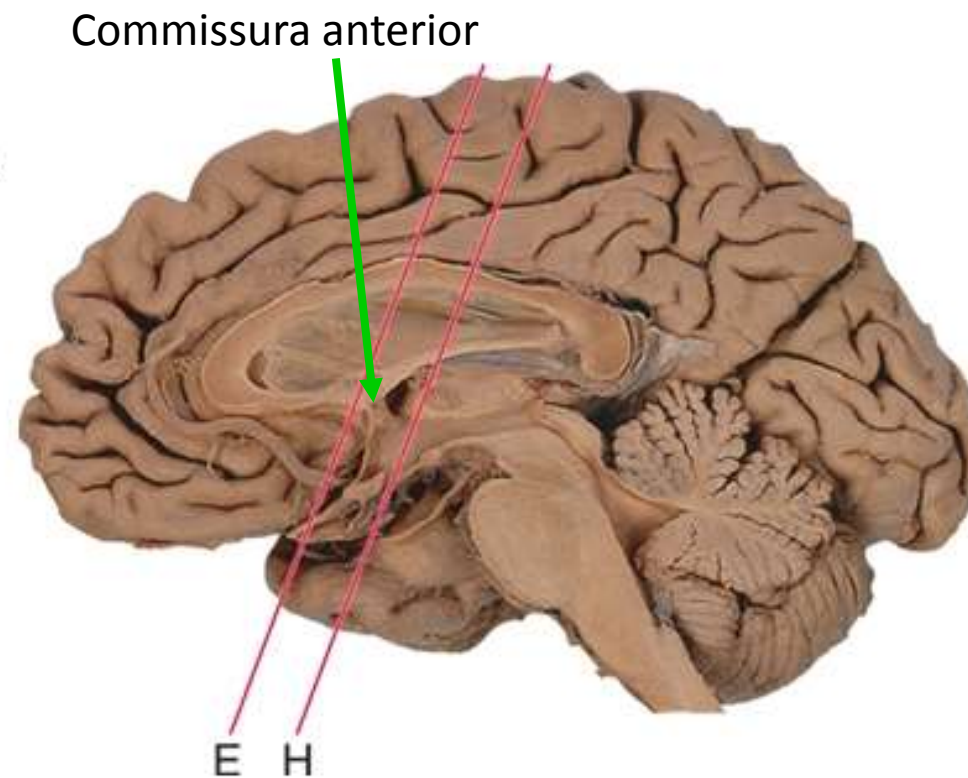

Komisurální vlákna

Corpus callosum – rostrum, genu, truncus, splenium

Commissura anterior – přední část čichová, zadní spojuje temporální laloky kromě sluchu a archicortexu

Commissura fornix – spojuje archicortex

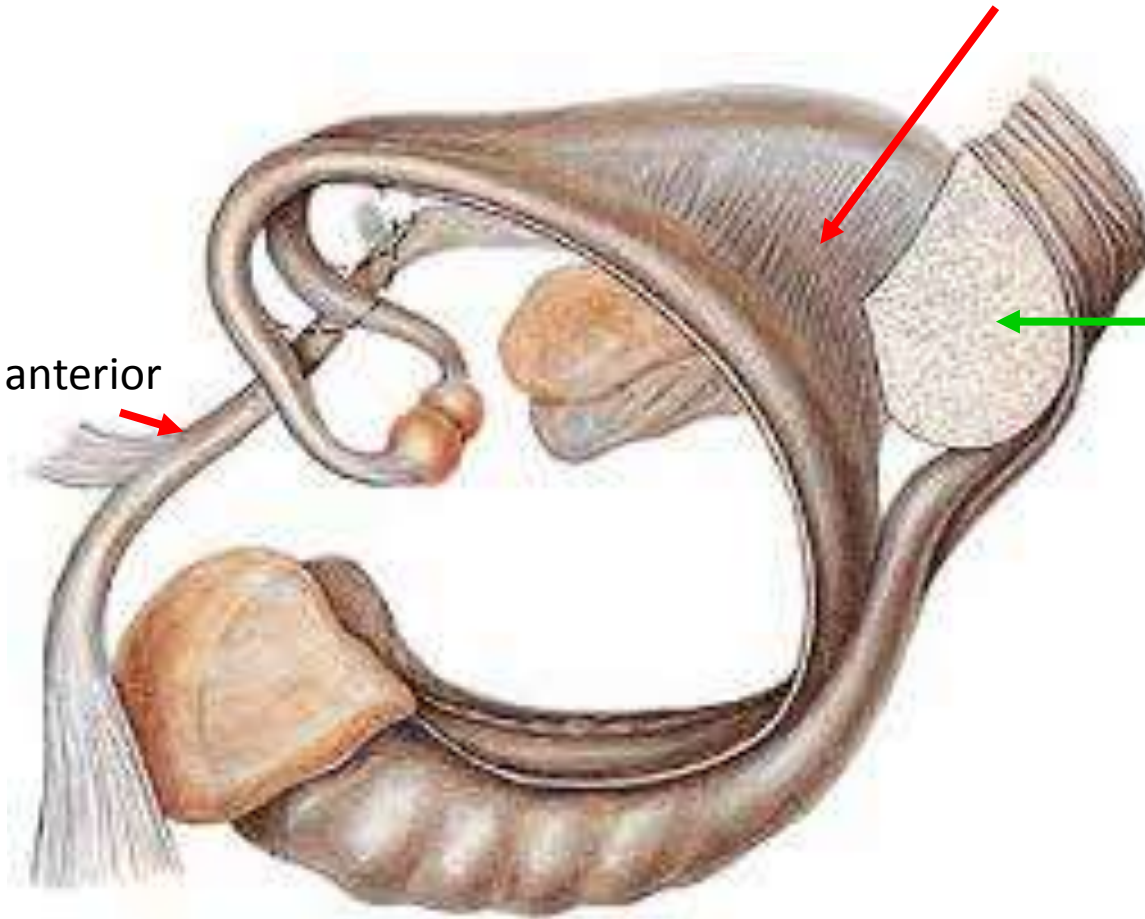

Komisurální vlákna

Commissura fornicis

Splenium corporis callosi

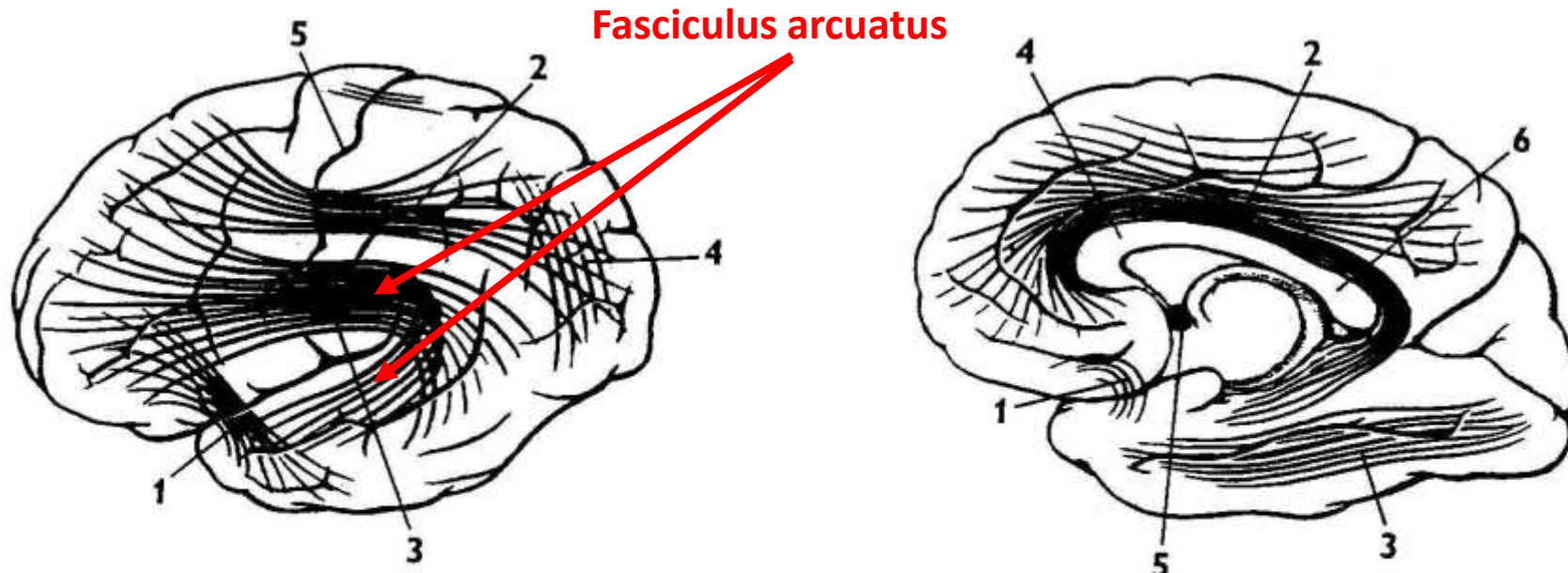
Commissura anterior

Krátká asociační vlákna – *fibrae arcuate* spojují sousední gyry

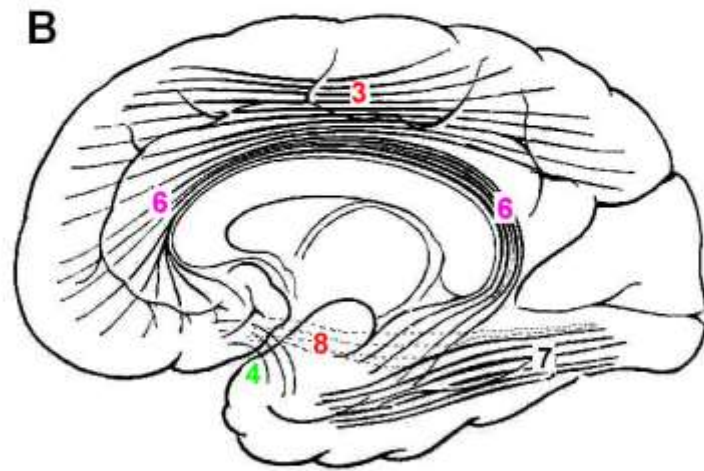
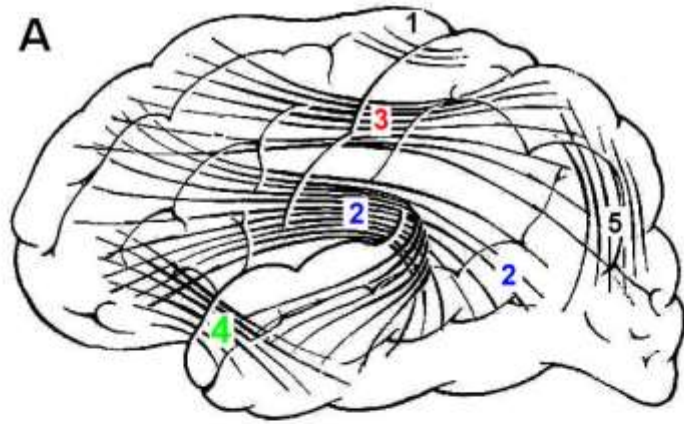
Dlouhá asociační vlákna

Spojuje řečové a sluchové oblasti

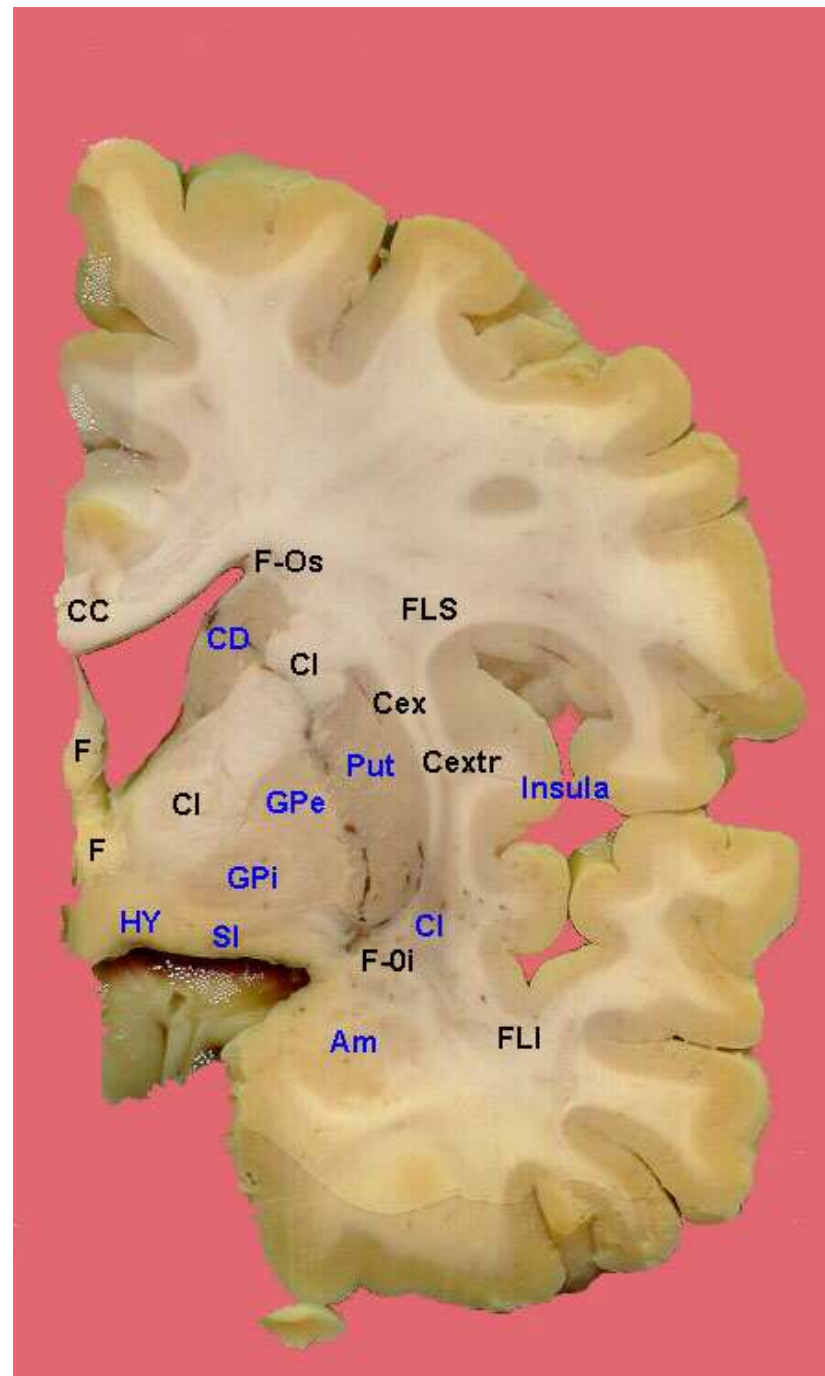
- 1- fasciculus uncinatus
- 2-f. fronto-occipitalis superior nad ncl. caudatus
- 3-f. longitudinalis superior nad inzulou
- 4-f. occipitalis verticalis
- 5-sulcus centralis

- 1- fasciculus uncinatus
- 2- cingulum
- 3-f. longitudinalis inferior
- 4- genu corporis callosi
- 5-commissura anterior
- 6-splenium corporis callosi

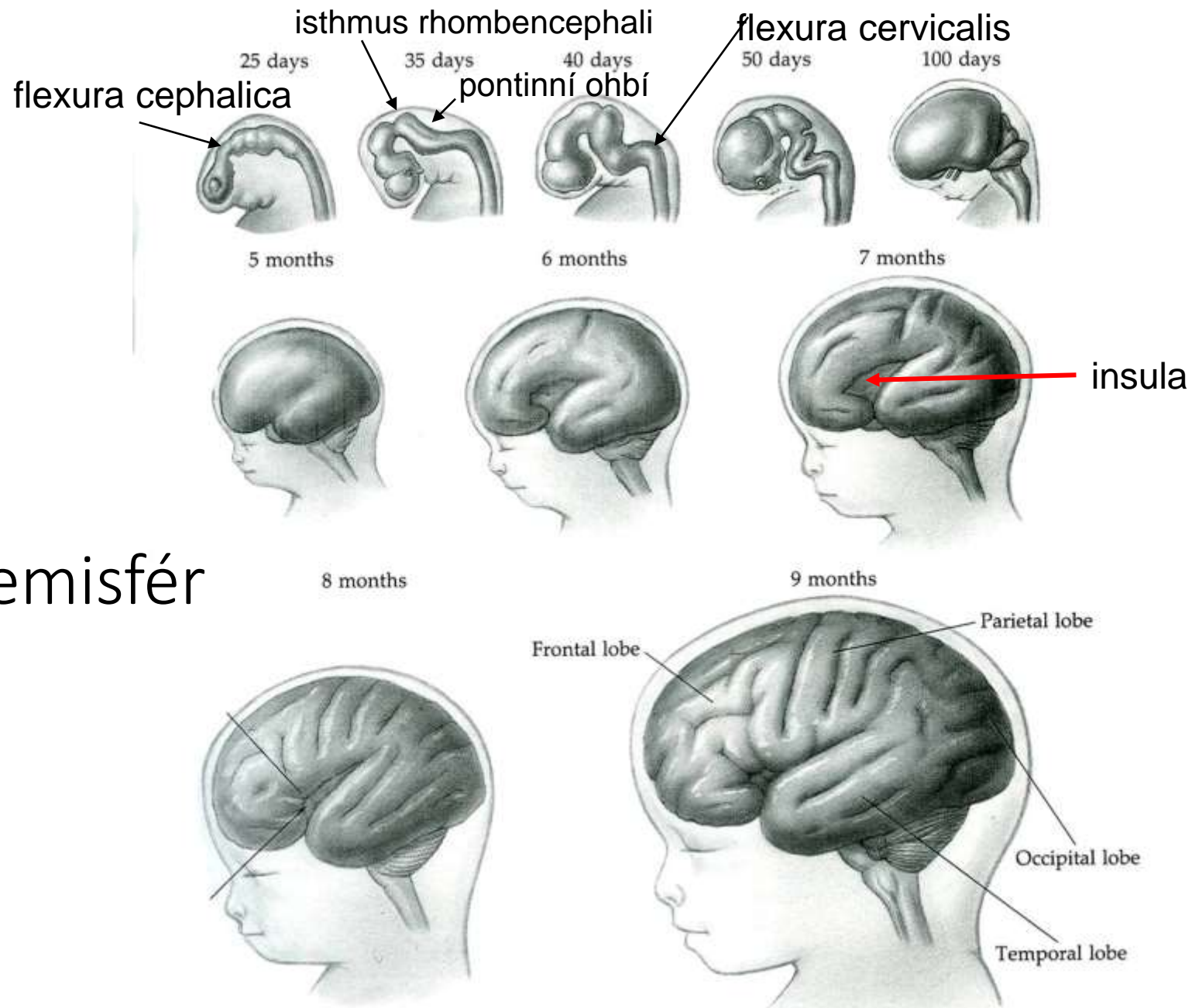

Dlouhé asociační dráhy v průmětu na zevní (A) a vnitřní (B) stranu hemisféry.

- 1 - fibrae arcuatae
- 2 - fasciculus longitudinalis superior (arcuatus)
- 3 - fasciculus fronto-occipitalis superior
- 4 - fasciculus uncinatus
- 5 - fasciculus occipitalis verticalis
- 6 - cingulum
- 7 - fasciculus longitudinalis inferior (occipito-temporalis)
- 8 - fasciculus fronto-occipitalis inferior

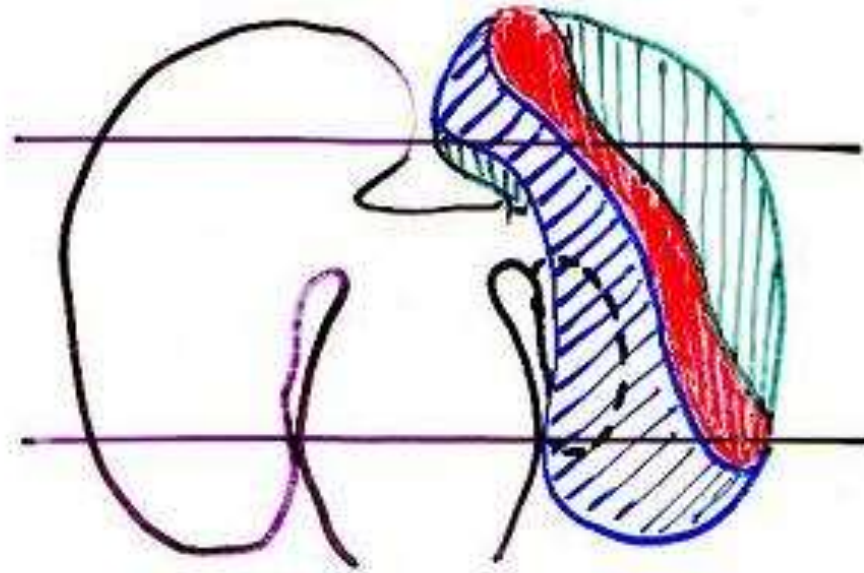

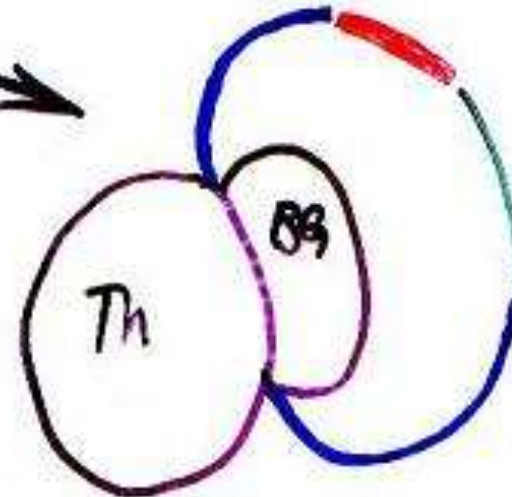
Vývoj hemisfér

Pohled shora

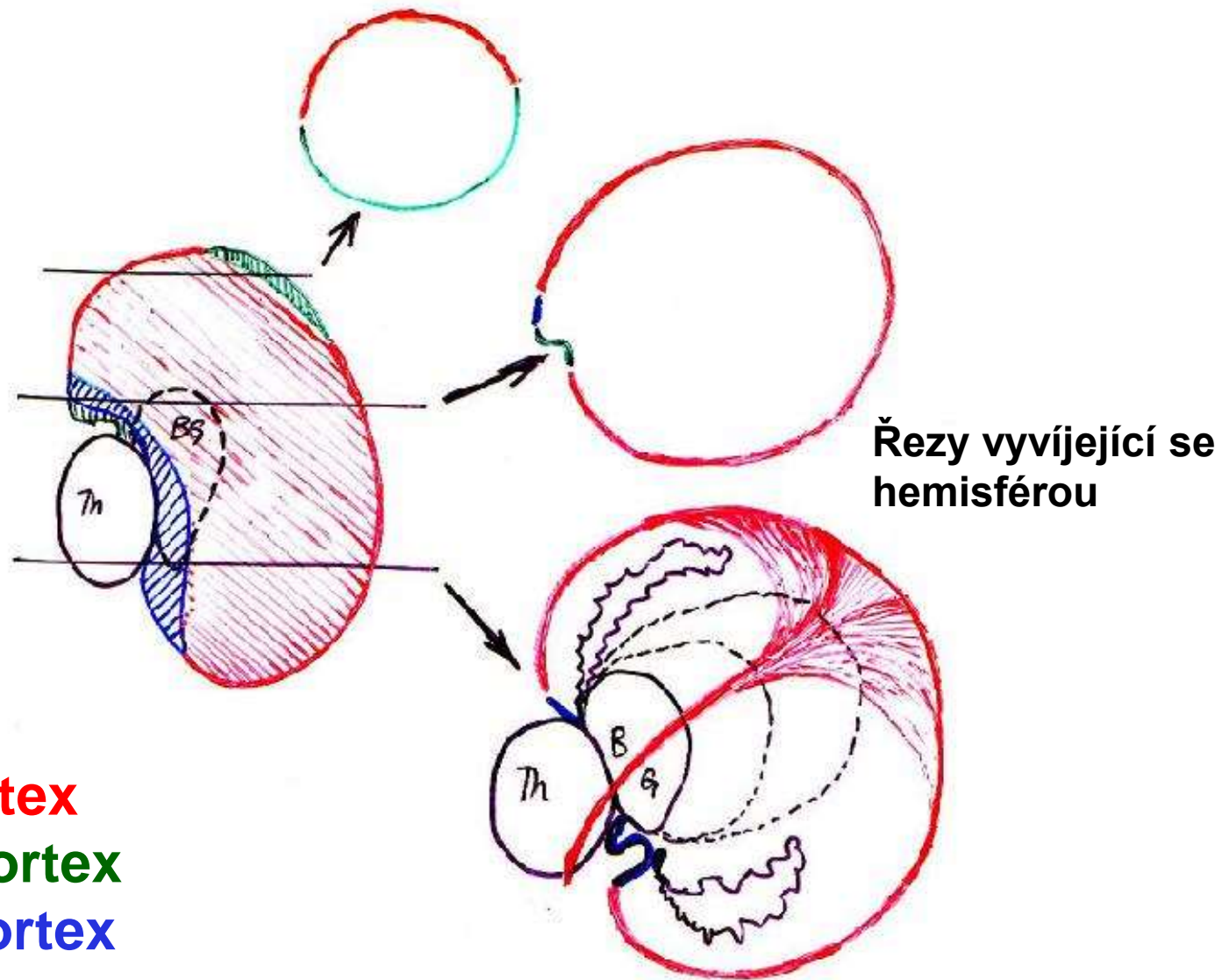

Řezy vyvíjející se hemisférou

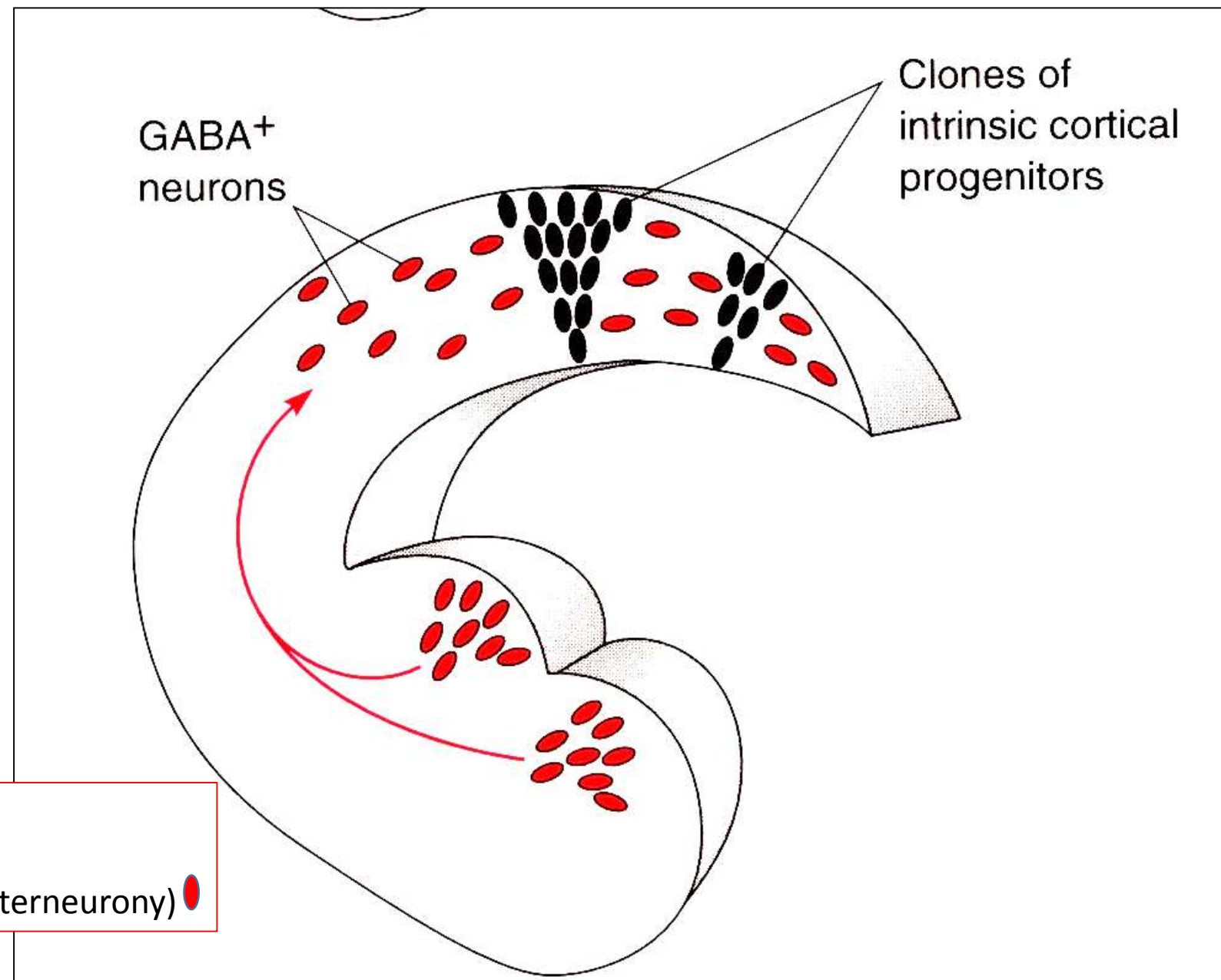
Neocortex
Paleocortex
Archicortex

Vývoj kůry telencephalického váčku v časném embryonálním období (Petrovický)

Neocortex
Paleocortex
Archicortex

Vývoj kůry telencephalického váčku pozdější v časném embryonální období (Petrovický)

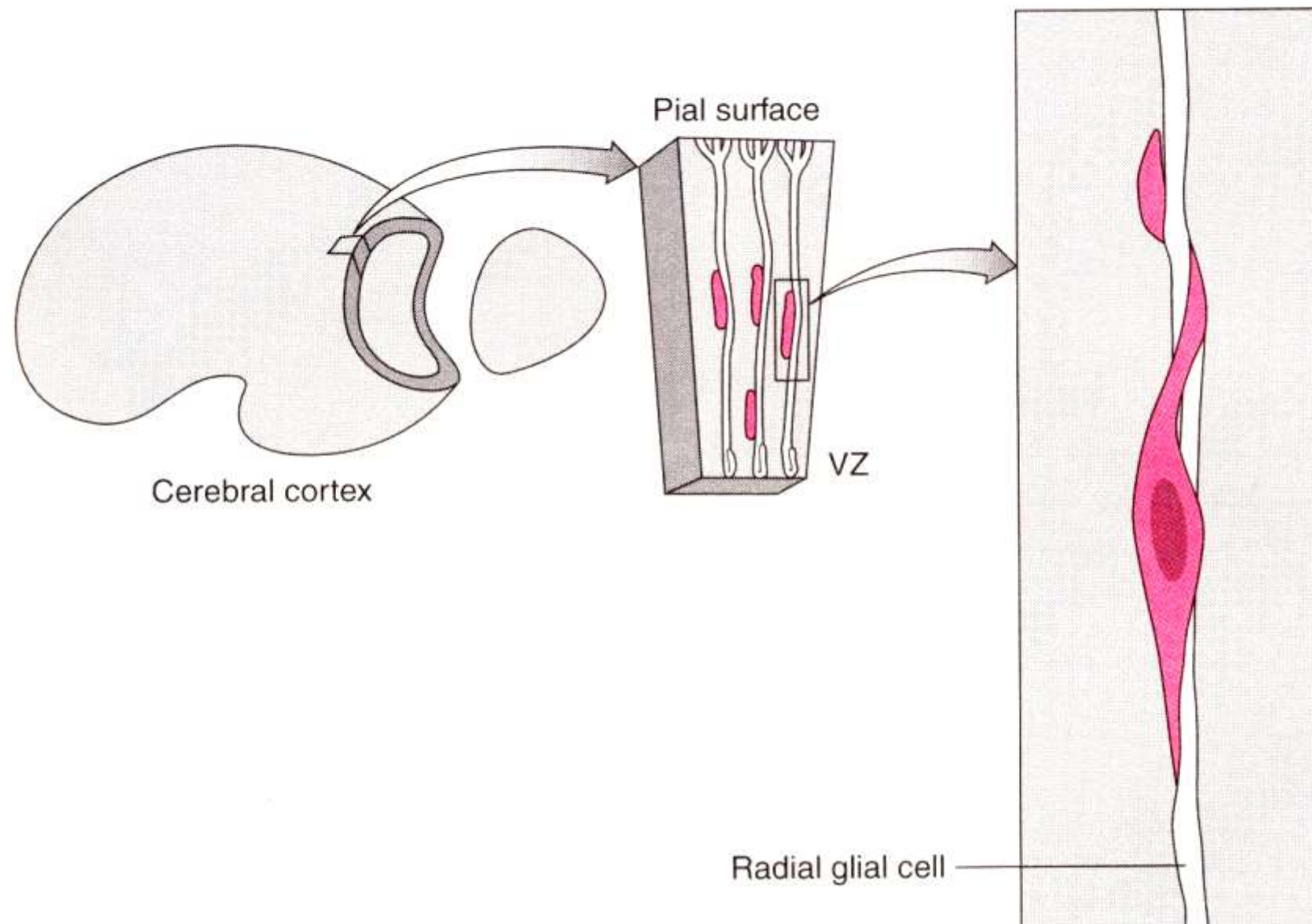

Korové neurony pocházejí

a) z subventrikulární zóny ●

b) Ze striatálního hrbolku (inhibiční interneurony) ●

Migrace neuronů z ventrikulární zony

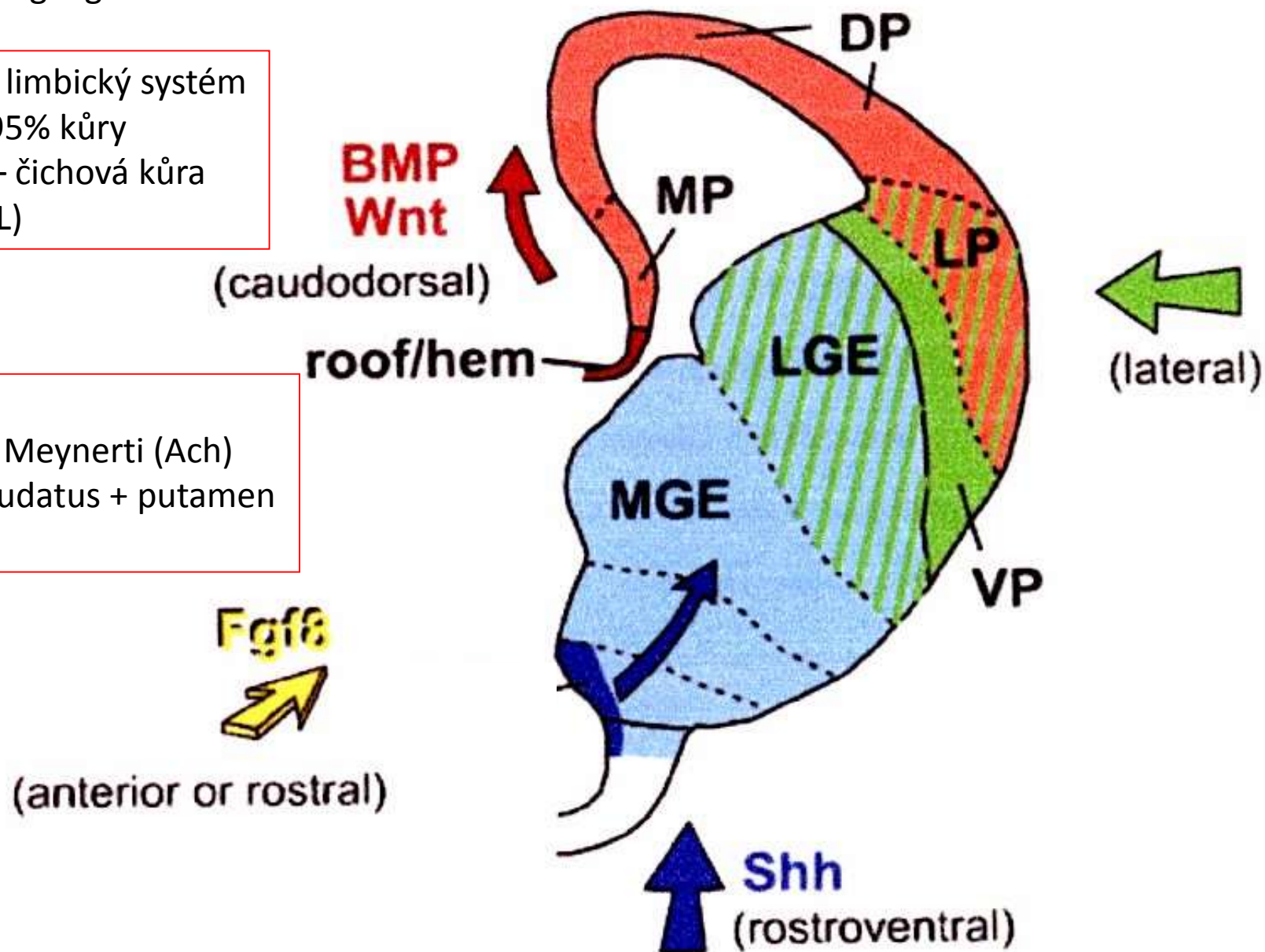

Vývoj kůry a basálních ganglií

Pallium – mediální – archicortex – limbický systém
dorsální – neocortex – 95% kůry
laterální – paleocortex – čichová kůra
ventrální – amygdala (BL)

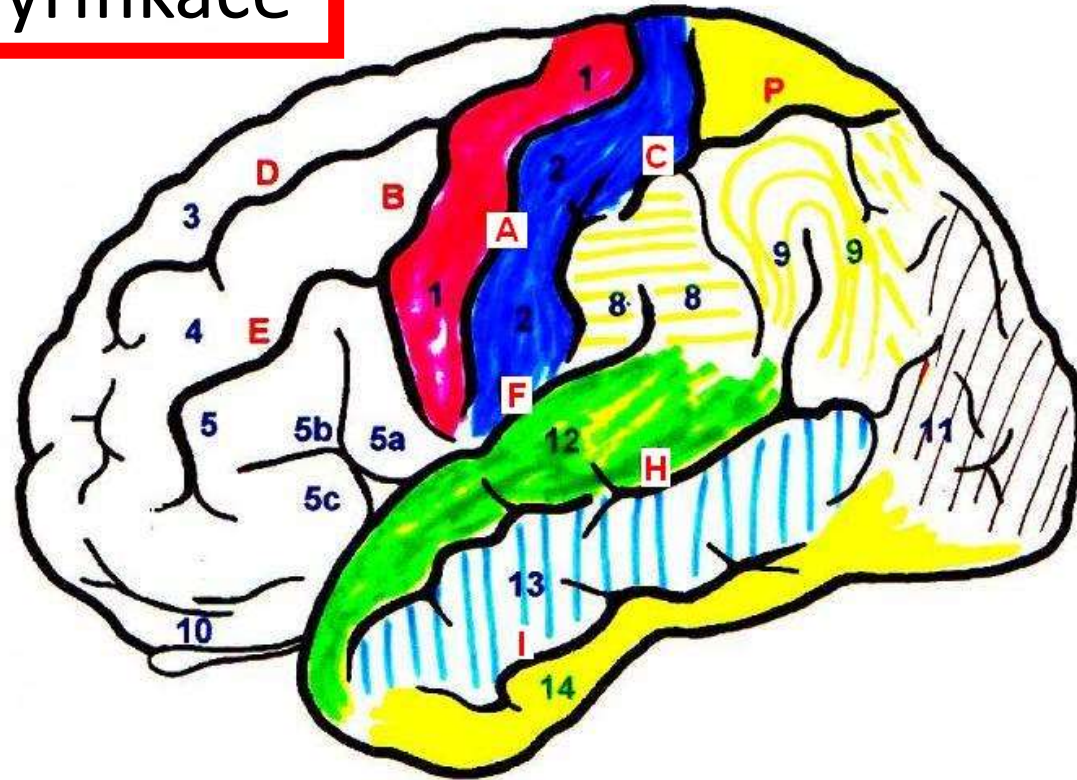
Striatální hrbolek

mediální - GPal, ncl. basalis Meynerti (Ach)
laterální - Striatum (ncl. Caudatus + putamen)
kaudální - Amygdala (CM)

Cortex cerebri – pallium

Gyrifikace

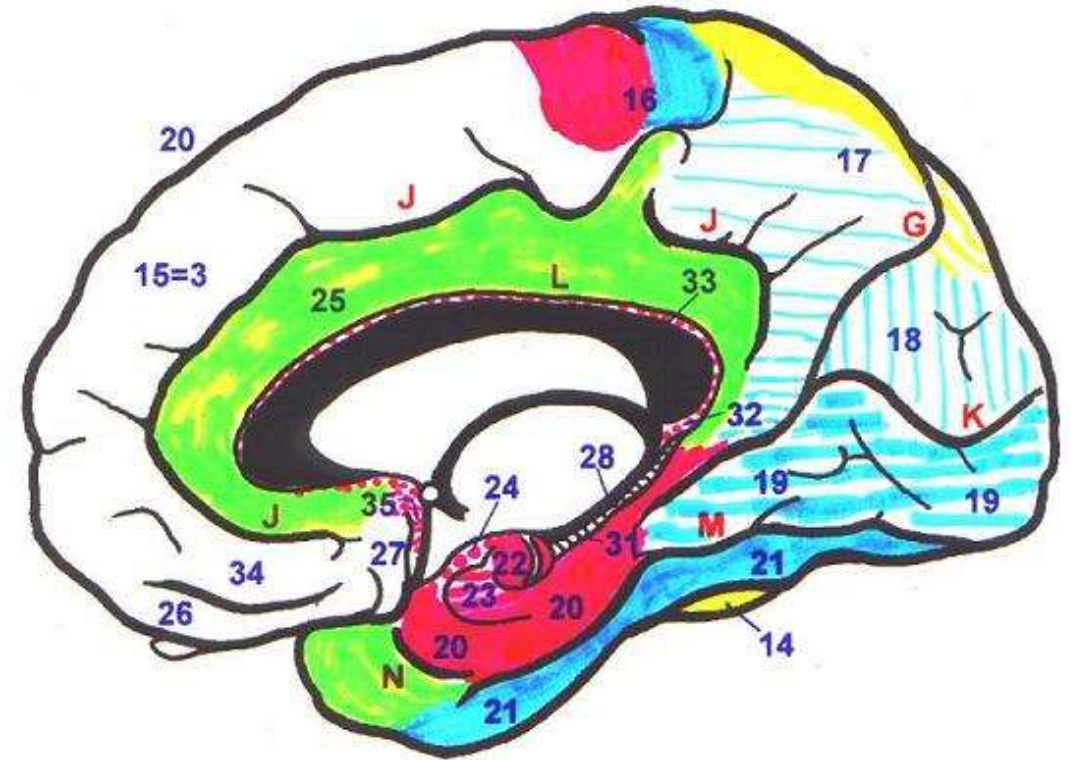
Obr. 36.: Schema gyrifikace na laterální ploše hemisféry.

Sulci:

A – centralis (Rolandi), B – praecentralis, C – postcentralis, D – frontalis superior, E – frontalis inferior, F – fissura lateralis cerebri (Sylvii), G – parietooccipitalis, H – temporalis superior, I – temporalis inferior, J – cinguli, K – fissura calcarina, L – corporis callosi, M – collateralis, N – rhinalis, O – hippocampi, P – occipito-temporalis.

Gyri:

viz obr. 37.

Obr. 37.: Schema gyrifikace na mediální straně hemisféry.

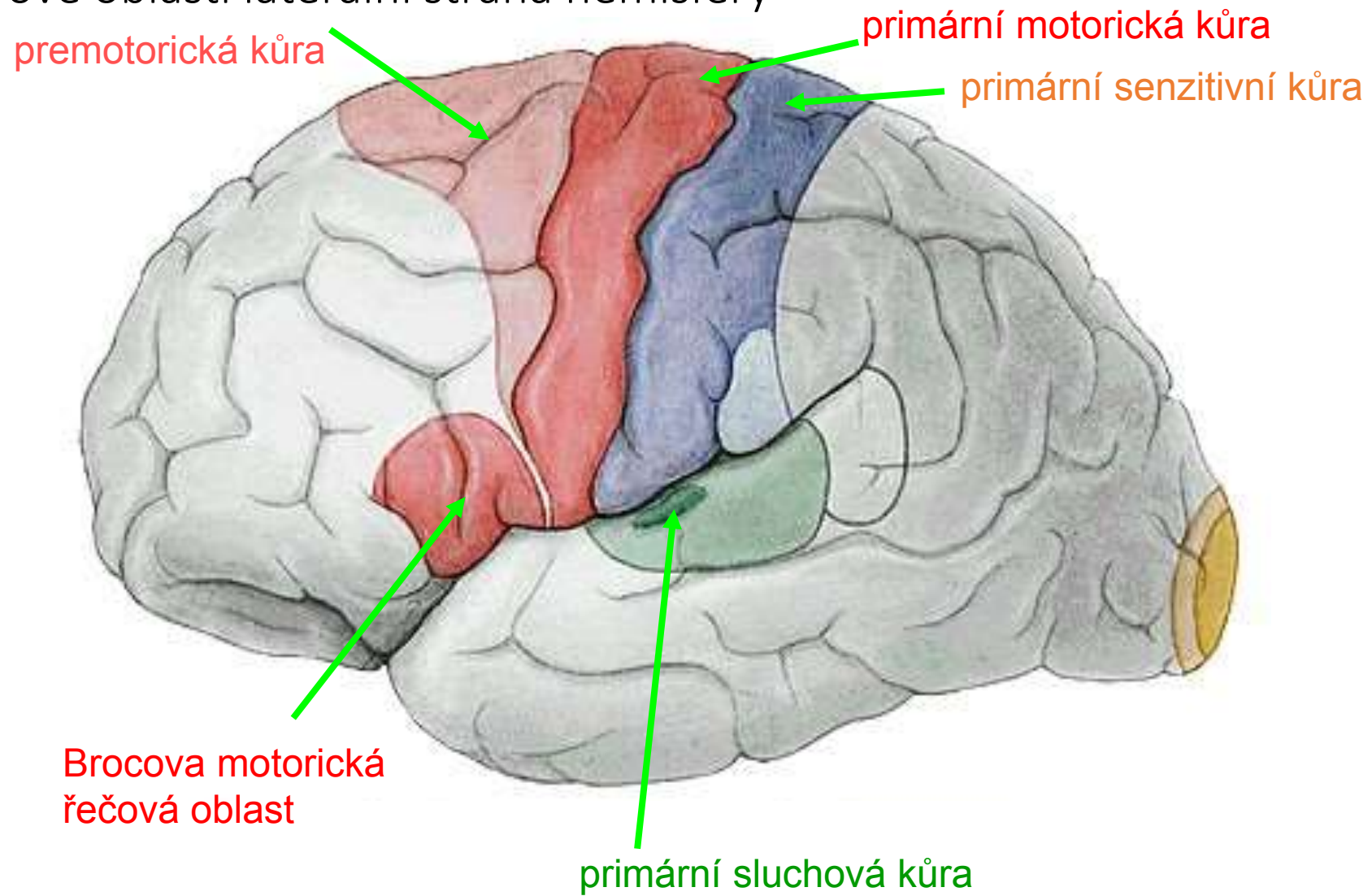
Sulci: viz obr. 31.

Gyri:

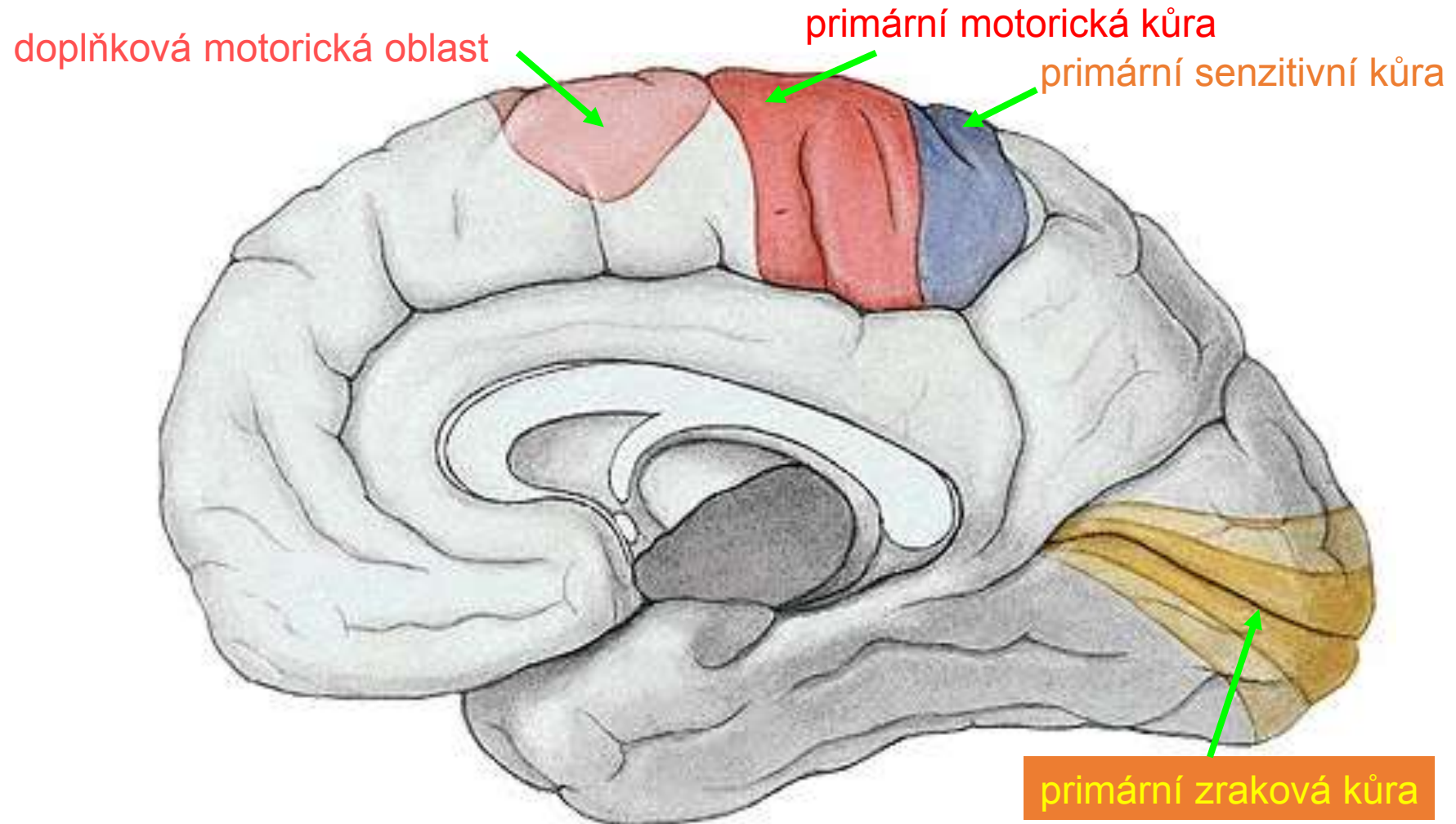
1 – praecentralis, 2 – postcentralis, 3 – frontalis superior, 4 – frontalis medius, 5 – frontalis inferior (vedlejší ramena fissura lateralis cerebri ho dělí na pars opercularis – a, pars triangularis – b, pars orbitalis – c), 6 – lobulus parietalis superior, 7 – lobulus parietalis inferior, 8 – supra-marginalis, 9 – angularis, 10 – orbito-frontales, 11 – occipitales, 12 – temporalis superior, 13 – temporalis medius, 14 – temporalis inferior, 15 – frontalis superior (viz 3), 16 – lobulus paracentralis, 17 – praecuneus, 18 – cuneus, 19 – occipitotemporalis medialis (= lingualis), 20 – parahippocampalis, 21 – occipitotemporalis lateralis, 22 – uncus g. parahippocampalis, 23 – ambiens, 24 – semilunaris, 25 – cinguli, 26 – rectus, 27 – subcallosus (= area subcallosa), 28 – fimbria hippocampi přecházející do fornixu, 29 – commissura posterior, 30 – commissura anterior, 31 – dentatus, 32 – fasciolaris, 33 – indusium griseum corporis callosi. Hvězdička – g. paraterminalis (=povrch septa).

Funkční korové oblasti laterální strana hemisféry

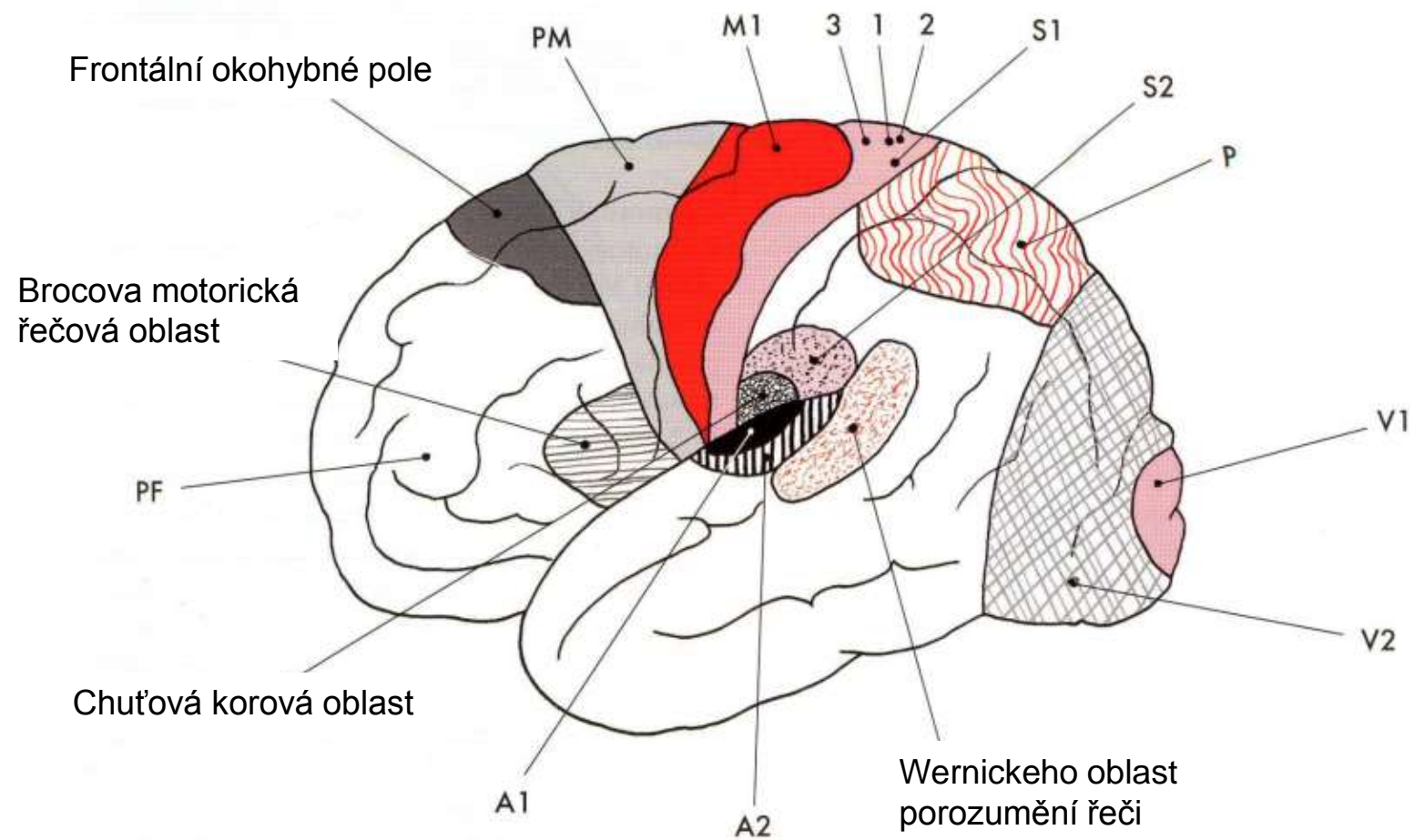

Funkční korové oblasti mediální strana hemisféry

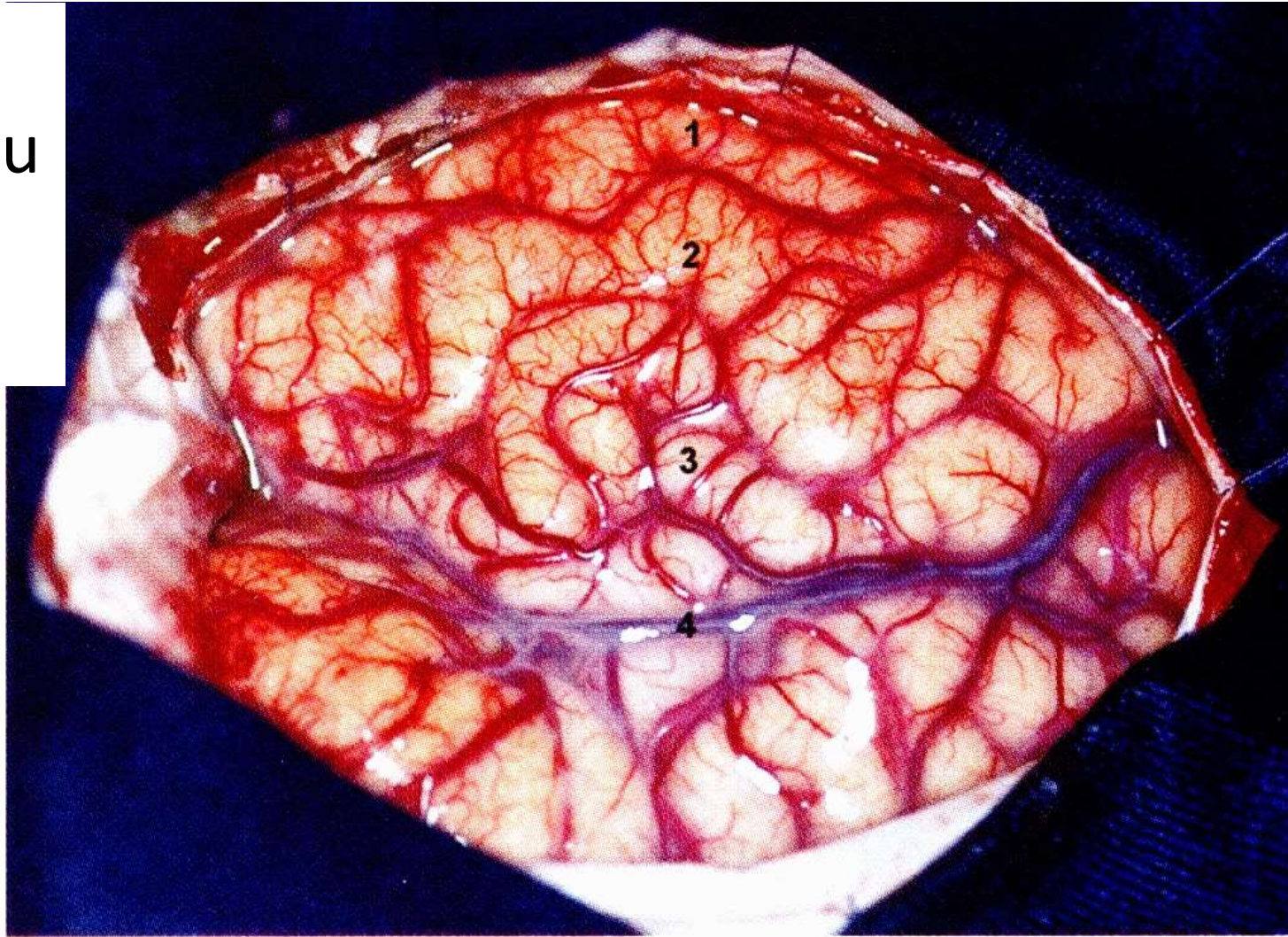

Funkční korové oblasti

Peroperační
pohled na kůru
temporálního
laloku

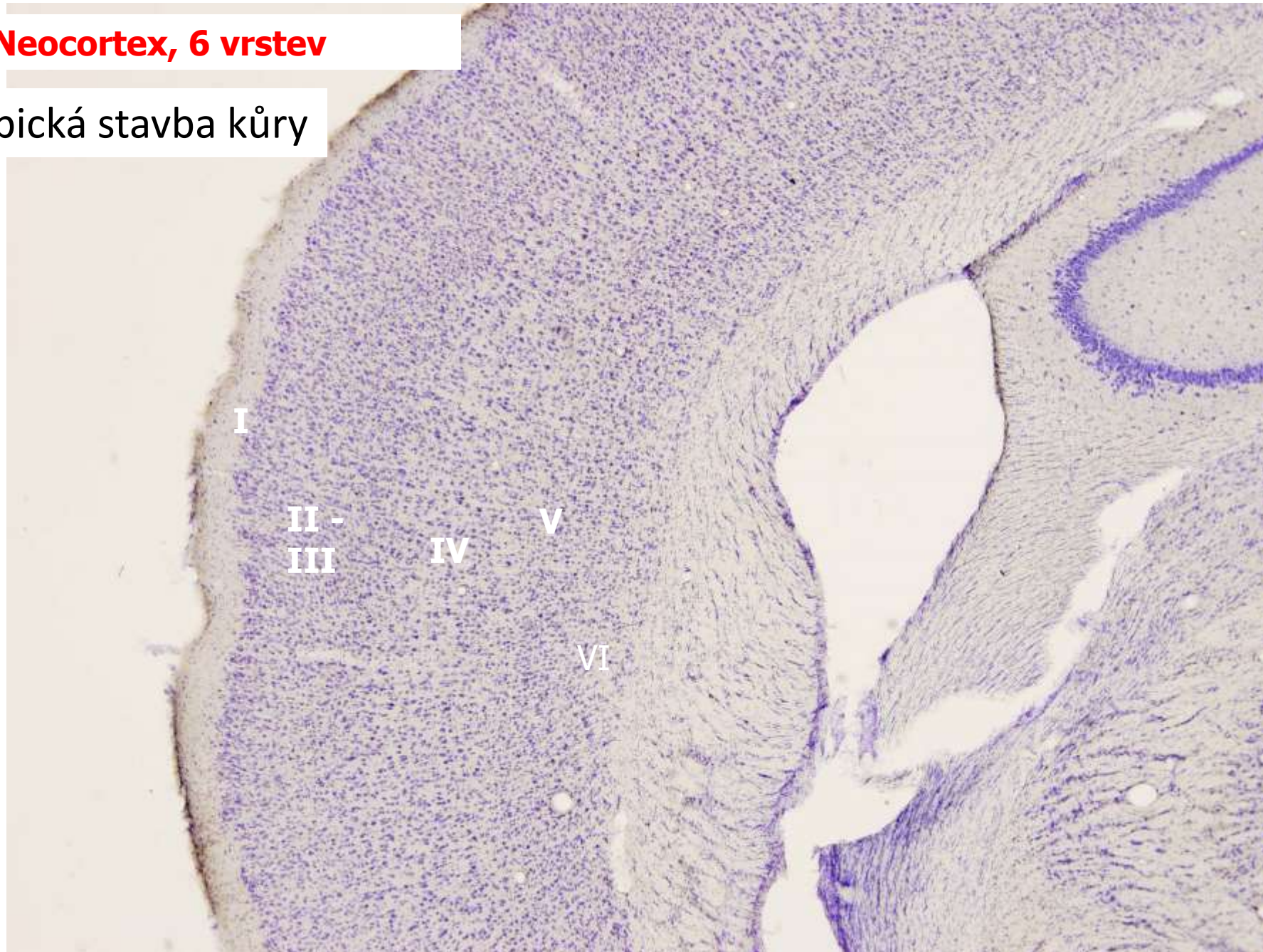

FIGURE 69. Right temporal lobe exposure for standard anatomic temporal lobectomy and amygdalohippocampectomy. *1*, inferior temporal gyrus; *2*, middle temporal gyrus; *3*, superior temporal gyrus; *4*, Sylvian fissure.

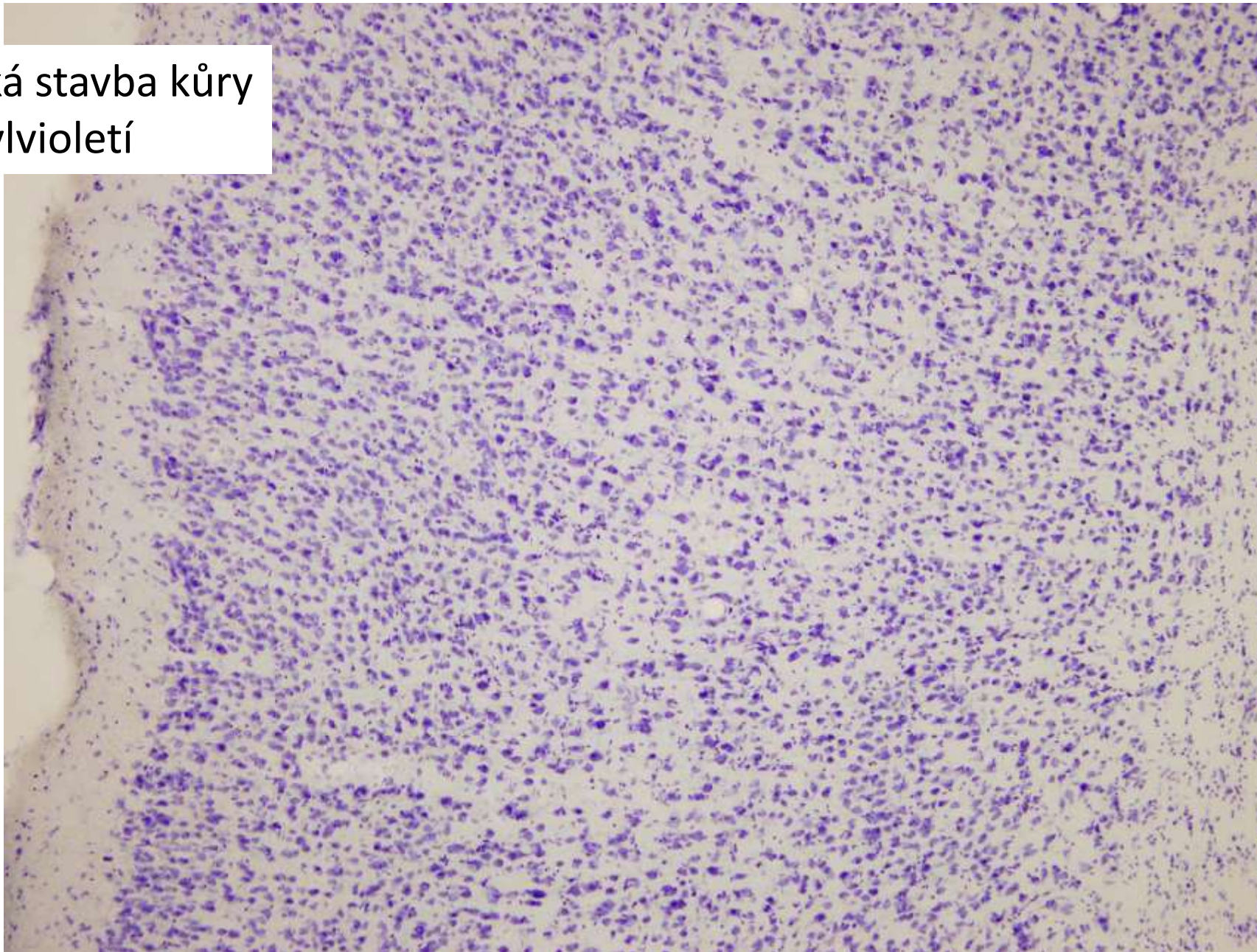
Neocortex, 6 vrstev

Mikroskopická stavba kůry

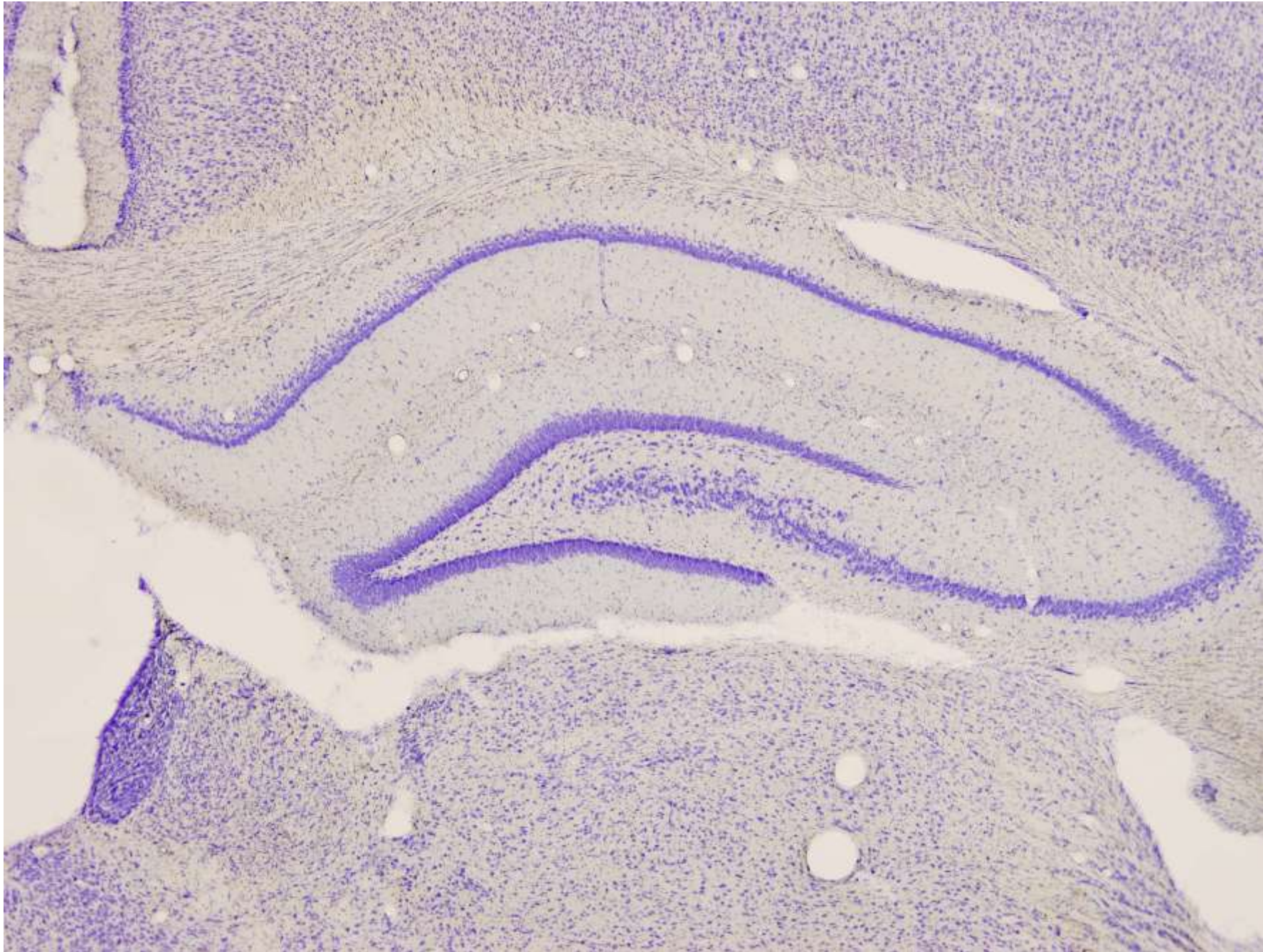

Mikroskopická stavba kůry
Barvení kresylvioletí

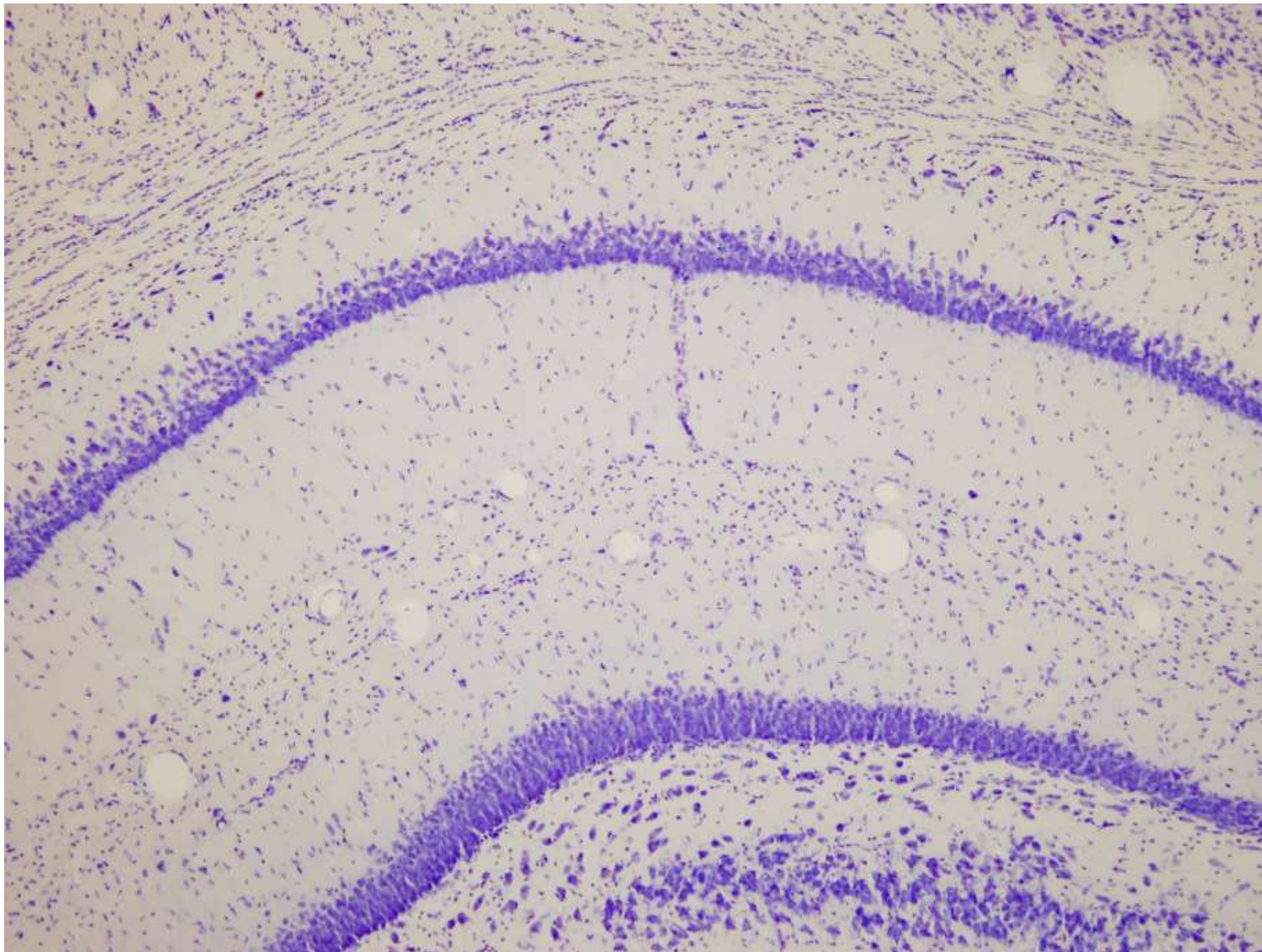

Hippocampus = Archikortikální struktura 3 vrstvy

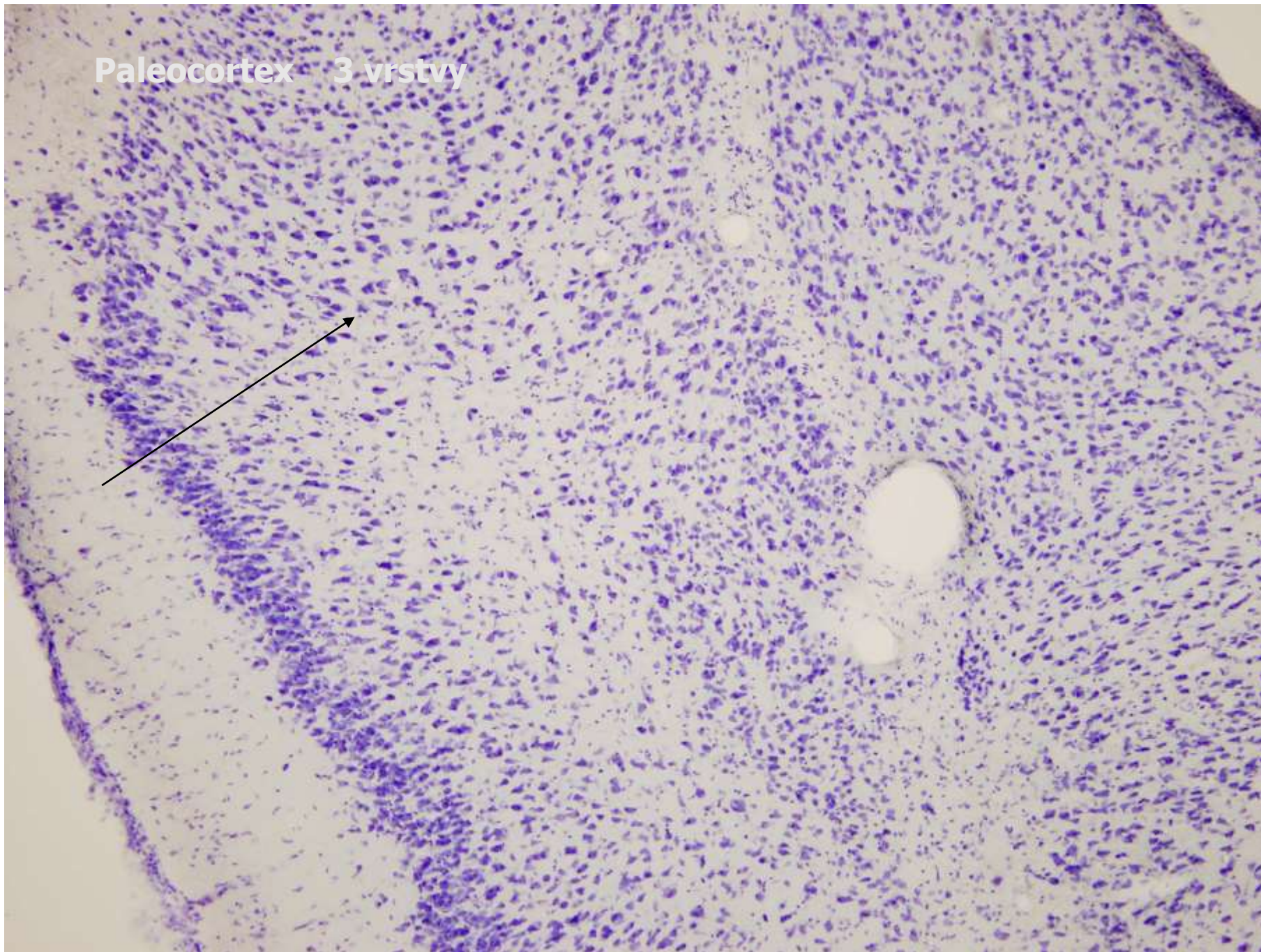

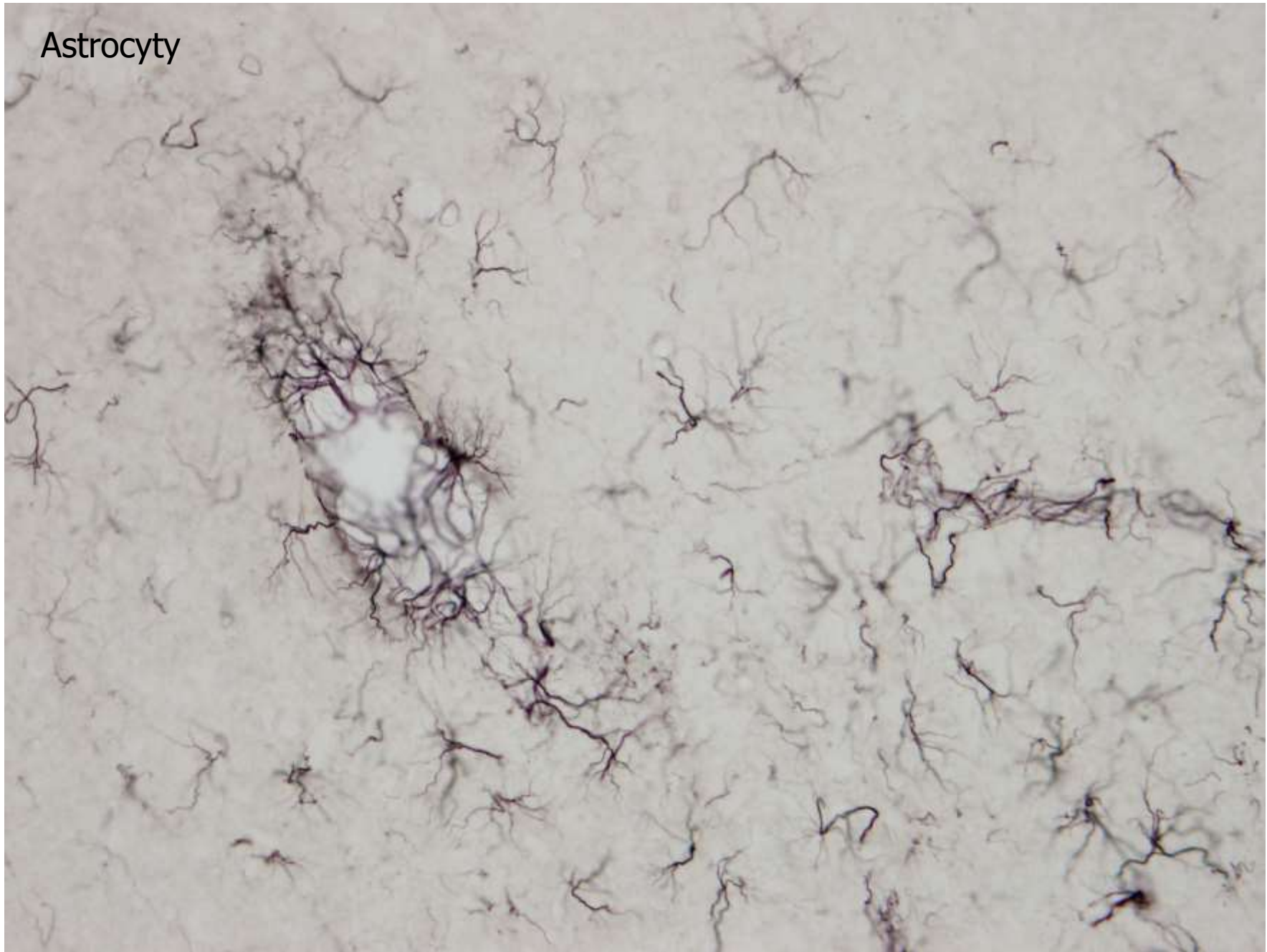

Paleocortex 3 vrstvy

Astrocyty

Korové
vrstvy
neokortex

- I. **Lamina molecularis** – interneurony
- II. **L. granularis externa** – asociační neurony
- III. **L. pyramidalis externa** – commissurální neurony
- IV. **L. granularis interna** – přijímá thalamokortikální vlákna
- V. **L. pyramidalis interna** – projekční neurony (bazální ganglia, mozkový kmen, mícha)
- VI. **L. multiformis** – Kortikothalamické neurony

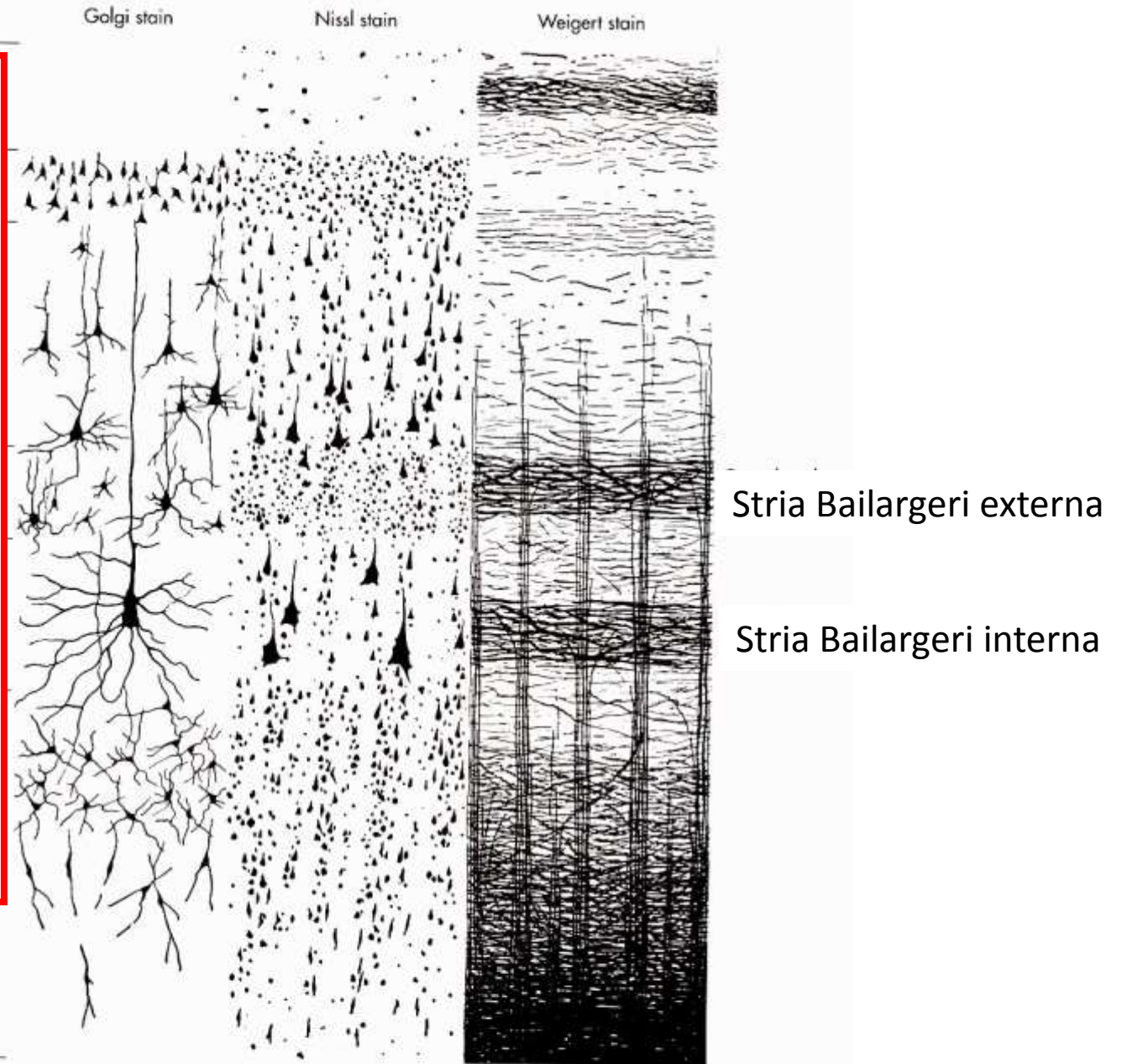

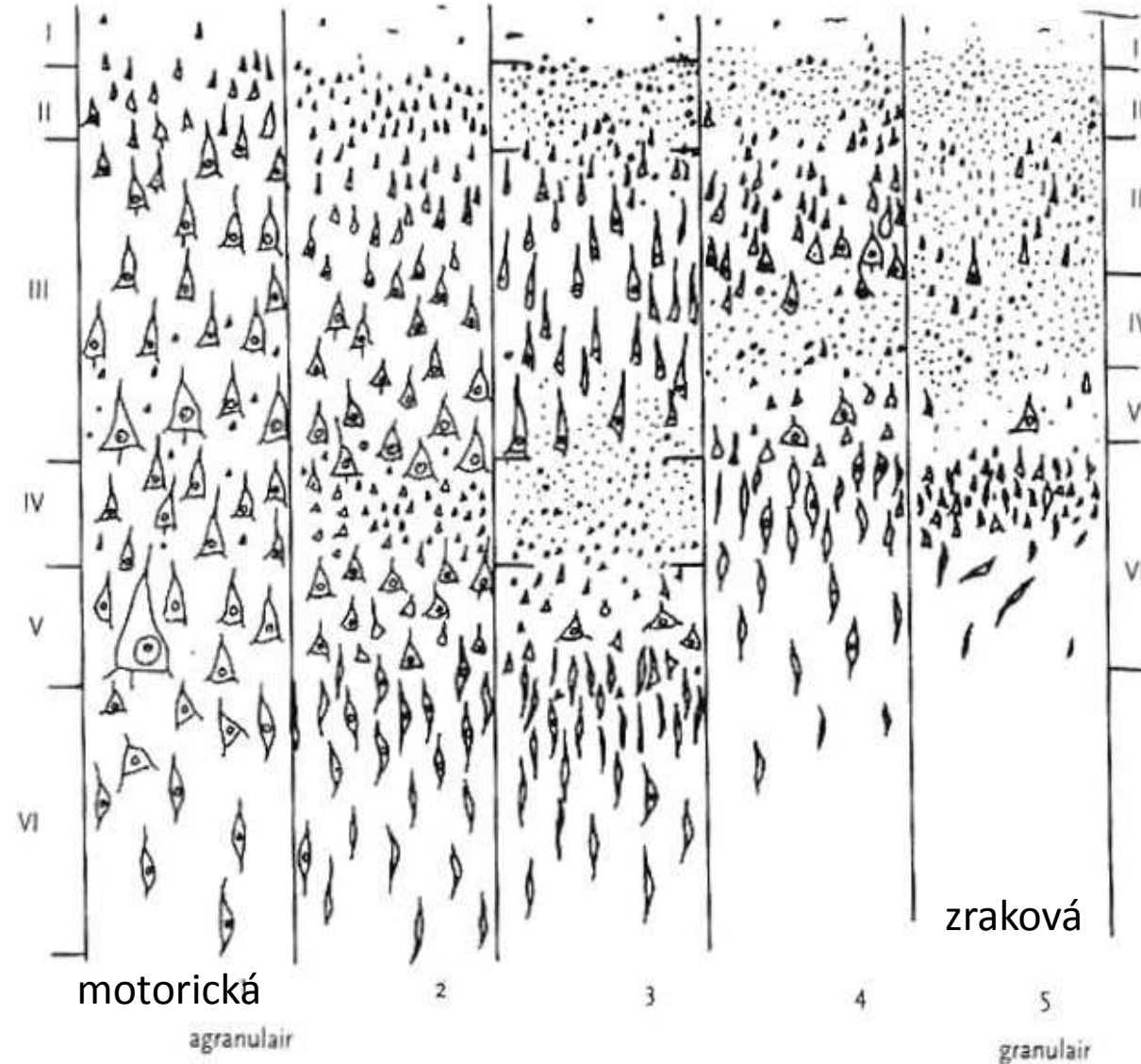
FIGURE 22-6

Cross section of neocortex stained by three different methods; the six cortical layers are indicated. The Golgi stain reveals the shapes of the arborizations of cortical neurons by completely staining a small percentage of them. The Nissl method stains the cell bodies of all neurons, showing their shapes and packing densities. The Weigert method stains myelin, revealing the horizontally oriented bands of Baillarger and the vertically oriented collections of cortical afferents and efferents. (From Brodmann K: *Vergleichende Lokalisation lehre der Grosshirnrinde in ihren Prinzipien dargestellt auf Grund des Zellenbaues*, Leipzig, 1909, JA Barth.)

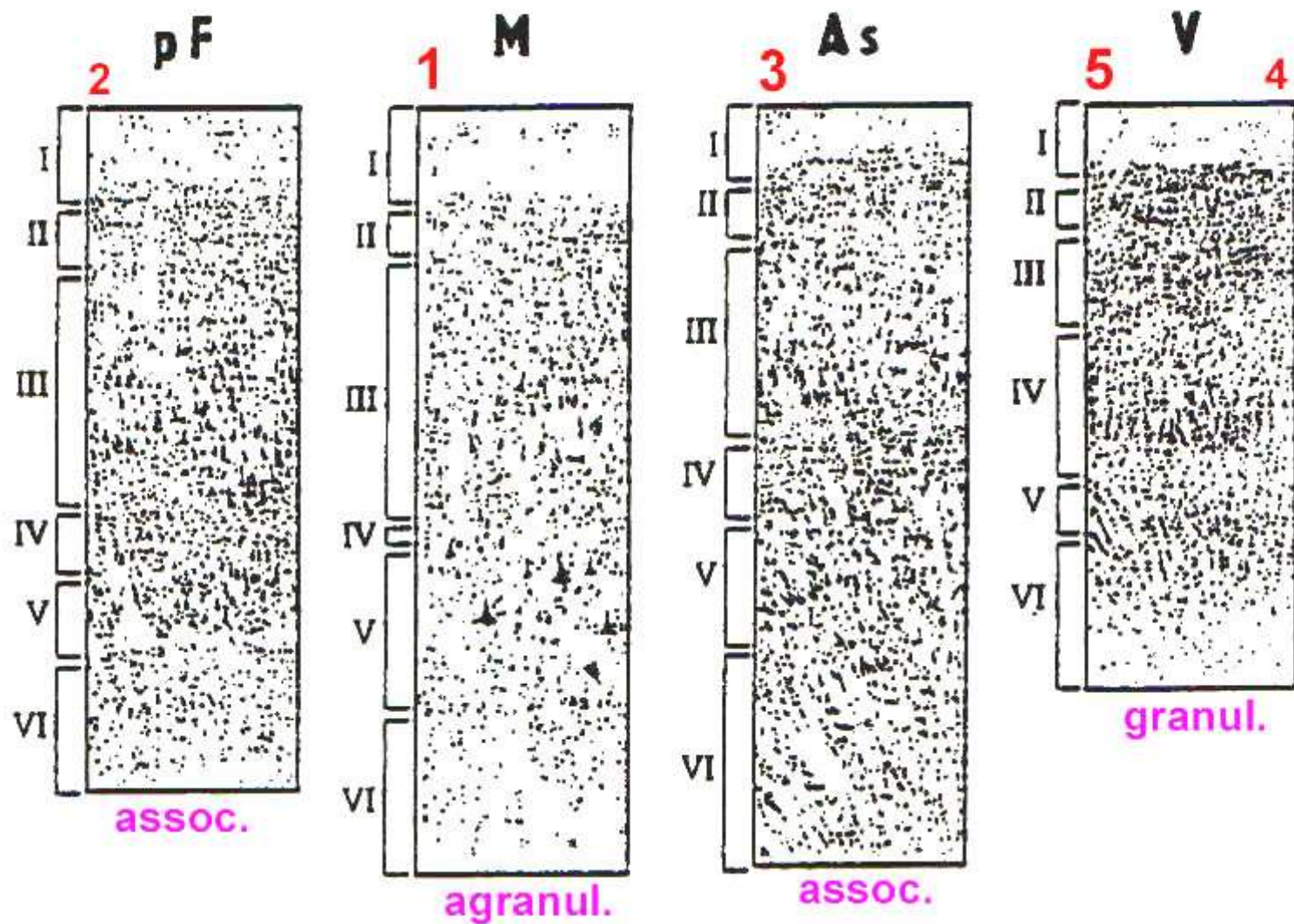

Stavba isocortexu

Cytoarchitektonika - vrstvy mozkové kůry (přechody od agranulární do granulární)

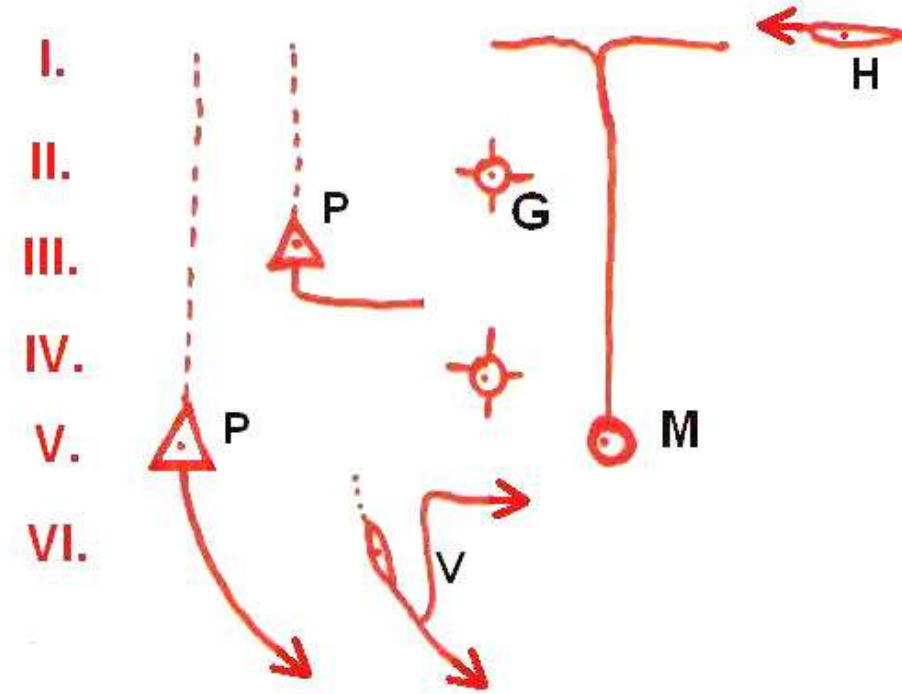
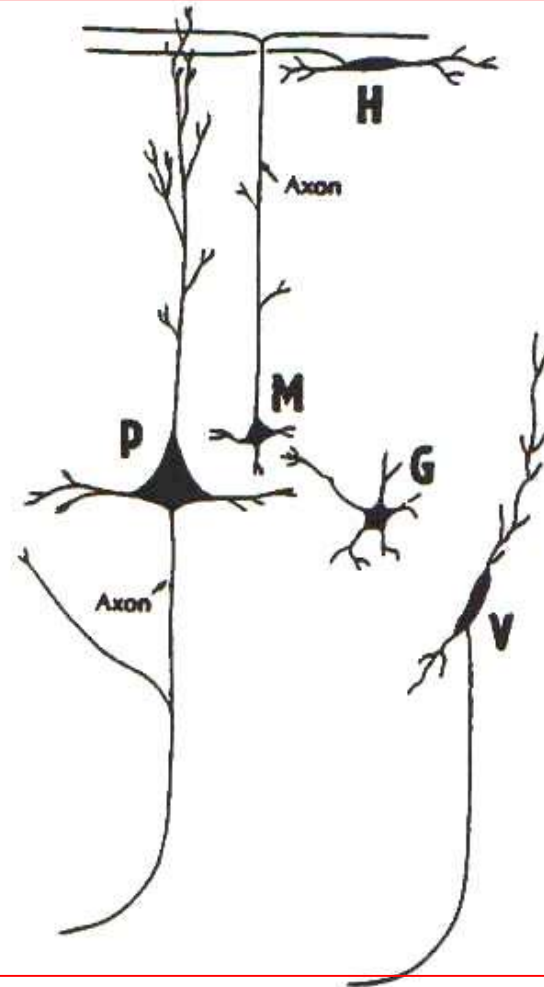

černě - srovnání s funkčními oblastmi

červeně - srovnání s typy cytoarchitektoniky

Projekční : **pyramidové II, III, V** – 70%-80% excitační do kůry, kmene, míchy
vřetenovité VI – inhibiční do thalamu

Hlavní typy korových neuronů

- G - granulární (hvězdčovitě) b.
- P - pyramidální b.
- H - horizontální b.
- V - vřetenovité b.
- M - Martinottiho b.
(granulární b. v mozečku)

Interneurony 20-30%: excitační – **granulární (hvězdčovitě) II,IV**
horizontální (Cajal-Retziusovy bb)
inhibiční - **spousta tvarů, bez trnů, košíčkovité, svíčkové, vřetenovité, Martinottiho**

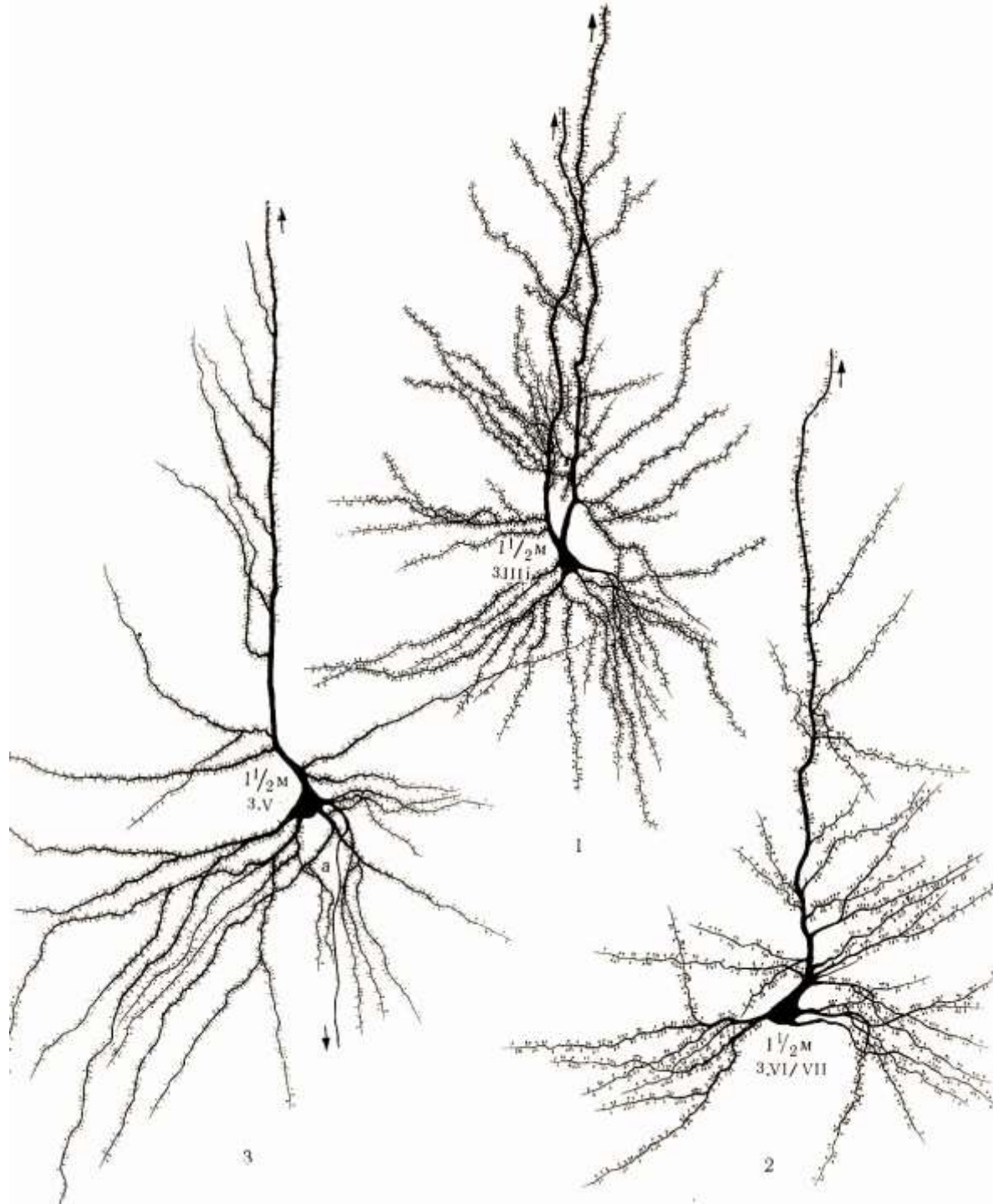
Pyramidové neurony

Vrstva V.

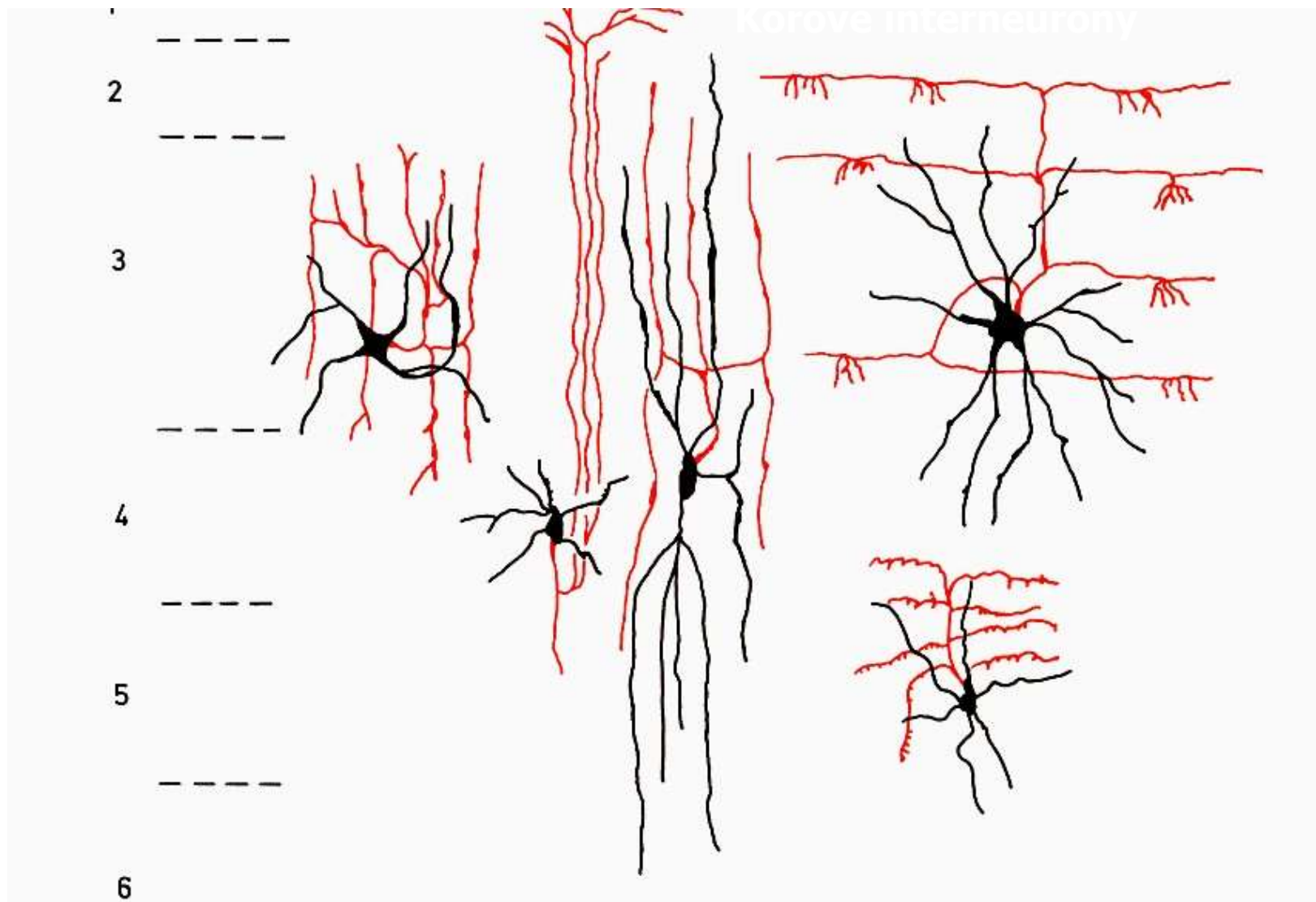
MI

Golgiho
impregnace

Dendritické
trny

DRUHY INTERNEURONŮ – AXONY SE VĚTVÍ HORIZONTÁLNĚ NEBO VERTIKÁLNĚ

Fig. 17.6. *Main kinds of cortical interneurons.* Note three patterns of axonal distribution (in red): in the immediate vicinity of the perikaryon,

horizontally in the layer of the perikaryon, and vertically spanning several layers. Based on Jones (1988).

Projekční neurony, excitatační, glutamát

Dlouhé axony

Interneurony, inhibiční, GABA, krátké axony

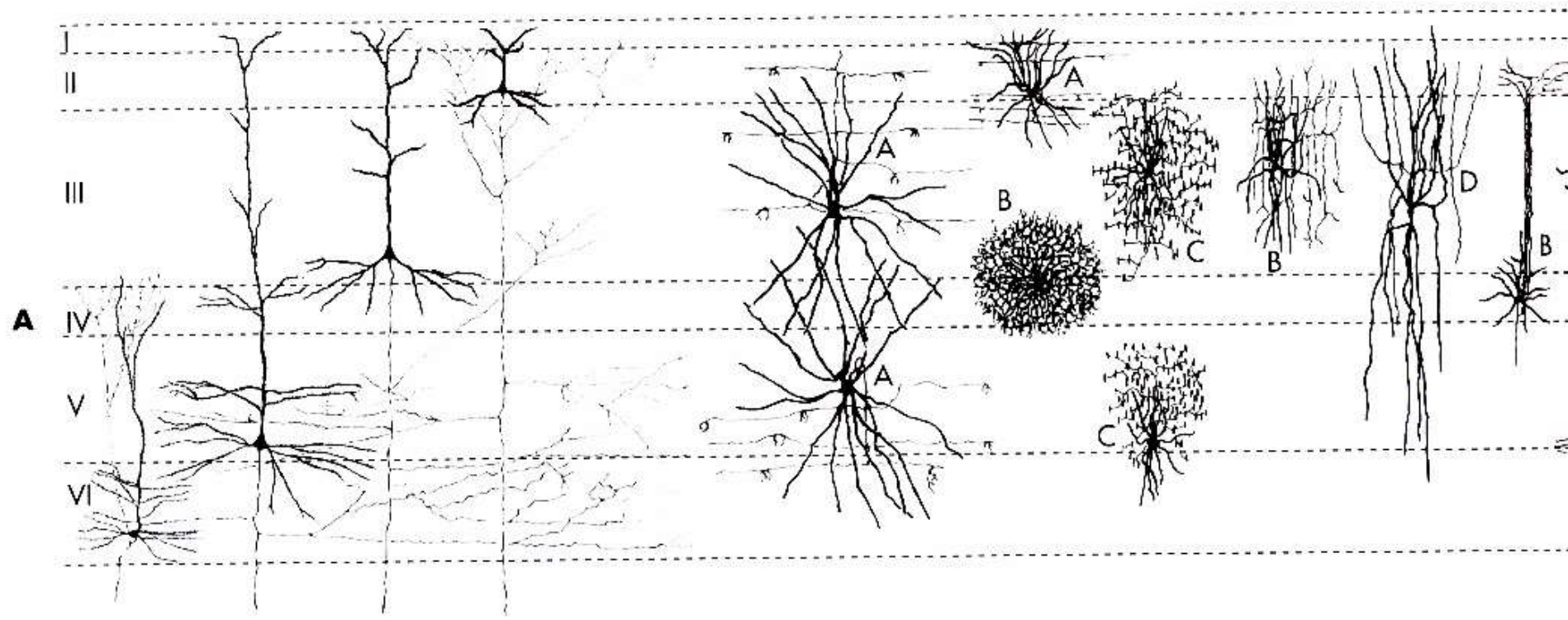
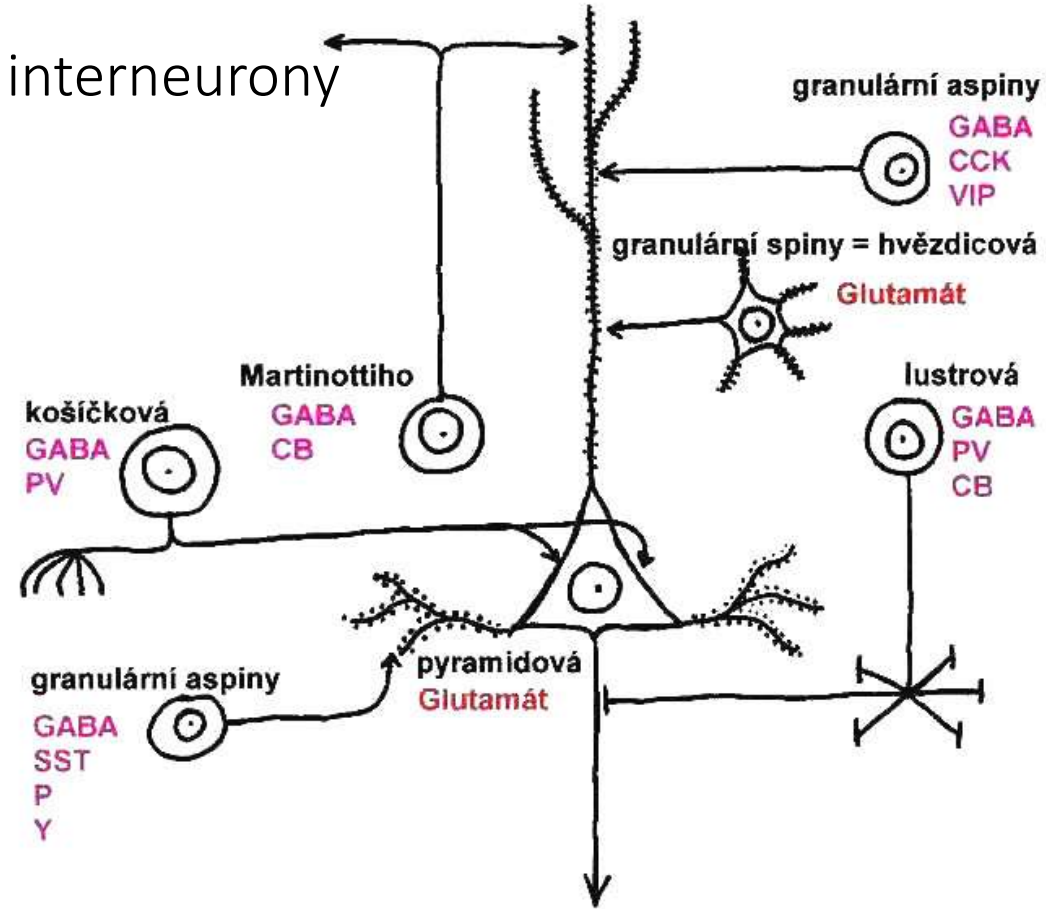

FIGURE 22-4

Neocortical neurons. **A**, Pyramidal neurons in different layers have characteristically different soma sizes and patterns of distribution of a collaterals. **B**, Nonpyramidal neurons come in a variety of sizes and shapes; many have names attributable to their shapes. Basket cells (**A**) usually large and make basket-shaped endings that partially surround the cell bodies of pyramidal cells. Other kinds of smaller multipolar (**B**) may have elaborate dendritic and axonal arborizations. Chandelier cells (**C**) have vertically oriented synaptic “candles” that end on the distal segments of pyramidal cell axons. Bipolar cells (**D**) have dendrites that both ascend and descend, and double bouquet cells (**E**) have axons that both ascend and descend. [**A** from Jones EG: Identification and classification of intrinsic circuit elements in the neocortex. In Edelman (ed.), Gall WE, Cowan WM, editors: *Dynamic aspects of neocortical function*, New York, 1984, John Wiley and Sons. **B** from Hendry SHC, Jones E: *Neurosci* 1:390, 1991.]

Interneurony, krátké axony

Inhibiční a excitační interneurony

Inhibiční neurony jsou propojeny i navzájem (nezakresleno) a mohou tak provádět disinhibici

Mnohé neurony obsahují i NO (jsou NADPH-d pozitivní)

Nezakresleny jsou neurony horizontální, chomáčkovité, Cajalovy -- mediátorovou výbavou odpovídají granulárním

Hlavní thalamický přívod končí u buněk pyramidových, hvězdicových a košíčkových

ALLOCORTEX

ARCHICORTEX

PALEOCORTEX

MESOCORTEX

PERIARCHICORTEX

PERIPALEOCORTEX

ISOCORTEX

NEOCORTEX

GRANULÁRNÍ

Visuální

(III., V. malinké, nemá velké b.)

Associační

(všechny stejné, nemá velké b.)

Prefrontální

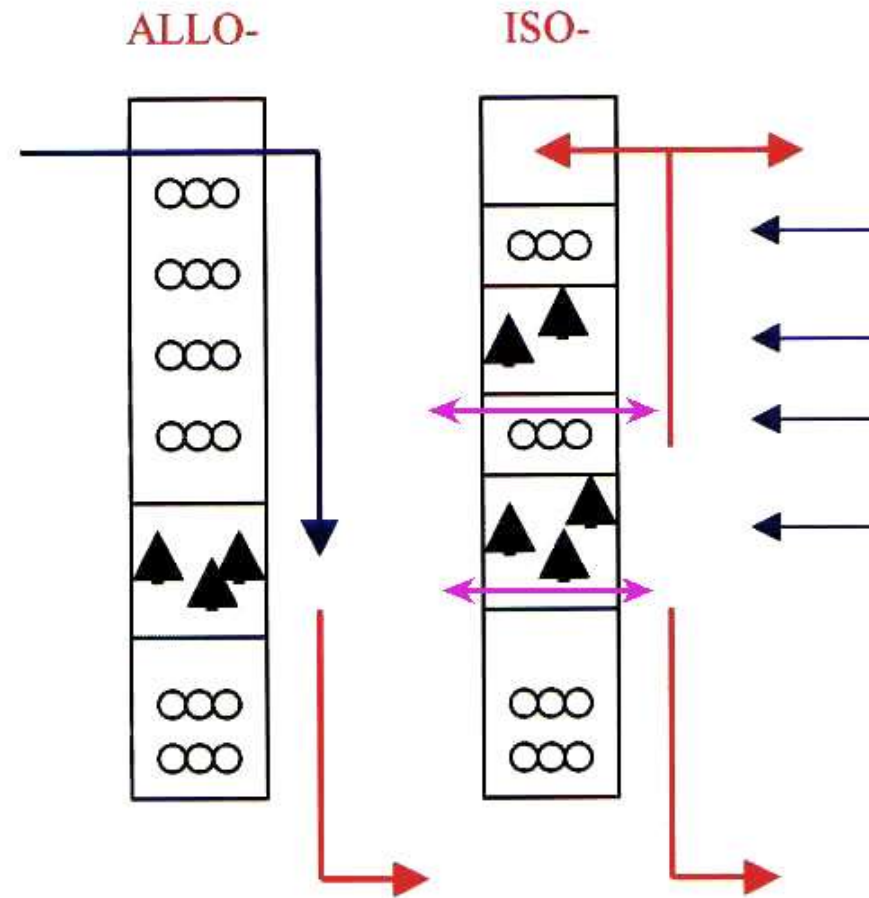
(III. největší, má velké b.)

AGRANULÁRNÍ

Motorický

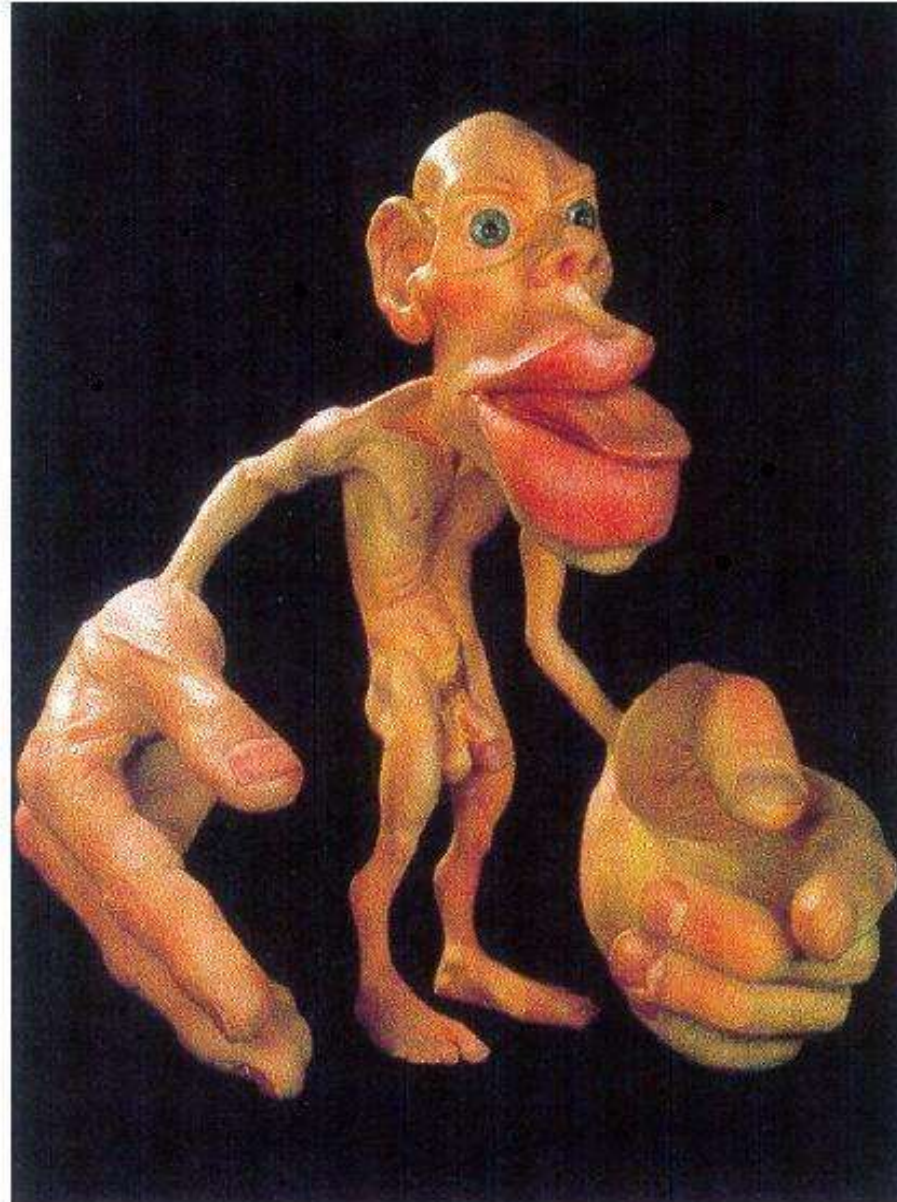
(II., IV. malé rozsahem)

myelinové striae Baillargerí - ext., int.

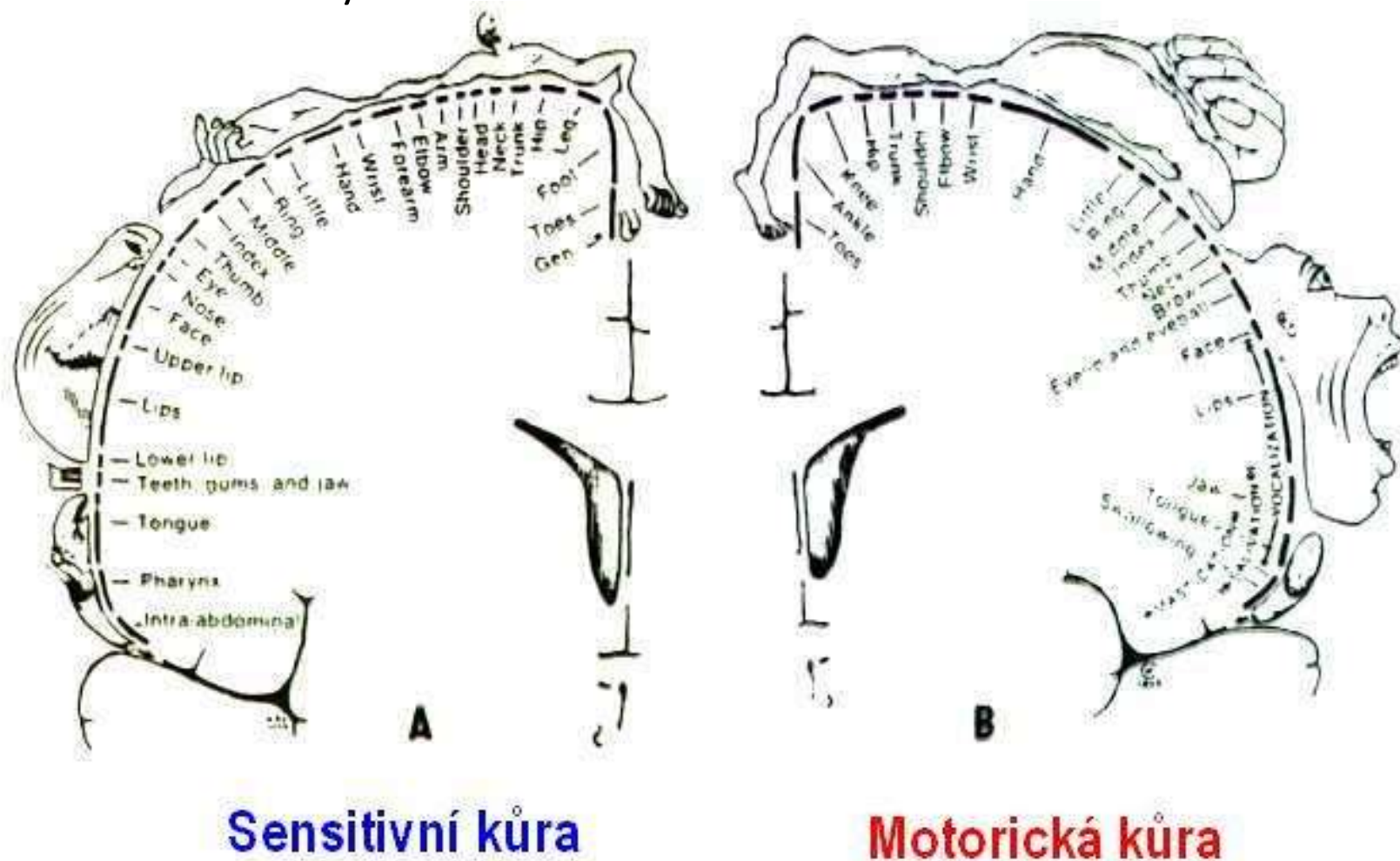

Homunculus

SOMATOTOPICKÉ USPOŘÁDÁNÍ V
GYRUS PRECENTRALIS A
POSTCENTRALIS

Sensitivní a motorický homunculus

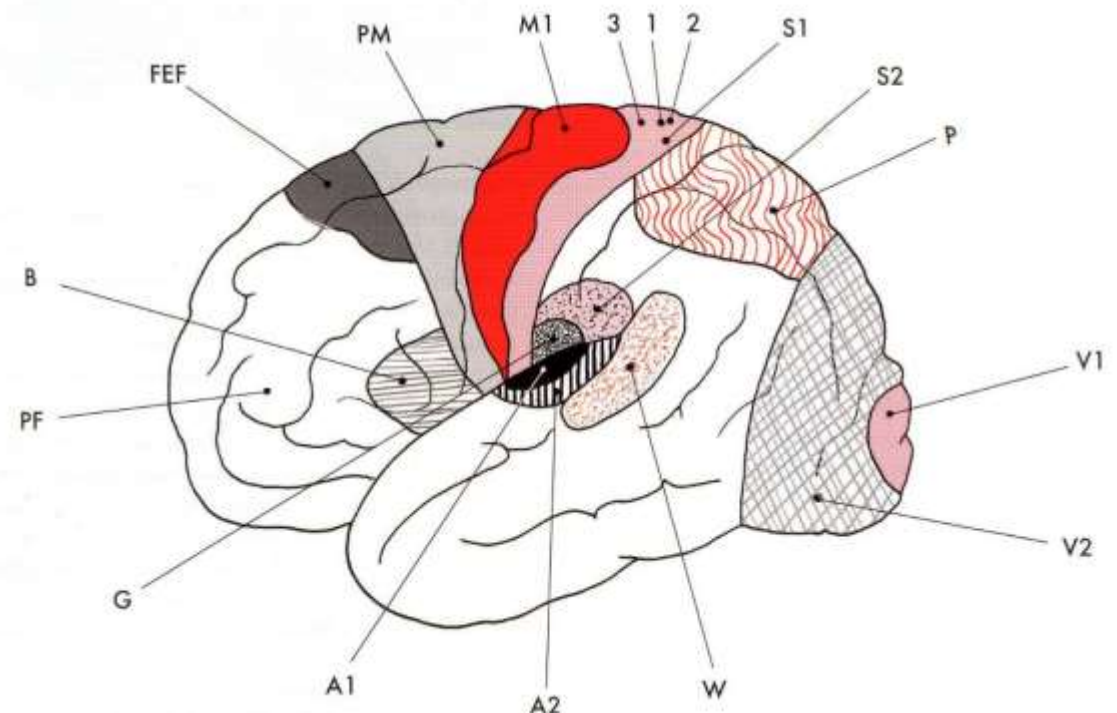

Obr. 25.: Topografické rozložení sensitivních (A) a motorických (B) korových okrsků ve schematizovaných frontálních (šikmých) řezech mozku (z Borovanského).

Motorické korové oblasti

- **M1=4** agranulární kůra Betzovy bb.
- **přímé spojení s alfa motoneurony**
- – léze – **chabá obrna**
- Aferenty z VL Th (mozeček)
- S1, PM, PF, 5
- Eferenty- **mícha**, BG, Th, kmen
-

Motorické korové oblasti

PM – 6 význam pro změnách naučených pohybů, a pohybech se zrakovou kontrolou

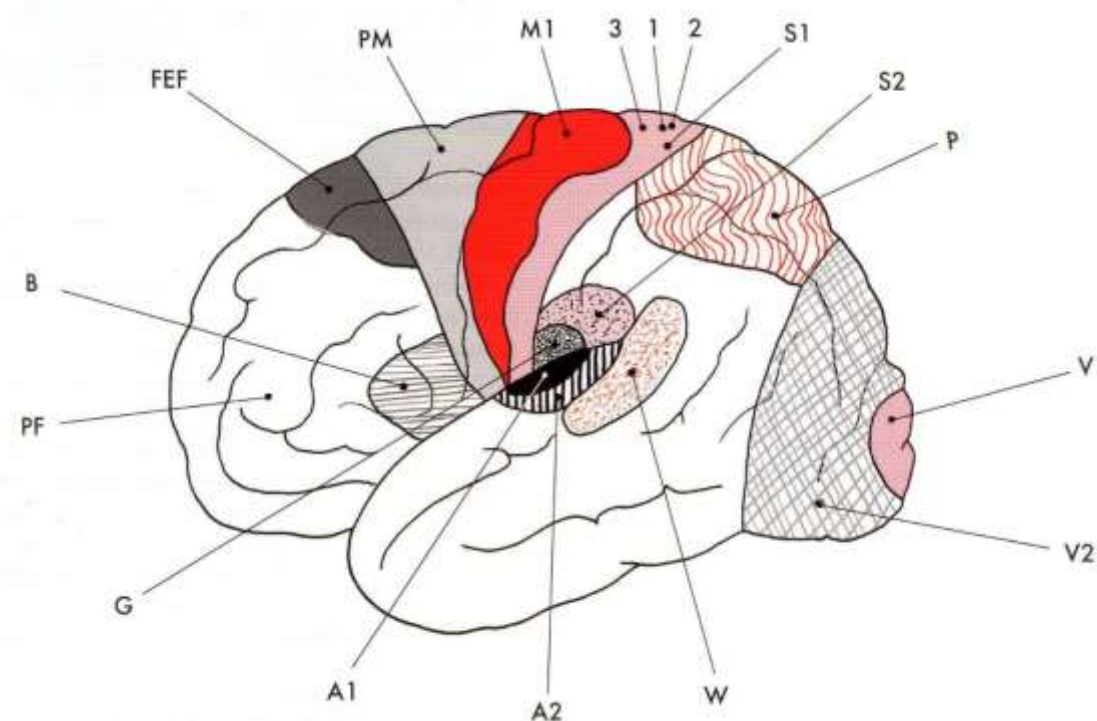
Při lézi obrny proximálních svalů konč.

Aferenty z VA Thalamu (BG), S1, V2,

5+7

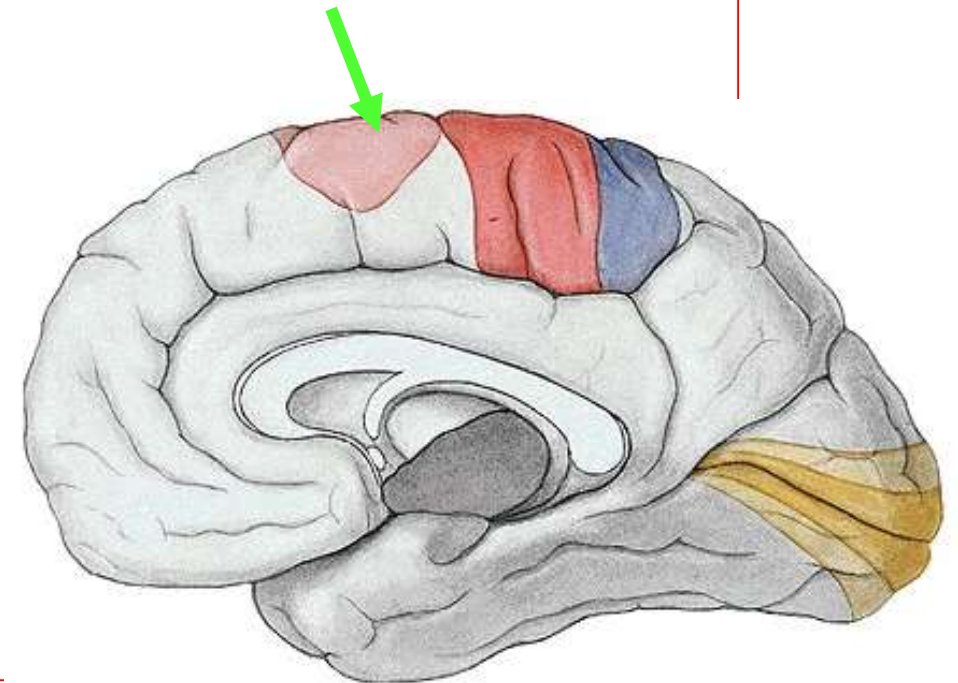
Eferenty do ncl ruber, a RF, do míchy

méně než M1

Motorické korové oblasti

- **Doplňková motorická oblast =M2**= část 6 na mediální straně hemisféry
- **Plánování pohybu** , kontrola posturálních svalů
- Aktivace i při představě složitého pohybu
- Oboustranná leze – akineze, zástava řeči
- Aferenty z VA thalamu, S1, Limb+ Asoc kůry
- Eferenty do M1, ncl ruber, RF a míchy

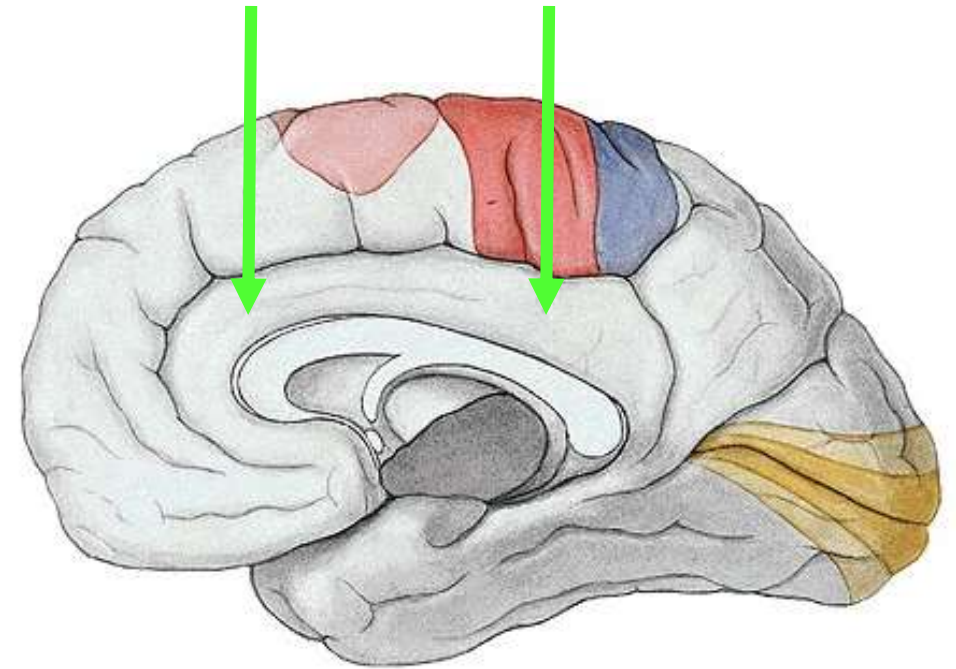

Motorické korové oblasti

Cingulární premotorické oblasti 23,24

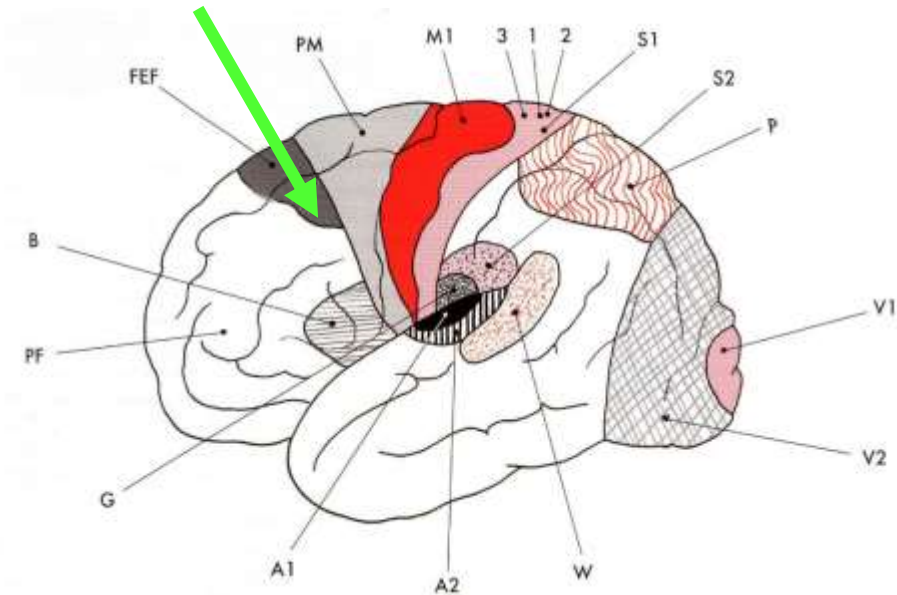
- Zapojeny do limbického okruhu BG
- Hodně spojů k míšním interneuronům
- „emoční motorika“

Motorické korové oblasti

FEF=8 frontální okohybné pole

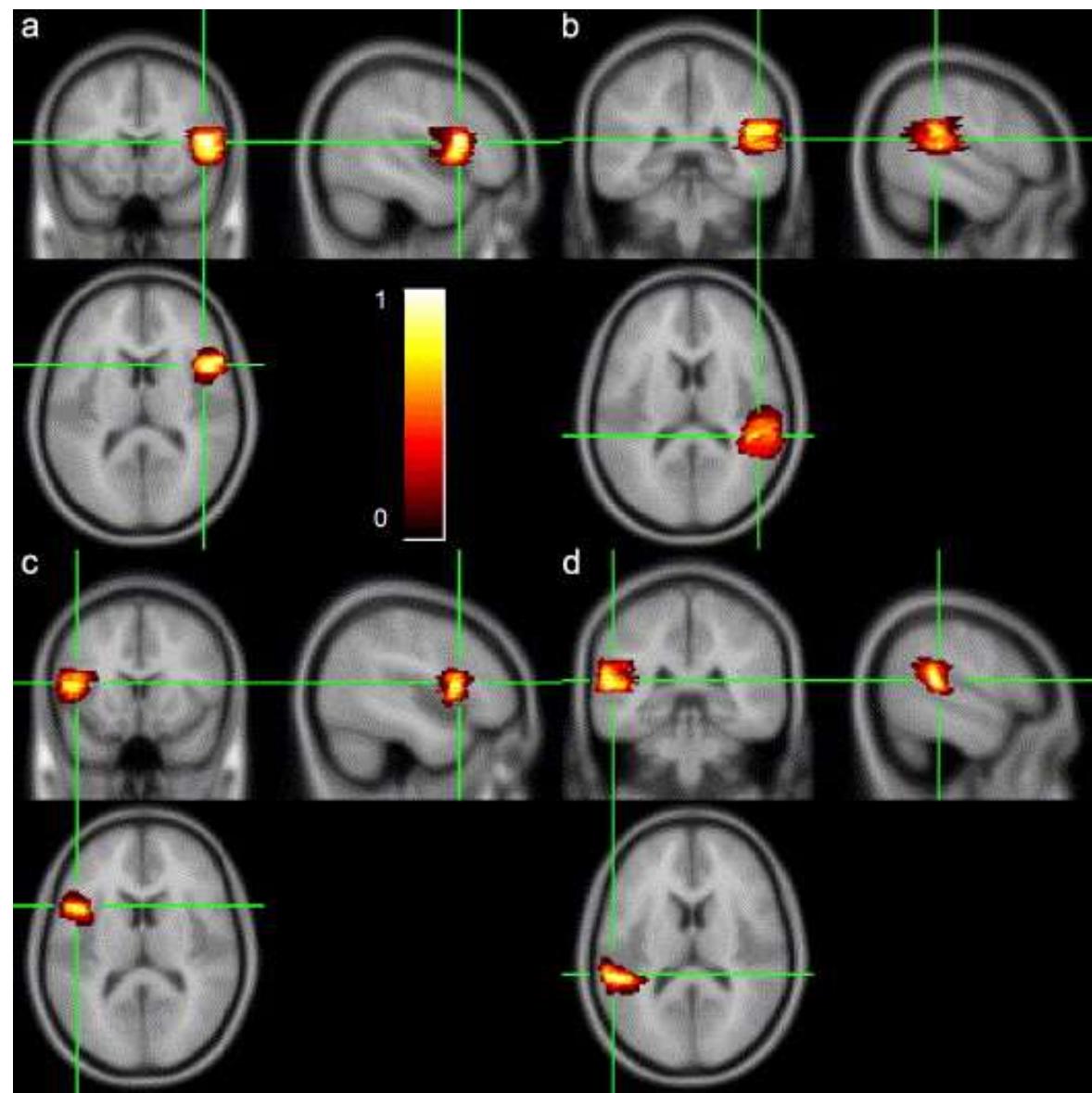
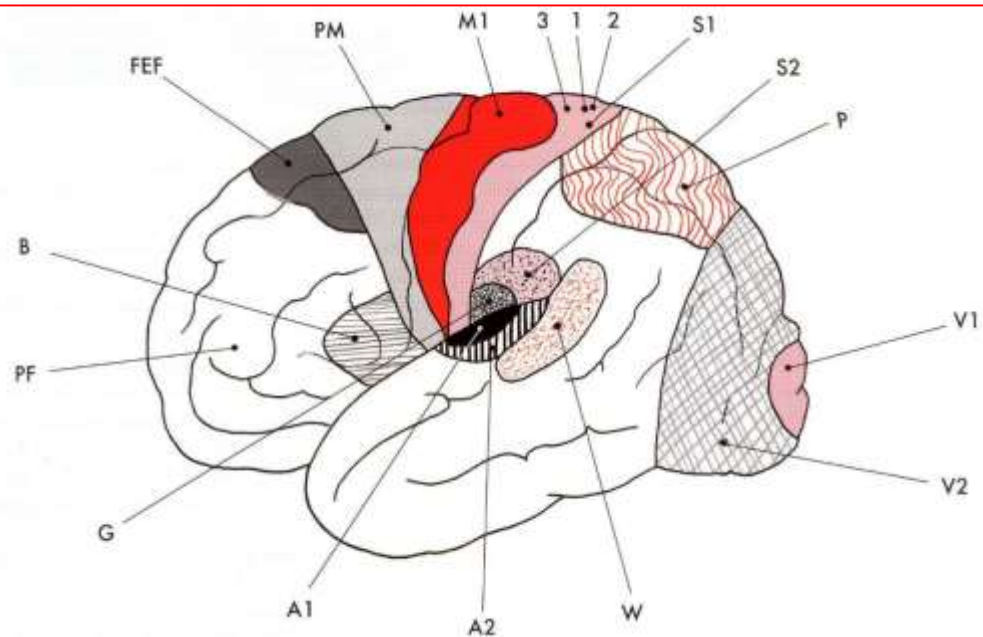
- Kontroluje konjugované pohyby očí
- Poškození – deviace bulbů k straně leze
- Nelze **volně** stočit oči na druhou stranu
- Aferenty z V1,V2
- Eferenty do area preectalis a colliculus sup

Brocova a Wernickeho řečová oblast na fMRI

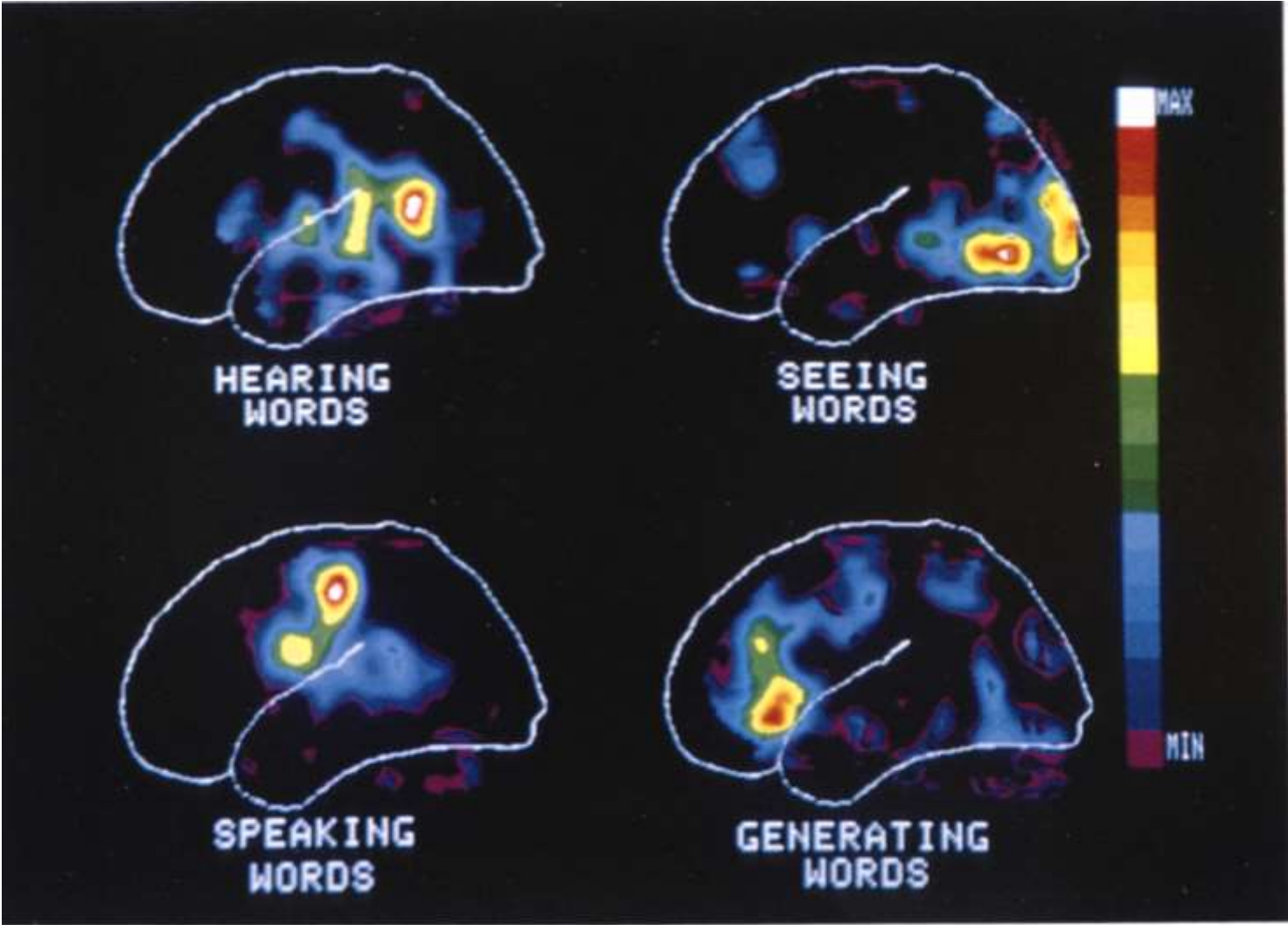
LEZE Brocovy oblasti – expresivní afázie

Leze Wernickeho oblasti – senzitivní (percepční) afázie

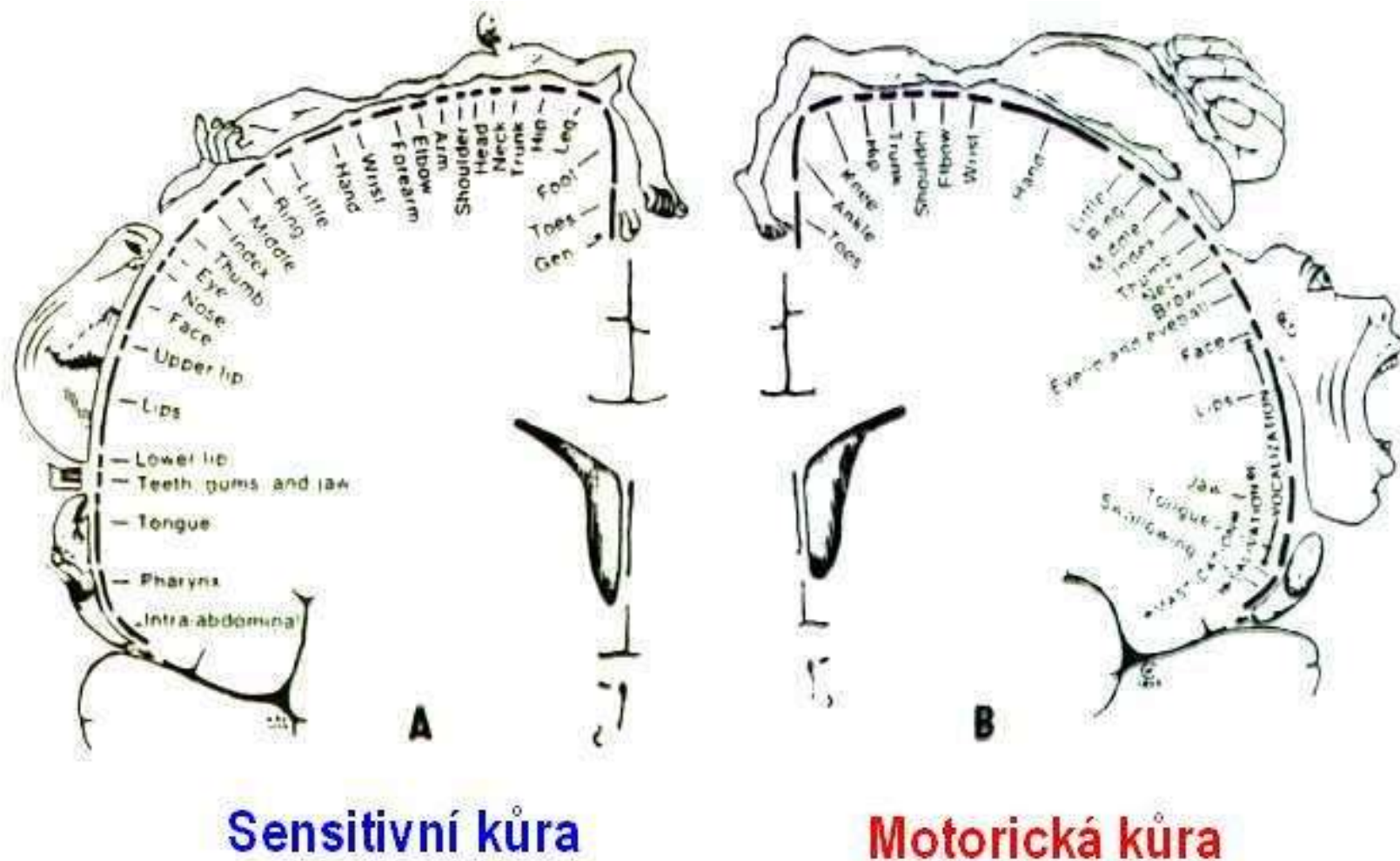

PET

FIGURE 7. PET scan showing the localization of selected cognitive functions in the cerebral cortex. PECHURA, C.M. & J.B. MARTIN, Eds. 1991. Mapping the Brain and Its Functions: Integrating Enabling Technologies into Neuroscience Research. National Academy Press. Washington, D.C.

Senzitivní korové oblasti S1

Obr. 25.: Topografické rozložení senzitivních (A) a motorických (B) korových okrsků ve schematizovaných frontálních (šikmých) řezech mozku (z Borovanského).

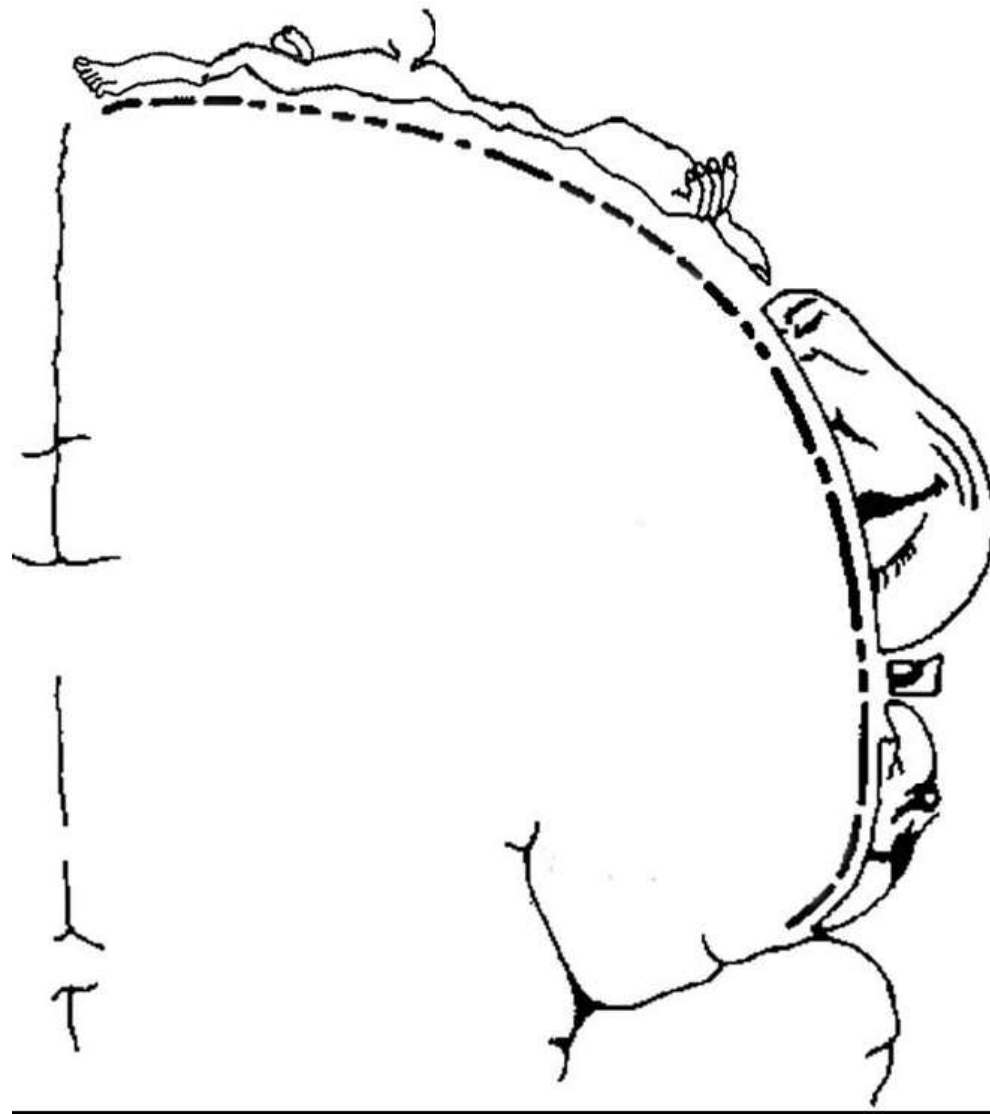
The Sensory Cortical Representation of the Human Penis:

Revisiting Somatotopy in the Male Homunculus

Christian A. Kell,^{1,2} Katharina von Kriegstein,^{1,2} Alexander Roßler,³ Andreas Kleinschmidt,^{1,2} and Helmut Laufs^{1,2}

¹Brain Imaging Center and ²Department of Neurology, Johann Wolfgang Goethe University, 60590 Frankfurt, Germany, and ³Albertinen Haus Geriatric

Center, Department of Geriatrics and Gerontology, University of Hamburg, 22459 Hamburg, Germany

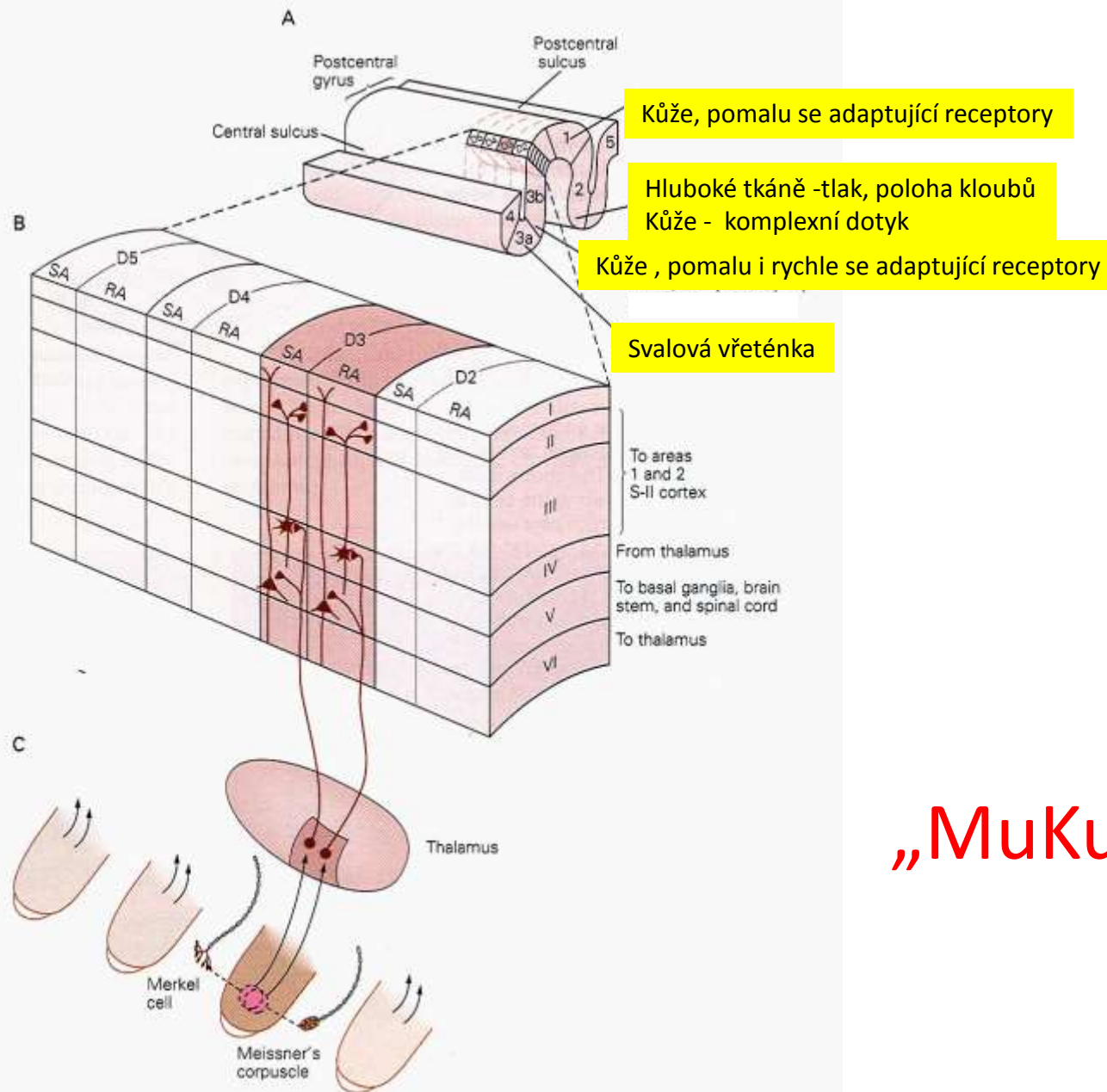

Kolumnární organizace SI

Minikolumna = asi 100 neuronů obsahující sloupeček procházející všemi vrstvami kůry = základní stavební a funkční jednotka vertikálního uspořádání neokortexu

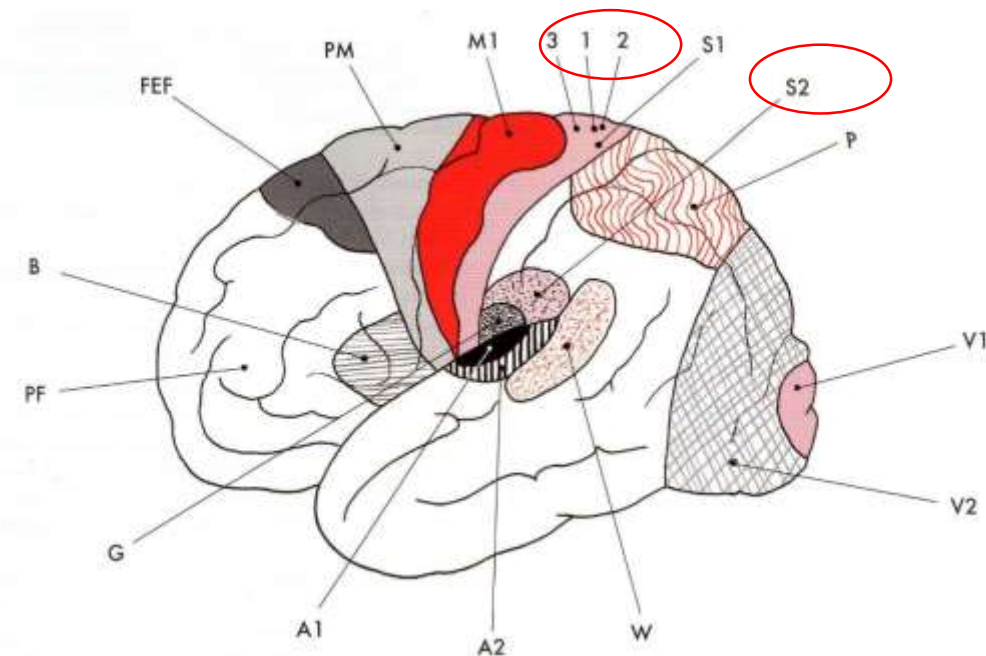
Do každé oblasti SI vstupují informace z jiného typu receptoru

„MuKuKI“

Primární senzitivní kůra S1=3,1,2

- Granulární kůra
- Konec S-Th a S-B-Th dráhy
- Aferenty z thalamu (VPL + VPM)
- Eferenty do M1 a 5+7, BG, Th, RF, senz. jj. hl. nervů, zadního rohu a jader zadních provazců **kontrola**
- Léze – druhostranná hypestezie,

Sekundární senzitivní kůra S2=40

Aferenty z obou stran těla

Primární a sekundární zrakové oblasti

V1=17 kolem fissura calcarina

V2=18, 19

Granulární kůra,

retinotopické uspořádání

Leze V1 – korová slepota vypadnou kontralat zorná pole

Leze V2 – vizuální agnosie – nepoznávání viděného

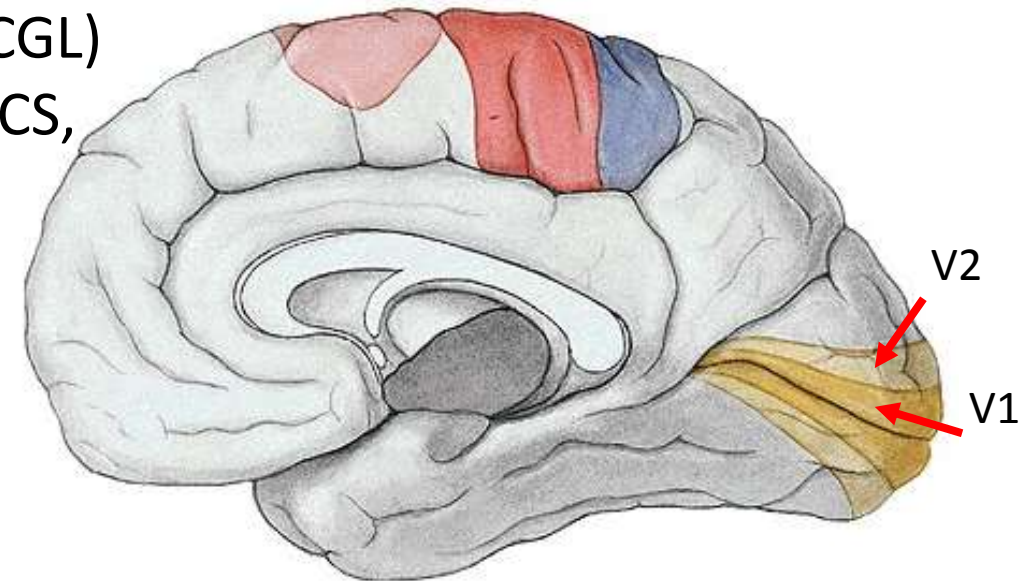
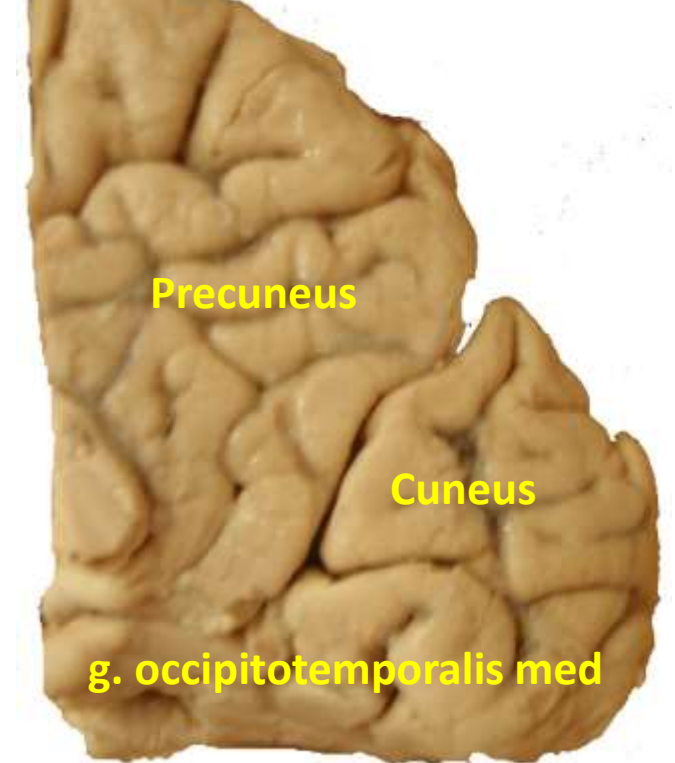
Aferenty V1 - radiatio optica= tr. Geniculo-corticalis (z CGL)

Eferenty - do dalších V2...a do CGL, area pretectalis, CS,
nuclei pontis

Další zrakové oblasti v temporálním laloku,

např. g. occipitotemporalis lateralis –

rozpoznávání tváří

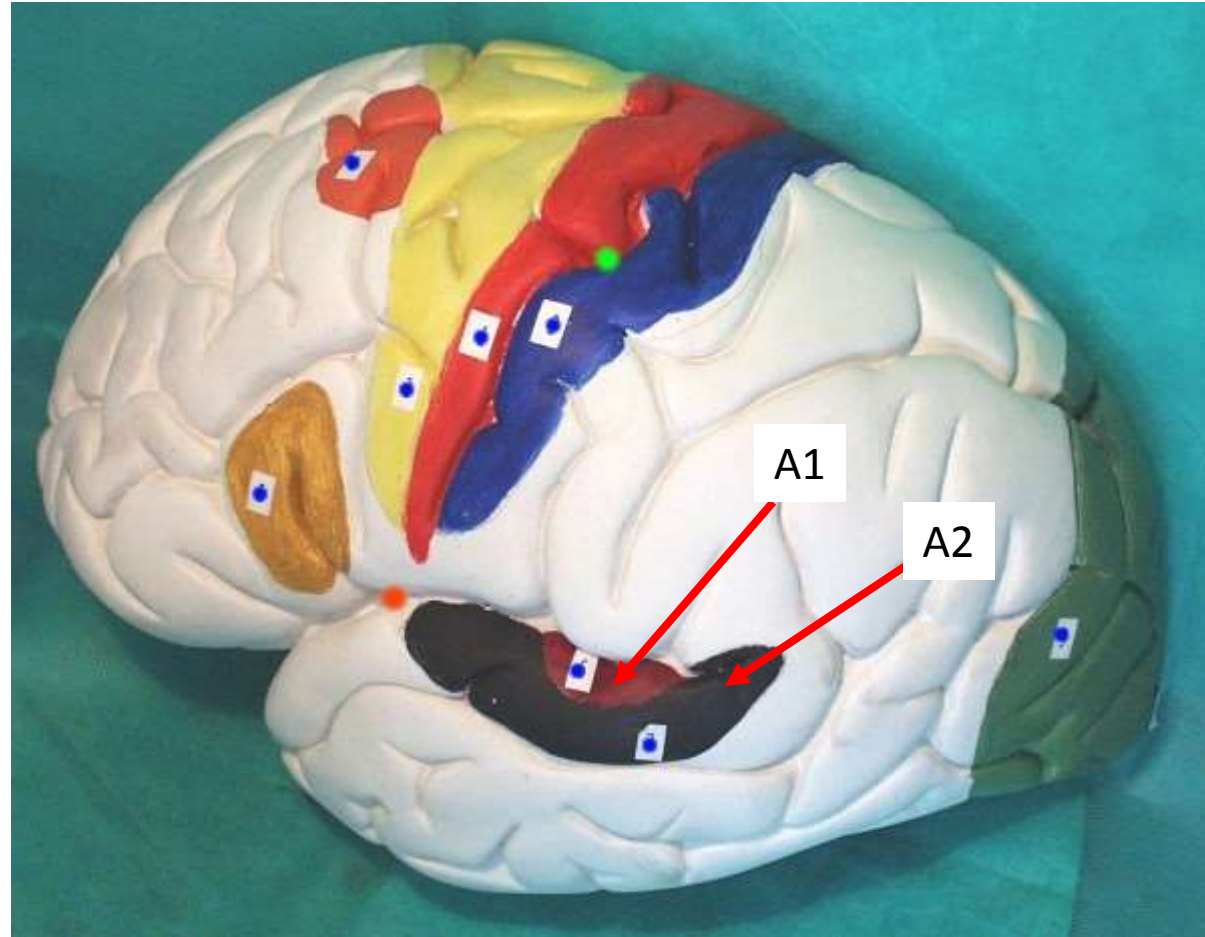

Sluchové korové oblasti

primární A1=41=Heschlovy závit

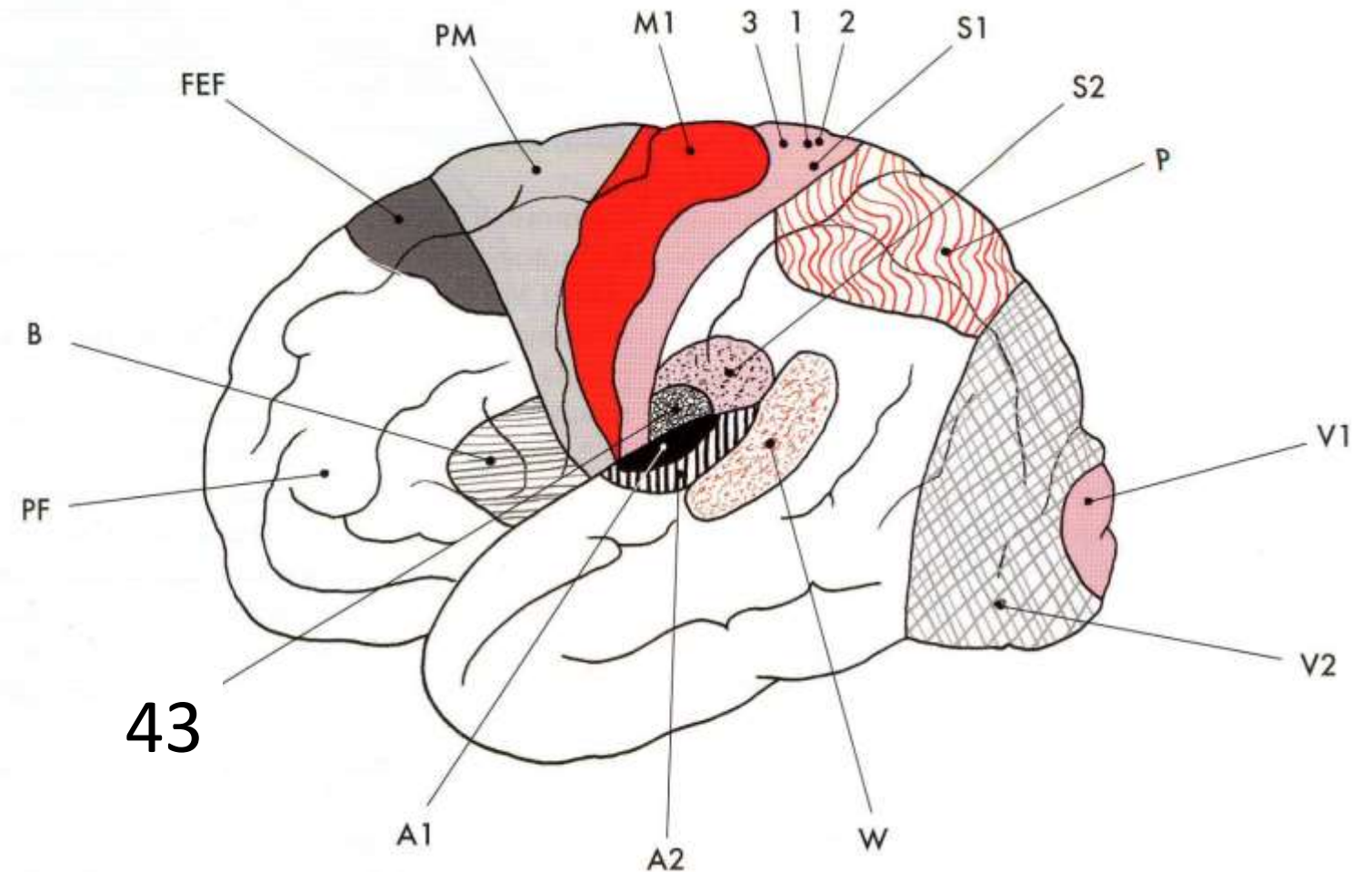
sekundární A2 = 42, 22 –g. temporalis sup

- Granulární kůra
- Tonotopicky uspořádaná
- Aferenty A1: CGM
- Eferenty A1: A2
- CGM, CI
- A2 propojena s řečovými oblastmi

Chuťová korová oblast operculum parietale – **area 43**

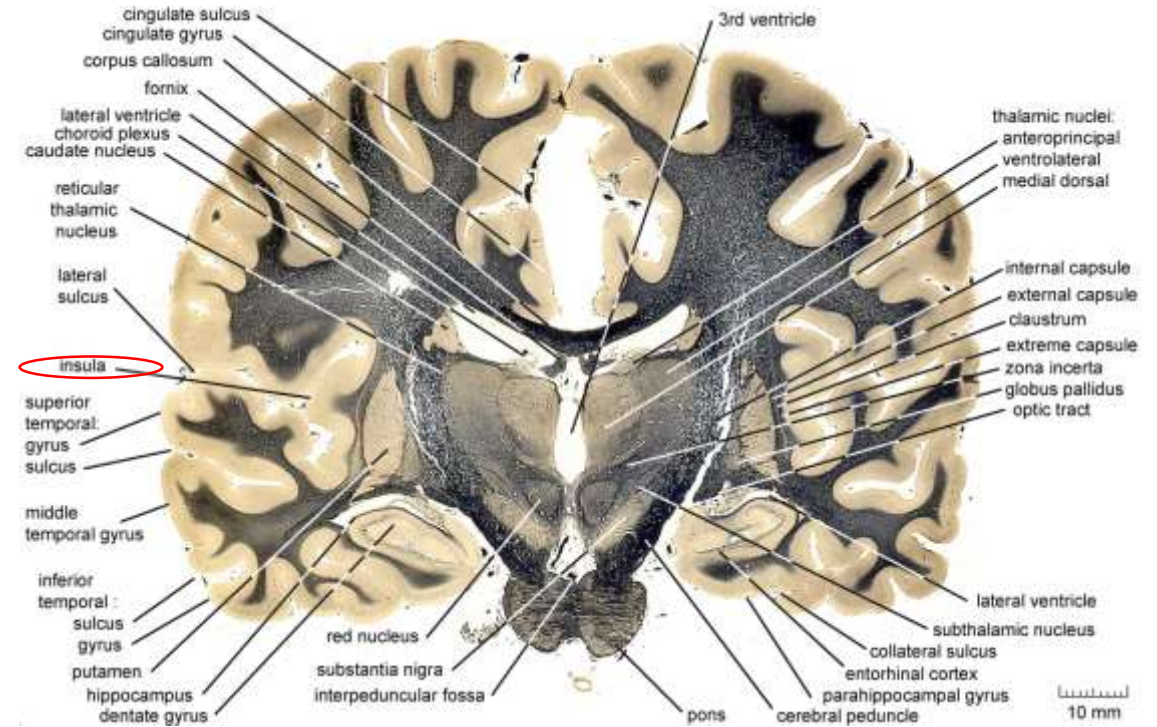
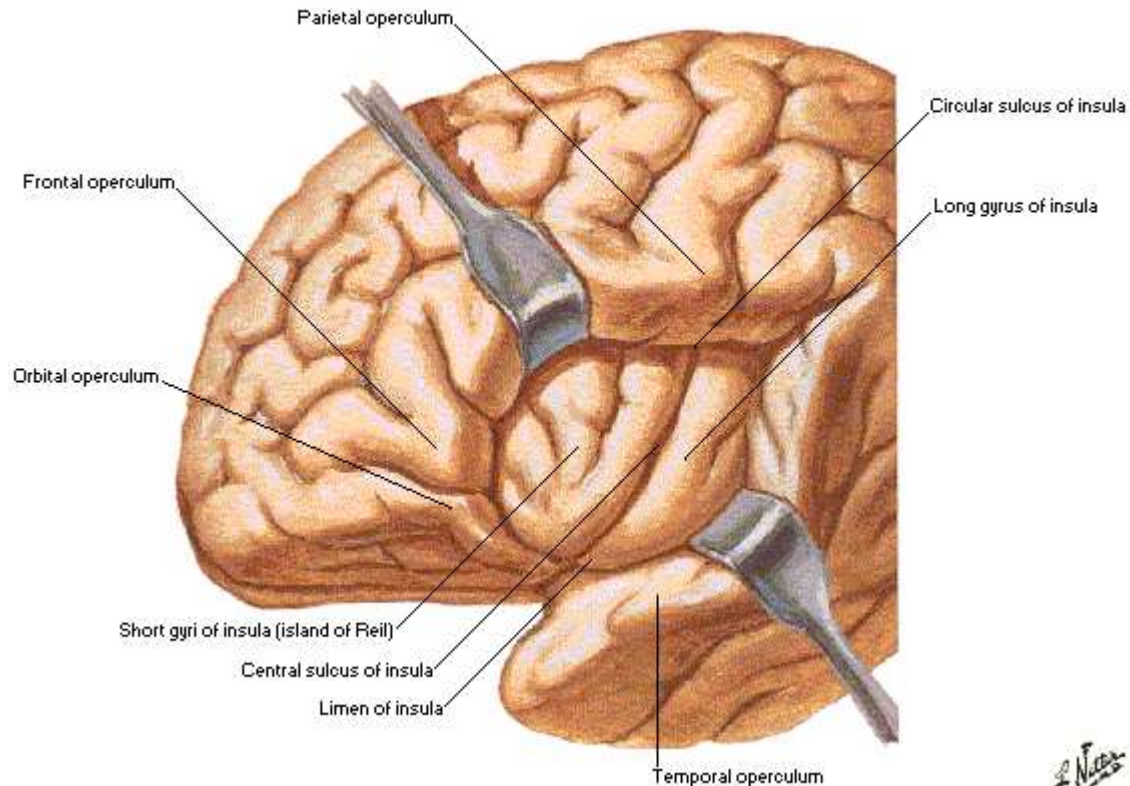
- Leze – snížení chuti

Insula

- Gyri insulares breves a longi kryté operculy (frontale, parietale, temporale)
- Viscero senzitivní a visceromotorická kůra, v zadní části vestibulární korová oblast

Cerebrum - Insula [Island of Reil]
Lateral View

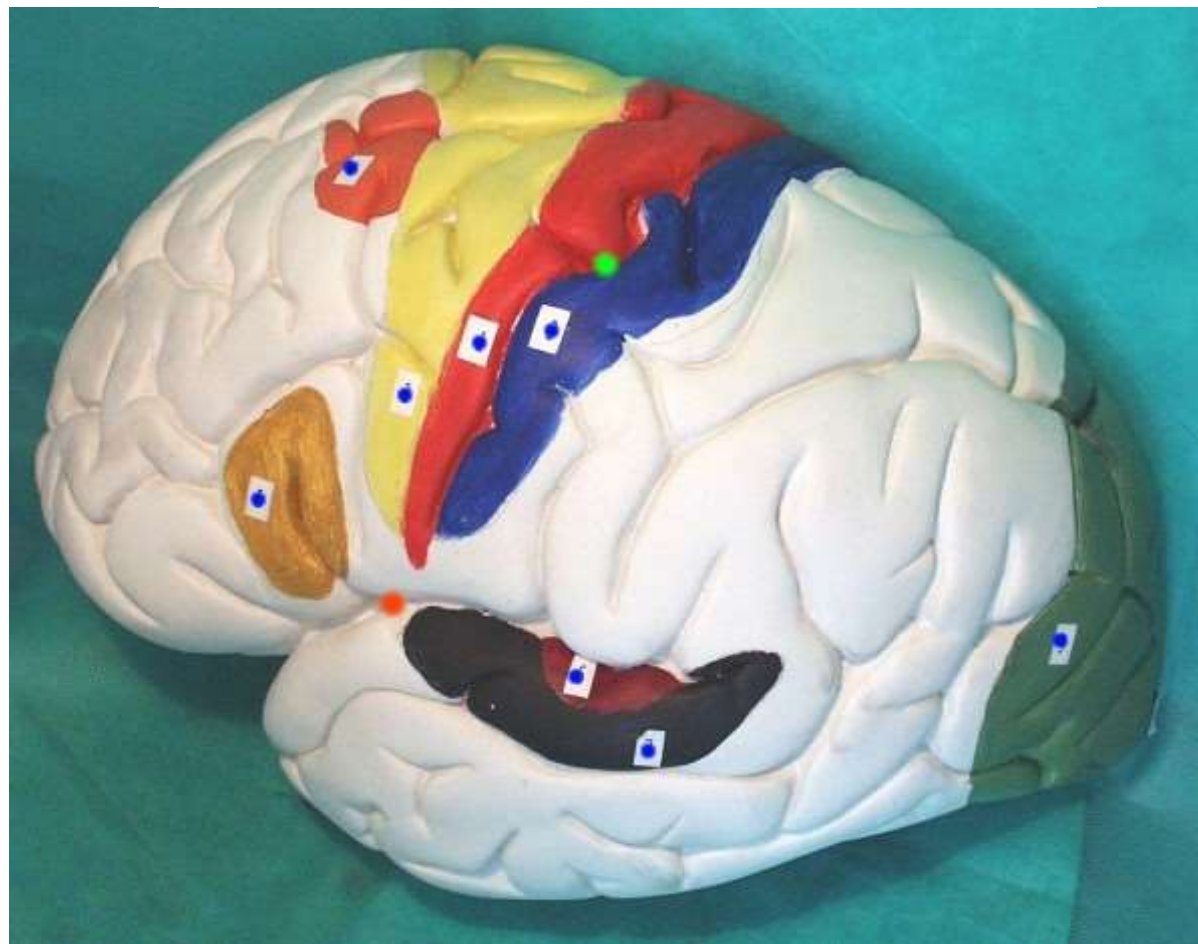

Asociační oblasti

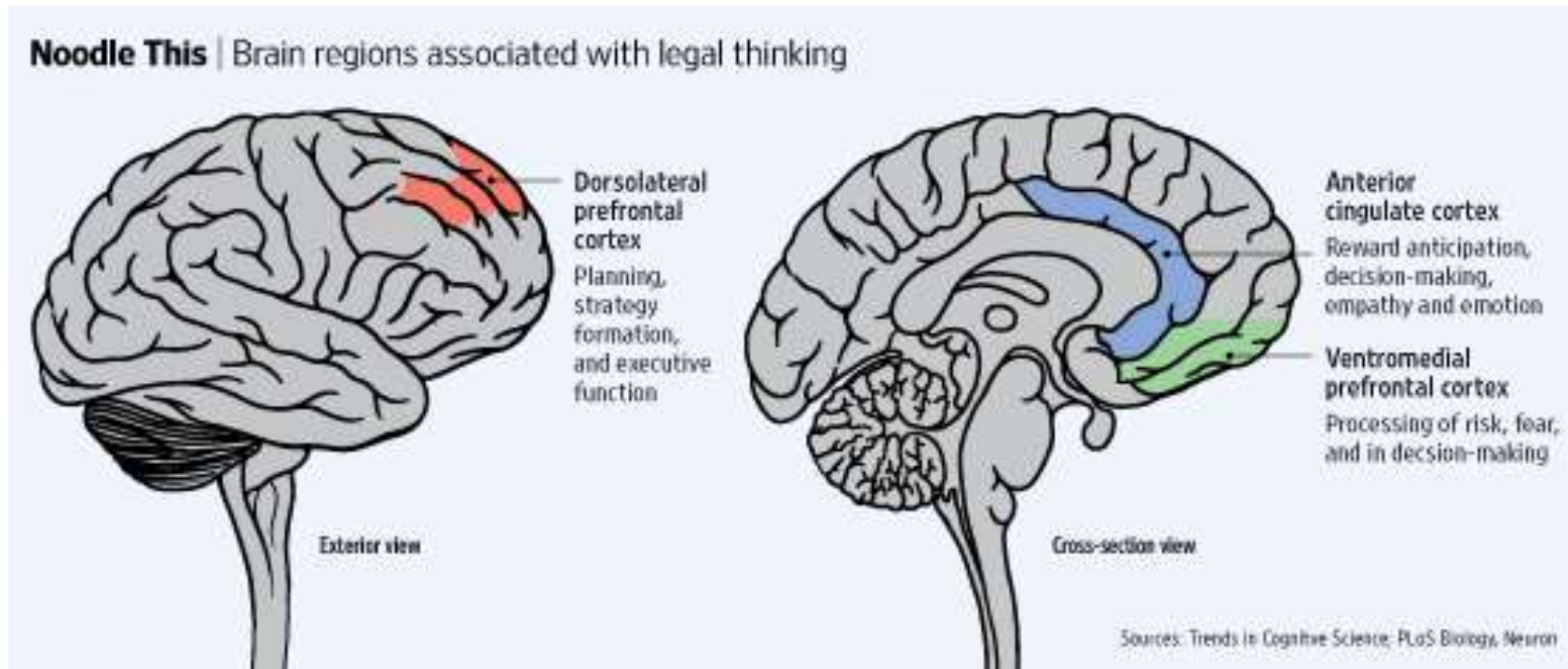
- Starší – temporální parietální a okcipitální lalok
- Mladší – prefrontální kůra

„bílá místa“ na modelu

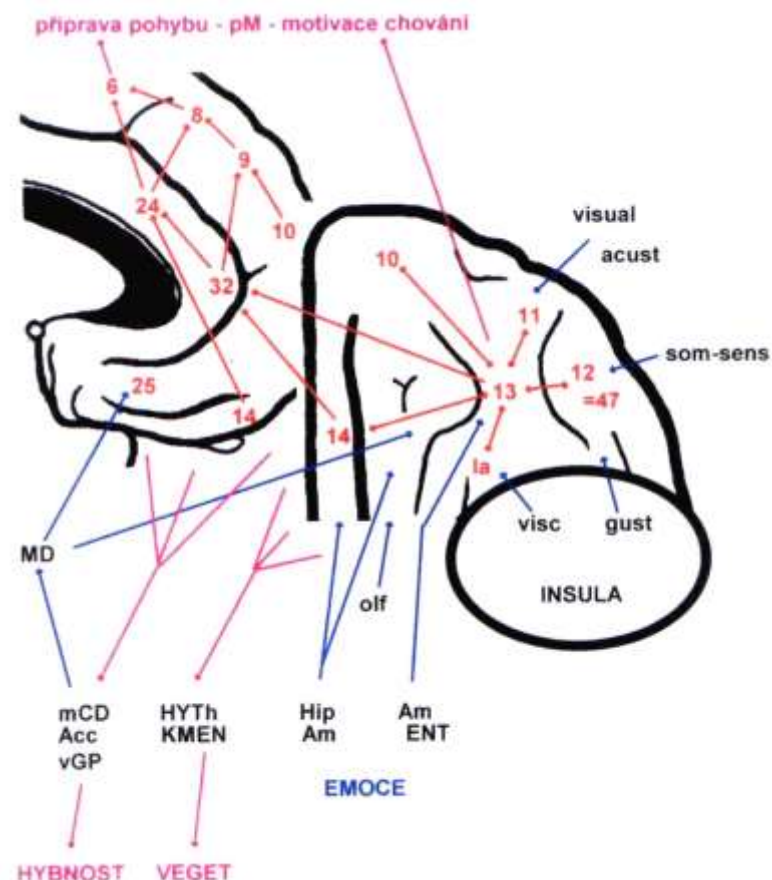
Prefrontální kůra (BA 9,10,11,12,13,14, 46a 47)

- 4 podkorové okruhy ovlivňující chování (Cummings, 2007)
- 1) dorsolaterální prefrontální – **exekutivní funkce**
- 2) přední cingulární (horní mediofrontální) – **motivace**
- 3) mediální orbitofrontální - **empatie**
- 4) laterální orbitofrontální - **empatie**

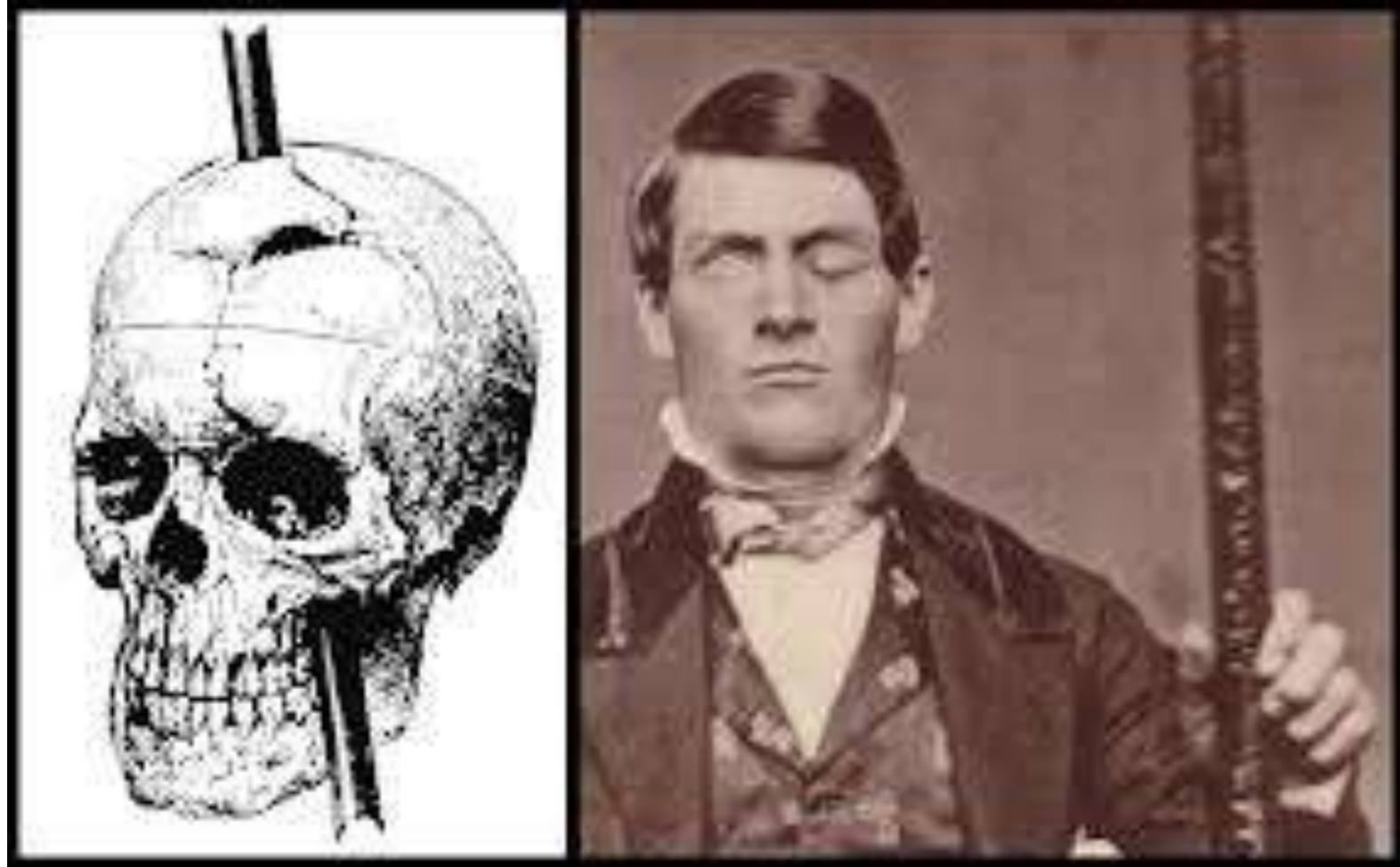
Prefrontální cortex

- **OF cortex** – vstupy ze všech smyslových drah, **role v systému odměny**
- **Mediofrontální cortex** – nemá moc senzitivních vstupů, má výstupy do visceromotorických oblastí – hypothalamus, kmen – **korová modulace visceromotoriky, nálada, emoční chování**, spoje s amygdalou, entorhinální kůrou a hippocampem a s „aktivačním systémem (RF-Th(IL))
- **Dorsolaterální cortex** – exekutivní fce – kognice - plánování, rozhodování apod.

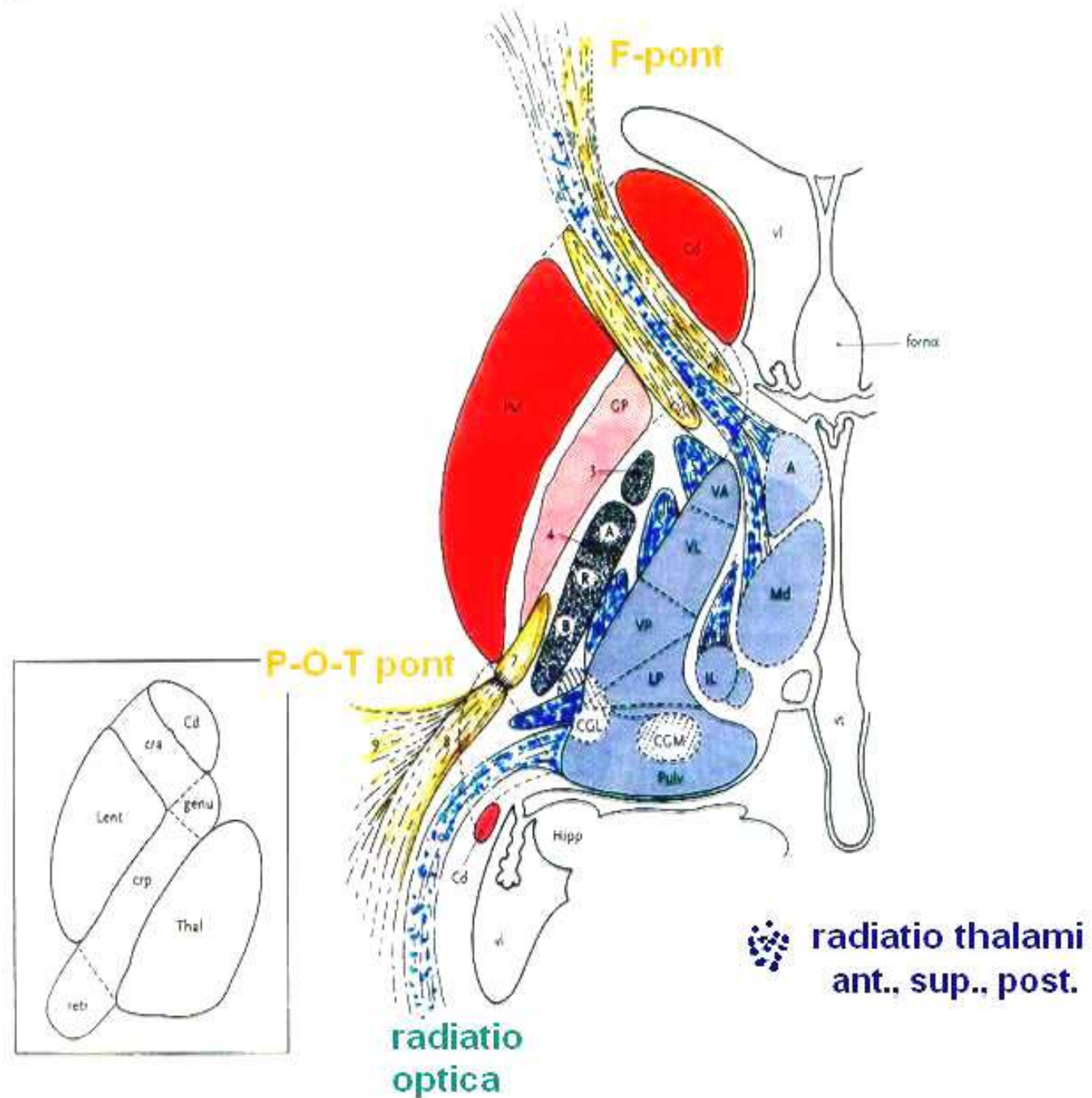

Phineas Gage

Capsula interna !

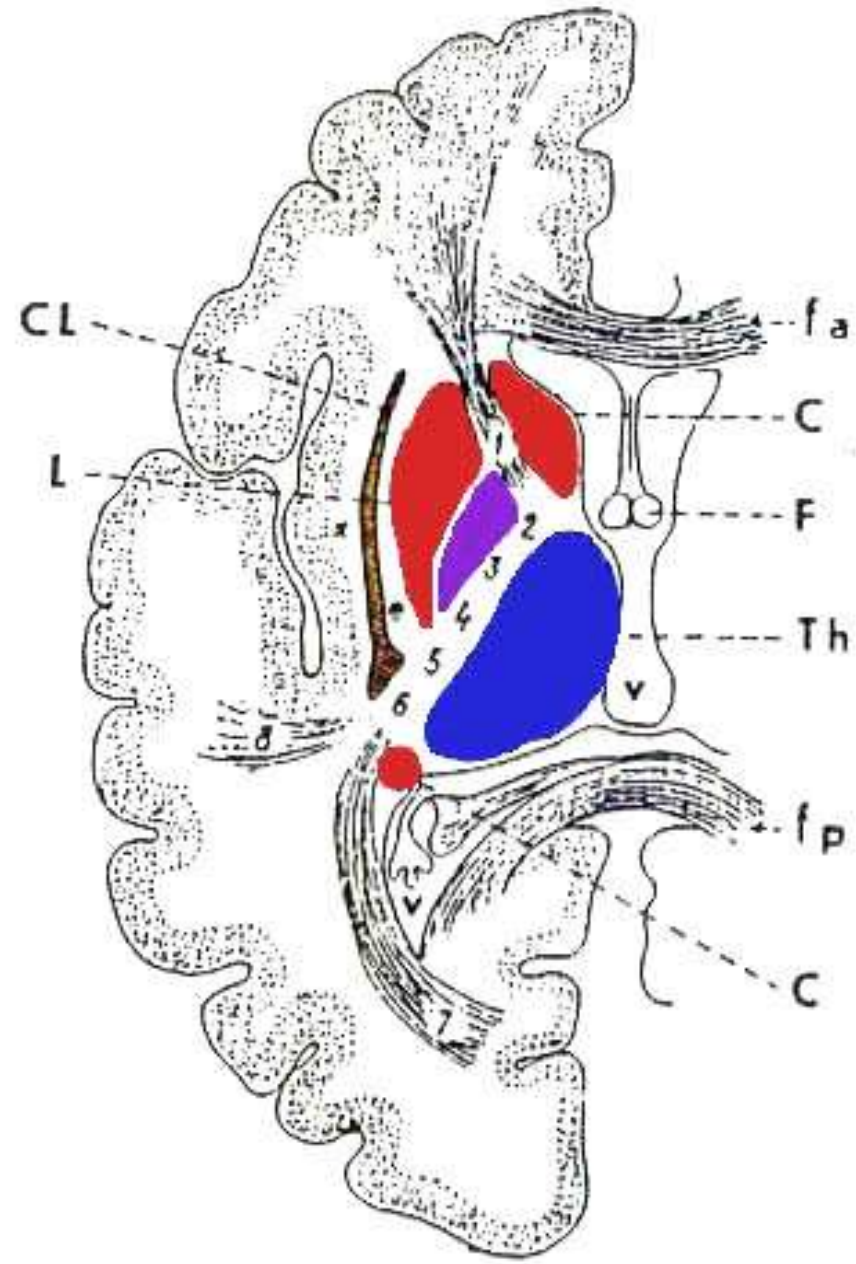
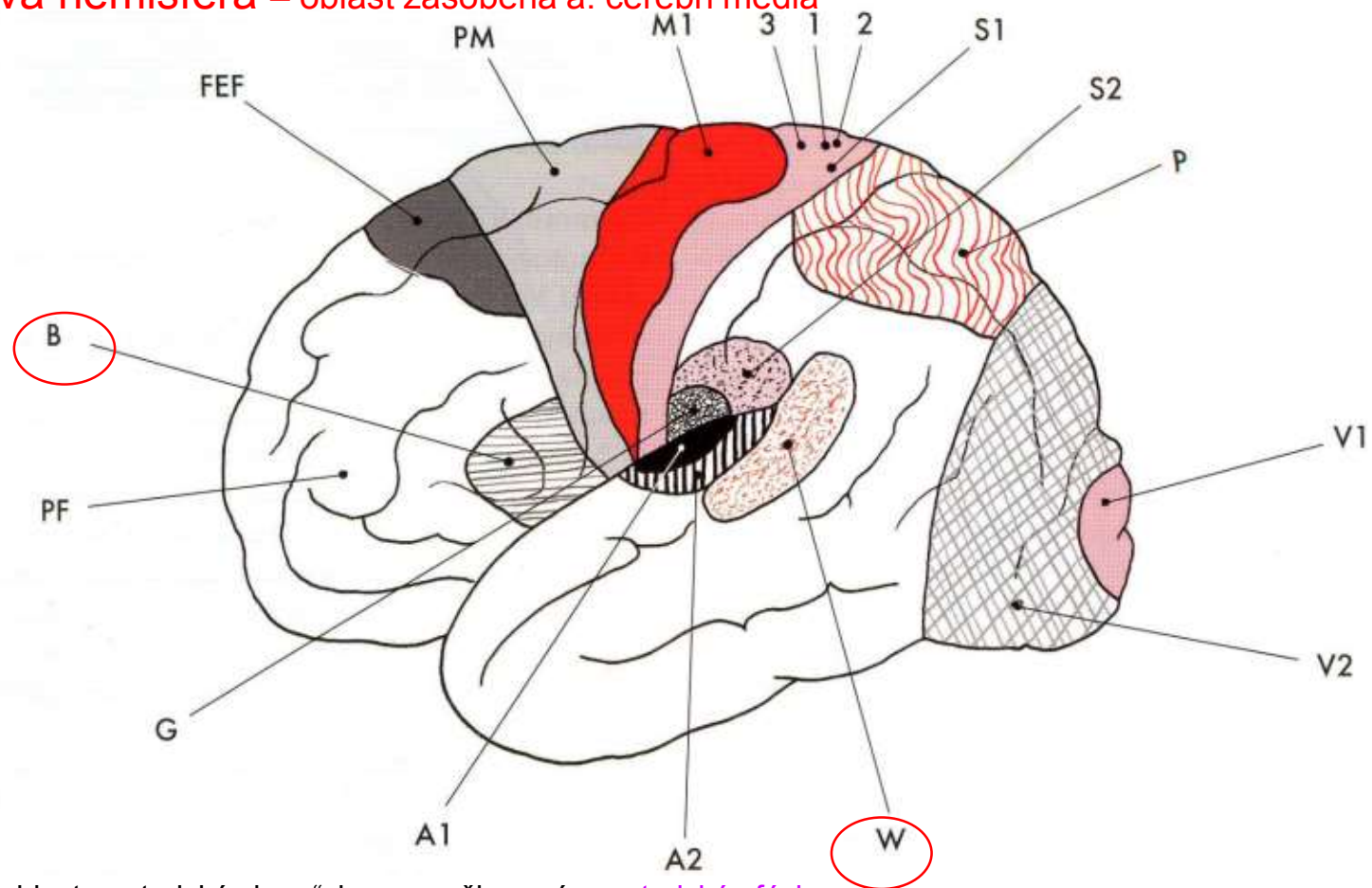

Fig. 56: Internal capsule in horizontal section of the brain.

Řeč a jazyk

Levá hemisféra – oblast zásobená a. cerebri media

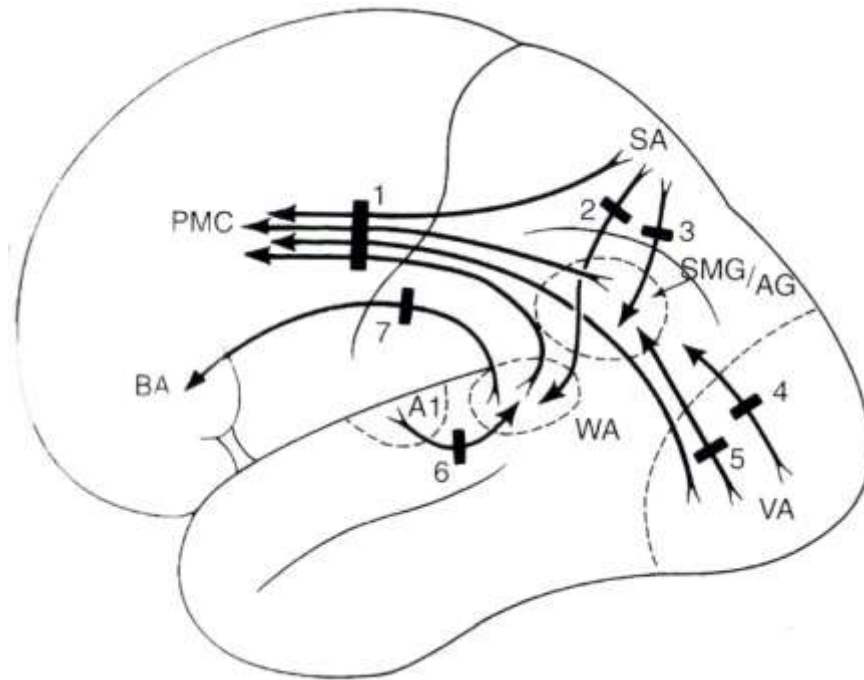

Brocova oblast „motorický obraz“ slova – poškození – motorická afázie

Wernikeho oblast „senzitivní obraz“ slova – poškození – senzorická afázie

Další oblasti: fasciculus arcuatus (+cortex40,41,42), - poškození – konduktivní afázie porucha opakování vět
cortex mimo B a W – poškození – transkortikální afázie – pacient odpovídá slovy, které slyší v otázce

Diskonekční syndromy dle Geschwinda porucha asociačních spojů

- 1-apraxie
- 2-taktilní afázie
- 3-taktilní agnosie
- 4-vizuální agnosie
- 5-čistá alexie
- 6-čistá sensorická afázie
„slovní hluchota“
- 7-kondukční afázie

Syndromy

Senzori-limbické- asymbolie bolesti

Senzori-motorické – kondukční afázie, a apraxie

Senzori –Wernickeho oblast postihující – taktilní afázie, čistá slovní
.....hluchota, čistá alexie, taktilní a zraková agnosie

Použité zdroje

Petrovický, Anatomie III + schemata

Druga, Anatomie CNS + přednáškové materiály

ten Donkelaar, Clinical neuroanatomy

Heimer, Anatomy of Neuropsychiatry

Kandel, Principles of Neural Science

Martin, Neuroanatomy

Webové zdroje